

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 24-76-3671

Chișinău

08 aprilie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 5 al Hotărârii Parlamentului nr.89/2018 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022, se remite *Raportul privind implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului*, pentru anul 2021.

Anexă: Raport PNADO 2021 - 147 file.

Secretar general al Guvernului /semnat electronic/

Dumitru UDREA

Digitally signed by Udrea Dumitru
Date: 2022.04.08 13:50:56 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

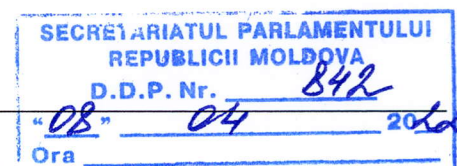

Ex. Angela Zagaiciuc
Tel: 022 250 634 / 069415700

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

Fax:
+ 373 22 242696

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 24-76-3671

Chișinău

08 aprilie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 5 al Hotărârii Parlamentului nr.89/2018 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022, se remite *Raportul privind implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului*, pentru anul 2021.

Anexă: Raport PNADO 2021 - 147 file.

Secretar general al Guvernului /semnat electronic/ **Dumitru UDREA**

Ex. Angela Zagaiciuc
Tel: 022 250 634 / 069415700

**RAPORT PENTRU ANUL 2021
PRIVIND IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE ACȚIUNI ÎN
DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI PENTRU ANII 2018–2022**

Cancelaria de Stat, 2022

1. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: ARMONIZAREA CADRULUI NORMATIV NAȚIONAL CU STANDARDELE INTERNAȚIONALE

Obiectivul I: Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului

Ținta strategică A: Cadrul normativ național revizuit și armonizat cu recomandările acceptate de Republica Moldova în cadrul ultimei evaluări periodice universale

În perioada de raportare în contextul armonizării cadrului normativ național la standardele internaționale menționăm următoarele evoluții:

- În scopul stabilirii unui sistem comun de justiție penală internațională și consolidării securității internaționale, prin Legea nr. 212/2010 Republica Moldova a ratificat Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, Guvernul asumându-și astfel, responsabilitatea de a implementa prevederile acestuia. În această ordine de idei, pentru a facilita cooperarea cu Curtea Penală Internațională, Ministerul Justiției a elaborat și promovat proiectul legii prin care se propun modificări la Codul de procedură penală și la Legea privind asistența juridică internațională în materie penală. Proiectul de lege a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 320 din 10 noiembrie 2021 și adoptat de Parlament în lectură finală la 23 decembrie 2021 (Legea nr. 235/2021).
- A fost adoptată Legea nr. 144/14.10.2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.
- A fost elaborat un nou Program pentru anii 2022-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017 – 2027. Proiectul conține activități aferente procesului de identificare și pregătire a potențialului statului privind ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare.
- A fost ratificat Protocolul Opțional la Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care constă în promovarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități în vederea asigurării incluziunii sociale a acestora. (Legea nr. 162/2021).
- În perioada 22 februarie – 17 martie 2021 Cancelaria de Stat cu suportul Oficiului Înalțului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OCHCR) din Moldova, a organizat 10 ateliere de lucru (on-line), în scopul consultării și definitivării: Raportului pentru anii 2018-2020 privind implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului și Raportului național privind Evaluarea Periodică Universală în domeniul drepturilor omului (EPU ciclul III).

2. DOMENIUL DE INTERVENȚIE : SISTEMUL NAȚIONAL DE JUSTIȚIE

Obiectivul I: Asigurarea protecției drepturilor omului printr-o justiție accesibilă, independentă, transparentă și integră

Ținta strategică A: Accesul la justiție asigurat în mod egal pentru toți

Accesibilizarea informațională. Facilitarea accesului prin implementarea dosarului electronic (aplicația e-dosar parte componentă a SIJ).

- Procesul de testare a funcționalităților aplicației e-Dosar judiciar pe parcursul anului 2021 s-a desfășurat la Judecătoria Ungheni și Bălți. Pe parcursul pilotării la 2 Judecătorii aplicația a fost utilizată de 23 persoane – angajați ai instanțelor și participanți la procese.

Accesibilizarea fizică a clădirilor instanțelor judecătorești în conformitate cu necesitățile persoanelor cu dizabilități.

- Din cele 20 de instanțe judecătorești care își desfășoară activitatea în 44 de clădiri, în 40 de clădiri sunt create condiții de acces pentru persoanele cu dizabilități, alte 4 clădiri – nu pot fi accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, sau necesită eforturi financiare considerabile pentru accesibilizarea lor, un alt impediment fiind faptul că sunt spații închiriate de la agenții economici sau se află în clădire ce reprezintă monument istoric. Totodată, pentru a asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități la infrastructura sistemului judecătorec în instanțele de judecată au fost amenajate grupuri sanitare accesibile pentru persoane cu dizabilități

locomotorii. Întru implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 21 din 03.03.2017 în instanțele judecătorești unde nu este posibilă crearea condițiilor privind accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități, acestea vor fi prevăzute în proiectele noi de construcții/ reconstrucții a instanțelor de judecată.

Ținta strategică B: Facilitarea accesului la asistența juridică garantată de stat

Extinderea rețelei de para-juriști și consolidarea capacităților acestora

- Anual Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (CNAJGS) extinde rețeaua de para-juriști din localitățile rurale și urbane pentru acordarea asistenței juridice primare. În anul 2021, rețeaua de para-juriști a fost extinsă cu 5 unități, dintre care la Oficiul Teritorial Bălți cu 3 unități și la Oficiul Teritorial Comrat cu 2 unități, fiind funcțională cu 67 de unități, dintre care la moment ocupate sunt 62 și 5 vacante. În perioada de raportare au beneficiat de asistență juridică primară garantată de stat 13 364 de beneficiari, dintre care în 9 521 de cazuri a fost oferită de para-juriști.
- Consolidarea capacităților para-juriștii au fost realizată prin cursuri de instruire on-line, organizate în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale. Tematicile abordate au fost : rolul para-juriștilor și reprezentanților organizațiilor societății civile în asistența juridică a victimelor infracțiunilor, justiția juvenilă (pedepsele aplicate minorilor, consilierea copiilor în conflict cu legea) și accesul la justiție pentru femei, victime ale violenței. În vederea dezvoltării profesionale a para-juriștilor au fost elaborate două platforme online de instruire: inițială și continuă, disponibile în limbile română și rusă, care asigură accesul la instruire de calitate și accesibilă tuturor para-juriștilor. Platformele de instruire au fost plasate pe platforma guvernamentală de instruire al Agenția de Guvernare Electronică: www.elearning.gov.md.

Asigurarea calității în asistența juridică garantată de stat

- Pe parcursul anului 2021, de către Oficiile teritoriale ale CNAJGS, în ordinea procedurii de monitorizare internă au fost monitorizați 98 de avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. Prin Hotărârea CNAJGS nr. 9/2021 a fost creat un grup de lucru cu privire la îmbunătățirea mecanismului de asigurare a calității asistenței juridice calificate garantate de stat, care a elaborat proiectul Regulamentului privind monitorizarea calității asistenței juridice calificate garantate de stat acordată de către avocați, aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 17 din 12 iulie 2021. În colaborare cu partenerii de dezvoltare a fost instituit procesul de elaborare a standardelor de calitate ale activității avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în procesul penal, contravențional și civil.
- Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, în colaborare cu Institutul Național al Justiției, Institutul de Reforme Penale, Millennium DPI Partners, LLC, Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, AO Inițiativa Pozitivă a realizat 15 activități de formare, fiind instruiți un număr de 194 de avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. Rata avocaților instruiți constituie 90%.

Dezvoltarea serviciilor de reabilitare destinate victimelor infracțiunilor

- A fost elaborat și remis Guvernului spre aprobare „Programul de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026 și Planul de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia”.
- Pe teritoriul țării funcționează 7 centre de plasament pentru victimele VF și TFU, pentru femei cu finanțare de la bugetul de stat. Pe parcursul anului 2021 a fost instituit Serviciul de asistență și

protecție a victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane pentru bărbați. Scopul Serviciului este de a oferi pentru o perioadă de timp determinată asistență specializată și protecție persoanelor adulte bărbați, victime și/sau prezumate victime ale TFU și/sau altor infracțiuni conexe în vederea recuperării, reabilitării sociale, adaptării la o viață activă, re/integrării în familie, precum și reluarea unei vieți independente. Pe parcursul anului 2021, au fost asistate 17 victime a traficului de ființe umane bărbați. Pe parcursul anului 2021, în cadrul Centrelor de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, finanțate din bugetul de stat, au fost asistate 77 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 58 victime adulți și 19 victime minori.

- În contextul implementării Hotărârii Guvernului nr. 708/2019 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate pentru funcționarea primului Centru în mun. Bălți, în Legea Bugetului de Stat pentru anul 2022 au fost prevăzute mijloace financiare în cuantum de 1,478.9 mii lei. Astfel, la data de 05.01.2022 a fost inițiată procedura de achiziționare a serviciilor de asigurare a funcționalității Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor, mun. Bălți pentru anul 2022.
- În conformitate cu prevederile Legii nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor, victimele traficului de ființe umane pot beneficia de compensații financiare acordate de stat, fiind depuse 34 acțiuni civile în sumă totală de 4 999 671,00 lei MD, 800 euro și 1200 dolari SUA.
- În decursul anului 2021, în cadrul cauzelor penale instrumentate pe trafic de ființe umane, la nivel național au beneficiat de servicii de suport în total 357 victime, dintre acestea 335 victime adulte (dintre care 130 femei și 204 bărbați) și 22 copii (dintre care 21 fete și 1 băiat). Toate victimele au beneficiat de consiliere informațională.
- Procuratura Generală a aprobat Instrucțiunea nr.6/2-12/21-812 din 21.07.2021 cu caracter general privind îmbunătățirea practicii în domeniul facilitării acordării serviciilor de suport victimelor infracțiunilor traficului de ființe umane și victimelor-copii a exploatării sexuale. Instrucțiunea este destinată procurorilor și reprezentanților organelor de urmărire penală, pentru utilizare în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

La aspectul de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile lor:

- Pagina web www.antiviolența.gov.md este dedicată prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, pentru un acces mai bun al populației la informații privind fenomenul de violență față de femei și violență în familie, mecanismul de soluționare a cazurilor de violență în familie, infrastructura de servicii sociale pentru victimele violenței în familie și agresori familiari, precum și resurse/informații utile destinate atât victimelor cât și profesioniștilor din domeniu;
- Sursă informațională este pagina www.antitrafic.gov.md unde sunt stocate toate informațiile vizînd cadru național de prevenire și combatere a fenomenului Traficului de Ființe Umane. Prestatorii de servicii specializate victimelor infracțiunilor dispun de situri web unde sunt plasate informații privind drepturile victimelor (ex. <https://www.cap.md/>);
- În perioada anului 2021 de către Inspectoratul General al Poliției în parteneriat și cu susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova a elaborat broșura „*Nu tolera violența, cunoaște-ți drepturile*”.
- La nivel național a fost desfășurată Campania națională „Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane”.

Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului pentru persoanele aflate în custodia statului

Ținta strategică A: Toate persoanele private de libertate sunt deținute cu respectarea normelor naționale și a standardelor internaționale

Realizarea politicii de stat privind punerea în aplicare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în scopul reintegrării sociale a persoanelor reținute

- În scopul continuării construcției/reconstrucției penitenciarelor din suma totală de 25.538,0 mii lei prevăzuți în bugetul de stat pentru anul 2021, pentru construcția/ reconstrucția penitenciarelor au fost executate 18.394,6 mii lei. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare constituie 72,0% din volumul anual de alocații, au fost executate lucrări de investiții capitale la 4 proiecte/penitenciare. Totodată, pe parcursul anului 2021 a continuat procesul de reparație/reamenajare a spațiilor de detenție din cadrul penitenciarelor, fiind efectuate lucrări în majoritatea penitenciarelor din țară.
- La 31.12.2021, în instituțiile penitenciare se dețineau 6396 de persoane, unui specialist-psiholog revenindu-i, în mediu, 164 deținuți și 255 de deținuți la un asistent social. În perioada de raportare au fost angajate 6 persoane (doi psihologi și patru asistenți sociali), dar au demisionat 3 persoane și altele 3 s-au transferat în alte servicii. Actualmente, în sistemul administrației penitenciare activează: 39 de specialiști psihologi (2020-33) și 25 de asistenți sociali (2020 - 22).
- Pe parcursul anului 2021 Centrul de Instruire al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în colaborare cu Oficiul Avocatului Poporului a organizat și desfășurat instruirii inițiale și de perfecționare cu personalul instituției, în domeniul neadmirării torturii, tratamentului inuman și degradant, asigurarea drepturilor omului în penitenciare, privind prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, la care au participat 482 de angajați. Totodată, în scopul instruirii aprofundate a funcționarilor publici cu statut special în domeniul prevenirii și combaterii cazurilor de tortură, tratament inuman sau degradant, a fost introdusă tematica respectivă în programul de formare profesională din cadrul sistemului administrație penitenciare – 4 ore în toate instituțiile penitenciare. Rata personalului instruit din sistemul penitenciar este de 100%.

Mecanismului compensatoriu pentru încălcarea dreptului garantat de art. 3 al CEDO

- Pe parcursul anului 2021 la 2350 de deținuți li s-a redus termenul pedepsei, dintre care au fost eliberați 434 de deținuți. Quantumul despăgubirii bănești (lei) a constituit 2703862,00 lei.

Diminuarea numărului de deținuți escortați la instanțele de judecată

- În fiecare instituție penitenciară a fost amenajată minimum câte o sală pentru desfășurarea ședințelor prin teleconferință. Astfel, instituțiile penitenciare dispun în total 35 de spații pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință. În anul 2021, s-au desfășurat 25780 de ședințe de judecată prin intermediul sistemului de videoconferință, ceea ce constituie o rată de 68,79 %. În total, au fost desfășurate 37471 de ședințe de judecată.

Revizuirea sistemului actual de detenție provizorie din cadrul Poliției

- Pentru perioada de raportare a fost relansată activitatea a 4 Inspectorate de Detenție provizorie din cadrul Inspectoratelor de poliție Soroca, Comrat, Anenii Noi și Bălți, fiind renovate și modernizate în conformitate cu standardele internaționale în materia respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în detenție provizorie, care activează conform principiului regional, acestora fiindu-le arondate de la 2 la 5 unități ale Poliției. Totodată, a fost renovat și IDP al IP Criuleni, care urmează a fi redeschis în anul 2022.

Ținta strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură

Instruirea privind prevenirea și combaterea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO

- *Institutul Național al Justiției* asigură un nivel înalt de instruire a subiecților implicați în prevenirea și combaterea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și celor consacrate în jurisprudența CtEDO. Astfel, conform planului de formare inițială în programul de instruire pentru anul 2020-2022 precum și pentru anul 2021-2023 al INJ este inclus un curs de instruire la distanță: *Interzicerea rețelilor tratamente în contextul aplicării legii, securității și în alte contexte coercitive*. Conform planului de formare, în cadrul modulului „*Tactica și metodică investigării anumitor categorii de infracțiuni*” este introdusă disciplina „*Investigarea infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei*”, care conform curriculei include metode și tactici de investigare a infracțiunii prevăzute de art.1661 Cod penal al RM - tortura, tratamentul inuman și degradant. În perioada de raportare la disciplinele enunțate la formarea inițială a judecătorilor și procurorilor au fost instruiți 30 audienți candidați la funcția de judecător și 40 audienți- candidați la funcția de procuror, total – 70 persoane. În *planul de formare continuă* al INJ, modular pentru *judecători și procurori* în anul 2021 au fost prevăzute instruirii în domeniul „Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant” precum și domeniul „Evoluțiile recente ale jurisprudenței CEDO”. Pe parcursul anului 2021 INJ a organizat 6 activități de formare continuă la care au fost instruiți : 80 judecători și 58 procurori. Suplimentar au fost organizate cursuri electronice de formare continuă la distanță (e- Learnig). Total persoane instruite: 84, dintre care 11 judecători, 16 procurori, 19 consultanți ai procurorului, 26 asistenți judiciari, 11 grefieri, 1 avocat CNAJGS.
- *Ministerul Educației, Culturii și Cercetării* pe parcursul anului 2021 la specialitatea Drept s-au înregistrat 1683 de absolvenți, în domeniul Ordinii și Securității publice - 207 absolvenți, iar la specialitățile medicale - 552 de absolvenți (înmatriculați la studii cu frecvență la zi), care au fost instruiți în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul”.
- *Ministerul Afacerilor Interne* în cadrul Academiei ”Ștefan cel Mare” a MAI au fost abordate tematici referitoare la combaterea torturii în cadrul următoarelor cursuri: Facultatea drept, ordine publică și securitate civilă: (Licență și master) - 566 persoane instruite. Totodată a fost asigurată formarea inițială a subofițerilor, formarea continuă a ofițerilor, formarea managerială, în total 1408 persoane.
- *Consiliul Superior al Magistraturii* a fost organizat un seminar de instruire pentru judecători cu tematica: „Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul”, la care au participat 15 judecători.

Mecanismele de investigare a plîngerilor privind rețelele tratamente

- Pe parcursul anului 2021, de către Ministerul Afacerilor Interne au fost intentate în baza art. 166 1 CP (Tortura, tratament inuman și degradant) 32 cauze penale, din ele: 2 remise în instanța de judecată, 3 fiind clasate, iar 27 nu au fost finalizate.
- Procuratura Generală a realizat Studiul privind capacitățile Procuraturii în aplicarea mecanismelor de protecție a victimelor și martorilor, inclusiv copii. Mecanismul de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură este reglementat prin Ordinul Cu privire la aprobarea Recomandărilor metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant” și Ordinul interdepartamental pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. În cadrul Procuraturii Generale au fost înregistrate 511 cazuri de pretinse acte de tortură, dintre care 306 de sesizări, adresate de persoanele care au denunțat acte de tortură, și respectiv în 205 de cazuri au fost autosesizări a procurorilor. Din numărul total

de sesizări aflate în gestiunea procurorilor, în 27 cazuri au fost denunțate inclusiv asupra minorilor.

Condiții pentru asigurarea întrevederilor confidențiale între apărători și persoanele reținute/deținute. Înregistrările audio și video a tuturor audierilor din cadrul poliției, procuraturii și al locurilor de detenție

Ministerul Afacerilor Interne în 2021 a demarat lucrări de amenajare a camerei de prezentare spre recunoaștere în cadrul IP Cahul.

3. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: PREVENIREA ȘI COMBATerea TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Obiectivul I: Realizarea politicii naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane

Ținta strategică A: Asigurarea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane

- Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 în vederea implementării Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.319/2021. Monitorizarea implementării Strategiei și Planului de acțiuni se realizează semestrial și anual, Rapoartele naționale anuale și notele informative semestriale sunt publicate pe pagina web www.antitrafic.gov.md. Totodată sînt fost publicate rapoartele internaționale în domeniu: Raportul privind formele grave de exploatare prin muncă a copiilor pentru anul 2021 al Departamentului Muncii al SUA (DoL), Raportul Departamentului de Stat al SUA privind traficul de ființe umane (TIP), ediția 2021, Raportul de evaluare a implementării de către părți a Convenției Consiliului Europei privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane pentru anul 2020 (GRETA).
- În perioada de raportate au fost organizate 7 misiuni de repatriere, fiind repatriați 16 copii, dintre care: 13 copii din Federația Rusă (5 misiuni), 2 copii din Polonia (1 misiune) și 1 copil din SUA (1 misiune).
- În 2021, în cadrul cauzelor penale instrumentate pe infracțiuni de trafic de ființe umane, au fost identificate - 357 victime (335 victime adulte (93,84%) (130 femei/ 205 bărbați) și 22 victime copii (6,16%) (21 fete/1 băiat).
- Misiunea Organizației Internaționale pentru Migrație în Republica Moldova, inclusiv prin intermediul partenerilor săi, a asistat 376 de beneficiari (95 VTFU și 281 VTFU potențiale).
- Prin intermediul Liniei Fierbinte anti-trafic și Migrație Sigură 0800777777 asigurată de CI "La Strada", au fost înregistrate 34 cazuri de TFU cu 151 victime ale TFU (inclusiv victimele TFU, prezumate victime TFU și potențiale victime TFU în situație de risc ridicat). Consilierii de la Linia Fierbinte au informat apelanții despre drepturile victimelor TFU, au evaluat nevoile lor dacă a fost necesar și au facilitat accesul victimelor la servicii specializate. CI "La Strada" a oferit asistență specializată pentru 58 copii-victime.
- Pe parcursul anului 2021 instanțele de judecată au pronunțat în total 105 de sentințe pe infracțiuni de trafic de ființe umane, în privința a 139 inculpați.

Ținta strategică B: Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) consolidat și funcțional în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică

Consolidarea capacităților organelor de drept

- Pe parcursul anului 2021, INJ a realizat 8 activități de formare continuă în domeniu la care au fost instruite 280 de persoane în domeniul traficului de ființe umane, dintre care: 33 asistenți judiciari,

25 grefieri, 20 consultanți ai procurorilor, 10 specialiști din cancelarie, 92 judecători, 100 procurori.

- MAI la tematica „Normele legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane” au fost desfășurate 17 cursuri de instruire pentru de 842 persoane. Angajații Academiei „Ștefan cel Mare” au participat la seminarul online cu tematica „Traficul de femei: riscuri, probleme, soluții”. Pe parcursul anului angajații Poliției au participat la 56 ateliere/conferințe tematice, la care au fost implicați 132 participanți.
- Pe parcursul anului 2021 Procuratura Generală a realizat 6 instruirii, în domeniul traficului de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane.
- Consiliul Superior al Magistraturii pe parcursul anului 2021 au fost delegați pentru participare la seminarele organizate cu tematici privind particularitățile investigării și judecării infracțiunilor în domeniul combaterii traficului de ființe umane - 23 judecători.

Numărul de cazuri investigate și trimise în judecată/ Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane

- Pe parcursul anului 2021, a fost finisată urmărirea penală și expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond 87 cauze penale, pe faptul săvârșirii infracțiunii de trafic de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora. Instanțele de judecată au pronunțat în total 105 sentințe privind traficul de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora, în privința a 139 inculpați.
- Pe parcursul anului a fost începută urmărirea penală pe 63 cauze privind infracțiunile de trafic de ființe umane (TFU) și traficul de copii (TC) (în 2020 perioada vizată - 66 cauze) dintre care: 50 cauze penale în baza art.165 Cod penal (în 2020 - 45 cauze) și 13 cauze penale în baza art.206 Cod penal (în 2020 - 21 cauze). Din ele, 50 de cauze penale pornite în baza art. 165 CP, 5 au fost expediate în instanța de judecată și 1 clasat, iar din cele 13 cauze penale pornite în baza art. 206 CP, a fost expediată 1 cauză în instanța de judecată.). Potrivit datelor statistice generalizate de CSM pentru 9 luni ale anului 2021, în procedura instanțelor de judecată au parvenit 18 dosare în baza art. 165 Traficul de ființe umane, cărora le-a fost atribuită complexitatea -10. Astfel, pe rolul instanțelor în perioada de referință se aflau 126 dosare, inclusiv restanța de la începutul perioadei. La finele perioadei de raportare 31 dosare au fost finalizate, patru dosare au fost conexe.

Acorduri bilaterale și multilaterale

- În anul 2021 Ministerul Afacerilor Interne a reluat negocierile referitor la Proiectul Acordului de cooperare polițienească cu Poliția națională a Ungariei și Proiectul Acordului cu Poliția Națională a Ucrainei, care conțin și domeniul vizat.

4. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: INSTITUȚIILE NAȚIONALE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI

Obiectivul I: Conformarea mandatului și practicii Oficiului Avocatului Poporului și ale Consiliului pentru egalitate cu Principiile de la Paris

Ținta strategică A: Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”

- În vederea finalizării reformei instituției Avocatului Poporului și a consolidării rolului acestei instituții, în particular sub aspectul consolidării independenței financiare conform Principiilor de la Paris, Ministerul Justiției a inițiat procesul de modificare a Legii nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). La data de 11 decembrie 2020 prin scrisoarea nr. 01/9825 proiectul de lege a fost remis Consiliului European pentru expertizare, fiind stabilită luna februarie a anului 2021 pentru definitivarea și prezentarea expertizei solicitate. În decembrie 2021 Ministerul Justiției a demarat procedura de promovare a proiectului de lege pentru modificarea

unor acte normative (modificarea Legii cu privire la Avocatul Poporului). Ulterior, proiectul va fi expediat spre reavizare părților interesate.

Ținta strategică B: Activitatea de prevenire a torturii și a altor rele tratamente consolidată

- În vederea asigurării transparenței în activitatea Consiliului pentru prevenirea torturii, a fost elaborat Raportul anual privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2020, care conține un capitol distinct „Prevenirea torturii”. Totodată au fost remise autorităților Rapoarte speciale și rapoarte de vizite privind actele de rele tratamente în instituțiile penitenciare.
- În vederea consolidării capacităților Oficiului Avocatului Poporului și ale membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii: Membrii Consiliului pentru prevenirea torturii și angajații ai Oficiului Avocatului Poporului au participat la 2 ateliere de lucru/instruire organizate de CoE Moldova: „Revizuirea rapoartelor elaborate de MNPT și oferirea recomandărilor de îmbunătățire a acestora” și „Bune practici în activitatea de prevenire a torturii”.

Ținta strategică C: Servicii accesibile din partea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității

- În vederea îmbunătățirii mecanismelor instituționale care vizează asigurarea egalității și combaterea discriminării, Ministerului Justiției a elaborat proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative, în special a Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Proiectul urmează a fi definitivat și remis repetat în adresa Cancelariei de Stat pentru a fi înregistrat la ședința Secretarilor generali cu ulterioara remitere la avizare.

5. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: TRANSPARENȚA, ACCESUL LA INFORMAȚIE ȘI LIBERTATEA DE EXPRIMARE

Obiectivul I: Asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a transparenței

Ținta strategică A: Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale (SMA) transpusă în legislația națională de profil

- Pe parcursul anului 2021, pe teritoriul Republicii Moldova 16 furnizori de servicii media au difuzat programe de televiziune și radiodifuziune sonoră în limba minorităților naționale: bulgară, găgăuză, romă.

Obiectivul II: Asigurarea accesului la informație

Ținta strategică A: Accesul la informație asigurat pe întreg teritoriul Republicii Moldova

- Supravegherea spațiului audiovizual autohton prin monitorizarea serviciilor de programe informative- analitice este o activitate constantă a Consiliului Audiovizualului. Astfel, în anul 2021, Consiliul Audiovizualului a monitorizat principalele buletine de știri a 15 posturi TV: „Moldova-1”, „Jurnal TV”, „Primul în Moldova”, „PRO TV Chișinău”, „Canal 2”, „Canal 3”, „Prime”, „Publika TV”, „NTV Moldova”, „TV 6”, „TVR Moldova”, „TV 8”, „BTV”, „10 TV”, „RTR Moldova” și postul public de radio „Radio Moldova” privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Au fost elaborate 2 rapoarte de monitorizare și unul de totalizare, în conformitate cu prevederile art. 70 alin. (12) din Codul Electoral. Toate trei rapoarte au fost remise Comisiei Electorale Centrale, de asemenea, acestea au fost publicate pe pagina electronică a Consiliului Audiovizualului la rubrica Rapoarte de monitorizare.

- Academia de Administrare Publică a elaborat programe de instruire aferente următoarelor cursuri: Cursul “Integrarea profesională a funcționarilor publici” Componenta “Transparența decizională și accesul la informație”, E-cursul „Accesul la informație” și Materiale de instruire aferente Componentei “Transparența decizională și accesul la informație”. Astfel, în perioada de raportare au fost organizate 6 cursuri și instruiți 182 de funcționari publici debutanți.

6. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: NEDISCRIMINAREA ȘI EGALITATEA

Obiectivul I: Protecția împotriva discriminării

Ținta strategică A: Creșterea gradului de acceptare a unor grupuri de persoane din Republica Moldova (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, comunitatea LGBT, persoanele cu statut HIV pozitiv, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale)

Consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei și ale studenților facultăților de jurnalism

- Consiliul Audiovizualului, în parteneriat cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, a organizat, pentru editorii și jurnaliștii posturilor radio și televiziune aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, două seminare online cu genericul: „Audiovizualul autohton – între etică și realitate”. La seminare au participat 96 de reprezentanți ai instituțiilor mass-media.

Consolidarea capacităților organelor de urmărire penală, ale avocaților și ale judecătorilor de aplica eficient legislația penală și contravențională privind infracțiunile și contravențiile motivate de prejudecăți, dispreț sau ură

- Ministerul Afacerilor Interne în cadrul proiectului regional “Consolidarea accesului la justiție pentru victimele discriminării, infracțiunilor motivate de ură și discursurilor de instigare la ură în țările Parteneriatului Estic” a organizat cea de-a doua ședință de lucru comună a entităților implicate în colectarea datelor dezagregate în Republica Moldova, cu participarea și a reprezentanților Serviciului Tehnologii Informaționale al MAI.
- Consiliul Superior al Magistraturii prin hotărârea nr.371/32 din 22 decembrie 2020 a stabilit că de la data de 01 ianuarie 2021 instanțele judecătorești naționale vor utiliza Modulul de Raportare Statistică Electronică, parte integrată a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor. În prezent, MRSE permite generarea din PIGD a 165 de rapoarte statistice pentru judecătorii, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. După formă și conținut, rapoartele statistice generate prin utilizarea MRSE corespund integral prevederilor Instrucțiunii cu privire la raportarea statistică electronică în judecătorii și curțile de apel. Potrivit datelor statistice generalizate de CSM pentru 9 luni ale anului 2021, în procedura instanțelor de judecată se afla în examinare 1 dosar în baza art. 176 Cod penal, încălcarea în drepturi a egalității cetățenilor, care a fost finisat la sfârșitul perioadei de raportare.

7. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: EGALITATEA DE GEN ȘI VIOLENȚA ÎN FAMILIE

Obiectivul I: Prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie

Ținta strategică A: Fenomenul violenței față de femei, inclusiv violența în familie, diminuat printr-o abordare sistemică și răspunsul eficient al organelor de resort

- Monitorizarea anuală a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020 privind implementarea acesteia se realizează prin elaborarea Raportului de monitorizare, care este plasat pe pagina oficială www.antiviolența.gov.md . Prin Hotărârea Guvernului Nr. 318/2021 a fost aprobat noul Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018-2023.

- Ministerul Sănătății cu suportul OMS, pentru instituțiile medicale din țară a elaborat Sistemul Informațional de raportare a cazurilor de violență, care se va aplica începând cu luna aprilie 2022.
- Pe parcursul anului 2021, Poliția a înregistrat 14728 adresări referitoare la alte informații cu privire la infracțiuni și incidente, ce vizează conflictele în cadrul relațiilor familiale, din ele 1963 cazuri au fost autosesizări ale ofițerului de sector. De către Poliție au fost înaintate 322/340 demersuri către instanțele judecătorești, privind aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie. Către alte autorități pentru acordarea serviciilor de asistență și consiliere, au fost referite 3809 cazuri, în care există bănuială rezonabilă a pericolului eminent de comitere a acțiunilor violente.
- Au fost desfășurate 1301 intervenții în cadrul echipelor multidisciplinare. Au fost sesizate 247 cazuri către autoritățile tutelare privind victimele copii a violenței în familie, referite 55 cazuri către serviciile psihologice din cadrul Inspectoratelor de poliție pentru acordarea consilierii psihologice primare victimelor aflate în stare de criză. Poliția a desfășurat 3386 activități de sensibilizare, 7206 activități comunitare.
- Astfel au fost intentate 947 cauze penale pe fapte de violență în familie, instanțele de judecată au pronunțat 699 sentințe, pe fapte de violență în familie
- În anul 2021 în cele 8 centre finanțate de la bugetul de stat au fost asistate în total 19 victime minori/58 adulți.
- Pe parcursul anului 2021 în parteneriat cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare au fost realizate 3 campanii de informare: Campania ONU „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”, Campania „Denim Day” și Promovarea telefonului de încredere pentru femei. 0 800 088 08.
- În cadrul celor 4 centre pentru agresori au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare:
  - Program de schimbare pentru bărbații care aplică acte de violență (Chișinău) – 28 persoane
  - Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Drochia) – 35 persoane
  - Centru de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Căușeni) – 27 persoane
  - Centru de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Ocnița) - 57 persoane.

Obiectivul II: Asigurarea egalității de gen și conferirea de noi abilități femeilor și fetelor

Ținta strategică A: Discriminarea împotriva femeilor și fetelor eliminată

Monitorizarea anuală a realizării Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022

- A fost elaborat Raportul de monitorizare pentru anul 2020, a Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022 și expediat Guvernului prin scrisoarea nr. 12/2272 din 26.04.2021

Promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU

- Din numărul total al personalului Armatei Naționale (militari și civili), 2% sunt femei în funcții superioare de conducere/decizionale. Din numărul total al persoanelor încadrate în serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale pe parcursul 2021, 7,3% sunt femei. Din numărul total al femeilor care îndeplinesc serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale, 56% sunt în funcții de conducere. Din numărul total al militarilor Armatei Naționale care pe parcursul sem I 2021 au participat în misiuni/operații internaționale sub egida ONU, 20% sunt femei.)
- În cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” activează 73 femei cu statut special ce constituie 35% din numărul de angajați cu statut special. În funcții de conducere activează 8 femei. În cadrul Academiei la Secția de zi, studii buget, Ciclul I, licență, studiază 123 fete (funcționar public cu statut special) ce constituie 33 %. În cadrul STI al MAI, efectivul scriptic, actualmente constituie

în număr de 94 de angajați, este completat în coraport de 50-bărbați și 44 femei. În perioada de raport au fost promovate 4 femei și 11 bărbați. În cadrul STI sunt respectate drepturile femeilor și bărbaților la tratament egal în timpul îndeplinirii serviciului și concilierii vieții de familie cu cea profesională, se practică munca conform programului de lucru flexibil, care convin salariaților, în baza raportului motivat și ordinului STI.

- Din totalul angajaților Poliției, ponderea femeilor este de 1592 - 20,05% (1007 ofițeri, 402 subofițeri, 183 s/c), iar a bărbaților 6346 – 79,94 % (3799 ofițeri, 2510 subofițeri, 37 s/c). Aceiași statistică cu includerea persoanelor aflate în concediu pentru îngrijirea copilului se prezintă în felul următor: femei 1933 – 22,75 %, iar a bărbaților 6564 (77, 25%). În cadrul IGPF, pe parcursul an. 2021 au fost încadrate 77 femei, ceea ce reprezintă 30% din numărul total de polițiști de frontieră angajați. La moment 62 femei dețin funcții de conducere. În cadrul IGC activează 1186 militari prin contract, dintre care 186 femei (15,68%). Din cele 186 femei - 33 dețin funcții de conducere. În cadrul IGSU la finele an. 2021 erau încadrate 223 femei, dintre care 54 activează la funcții de conducere.
- Ponderea femeilor în structura personalului Serviciului Vamal este de 26,34 % (464 femei) dintre care cu funcții de conducere 2,78 % - (49 de femei cu funcții de răspundere)

8. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: DREPTUL LA EDUCAȚIE

Obiectivul II: Reducerea discriminării la toate nivelurile de învățământ în conformitate cu standardele internaționale

Ținta strategică B: Asigurarea, până în anul 2022, că toți elevii/studentii obțin cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolenței, a cetățeniei globale, precum și pentru aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii în dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea curriculum-urilor școlare și universitare prin includerea tematicii egalității de gen

- În anul de studii 2021-2022 curriculum la disciplina Educație pentru societate este implementat în toate instituțiile de învățământ cu instruirea în limba română și limba rusă în clasele V-IX și X-XII. Pe parcursul anului 2021 au fost formați 1783 de profesori de educație civică, instruiți la cadrul de referință pentru o cultura democratică, care includ aceste module, formate în 5 sesiuni. Cursurile au fost desfășurate de 6 formatori naționali selectați prin concurs de către Consiliul Europei. Toți elevii din gimnaziu și liceu (100%) studiază disciplina obligatorie „Educația pentru societate”.

9. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: DREPTUL LA CEL MAI ÎNALT STANDARD DE SĂNĂTATE FIZICĂ ȘI PSIHICĂ

Obiectivul I: Asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate

Ținta strategică A: Servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți

Ținta strategică B: Rata de prevenire și reducere a cazurilor de malpraxis

Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății

- Monitorizarea anuală a Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014-2020 (HG nr. 1032/2013), se realizează prin elaborarea Raportului care se plasează pe pagina MSMPS. Principalele acțiuni de promovare a sănătății, realizate pe parcursul anului 2021 au inclus:
- Dezvoltarea și implementarea Campaniei de comunicare privind asigurarea dreptului la sănătate ”Sunt pacient îmi cunosc drepturile”.

- Implementarea campaniilor de conștientizare în cadrul Săptămânii de prevenire a cancerului de col uterin “Păstrează sănătatea! Fă testul citologic!” și a campaniei ”Angajează-te să renunți” în cadrul Zilei Mondiale fără tutun și a Zilei Naționale de renunțare la fumat.
- Campania socială pentru informarea populației despre riscul consumului excesiv de zahăr și recomandări pentru un mod de alimentație echilibrat și sănătos ”Redu zahărul –alege ce mănânci!”.
- În contextul comunicării riscurilor și prevenirea pandemiei COVID – 19 pe parcursul anului 2021 s-au organizat și desfășurat: Campanii de comunicare cu mesaje specifice pentru diferite grupuri populaționale, cum ar fi: ”Fii în siguranță: Vaccinează-te împotriva COVID - 19”, ”Suport în reabilitarea fizică și psihologică după COVID-19”, ”Pune umărul și vaccinează-te” ”Vaccinarea în satul tău”, „Fii protejat de sărbători”, etc. Materiale relevante s-au elaborat pentru diferite categorii de populație, cu ajustarea mesajelor pentru combaterea zvonurilor și prevenirii panicii, fricii și stigmatizării, respectarea măsurilor de profilaxie, etc.; Elaborarea și aprobarea Strategiei de comunicare a campaniei naționale de vaccinare împotriva COVID – 19 (aprobată prin ordinul MSMPS nr. 64 din 02.02.2021). Desfășurarea Săptămânii naționale a imunizării împotriva COVID – 19.
- Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale în comun cu MSMPS au organizat masa rotundă, on-line, cu genericul ”Publicitatea Medicamentelor, Suplimentelor și Dispozitivelor Medicale în Republica Moldova”. A fost creată o pagină on line dedicate activității de farmacovigilență din Republica Moldova pe FB.
- Agenția Națională pentru Sănătate Publică a elaborat propuneri privind modificarea actelor legislative în domeniul ameliorării factorilor de mediu și reducerii riscurilor pentru sănătate, au propus modificarea Regulamentului nr.4341 din 17.07.2001 privind normele sanitaro-igienice pentru importul și comercializarea mărfurilor de uz personal folosite (second hand) în contextual modificării HG 427/2001 "Privind importul și comercializarea unor mărfuri de uz personal", modificarea și completarea proiectului HG 899/2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind adaosul de vitamine și minerale, precum și de anumite substanțe de alt tip în produse alimentare.
- În anul 2021 au fost elaborate și implementate în 10 raioane ale țării (Florești, Glodeni, Rezina, Telenești, Leova, Cimișlia, Cantemir, Căușeni, Strășeni, Ialoveni) planuri de acțiuni locale privind profilaxia bolilor netransmisibile și promovarea sănătății, activități susținute de către Proiectul moldo – elvețian ”Viața sănătoasă. Reducerea poverii BNT”. Aceste planuri au fost dezvoltate în baza Profilurilor de sănătate, elaborate de către specialiștii subdiviziunilor teritoriale ale ANSP (Centrele de Sănătate Publică). Astfel, până în prezent 20 raioane au dezvoltat Profiluri de sănătate teritoriale, iar altele 8 raioane-țintă au inițiat acest proces și urmează să-l finalizeze pe parcursul a.2022. În 20 de localități rurale (localități-pilot din faza a II-a ai proiectului Viața Sănătoasă)150 reprezentanți ai societății civile și APL din comunitățile pilot au fost instruiți în elaborarea proiectelor de promovare a sănătății care au fost depuse către Proiectul ”Viața sănătoasă” și finanțate prin granturi mici.

Obiectivul II: Îmbunătățirea indicelui de sănătate a copilului în conformitate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030

Ținta strategică A: Reducerea, până în anul 2022, a mortalității neonatale până la 6,5 decese la 1000 de născuți vii și a mortalității copiilor de până la 5 ani – până la 11,5 de decese la 1000 de născuți vii

- În vederea standardizării acordării asistenței medicale calitative nou-născuților: au fost elaborate 24 de protocoale clinice standardizate noi aprobate prin ordinul MSMPS nr.326 din 15.04.2021 și au fost actualizate 7 protocoale clinice standardizate aprobate prin ordinul MSMPS nr.326 din 15.04.2021.

Dezvoltarea, la nivel național, a serviciului de intervenție timpurie la copii

- Pe parcursul anului 2021 a fost elaborat și publicat Ghidul pentru medicii de familie "Supravegherea dezvoltării copiilor și adolescenților" în tiraj de 1500 exemplare, care a fost repartizat medicilor de familie din țară;
- A fost ajustat în corespundere cu Standardul de supraveghere a creșterii și dezvoltării copilului în condiții de ambulator (ordinul MSMPS nr. 964 din 2.09.2019) Carnetul de dezvoltare a copilului (agenda pentru familie, formular 112/e/1), care cu suportul UNICEF a fost tipărit în tiraj de 16000 de exemplare pentru beneficiarii din raioanele Cahul și Ungheni;
- A fost elaborat Regulamentul de organizare și funcționare a Cabinetului de Dezvoltare a Copilului, care a fost aprobat prin ordinul MSMPS nr. 672 din 14 iulie 2021;
- A fost elaborat Ghidul pentru lucrătorii/lucrătoarele din domeniul asistenței medicale primare „Intervenții în cazurile de violență împotriva copiilor”.
- Au fost elaborate pliante pentru părinți despre cele mai frecvente cazuri de violență asupra copiilor (violență emoțională și fizică, sindromul copilului scuturat);
- Pentru toți asistenții medicali de familie din Centrele de Sănătate din raioanele Cahul, Ungheni, Cantemir și Călărași (cu suportul UNICEF) au fost procurate și donate 471 truse pentru asistenții medicali de familie, în cadrul vizitelor de monitorizare a creșterii și dezvoltării copilului la domiciliu. Fiecare trusa conține: cântar electronic portabil, masa pentru cântărirea copilului, pediometru și panglica centimetrică;
- Au fost procurate cu suportul UNICEF) echipament și mobilier pentru Centrele de Sănătate din raioanele Cantemir și Călărași.
- De asemenea, pe parcursul anului 2021 au fost realizate seminare de instruire a medicilor pediatri, medicilor de familie și a asistenților medicale de familie.

Obiectivul III: Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă

Ținta strategică A: Accesul universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR) asigurat, inclusiv la serviciile de planificare familială, de informare și educație

Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății sexuale și reproductive

- Au fost elaborate și raportate Guvernului rapoarte anuale privind realizarea Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018–2022.
- În vederea asigurării calității serviciilor medicale victimelor violenței, a fost elaborat Protocolul clinic standardizat „Managementul clinic al cazurilor de violență”, aprobat prin ordinul MS nr.908 din 30.09.2021
- Rețeaua de 41 de Centre de sănătate prietenoasă tinerilor (CSPT) a organizat servicii de consiliere psihologică și medicală de la distanță. Specialiștii CSPT au participat on-line în activitățile desfășurate pentru fortificarea cunoștințelor personalului medical și persoanelor de resurse (profesori, asistenți social, asistente medicale din școli etc.) pentru a comunica și asista adolescenții în probleme de sănătate, inclusiv sexual-reproductive.
- A fost efectuat studiul – pilot „Avortul medicamentos prin telemedicină”
- Au fost create și echipate în regiunea Transnistreana 7 centre de excelență în avortul în siguranță.

Obiectivul V: Asigurarea respectării drepturilor persoanelor în domeniul sănătății mintale

Ținta strategică A: Serviciile de asistență medicală în domeniul sănătății mintale acordate în conformitate cu standardele privind drepturile omului și demnitatea umană

Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății mintale

- A fost efectuată analiza dinamicii spitalizărilor prin intermediul extraselor/trimiterilor eliberate de către CCSM pentru perioada anilor 2015-2020;
- Ministerul Sănătății a prezentat propunerile cu referire la activitatea psihologilor în sistemul medical pentru elaborarea proiectului de lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog.
- În vederea standardizării asistenței medicale acordate pacienților cu probleme de sănătate mintală, a fost elaborat Protocolul clinic național „Demența”, aprobat prin ordinal MS nr.270 din 31.03.2021 și Protocolul clinic standardizat pentru medicii de familie „Demența”, aprobat prin ordinal MS nr.271 din 31.03.2021
- A fost elaborată propunerea de politică publică ”Fortificarea și îmbunătățirea sistemului serviciilor comunitare de sănătate mintală în Republica Moldova”, cu analiza mecanismelor de finanțare și carstificare a serviciilor de sănătate mintală.
- La nivel național activează 40 de Centre Comunitare de Sănătate Mintală (la nivel de municipii și fiecare raion.
- Pe parcursul anului 2021 de către Ministerul Sănătății cu suportul proiectului moldo-elvețian MENSANA au fost organizate: 4 dialoguri de politici regionale cu genericul ”Direcții strategice de dezvoltare a serviciilor de sănătate mintală” în Cahul, Cimișlia, Orhei, Soroca cu participarea reprezentanților al APL, instituțiilor medicale, medico-sociale, sociale, educație, poliție NGO, etc., la care au participat 516 participanți.
- Au fost organizate 25 de ateliere de lucru multidisciplinare cu genericul: „Sănătatea mintală în comunitatea ta”, în toate raioanele și municipiile țării, la care au participat peste 900 de persoane din domeniul medical, social, ordine de drept, servicii sociale, autorități publice locale etc și 17 ateliere de lucru în 37 localități rurale cu tematica „Servicii comunitare de sănătate mintală: aspecte multidisciplinare” în localități din raioanele Soroca, Cimișlia, Cahul și Orhei, cu participarea reprezentanților factorilor de decizie la nivel local din localități rurale (primari, medici și lucrătorii medicali, asistenții sociali comunitari, reprezentanți ai serviciilor sociale comunitare, polițiști de sector, directori ai instituțiilor de învățământ din localitate, cadre didactice, preoți etc.) 400 participanți.
- Poliția în cooperare cu AO „Trimbos Moldova” a inițiat revizuirea prevederilor POS privind intervenția Poliției în cazurile cu implicarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală, aprobat prin Ordinul IGP nr. 476/2016, precum și organizare a unor ateliere de instruire pentru polițiști pe domeniul vizat, în scopul asigurării respectării drepturilor persoanelor din categoria respectivă
- Pe parcursul anului 2021, procurorii au examinat 3 sesizări privind pretinse încălcări admise în procesul de acordare a serviciilor de sănătate mintală, însă nu au fost constatate careva încălcări și au fost emise soluții de refuz în pornirea urmăririi penale.

Obiectivul VI: Reducerea morbidității prin boli transmisibile

Ținta strategică B: Rata redusă a tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile

Realizarea politicii de stat privind controlul și combaterea tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă, precum și a altor boli transmisibile

- Monitorizarea și evaluarea realizării Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025 se realizează anual. Astfel pentru perioada de raportare au fost raportate următoarele realizări:
303 instituții pentru copii, conectate în anul 2021 la sisteme de apeduct și 491 instituții pentru copii și tineri conectate la sisteme durabile, de apă potabilă – apeducte. Rata populației care are acces la sisteme durabile de apă constituie - 68, 4%.

Pentru sporirea nivelului de informare și sensibilizare privind siguranța apei, igienă și sănătatea, în anul 2021 sau realizat diferite acțiuni în cadrul Zilei Mondiale a Apei – 22 martie, Zilei Mondiale a Igienei Mâinilor – 5 mai, Ziua internațională a spălatului pe mâini – 15 octombrie.

La nivel național, conform datelor preliminare a raportul statistic privind Promovarea sănătății și educație pentru sănătate în domeniul informării privind siguranța apei potabile au fost organizate în jur de 170 de seminare și au fost instruite circa 15 mii de persoane, elaborate și editate 30 de materiale informaționale. Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat circa 45 emisiuni, reportaje televizate, difuzate 17 emisiuni radio, publicate 44 materiale în presă și 114 de informații în resursele internet. Au fost organizate 24 acțiuni în comunitate (serate, flash-moburi, concursuri, etc.). De către lucrătorii medicali au fost susținute circa 62500 de convorbiri individuale, elaborate 260 buletine sanitare.

- Monitorizarea și evaluarea implementării **Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2017–2021**, a reliefat următoarele:

Indicele morbidității prin hepatita virală B acută în anul 2021 a fost de 0,27 cazuri la 100 mii populație, respectiv, prin hepatita virală C acută – 0,52 cazuri. În formele cronice indicele morbidității prin hepatita virală B cronică a constituit 11,0 cazuri (a2020 – 7,86), prin hepatita virală C cronică – 19,3 cazuri la 100 mii locuitori (a.2020 - 14,07 cazuri) și hepatita virală D cronică – 1,1 cazuri (a.2020 – 0,37 cazuri).

Pentru anul 2021, rata depistării precoce a persoanelor infectate cu hepatita virală B constituie 3,8 % (2,5 % - a.2020) din 74660 de persoane testate, pentru hepatita virală C - 4,5 % din 66696 de persoane testate. Numărul de persoane cărora li s-a depistat hepatitele virale la o etapă precoce a constituit în a.2021 cu: HVB acută – 11, HVC acută - 2, HVB cronică cu Delta Ag primar depistată – 44, HVB cronică fără Delta Ag primar depistată – 449, HVC cronică – 767.

Anual în Republica Moldova se organizează și se desfășoară Ziua Mondială a Hepatitei – 28 iulie. În anul 2021 genericul evenimentului a fost: „Hepatita nu poate aștepta”. Potrivit rezultatelor preliminare ale raportului statistic privind promovarea sănătății și educație pentru sănătatea (f-50-san), la capitolul prevenirea hepatitelor virale în anul 2021 au fost organizate în jur de 264 de seminare și au fost instruite circa 9645 de persoane, elaborate și editate 47 de materiale informaționale. Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat circa 37 emisiuni, reportaje televizate, difuzate 15 emisiuni radio, publicate 27 materiale în presă și 149 de informații în resursele internet. Au fost organizate 28 acțiuni în comunitate. De către lucrătorii medicali au fost susținute circa 88753 de convorbiri individuale, elaborate 450 buletine sanitare.

În anul 2021 a continuat realizarea 3 proiecte de cercetări științifice în domeniul hepatitelor virale.

10. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: DREPTUL LA MUNCĂ ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Obiectivul I: Existența unei forțe de muncă durabile și diversificate

Ținta strategică A: Un nivel sporit al ocupării și o remunerare egală pentru o muncă de valoare egală

Sporirea posibilităților de ocupare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă

- Anual sunt elaborate și aprobate Planuri de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă, elaborate întru realizarea Strategiei Naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021. Planurile anuale au ca scop sporirea posibilităților de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Planul de activitate al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru anul 2021 aprobat de MSMPS pe 25.01.2021. Pe parcursul a 12 luni 2021, ANOFM prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă a lucrat cu 75740 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă.
- Numărul șomerilor noi înregistrați în anul 2021 a constituit 37001. Analizând structura beneficiarilor de servicii de ocupare a forței de muncă, evidențiem următoarele:

- 70844 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă au beneficiat de servicii de informare, dintre care 55696 persoane cu statut de șomer inclusiv trecători din a. 2020 (27493 au fost femei);
  - 27667 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă au beneficiat de servicii de intermediere a muncii, dintre care 24453 persoane cu statut de șomer, (12466 au fost femei);
  - 7849 șomeri au beneficiat de servicii de ghidare în carieră (4487 au fost femei).
- Rata șomajului, conform datelor BNS, în trimestrul IV 2021 a înregistrat valoarea de 2,6%, Rata șomajului la bărbați a fost de 3,3%, iar la femei – de 1,9%; în mediul urban – 2,0 % și în mediul rural – 3,2 %. În rândul persoanelor de 15-24 ani rata șomajului a constituit 9,6 %, valoarea acestui indicator a înregistrat disparități importante pe medii (4,7% mediul urban și 14,3% mediul rural), iar în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 4,7 % (6,5% pentru bărbați și 2,0 % – femei). Conform datelor ANOFM pe parcursul anului 2021 au fost înregistrați 610 șomeri cu dizabilități, dintre care 262 femei. Din 610 șomeri cu dizabilități înregistrați au fost angajați 59 persoane cu dizabilități

11. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: DREPTURILE COPILULUI

Obiectivul I: Protecția copilului

Ținta strategică A: Rata copiilor separați de familie și numărul de copii plasați în instituții rezidențiale, diminuate

Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale în parteneriat cu Asociația ”Amici dei Bambini”, a organizat seminarul de instruire specialiștilor din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială privind noile modificări aduse cadrului legal și normativ în domeniul adopției prin aprobarea LP112/2020;
- Cu susținerea UNICEF Moldova a fost elaborat Manualul privind protecția copiilor în timpul pandemiei Covid - 19. Scopul Manualului constă în îmbunătățirea accesului la protecție și servicii de calitate pentru copii în perioada de pandemie. Manualul este destinat autorităților locale/teritoriale, prestatorilor de servicii, specialiștilor în domeniul protecției copilului și persoanelor în grija cărora se află copiii.
- În scopul facilitării implementării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, la data de 15 decembrie 2021 prin ordin comun a Ministrului Muncii și Protecției Sociale, Ministrului Sănătății, Ministrului Afacerilor Interne și Ministrului Educației și Cercetării nr.17/1173/528/1652 a fost aprobat Ghidul de aplicare practică a mecanismului de cooperare intersectorială.
- Prin Ordinul Ministrului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 570 din 17.06.2021 au fost aprobate modelele uniforme de acte în scopul implementării corespunzătoare a Legii nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- A fost majorat quantumul indemnizației zilnice pentru copiii plasați în serviciile de asistență parentală profesionistă, casă de copii de tip familial, tutelă/curatelă, casă comunitară pentru copii în situație de risc și centrul de plasament pentru copii separați de părinți (HG 378/2018). Astfel, acestea pentru anul 2021 constituie: în zilele obișnuite 13 lei, în ziua de naștere a copilului 113 lei, în zilele de sărbătoare 80 lei.
- Au fost operate modificări în HG nr. 1478/2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii, prin care a fost majorat quantumul indemnizației unice la nașterea copilului cu 609 lei. Astfel, începând cu 01 ianuarie 2022, quantumul acestei indemnizații constituie 10068 lei.

- Au fost dezinstituționalizați din instituțiile rezidențiale și de învățământ special 63 de copii: Asistență parentală profesionistă – 5 copii; Tutelă – 9 copii; Familii biologice – 43 copii; Familii extinse – 2; Casă de tip familie – 4.
- În vederea asigurării incluziunii educaționale de calitate în instituțiile de educație timpurie pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și dizabilități, în anul 2021, au fost dezvoltate 98 de servicii de sprijin și personal de suport.
- A fost elaborat Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022 și aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 995 din 23.07.2021.

Ținta strategică B: Percepția și atitudinea față de violența asupra copiilor, schimbate

În scopul prevenirii și combaterii violenței, a neglijării și a exploatării copiilor:

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale în cadrul proiectului Consiliului Europei „Combaterea violenței împotriva copiilor din Republica Moldova” a fost elaborat un manual de formare orientat spre consolidarea capacităților profesioniștilor în vederea prevenirii, identificării și intervenției precoce în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor. Astfel în baza manualului ”Materialul de instruire privind intervenția în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor” au fost organizate trei instruirii (în format on-line) pentru grupuri mixte de asistenți sociali și alți profesioniști din cadrul echipelor multidisciplinare (medici/asistenți medicali, polițiști și pedagogi);
- Pentru prevenirea și combaterea violenței, a neglijării, a explorării copiilor, dar și pentru a cultiva comportamente sigure și responsabile la copii, pentru a crește nivelul de reziliență a acestora la pericolele din mediul online, pentru a obține o abordare comprehensivă a siguranței online în școală, prin implicarea tuturor actorilor din sistemul educațional, în colaborarea cu CI La strada, au fost elaborate Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online. În anul de studii 2020-2021, Standardele sunt pilotate în 6 instituții de învățământ din țară.
- În scopul informării și familiarizării populației cu privire la protecția copiilor de la diferite forme de violență, incidente sau accidente, precum și măsurile necesare pentru preîntâmpinarea săvârșirii infracțiunilor și implicarea acestora în fenomenul infracțional, de către subdiviziunile Poliției teritoriale, urmare analizei fenomenului predominant, la nivel local au fost inițiate 9 campanii de informare.
- Pe parcursul anului 2021 consilierii de la Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii au asistat 31 apelanți adulți, oferindu-le consiliere psihologică. Aceste apeluri au conținut informații cu referire la aspecte de relaționare părinte-copil și anume la modalitatea în care părintele ar putea aborda copilul pentru a forma un dialog.

Obiectivul II: Consolidarea sistemului de justiție juvenilă

Ținta strategică A: Rata copiilor care au comis infracțiuni implicați în programe speciale de reeducare

Specializarea și instruirea reprezentanților profesiilor implicate în sistemul de justiție juvenilă

- Institutul Național al Justiției a comunicat despre acțiunile realizate pe parcursul anului 2021, astfel au beneficiat de instruire inițială: 30 persoane - candidați la funcția de judecător, 40 persoane-candidați la funcția de procuror.
- Au fost organizate 16 activități de formare continuă. Total persoane instruite: 771 dintre care 127 judecători, 171 procurori, 184 asistenți judiciari, 122 grefieri, 57 consultanți ai procurorilor, 75 specialiști, 35 avocați CNAJGS.

- Consiliul Superior al Magistraturii în perioada de raportare au delegat pentru participare la seminarele organizate cu tematici privind examinarea cauzelor penale cu implicarea minorilor - 145 judecători.
- Ministerul Afacerilor Interne pe parcursul anului 2021, au organizate 4 activități cu genericul „Investigarea infracțiunilor cu implicarea minorilor”, fiind instruiți la pregătirea de specialitate 87 de ofițeri de urmărire penală ai secțiilor de urmărire penală din cadrul a 7 Inspectorate de Poliție ale Inspectoratului General al Poliției.

Crearea și consolidarea mecanismului național de dejudiciarizare a cauzelor penale cu implicarea minorilor în conflict cu legea

- A fost finalizată urmărirea penală în 663 cauze penale privind minori, dintre care: 530 cauze penale au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond; 130 cauze penale, urmărirea penală a fost încetată; 3 cauze penale urmărirea penală a fost clasată - pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.
- Au fost adoptate hotărâri extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea minorilor în 130 cauze penale. Cea mai mare rată de încetare a urmăririi penale, ca și în anii precedenți, revine institutului împăcării.
- La comiterea a 695 infracțiuni înregistrate în perioada anului 2021, au participat 1163 minori, dintre care 1087 băieți și 76 fete, ce atestă o creștere la capitolul participării minorilor la comiterea infracțiunilor. Din cei 1163 minori, au fost atrași la răspundere penală 865 minori ceea ce constituie 79,38% , iar 1 a fost eliberat de răspundere penală cu aplicarea măsurilor de influență publică.
- A fost elaborat Raportul Avocatului Poporului pentru drepturile copilului: Monitorizarea implementării recomandărilor Avocatului Poporului pentru drepturile copilului privind respectarea drepturilor copiilor aflați în detenție. La 24 noiembrie 2021, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, a prezentat în cadrul ședinței Comisiei parlamentare drepturile omului și relații interetnice, constatările privind situația copiilor aflați în detenție, reflectate în Raportul tematic: ”Respectarea dreptului la învățătură a deținuților minori din instituțiile penitenciare”.

12. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor tinere

Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor tinere în Republica Moldova

Ținta strategică A: Condițiile pentru conferirea de noi abilități tinerilor în domeniul educației și instruirii, create.

Consolidarea mecanismelor de informare a tinerilor

- În perioada iulie- decembrie 2021 în 15 UAT de nivelul II au fost desfășurate campanii de informare a tinerilor privind oportunitățile de dezvoltare la nivel local și național, precum promovarea activismului civic și participării tinerilor în procesul decizional. Urmare evaluării activității Consiliilor Raionale/ Municipale ale Tinerilor, Consiliilor Locale/Comunitare, pentru implicare și rezultate remarcabile obținute în implementarea programului în anul 2021, Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova a organizat Gala Premiilor pentru Consiliile Locale ale Tinerilor (ediția 2021) în cadrul căreia au fost menționate cele mai bune inițiative ale tinerilor, cei mai activi voluntari, proiecte de tineret, departamente, tineri activi care au contribuit la crearea consiliilor locale ale tinerilor, realizarea diverselor proiecte comunitare. În total au fost premiați 5 consilii locale ale tinerilor, 5 consilii raionale/municipale, 4 departamente, 18 tineri și 3 specialiști de tineret din cadrul APL de nivel I și II.

13. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor vârstnice

Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor vârstnice în Republica Moldova

Ținta strategică A: Participare socială și bătrânețe demnă pentru persoanele vârstnice

Realizarea politicii de stat în domeniul protecției și incluziunii persoanelor vârstnice

- A fost elaborat Raportul privind implementarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici. În anul 2021, au fost angajați 2609 persoane cu vârsta de 50 de ani și peste.
- La începutul anului 2021, coeficientul de îmbătrânire a populației a constituit 22,5%, ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrânire demografică.

Consolidarea mecanismului de instruire și educație a persoanelor vârstnice la nivel național

- Prin intermediul Programului de granturi pentru mobilizarea vârstnicilor, pe parcursul anilor 2018-2021, în total au fost create 15 cluburi ale persoanelor în etate. În anul 2021 au fost create și renovate 3 cluburi pentru vârstnici: Clubul Vârstnicilor din Șolcani, r-nul Soroca; Centrul de Agrement pentru Seniori din s. Volovița, r-nul Soroca. A fost renovat Clubul de Seniori Vișoreni din s. Vișoara, r-nul Edineț, numărul de beneficiari al acestuia crescând pînă la 50 de persoane.

Accesul persoanelor vârstnice la serviciile sociale

- Informația privind numărul beneficiarilor de servicii sociale, incluse în pachetul minim de servicii sociale pentru anul 2021: Serviciul social de suport monetar adresat familiilor/persoanelor defavorizate -2383, Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii – 3445, Serviciul social Asistență personală – 2446.
- Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social (la situația din 01.11.2021) a constituit 69032, iar de ajutor pentru perioada rece a anului – 224654 familii. Totodată, conform datelor CNAS, în luna noiembrie 2021 au fost efectuate 36755 plăți de ajutor social și în luna decembrie 2021 – 37802 plăți. În decembrie 2021 au fost efectuate 217039 plăți de ajutor pentru perioada rece a anului.
- Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social care declară în componența sa cel puțin o persoană vârstnică a constituit circa 43%, iar ponderea familiilor beneficiare de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vârstnică – circa 70%. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural a constituit circa 77%.

Continuarea implementării reformei sistemului de pensii

- În anul 2021, conform modificărilor operate prin Legea nr. 27 din 12 martie 2021 pentru modificarea unor acte normative, pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare va fi egal cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 1 octombrie – cu rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Modalitatea de indexare sus-menționată se utilizează la determinarea coeficientului de indexare a prestațiilor de asigurări sociale începând cu data de 1 aprilie 2021. În context, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, s-a stabilit coeficientul de indexare la 1 aprilie 2021 de 3,89%, ținându-se cont de media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani.
- A fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 162 din 8 septembrie 2021 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat. Având în vedere rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs, la 1 octombrie 2021, toate pensiile stabilite și recalulate în temeiul Legii privind sistemul public de pensii, au fost indexate cu coeficientul indexării de 3,86%.

14. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor cu dizabilități

Obiectivul I: Asigurarea cadrului legal și de politici în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități

Ținta strategică A: Drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurate, protejate și pe deplin respectate

Realizarea politicii de stat privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale anual elaborează Raportul cu privire la realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022.
- La situația anului 2021- beneficiază de pensii de dizabilitate circa 121283 persoane. De alocație socială de stat beneficiază circa 52285 persoane cu dizabilități, care nu întrunesc condițiile pentru a beneficia de pensiei de dizabilitate (vârsta în raport cu stagiul de cotizare). Beneficiază de alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere circa 13138 persoane cu dizabilități severe.
- Conform datelor structurilor teritoriale de asistență socială, beneficiază de compensația pentru serviciile de transport circa 137 833 persoane cu dizabilități și 15503 persoane cu dizabilități locomotorii, inclusiv circa 10086 de copii cu dizabilități și respectiv 1805 de copii cu dizabilități locomotorii.
- În anul 2021, de bilete de reabilitare/recuperare au beneficiat circa 8113 persoane, dintre care la Centrul „Victoria” – 4395 persoane și la Centrul „Speranța ” – 2378 persoane. Biletele de reabilitare se eliberează beneficiarilor prin intermediul Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei din teritoriu, în baza recomandărilor medicale și ordinii de înscriere în rând pentru primirea biletului.
- Numărul beneficiarilor de servicii protetico-ortopedice, reabilitare medicală și profesională aflate la evidența CREPOR, în anul 2021 a constituit 58666 persoane, dintre care solicitanți primari - 3429 persoane.
- Pe parcursul anului 2021 la subdiviziunile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (STOFM) au fost înregistrate cu statut de șomer în total 617 persoane cu dizabilități. În perioada de referință, urmare a suportului oferit de STOFM au fost plasate în câmpul muncii 188 persoane cu dizabilități.
- În scopul asigurării conexiunii între oferta de muncă cu dizabilități și cererea de muncă înregistrată la ANOFM, structurile teritoriale au prestat persoanelor următoarele servicii: informare privind piața muncii: 4022 beneficiari cu dizabilități; ghidare în carieră, cu scopul susținerii persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă în identificarea oportunităților educaționale și profesionale: 284 beneficiari cu dizabilități; intermediere a muncii, inclusiv cu selectarea și repartizarea persoanelor la angajatori pentru ocuparea locurilor de muncă vacante înregistrate în baza de date: 980 beneficiari cu dizabilități; reabilitare profesională prin repartizarea șomerilor cu dizabilități locomotorii către Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare (CREPOR): 3 beneficiari.
- În anul 2021 în scopul sporirii accesului beneficiarilor la serviciile de ghidare în carieră, ANOFM a realizat mai multe măsuri de modernizare a platformei www.cariera.anofm.md prin care s-a creat posibilitatea de utilizare a platformei Cognitrom Career Planner (CCP) în regim online. Platforma de ghidare în carieră CCP permite persoanelor elaborarea profilului vocațional și corelarea acestuia cu profilul ocupațional. Pe parcursul anului 2021 platforma CCP a fost accesată de 48 persoane cu dizabilități.

15. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: DREPTURILE PERSOANELOR APARTINÂND MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Obiectivul I: Asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal

Ținta strategică A: Relațiile interetnice consolidate pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Realizarea politicii de stat privind consolidarea relațiilor interetnice

A fost elaborat proiectul Programului pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027.

Obiectivul II: Persoanele de etnie romă beneficiază pe deplin și fără discriminare de drepturile lor

Ținta strategică A: Susținerea populației de etnie romă realizată pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Realizarea politicii de stat privind susținerea populației de etnie romă

- Agenția Relații Interetnice anual elaborează și prezintă Guvernului Republicii Moldova raportul cu privire la implementarea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016–2020.
- Pe parcursul anului 2021 au fost organizate întruniri, ședințe (inclusiv online) cu reprezentanții APL în vederea informării și intensificării procesului de angajare a mediatorilor comunitari în localități. Grație măsurilor întreprinse sunt angajați 45 de mediatorii comunitari. Pe parcursul anului 2021, cu susținerea Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au fost organizate două instruirii (octombrie, decembrie) pentru fortificarea capacităților și dezvoltarea abilităților mediatorului comunitar în Republica Moldova. În total, au fost instruiți 44 mediatorii comunitari.
- Agenția Relații Interetnice a elaborat Ghidul pentru familiile de romi menit să contribuie la abilitarea practică a familiilor de romi în vederea diminuării deficiențelor în asistență a populației rome privind dreptul lor la integrarea comunitară. Ghidul a fost repartizat comunităților de romi prin intermediul mediatorilor comunitari.
- Agenția Relații Interetnice a semnat Acordul de colaborare cu Asociația națională a mediatorilor comunitari, care prevede colaborarea în vederea activității în teritoriu a mediatorilor comunitari, implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2021-2025.

16. DOMENIUL DE INTERVENȚIE: RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN LOCALITĂȚILE DIN STÂNGA NISTRULUI ALE REPUBLICII MOLDOVA

Obiectivul I: Asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului ale Republicii Moldova

Ținta strategică A: Retragera rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului pentru localitățile din stânga Nistrului

Ținta strategică B: Intensificarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți pentru problemele drepturilor omului din localitățile din stânga Nistrului

Retragerea rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului

- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a identificat 18 tratate multilaterale, în domeniul drepturilor omului, la care Republica Moldova este parte, care au fost semnate/aprobate/ratificate cu declarații sau rezerve și a înaintat demersurile respective în adresa Ministerului Justiției în vederea demarării procedurilor legale de retragere a rezervelor sau declarațiilor în cauză.

Abordarea sistematică în procesul de negocieri a problematicii drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

- Problematika drepturilor omului, în special libera circulație și situația cetățenilor deținuți ilegal, a fost menținută și în 2021 pe agenda procesului de negocieri (11 ședințe de lucru în formatul 1+1 la nivelul reprezentanților politici din partea Chișinăului și a Tiraspolului) și a contactelor cu partenerii externi: 29 de întrevederi cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri „5+2”, precum și 39 de întrevederi cu ambasadorii acreditați în Republica

Moldova și cu reprezentanții organizațiilor internaționale. 7 întreveneri cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană Thomas Mayr-Harting și 2 cu Președinta în Exercițiu a OSCE, Ministra Afacerilor Externe a Regatului Suediei Ann Linde. S-a menționat că tema respectării drepturilor omului este prioritatea-cheie promovată de Partea moldovenească pe agenda de negocieri.

- Garantarea respectării drepturilor omului și asigurarea liberei circulații între cele două maluri ale Nistrului a fost subiectul central promovat de Partea moldovenească pe agenda discuțiilor pe durata vizitei de lucru în Republica Moldova a reprezentanților mediatorilor și observatorilor în negocieri din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de negocieri „5+2”) care a avut loc la 03.06.2021, fiind exprimată îngrijorarea în legătură cu detenția ilegală a unor cetățeni ai Republicii Moldova în regiune și specificată necesitatea restabilirii echitabile a drepturilor acestora.
- Subiecte din problematica drepturilor omului au fost abordate și în cadrul întâlnirilor de lucru ale experților din educație (2 ședințe), sănătate (5 ședințe), acte de stare civilă (1 ședință), probleme sociale și ajutor umanitar (1 ședință), transport auto (8 ședințe) etc.
- Declarația cu privire la procesul de negocieri în formatul „5+2” privind reglementarea transnistreană aprobată la cea de-a 28-a reuniune a Consiliului Ministerial al OSCE (Stockholm, 2-3 decembrie 2021) a accentuat, necesitatea intensificării eforturilor pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pe cazuri individuale în lumina îngrijorărilor ce persistă în regiune.
- În situația în care în procesul de negocieri Tiraspolul manifestă o poziție distructivă și nedorită de a soluționa subiecte sensibile, în primul rând cele ce țin de situația unor cetățeni concreți, ale căror drepturi sunt încălcate de structurile anticonstituționale, Chișinăul urmează să-și mențină abordarea pro-activă pe aceste dimensiuni, cu accent pe soluționarea cazurilor individuale și pe identificarea unui mecanism durabil de monitorizare a situației drepturilor omului și de reacționare promptă în lumina exigențelor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Relansarea activității subgrupului pentru drepturile omului cu implicarea reprezentanților societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante

- Pe parcursul anului 2021 Chișinăul a expediat multiple demersuri către Tiraspol cu propunerea de a organiza ședința grupurilor de lucru pentru drepturile omului. De menționat că, Tiraspolul a refuzat de a răspunde la solicitarea Chișinăului privind asigurarea accesului în regiunea transnistreană a reprezentanților asociațiilor obștești, specializate în drepturile omului (expediată la 9 noiembrie 2020). În contextul implementării PNADO 2018-2022, BPR și VPM au remis în adresa MJ și OAP 5 demersuri pentru impulsivarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivelul experților de profil de pe ambele maluri ale Nistrului, au avut loc 4 ședințe de lucru consultative reprezentanții MJ și OAP accentuând importanța revigorării grupului de lucru pentru drepturile omului din partea Chișinăului.

Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de deblocare a accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole amplasate după traseul Rîbnița–Tiraspol

- Vicepremierul pentru reintegrare și colaboratorii BPR au întreprins vizite de lucru în raionul Dubăsari, unde au avut întreveneri cu reprezentanții autorităților administrației publice locale și cu proprietarii și arendașii terenurilor agricole amplasate după traseul Rîbnița–Tiraspol, fiind abordate aspecte referitoare la organizarea și monitorizarea elementelor tehnice legate de implementarea mecanismului ce oferă accesul fermierilor la terenurile agricole vizate. Administrația publică locală din raionul Dubăsari a menținut activitatea de documentare a terenurilor proprietate privată și a celor aflate la balanța administrației publice locale, precum și

evidența agenților economici care încheie cu deținătorii contracte de prelucrare a acelor terenuri agricole, ceea ce este necesar pentru asigurarea accesului nestingherit la terenurile agricole a noilor persoane. Solicitarea facilitării accesului la terenuri a fost obiectul a 5 adresări recepționate de BPR în primele luni ale anului 2021, ulterior fermierii nu au semnalat încălcarea dreptului de acces la terenuri în vederea efectuării lucrărilor agricole în conformitate cu Mecanismul stabilit prin Decizia protocolară semnată la 25 noiembrie 2017, în baza certificatelor de prelucrare eliberate pe un termen de 20 ani.

- Totodată, din vara 2021 situația s-a complicat prin barierele artificial impuse de Tiraspol, și anume obligarea fermierilor de a ține evidența fiecărui angajat și lucrări efectuate la structurile regionale, prin controlul amănunțit al actelor și al încărcăturilor la trecerea prin posturile transnistrene, prin impunerea la plăți nemotivate pentru folosirea drumurilor de către unitățile de transport ce efectuează transportarea producției agricole recoltate cu autocamioane ce depășesc masa totală de 18 tone. Întru clarificarea acestor abuzuri și anularea așa-numitelor plăți neautorizate au fost transmise solicitările de resort către reprezentantul politic de la Tiraspol, fiind informați și mediatorii și observatorii internaționali din cadrul procesului de negocieri privind reglementarea transnistreană. Subsidiar menționăm despre promovarea Hotărârii Guvernului nr.226 din 06.10.2021, prin care a fost simplificată procedura de transportare prin posturile vamale interne de control a producției agricole cultivate de către fermierii din raionul Dubăsari ce dețin terenuri după traseul Tiraspol-Rîbnița.
- O nouă amenințare a fost lansată în ultimele zile ale lui 2021 de către Tiraspol, care a anunțat că după 30 iunie 2022 nu va mai asigura respectarea prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017 referitoare la terenurile agricole amplasate după traseul Rîbnița-Tiraspol. BPR și-a făcut publică poziția la acest subiect și a chemat Tiraspolul să revină la masa dialogului constructiv și consecutiv, axat pe implementarea durabilă a angajamentelor asumate, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului.

Asigurarea respectării standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul schimbului informațional dintre Chișinău și Tiraspol

- La toate ședințele de lucru interinstituționale organizate sub egida viceprim-ministrului pentru reintegrare și a BPR, printre alte probleme, au fost evidențiate principiile de activitate care să asigure respectarea standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal. La 24 aprilie 2021, printr-o scrisoare semnată de viceprim-ministra pentru reintegrare, ministerelor și altor instituții naționale le-a fost reiterată importanța respectării legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal, fiind accentuat că este inadmisibilă dezvăluirea către pretinsele structuri din stânga Nistrului a datelor care pot contribui la identificarea unei persoane fizice. A fost accentuată poziția BPR coordonată cu CNPDCP pe acest subiect că dezvăluirea datelor cu caracter personal către Tiraspol în lipsa unui mecanism de control privind conformitatea prelucrării în regiunea transnistreană a informațiilor de acest gen în corespundere cu legislația Republicii Moldova, precum și în lipsa consimțământului subiectului datelor cu caracter personal, exprimat în formă scrisă, liber, expres și necondiționat, generează încălcarea gravă a drepturilor omului.
- În procesul de negocieri pentru reglementarea transnistreană, în scopul asigurării înregistrării actelor de stare civilă și eliberării actelor de identitate locuitorilor din stânga Nistrului, precum și la soluționarea problemelor la prestarea serviciilor publice în cadrul ASP, se militează pentru prelucrarea datelor personale doar pe baza consimțământului solicitantului/subiectului datelor cu caracter personal. Continuitatea discuțiilor în cadrul procesului de negocieri pe aspecte ce țin de responsabilitatea Grupului sectorial de lucru acte de stare civilă și documentarea populației a fost asigurată în ședința, organizată în regim videoconferință, care a avut loc la data de 26 martie 2021, bazată pe menținerea unui dialog cu reprezentanții Tiraspolului, în scopul determinării unor

principii lucrative la prelucrarea datelor cu caracter personal. În cadrul ședinței a fost reiterată pentru discuții varianta proiectului modelului de consimțământ la prelucrarea datelor cu caracter personal, definitivat de către Grupul de lucru pentru actele de stare civilă și documentarea populației din partea Chișinăului în comun cu Centrul Național Pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, transmis repetat în adresa părții transnistrene prin intermediul Biroului politici de reintegrare.

- Totodată, în cadrul ședinței au fost abordate dificultățile locuitorilor din stânga Nistrului în privința obstacolelor impuse la trecerea punctelor de trecere din partea părții transnistrene, dictate de așa-zise reguli/măsuri prin instituirea de carantină, dintre care posibilitatea trecerii pentru un interval de timp scurt pe parcursul aceleași zile și imposibilitatea revenirii a doua/treia zi (cu documente perfectate pentru obținerea documentului de stare civilă). Cazurile invocate privind trecerea dificilă la punctele de trecere sunt reflectate prin indici statistici în scădere, pentru perioada de referință, a numărului locuitorilor care au solicitat prestarea serviciilor de stare civilă. Datele statistice majorându-se începând din luna iunie și în a doua jumătate a anului 2021.
- De asemenea, din 01.04.2021 în punctele de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița s-a lansat în exploatare serviciul de înmatriculare a remorcilor cu numere de înmatriculare neutre, astfel asigurând dreptul cetățenilor din stânga Nistrului de a participa în trafic rutier internațional, inclusiv cu remorcile vehiculelor.
- Începând cu 01.06.2021 s-au unificat tarifele pentru serviciile prestate în subdiviziunile de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița și pusă în aplicare Hotărârea Guvernului nr. 966/2020 cu privire la serviciile prestate de către Agenția Servicii Publice.
- În scopul asigurării dreptului cetățenilor din stânga Nistrului de a dispune integral de bun, inclusiv prin posibilitatea instalării sistemului de gaz pe vehiculul documentat în punctele de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița, prin intermediul grupurilor de lucru sub egida Biroului politici de reintegrare, de către Agenția Națională Transport Auto a fost notificat conform procedurii agentul economic Euro Auto Gaz SRL din mun. Tiraspol cu drept de a efectua lucrările de autoservice respective și cu eliberarea actelor necesare pentru reînmatricularea vehiculelor din categoria menționată.
- S-a elaborat și lansat mecanismul de eliberare a Adeverinței privind confirmarea numărului de identificare de stat (IDNP) în resursele informaționale de stat, aprobat prin Ordinul interinstituțional MAI/ASP nr.462/840 din 05.11.2021. Mecanismul în cauză stabilește procedura de interacțiune a Biroului Migrație și Azil din cadrul MAI cu ASP pe paliera înmatriculării vehiculelor cu numere de înmatriculare neutre, care lărgiște spectrul de beneficiari.
- Pe platforma grupurilor de lucru acte de stare civilă și documentarea populației (1 ședință în perioada de referință - 26 martie), Partea moldovenească promovează identificarea unui mecanism de lucru între structurile specializate de stare civilă de pe ambele maluri ale Nistrului necesare prestării serviciilor de stare civilă și documentării populației pe baza consimțământului de prelucrare a datelor cu caracter personal, care să permită, în special, actualizarea actelor de naștere ale persoanelor, născute în localitățile din Republica Moldova, cu date referitoare la decesul acestora.

Sensibilizarea participanților la negocierile în format de „5+2”, a organizațiilor internaționale relevante și a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

- Participanții la negocierile în formatul „5+2”, organizațiile internaționale relevante și misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova au fost sensibilizați cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului în cadrul întrevederilor cu șefii misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, și cu reprezentanții organizațiilor internaționale, cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri

„5+2” (Președinta în exercițiu a OSCE-2, Reprezentantul Special al OSCE pentru reglementarea transnistreană-7, reprezentanții speciali din partea Ucrainei-2, Federației Ruse-2, SUA-1);

- Vizite de lucru în Republica Moldova a reprezentanților mediatorilor și observatorilor în negocieri din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de dialog „3+2”);
- În martie 2021, printr-o analiză adresată către 14 parteneri internaționali, a fost relatată situația degradantă a drepturilor omului în regiunea transnistreană, fiind abordate cazurile individuale de rezonanță a 22 de cetățeni și am solicitat implicarea tuturor actorilor relevanți în restabilirea drepturilor acestora în conformitate cu standardele internaționale.
- Sensibilizarea partenerilor externi cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului și mun. Bender este relevantă în situația în care Republica Moldova nu deține controlul efectiv asupra regiunii transnistrene. Cazurile de rezonanță sunt aduse în vizorul partenerilor externi relevanți, cu solicitarea de implicare activă în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în regiune, conform standardelor dreptului internațional, și solicitarea convingerii Tiraspolului de a renunța la tactica acțiunilor abuzive și de a contribui la repunerea persoanelor în drepturile lezate.

Obiectivul II: Reducerea numărului de încălcări ale drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului și în zonele limitrofe

Ținta strategică A: Sprijin și asistență oferite în mod sistematic persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stânga Nistrului și în zonele limitrofe

Oferirea sistematică a sprijinului și asistenței persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stânga Nistrului și în zonele limitrofe

- Oficiul Avocatului Poporului a elaborat Studiul privind evaluarea necesităților instituționale și operaționale în vederea eficientizării activității de monitorizare a drepturilor omului în regiunea transnistreană. Pentru realizarea studiului a fost contractat un expert internațional, specializat pe problematica drepturilor omului în zonele de conflict și post conflict, inclusiv pe aspecte ce țin de rolul Instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului în situații de conflict și post conflict. Studiul conține concluzii și recomandări cu privire la organizarea activității instituției în procesul de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană.
- Reprezentanța OAP din Varnița asigură permanent audiența persoanelor care domiciliază în stânga Nistrului. În cadrul audienței zilnice persoanelor li se oferă și asistență informațională cu privire la drepturile omului și mecanismele de protecție a drepturilor omului. În anul 2021 au beneficiat de asistență informațională 144 persoane, din care 136 (94%) domiciliați în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender.
- Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a intervenit în situația blocării de către structurile din stânga Nistrului a activității IP LT „Lucian Blaga” din mun. Tiraspol. Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a propus autorităților statului deschiderea unei instituții de învățământ de nivelul 0 și crearea, în mun. Bender a unui complex educațional multifuncțional, care va asigura succesiunea nivelurilor și ciclurilor din sistemul de învățământ conform prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova și respectarea dreptului copilului la educație și recreere, va oferi copiilor posibilitatea de a practica activități recreative conform vârstei, de a participa la viața culturală și artistică etc.
- În scopul prevenirii încorporării forțate în așa numitele „forțe armate”, constituite ilegal în regiunea transnistreană, a tinerilor care au satisfăcut serviciul militar în termen în rândurile Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a recomandat Ministrului Apărării modificarea pct.9 din livretul militar eliberat pentru tinerii care

au satisfăcut serviciul militar în termen, trecuți în rezerva Forțelor Armate ale Republicii Moldova înainte de 12 luni. Ministerul Apărării a implementat recomandarea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.

- Elaborarea rapoartelor exhaustive de analiză a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană nu poate fi realizată atâta timp cât regiunea continuă să fie inaccesibilă pentru reprezentanții autorităților publice întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor a căror drepturi au fost lezate, persistă imposibilitatea implementării prevederilor legislației naționale în vigoare în raioanele de est ale țării, situații datorate lipsei unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra situației din regiune și nereglementării conflictului transnistrean. În condițiile descrise, există riscuri că asemenea analize vor fi superficiale, incomplete și nu vor reflecta pe deplin situația.
- Cu toate acestea, autoritățile constituționale, deși nu dețin un control efectiv al situației din regiune și nu au acces în localitățile respective, acordă asistența posibilă persoanelor afectate și întreprind toate măsurile posibile pentru a restabili drepturile lezate. Astfel, în 2021 BPR a perfectat 565 de demersuri pe tematica drepturilor omului și a acordat suport în rezolvarea problemelor ce țin de drepturile omului pentru peste 1400 de solicitanți.

Ținta strategică B: Monitorizarea fiecărui caz sesizat și documentat de aplicare a torturii sau a tratamentelor inumane ori degradante în localitățile din stânga Nistrului

Monitorizarea situației persoanelor aflate în locurile de detenție din stânga Nistrului

- În cadrul ședințelor grupurilor de lucru pentru drepturile omului au fost discutate diferite subiecte ce țin de respectarea drepturilor omului din perspectiva bunelor practici și a standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului. Astfel, au fost abordate subiecte ce țin de respectarea drepturilor copilului, protecția drepturilor persoanelor HIV+ și a persoanelor cu tuberculoză, drepturile persoanelor cu dizabilități fizice și prevenirea și combaterea violenței domestice. Partea transnistreană nu a acceptat, de principiu, includerea pe agenda grupurilor de lucru a subiectelor ce țin de asigurarea respectării drepturilor omului în locurile de detenție din stânga Nistrului.
- În același timp, pe parcursul anilor, Avocatul Poporului a făcut mai multe demersuri către „împuternicitul pentru drepturile omului” din regiunea transnistreană cu solicitarea de organizare a unor vizite comune în locurile de detenție. Cu părere de rău, nu a fost dat curs acestei inițiative. OAP a identificat și a stabilit parteneriate cu unele organizații ale societății civile care au drept scop monitorizarea situației în locurile de detenție din stânga Nistrului. Având în vedere faptul că acestea nu au acces în locurile de detenție, crearea echipelor de monitorizare nu este oportună. Totodată, prin intermediul reprezentanței Varnița se duc discuții cu împuternicitul pentru drepturile omului de la Tiraspol pe cazurile individuale legate de răpire și detenția persoanelor în stânga Nistrului. Reprezentanții OAP au participat la ședința grupului de lucru pentru drepturile omului din 22.11.2021, în cadrul căreia s-au readus în vizor un șir de cazuri individuale de rezonanță (Glijin A., Horjan O. etc.). De asemenea, a fost accentuată necesitatea intensificării eforturilor în vederea contribuției la protecția/ restabilirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în corespundere cu standardele universal garantate și recunoscute, indispensabilitatea asigurării condițiilor adecvate de funcționare a penitenciarelor nr.8 și nr.12 din mun. Bender, cu eliminarea dificultăților existente, asigurarea permanentă a liberei circulații la/ de la locul de muncă al colaboratorilor, aprovizionarea nestingherită cu bunuri de strict necesitate (produse alimentare, medicamente, carburanți etc.), asigurarea neîncetată cu resurse energetice și de comunicații, excluderea impedimentelor în procesul de escortare a deținuților ș.a. Pe linia de activitate a Oficiului Avocatului Poporului a fost reiterată propunerea asigurării accesului

reprezentanților instituției Ombudsmanului în locurile privative de libertate, centrele sociale/ medicale/ educaționale din regiunea transnistreană.

- În anul 2021, Chișinăul a continuat eforturile pentru abordarea aspectelor privind situația persoanelor deținute ilegal de către structurile de la Tiraspol pe platforma grupurilor de lucru pentru drepturile omului. Având în vedere recomandările expertului superior în domeniul drepturilor omului Thomas Hammarberg formulate ca urmare a constatării încălcărilor grave ale drepturilor fundamentale în ceea ce privește procedurile și condițiile de detenție în cadrul vizitelor din 2012 și 2018 în locurile de detenție de la Tiraspol, Hlinaia, Camenca, pentru autorități este relevant să se asigure, cel puțin sau pentru prima etapă, accesul instituției Ombudsmanului în acele locuri de detenție ilegală pentru monitorizarea condițiilor. Astfel, la 27 mai 2021, în cadrul pregătirii agendei pentru următoarea ședință a GLDO, Partea moldovenească a propus spre discuție subiectul (1) Asigurarea funcționalității instituțiilor penitenciare și condițiilor adecvate pentru deținuți (se referă la respectarea drepturilor omului garantate de art. 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului cu privire la deținuții din penitenciarele nr. 8 și nr. 12 din subordinea ANP) și (2) Accesul reprezentanților Oficiului Avocatului poporului în locurile de detenție ilegală, în centrele de plasament sociale, curative, de reeducare, inclusiv pentru minori, create de structurile din stânga Nistrului. După mai multe târăgănări din partea Tiraspolului, ședința grupurilor de lucru pentru drepturile omului s-a desfășurat la 22 noiembrie 2021 în format online. În cadrul discuțiilor a fost reiterată problema accesului reprezentanților instituției Ombudsmanului în locurile privative de libertate, centrele sociale/ medicale/ educaționale din regiunea transnistreană, însă Tiraspolul condiționează rezolvarea acestei solicitări a autorităților de acceptarea accesului împuternicitului Tiraspolului pentru drepturile omului la penitenciarele ANP MJ în care își ispășesc pedeapsa stabilită de instanțele judecătorești cetățeni care își au domiciliul în localitățile din stânga Nistrului.
- Prin canalul de comunicare între reprezentanții politici în procesul de reglementare, în perioada de raport a fost abordată situația unor persoane concrete deținute ilegal de către structurile din stânga Nistrului (Glijin, Ciorba, Kuzmiciov, Zimin etc.), fiind solicitat accesul Ombudsmanului, avocatului sau doctorului la alegere. Nici unul din demersuri nu a fost satisfăcut.
- Crearea și operaționalizarea echipelor de monitorizare nu a fost posibilă, dată fiind poziția neconstructivă a Tiraspolului în procesul de negocieri, descrisă mai sus, dar și inaccesibilitatea regiunii transnistrene pentru funcționarii autorităților naționale și pentru promotorii drepturilor omului – reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale.

Ținta strategică C: Un număr mai mare de elevi în instituțiile de învățământ moldovenești cu predare în grafia latină din stânga Nistrului

Asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a școlilor moldovenești cu predare în grafia latină din localitățile din stânga Nistrului

- În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul primar și secundar general, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative și metodologice:
Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar în condițiile activității simultane (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1088 din 03.08.2021);
Instrucțiunea cu privire la înscrierea copiilor în clasa I în anul de studii 2021-2022 (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 299 din 24.03.2021);
Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV, în anul de studii 2021-2022 (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 660 din 01.06. 2021);
Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2021-2022, elaborat și aprobat (aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 200 din 26.02.2021)

a inclus aspecte definitorii pentru asigurarea necesității în ajustarea politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, asigurarea continuității reformelor curriculare pe dimensiunea implementării curricula disciplinare, precum și în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe.

- Au fost examinate și selectate 4 proiecte propuse de instituțiile de învățământ și expediate la concursul proiectelor în cadrul Programului activităților de reintegrare a țării pentru anul 2021. Astfel au fost aprobate 2 proiecte și acordate a câte 100 mii lei pentru fiecare instituție în scopul îmbunătățirii situației în instituții. (Hotărârea Guvernului nr. 68/2021), în total 1 600 000,00 lei.
- Problema școlilor din regiune care desfășoară procesul educațional potrivit programelor Ministerului Educației și Cercetării a figurat pe agenda discuțiilor la întreprinderile cu reprezentanții partenerilor externi, inclusiv cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, cu delegația compusă din reprezentanți ai mediatorilor și observatorilor din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de dialog „3+2”). Pe parcursul anului 2021, în cadrul formatelor 1+1 și a grupurilor de lucru pentru educație au fost abordate un spectru larg de probleme cu care se confruntă cele 8 licee și gimnaziile cu predare în grafie latină din stânga Nistrului și mun. Bender în vederea implementării depline și necondiționate a prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017 și a avansării în problema asigurării tuturor instituțiilor cu sedii proprii și adecvate procesului educațional. Colaboratorii BPR au efectuat 10 vizite de lucru la școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană pentru a se familiariza la fața locului cu problemele cu care se confruntă cadrele didactice, elevii și administrația acestora și pentru a identifica soluțiile durabile. Au fost elaborate circa 28 demersuri pe subiectul asigurării dreptului la educație și alte conexe în acest scop.
- Principalele subiecte abordate de Chișinău în problema acestor școli sunt focusate pe asigurarea desfășurării în condiții optime a procesului educațional pe fundalul evoluției situației pandemice și cu respectarea regulilor de ocrotire a sănătății în vigoare, libera circulație a cadrelor didactice, personalului și a elevilor, a mărfurilor și a bunurilor destinate școlilor, inclusiv în zilele de weekend. S-a intervenit pentru a soluționa problema asigurării liberei circulații pentru agenții economici ce transportă bunuri pentru cele 8 instituții de învățământ. A fost solicitată întreprinderea măsurilor concrete într-o etapă de reîntoarcere a sediilor sau identificarea altora alternative și conforme cerințelor educaționale, primordial pentru Liceul Teoretic „Evricea” din or. Râbnița, Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare și Sfânt” din or. Grigoriopol și Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Dubăsari. La acest capitol se evidențiază lipsa deschiderii Tiraspolului în a rezolva problema dotării cu clădiri și terenuri adiacente proprii. Mai mult, în vara 2021 Tiraspolul a încercat să oblige Liceul „Lucian Blaga” de a parcurge proceduri adiționale de reînregistrare, amenințând cu sistarea activității, iar autoritățile au intervenit în această situație, prevenind încălcarea dreptului la educație pentru elevii acestei instituții.
- A fost reabordată problema citațiilor venite în adresa unor elevi din cele 8 instituții de învățământ, prin care sunt chemați spre înrolare la așa-numitele centre militare din regiunea transnistreană, cu solicitări neautorizate de date personale de la directorii instituțiilor. Experții din partea Chișinăului au insistat în mod repetat pe necesitatea abținerii de la asemenea acțiuni, care intimidă elevii și încălcă drepturile lor fundamentale, fiind solicitată renunțarea la asemenea manifestări și excluderea definitivă a acestei probleme în contextul existenței confirmărilor privind efectuarea studiilor în instituția de învățământ respectivă și luării la evidență la autoritățile naționale competente.
- Prin Hotărârea Guvernului nr.68/2021 (68/26.05.2021 Hotărâre cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pentru anul 2021) a fost acordat ajutor material

unic, în sumă de 100 mii lei (în total 800 mii lei), pentru dotarea liceelor teoretice din orașele Tiraspol, Bender, Grigoriopol, Rîbnița, Dubăsari, a Gimnaziului internat din orașul Bender, a gimnaziilor din satele Corjova și Roghi, raionul Dubăsari.

- Ministerul Educației, și Culturii monitorizează pe domeniile educației cele 8 instituții de învățământ din stânga Nistrului și or. Bender, subordonate MEC, care își desfășoară activitatea în baza standardelor educaționale de stat, obligatorii pentru toate instituțiile de învățământ publice și private. MEC anual elaborează recomandări privind organizarea procesului de studii în învățământul general și diseminează reperatele în toate instituțiile de învățământ din republică, inclusiv, plasează pe site-ul Ministerului pentru acces liber.

Obiectivul III: Creșterea rolului societății civile în procesul de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

Ținta strategică A: Activitate intensificată a organizațiilor ce implementează proiecte și acțiuni de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

Activitatea organizațiilor societății civile și a grupurilor de inițiativă în localitățile din stânga Nistrului

- În procesul de monitorizare a drepturilor omului în stânga Nistrului, BPR este deschis dialogului cu organizațiile societății civile de pe malul drept al Nistrului. Cu reprezentanți ai societății civile din regiunea transnistreană BPR interacționează la nivel de corespondență, atunci când există adresări din partea acestora. Conlucrarea cu ONG-urile de profil din regiunea transnistreană este problematică pe motiv că acestea de cele mai multe ori susțin în esență funcționarea regimului anticonstituțional din stânga Nistrului, iar cazurile de încălcare a drepturilor omului în stânga Nistrului le prezintă prin prisma așa-numitei „legislații” adoptate la Tiraspol, iar activitatea acestora este strict supravegheată și dirijată de către așa-numitele structuri de la Tiraspol. Totodată, comunicarea între instituția Avocatului Poporului (Ombudsman) și așa-numitul împuternicit pentru drepturile omului pe diverse cazuri individuale este dificilă, deoarece pe malul stâng coordonarea tuturor acțiunilor și mesajelor are loc cu factorii decizionali ce politizează și cenzurează excesiv informațiile despre situația real existentă
- Reprezentanța teritorială a Oficiului Avocatului Poporului din s. Varnița, raionul Anenii Noi, deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile din regiunea transnistreană și din mun. Bender. Reprezentanța informează despre provocările și dificultățile cu care se confruntă promotorii drepturilor omului în apărarea/consilierea victimelor, ale căror drepturi și libertăți fundamentale sunt încălcate în raioanele de est ale țării; interacționează cu ONG-urile de profil de pe ambele maluri ale Nistrului întru soluționarea unor cazuri urgente (de ex.: diferite forme de protecție împotriva violenței domestice, ocrotirea drepturilor copiilor rămași fără îngrijire părintească sau fără însoțitor, probleme legate de perfectarea actelor de stare civilă și de identitate ș.a.), însă întâmpină impedimente artificial create de către structurile de la Tiraspol. În acest proces este determinant rolul partenerilor internaționali relevanți și este iminentă activizarea tuturor actorilor interesați în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în regiune.

Protecția apărătorilor drepturilor omului care realizează acțiuni și activități în localitățile din stânga Nistrului sau pentru locuitorii acestor localități

- BPR întreprinde toate măsurile posibile în condițiile unui conflict nesoluționat, menite să asigure accesul în regiunea transnistreană a Republicii Moldova pentru persoanele/organizațiile care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului.
- Sunt sensibilizați reprezentanții mediatorilor și observatorilor în procesul de negocieri, dar și alți parteneri internaționali de dezvoltare cu privire la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană. Reprezentantul politic din partea Tiraspolului este sesizat pe fiecare caz individual,

cu solicitarea de a înceta abuzurile și de a oferi acces apărătorilor drepturilor omului. Însă, de la începutul perioadei pandemice Tiraspolul a denunțat chiar și înțelegerea din 16 septembrie 2019, prin care fusese anulat mecanismul de notificare prealabilă privind vizitele cu caracter privat efectuate în regiune de către oficialii și funcționarii publicii ai Republicii Moldova sau de către delegațiile Chișinăului ce participă la reuniuni legate de procesul de negocieri, iar revenirea la acest angajament a fost asigurată după data de 30 aprilie 2021. În această perioadă Tiraspolul așa și nu a oferit răspuns la propunerea Părții moldovenești evidențiată în repetate rânduri cu referire la discutarea subiectului privind posibilitatea deplasării în regiunea transnistreană a reprezentanților ONG-urilor specializate în drepturile omului pentru a oferi asistență în protecția drepturilor copiilor, familiei, maternității etc. Pentru moment, atestăm inaccesibilitatea regiunii pentru reprezentanții autorităților publice și promotorii drepturilor omului întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor ale căror drepturi au fost lezate, imposibilitatea implementării legislației naționale în raioanele de est ale țării, fapte condiționate de nereglementarea conflictului transnistrean și lipsa unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra situației din regiune. BPR are în continuare în atenție crearea și implementarea mecanismului enunțat, la fel și identificarea unui mecanism eficient de monitorizare și de intervenție, cu implicarea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante, întru examinarea cazurilor individuale de încălcare a drepturilor omului, oferirea sprijinului necesar, difuzarea materialelor informative utile, realizarea inițiativelor de consolidare a încrederii sub egida programelor de asistență implementate pe teritoriul Republicii Moldova ș.a.

- În cadrul întrevederilor cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, dar și în platformele de negocieri existente și în dialogul cu actorii formatului 5+2, Partea moldovenească insistă în mod constant asupra necesității stabilirii drept prioritate permanentă a subiectelor din coșul aspectelor umanitare și drepturile omului cu discutarea și identificarea soluțiilor viabile la cele mai urgente probleme din sfera drepturilor omului.
- La 17 martie 2021 în adresa participanților la procesul de negocieri pentru reglementarea transnistreană în formatul „5+2” și altor parteneri externi (14 destinatari) a fost expediat un demers, prin care au fost sensibilizați asupra problemelor grave privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, inclusiv cu enunțarea cazurilor individuale de rezonanță și li s-a solicitat implicarea tuturor actorilor relevanți în restabilirea drepturilor în conformitate cu standardele internaționale. Sprijinul partenerilor externi a fost solicitat și prin demersurile făcute pe fiecare caz individual privind cetățenii ale căror drepturi sunt afectate prin acțiunile exponenților structurilor transnistrene.
- Pe durata pandemiei, partenerii internaționali (UE și statele-membre, SUA, Japonia, China, Rusia etc.) au acordat în mod prompt asistența necesară (loturi de donații de echipamente moderne și de articole medicale, doze de vaccin anti-COVID-19) și au contribuit la sprijinirea activității centrelor medicale/ spitalelor în lupta cu Covid-19 și în prestarea serviciilor calificate urgente pentru pacienții afectați de pe ambele maluri ale Nistrului.
- La începutul perioadei de raportare 29 persoane au beneficiat de mecanismul temporar de compensare a cheltuielilor de cazare pe malul drept a cadrelor medicale cu loc de trai în regiunea transnistreană, pe principii benevole și urmare a exprimării consimțământului individual, mecanism implementat cu suportul Programului PNUD-UE „Măsuri de Promovare a Încrederii” (CBMV), până la momentul în care problema deplasării nestingherite a cadrelor medicale a fost soluționată pozitiv.
- În parteneriat cu Organizația Mondială a Sănătății au fost organizate 5 sesiuni de instruire, inclusiv pentru specialiștii medicali de pe malul stâng, în vederea familiarizării cu practicile

internaționale și protocoalele clinice naționale de gestionare și prevenție a cazurilor de îmbolnăvire cu Covid-19.

- Cu sprijinul Biroului politici de reintegrare, reprezentanții OHCHR și UN Women în Moldova, în contextul implementării unui program comun susținut de către Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, au transportat și distribuit în or. Tiraspol un lot de ajutor umanitar destinat pentru familiile aflate în situații vulnerabile, persoanele din grupurile subreprezentate, persoanele cu dizabilități, persoanele în etate, copiii fără îngrijire părintească, șomeri din cauza situației pandemice și alte grupuri relevante.
- Pe parcursul anului 2021 Republica Moldova a prezentat 4 declarații în cadrul Comitetului Permanent al OSCE - referitoare la degradarea continuă a drepturilor omului în regiune, cu accent pe cazurile individuale (Oleg Horjan, Adrian Glijin, Ruslan Lomaca).
- În contextul, monitorizării executării hotărârii CEDO - *Grupul Catanș și alții vs. Federația Rusă*, MAEIE a organizat două reuniuni cu reprezentanții misiunilor **diplomatice** acreditate în Republica Moldova pentru sensibilizarea cu privire la situația degradantă a drepturilor omului din regiunea transnistreană, a presiunilor constante asupra școlilor cu predare în grafia latină, precum și promovarea poziției naționale privind executarea cauzei *Catan*.

Familiarizarea societății din stînga Nistrului cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

- Pe pagina web a Biroului și pe paginile oficiale ale viceprim-miniștrilor pentru reintegrare din rețelele de socializare sunt plasate comunicate ce reflectă poziția instituțională a Biroului și a delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și acțiunile întreprinse în vederea onorării obligațiilor pozitive în raport cu cetățenii ale căror drepturi au fost lezate.
- Elevii care își fac studiile în cele 8 instituții de învățământ amplasate în stînga Nistrului și or. Bender, conform Planului cadru, învață disciplina „Educația moral spirituală” în clasele I – IV, disciplina „Educație pentru societate” în clasele V – VII, X - XII și disciplina „Educație civică” în clasele VIII-IX. Subiectul nominalizat este inclus în aceste discipline școlare.
- Materiale pe tematica drepturilor omului sunt elaborate pe domeniul de competență al Oficiului Avocatului Poporului și sunt diseminate prin intermediul reprezentanței teritoriale din s. Varnița, raionul Anenii Noi, care deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile din stînga Nistrului și din mun. Bender. Obiectivul acestei activități este de a suplina lipsa cunoștințelor elementare în rândul locuitorilor privind drepturile și libertățile de care dispun și instituțiile la care se pot adresa întru revendicarea acestora. În cadrul vizitelor planificate în regiune, Biroul mereu acordă asistență și participă în comun cu colegii de la OAP la evenimente de difuzare a materialelor informative în domeniul drepturilor omului/copilului.
- În cadrul vizitelor efectuate în instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea Transnistreană și mun. Bender au fost desfășurate activități de informare la tema „Drepturile copilului”, 159 de elevi au fost informați despre atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, mecanismele de apărare a drepturilor copilului și prevenire a încălcării drepturilor copilului și le-au fost repartizate pliante, materiale informative, elaborate de Oficiul Avocatului Poporului. În toate instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană sunt plasate panouri informative ale Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.

**Raport privind implementarea acțiunilor prevăzute în
Planul național de acțiuni privind drepturile omului (2018-2022), pentru anul 2021,
aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.89/2018**

1. Domeniul de intervenție: Armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale						
Obiectivul I: Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului						
Ținta strategică A: Cadrul normativ național revizuit și armonizat cu recomandările acceptate de Republica Moldova în cadrul ultimei evaluări periodice universale						
Indicatori de rezultat:						
1. Accesibilitate crescută a titularilor de drepturi la comitetele specializate ale ONU						
Lipsa recomandărilor repetitive ale mecanismelor de monitorizare ale ONU privind ratificarea/armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului						
Nr. crt.	Acțiuni	Sub acțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	2	3	4	5	6	7
8	Semnarea și ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	8.2. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2021	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	Realizat. Prin Legea nr. 162/2021, a fost ratificat Protocolul opțional la Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

9	Ajustarea legislației naționale conform Statutului Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma, potrivit recomandărilor internaționale adresate Republicii Moldova, inclusiv în cadrul ciclurilor I și II ale evaluării periodice universale	9.1. Armonizarea cadrului normativ	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Procuratura Generală; comisia parlamentară de profil	2021–2022	1. Acțiunile întreprinse vizînd armonizarea cadrului normativ 2. Cadrul normativ armonizat	Realizată În scopul stabilirii unui sistem comun de justiție penală internațională și consolidării securității internaționale, prin Legea nr. 212/2010 Republica Moldova a ratificat Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, Guvernul și-a asumat, responsabilitatea de a implementa prevederile acestuia. În această ordine de idei, pentru a facilita cooperarea cu Curtea Penală Internațională, Ministerul Justiției a elaborat și promovat proiectul legii prin care se propun modificări la Codul de procedură penală și la Legea privind asistența juridică internațională în materie penală. Proiectul de lege a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 320 din 10 noiembrie 2021 și adoptat de Parlament în lectură finală la 23 decembrie 2021 (Legea nr. 235/2021). http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Proiect_curtea_penala_.pdf
10	Întreprinderea acțiunilor aferente ratificării Convenției CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenției de la Istanbul)	10.1. Ajustarea cadrului normativ și instituțional potrivit cu prevederile Convenției de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; comisia parlamentară de profil	2019–2021	Cadrul normativ armonizat	Realizată Ministerul Afacerilor Interne la 12 iulie 2021, a organizat evenimentul de semnare a plăcii Centrului pentru prevenirea și combaterea violenței în familie și a violenței în bază de gen, cu participarea și a Ambasadorului SUA în Republica Moldova. În perioada de 05-07.09.2021, a fost organizată vizita de studiu la Centrele comunitare de justiție din Ucraina, localitățile Tatarbunar și Odessa. Scopul vizitei schimbul de experiență și bunele practici cu reprezentanții ce activează în Centrele Comunitare de Justiție din Ucraina, familiarizarea cu serviciile de suport oferite victimelor violenței de gen, conceptele și regulamentele interne, activitatea partenerilor și rolul acestora în activitatea centrelor, precum și de a stabili relații de colaborare etc. A fel, în septembrie an. 2021, a avut loc un atelier de instruire dedicat asistenților sociali/asistentelor sociale și psihologilor/psihologelor din centrele și organizațiile prestatoare de servicii în domeniul violenței în bază de gen, la care au participat 5 psihologi din cadrul IGP, DP Chișinău, IP Ialoveni, INSP și INI (dispoziția șefului IGP nr. 437 din 08.09.21). Ulterior, la 10.09.2021, a avut loc atelierul de lucru dedicat actorilor implicați în activitatea de prevenire și combatere a violenței în familie și a violenței în bază de gen. Scopul evenimentului a constat în prezentarea generală a Conceptului și Regulamentului CJF, familiarizarea cu experiența internațională și națională în oferirea serviciilor de suport victimelor, asistența multidisciplinară oferită victimelor, aplicarea instituțională în asistența victimelor. În același context, pentru angajați au fost organizate o serie de ateliere online privind programele de asistență a victimelor violenței în bază de gen, instrumentele și procedurile legislative, mecanismele de performanță și durabilitate în activitatea unui Centru de Justiție Familială, mobilizare și implicare comunitară. Seria de sesiuni online s-a desfășurat pe parcursul a 7 săptămâni, fiind dedicată câte o zi pe săptămână, cu durata a maxim 3 ore de instruire.

					În cadrul atelierului de lucru dedicat actorilor implicați în activitatea de prevenire și combatere a violenței în familie și violenței în bază de gen din 10.09.2021, s-a făcut o prezentare generală a conceptului și regulamentului CJF, familiarizarea cu experiența internațională și națională în oferirea serviciilor de suport victimelor violenței de gen, asistența multidisciplinară oferită victimei pentru a promova recuperarea personală, aplicarea legislației la răspunsul interinstituțional în asistența victimelor. La atelier au participat 14 angajați din cadrul INSP, DP. mun. Chișinău, IP Centru, IP Buiucani, IP Rîșcani, IP Botanica, IP Ciocana. În perioada de 15-19.11.2021, o delegație multidisciplinară compusă din oficiali de rang înalt și reprezentanții agențiilor guvernamentale (Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Justiției Republicii Moldova Ministerul Sănătății al Republicii Moldova Poliția Republicii Moldova Procuratura Generala, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat) au efectuat o vizită de studiu la Washington DC, Statele Unite ale Americii. Oficialii au avut ocazia să fie familiarizați cu programele interinstituționale, multidisciplinare de sprijinire a victimelor violenței domestice, violenței sexuale și violenței în bază de gen. La 03.12.2021 s-a desfășurat o Ședință de totalizare cu participanții vizitei de studiu la Washington DC, Statele Unite ale Americii (SUA) și reprezentanții Ambasadei SUA. La 16.12.2021, 3 angajați ai Poliției au participat la sesiunea de informare privind instrumentele de evaluare ale riscurilor și necesităților supraviețuitoarelor, precum și privind instrumentele de estimare a letalității aplicate în Centrele de Justiție Familială din or. Washington, Statele Unite ale Americii. De asemenea, deținând calitatea de membru al Consiliului coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, la 09.06.2021 și 18.06.2021, MAI a participat în cadrul ședinței create pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru examinarea proiectului ordinului comun cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.
	10.2. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Convenției de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; comisia parlamentară de profil	2022	Proiect de lege elaborat	Realizată La data de 14.10.2021 a fost adoptată Legea nr. 144 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro

11	Configurarea opțiunilor de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare și ratificarea acesteia	11.1. Revizuirea și clarificarea angajamentelor care vor fi asumate pentru fiecare limbă	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018	Rata angajamentelor revizuite și agreate	În curs de realizare Reieșind din caracterul complex al subiectului, ratificarea <i>Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare</i> se consideră prematură. Unul din domeniile de activitate a Agenției Relații Interetnice conform Regulamentului de organizare și funcționare a acesteia (HG 593/2018) este funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și promovarea diversității lingvistice. Pentru sporirea diversității lingvistice, ARI organizează anual un șir de <i>evenimente multilingve</i>, inclusiv online, cu participarea activă a minorităților naționale. Totodată, Agenția susține asociațiile obștești ale minorităților naționale în organizarea evenimentelor care contribuie la sporirea diversității lingvistice. Menționăm acțiunile dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne (21 februarie, anual): masa rotundă ”Ziua Internațională a Limbii Materne - parte a diversității lingvistice și culturale”, cu participarea reprezentanților ai autorităților publice centrale, partenerilor de dezvoltare și reprezentanților; prezentarea spotului social ”Moldova – partea noastră de iubire, dorul nostru cel mai dor”, realizat în parteneriat cu Misiunea OSCE în Republica Moldova, ce reflectă diversitatea etnică în contextul promovării limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova. Spotul a fost distribuit și promovat prin intermediul site-ului oficial al ARI și paginii de FB.
		11.3. Ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; comisia parlamentară de profil; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul de lege de ratificare a Cartei elaborat și adoptat	În curs de realizare Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Grupul de lucru interinstituțional, a elaborat un nou <i>Program pentru anii 2022-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017 – 2027</i>. Proiectul documentului pe termen mediu conține activități aferente procesului de identificare și pregătire a potențialului statului privind ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare. Acesta include activități de monitorizare și evaluare a implementării proiectului pilot al CoE privind implementarea prevederilor Cartei în 7 localități vizate, identificarea mecanismelor de aplicare a prevederilor Cartei la nivel central și local, revizuirea și clarificarea angajamentelor care vor fi asumate pentru fiecare limbă, efectuarea studiului cu privire la oportunității și nivelul de pregătire pentru ratificare, formarea specialiștilor din cadrul Administrației publice centrale, Administrației publice locale, Organizațiilor neguvernamentale relevante și ale comunităților minorităților naționale în aplicarea prevederilor Cartei, precum și sensibilizarea/informarea societății cu privire la oportunitățile de ratificare. La 23.12.2021 a avut loc o ședință consultativă cu privire la elaborarea Programului privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Moldova, organizată cu suportul experților OSCE.
13	Ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la procedura de comunicare	13.1. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2020	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	În curs de realizare La data de 29 decembrie 2021, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a transmis în adresa autorităților publice centrale de resort spre examinare și avizare proiectul de lege cu privire la ratificarea <i>Protocolului Facultativ la Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului privind procedura de comunicare</i>. Ministerul se află în proces de definitivare a proiectului de lege vizat, în baza comentariilor și propunerilor recepționate.

		procedura de comunicare				
14	Întreprinderea de măsuri pentru ratificarea art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 din Carta socială europeană revizuită	14.2. Elaborarea și realizarea Foi de parcurs pentru ratificarea art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 ale Cartei sociale europene revizuite	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020–2021	Foaia de parcurs realizată	Realizată pentru implementarea art.15 și 23 al Cartei sociale europene revizuite. Prin Legea nr. 162/2021, a fost ratificat Protocolul Opțional la Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care constă în promovarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități în vederea asigurării incluziunii sociale a acestora.
		14.3. Evaluarea costurilor necesare pentru pregătirea implementării art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 ale Cartei sociale europene revizuite	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	Evaluarea costurilor realizată	
15	Popularizarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	15.1. Publicarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent pentru drepturile omului)	2018–2022	1. Rapoartele/observațiile finale ale mecanismelor internaționale de monitorizare a drepturilor omului publicate 2. Discuții/dezbateri publice asupra rapoartelor organizate	Realizată pentru perioada de raportare. Pe pagina oficială a Cancelariei de Stat a fost creată rubrica dedicată Consiliului național pentru drepturile omului, care conține compartimentul Rapoarte naționale/internaționale cu redirecționare către platforma https://tbinternet.ohchr.org , care conține toată informația privind ratificarea tratatelor internaționale pentru drepturile omului de către Republica Moldova, ciclurile de raportare, rapoartele/observațiile finale ale mecanismelor internaționale. De asemenea, la aceeași rubrică a fost creat compartimentul Recomandări internaționale cu redirecționare către platforma http://monitor.drepturi.md/ , creată de Oficiul ONU în Moldova. Pe această platformă sunt publicate toate recomandările mecanismelor internaționale, precum și se evaluează anual gradul de implementare al acestora. Secretariatul permanent pentru drepturile omului asigură prezentarea către OCHCR a informației privind implementarea de către Guvern a recomandărilor, informație care este reflectată pe platforma respectivă. <u>Raport cu privire la activitățile realizate de către comisiile municipale/raionale pentru protecția drepturilor omului pe parcursul anului 2020.</u> <u>Raportul Național în contextul celui de-al treilea ciclu de Evaluare Periodică Universală a respectării drepturilor omului.</u> <u>Raportul pe anii 2018 – 2020 privind implementarea planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022, aprobat prin hotărârea parlamentului nr. 89 din 24.05.2018.</u>

					Raportul privind realizarea de către consiliile raionale, municipale și locale pentru protecția drepturilor copilului pentru anul 2020 https://cnpdc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_crpd_2020_publicare.pdf Pe pagina www.antitrafic.gov.md a fost publicat Raportul național de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2020 http://www.antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=30&id=1362&t=/Rapoarte/Nationale/Raport-national-de-realizare-a-politicii-de-prevenire-si-combatere-a-trafficului-de-fiinte-umane-pentru-anul-2020
					2- În perioada 22 februarie – 17 martie 2021 Cancelaria de Stat cu suportul Oficiului Înalțului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OCHCR) din Moldova, a organizat 10 ateliere de lucru (on-line), în scopul consultării și definitivării: 1. proiectului <i>Raportului pentru anii 2018-2020 privind implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO)</i>, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 89/2018 și 2. proiectului <i>Raportului național privind Evaluarea Periodică Universală în domeniul drepturilor omului (EPU ciclul III)</i>. - La data de 10 noiembrie 2022 a fost organizată masa rotundă cu tematica ”Punerea în aplicare a Setului de măsuri pentru implementarea Observațiilor finale ale noiembrie Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor CEDAW și prioritățile ulterioare pentru realizarea acestora”.

2. Domeniul de intervenție: Sistemul național de justiție

Obiectivul I: Asigurarea protecției drepturilor omului printr-o justiție accesibilă, independentă, transparentă și integră

Ținta strategică A: Accesul la justiție asigurat în mod egal pentru toți

Indicatori de rezultat:

1. Gradul de încredere în actul de justiție a crescut în percepția titularilor de drepturi
2. Numărul de plângeri către mecanismele internaționale respinse ca nefondate (persoanele beneficiind de remedii eficiente la nivel național)
3. Grad ridicat de acces la justiție pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile, susceptibile de violarea drepturilor omului (persoanele cu dizabilități, femeile victime ale violenței în familie și sexuale, persoanele aparținând minorităților naționale)

Frecvența invocării standardelor internaționale în actele de dispoziție ale judecătorilor și procurorilor

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituția responsabilă	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Asigurarea accesului la justiție prin implementarea dosarului electronic	1.1. Revizuirea cadrului normativ relevant (Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală; Ministerul	2018	Cadru normativ elaborat și adoptat	În curs de realizare Operarea modificărilor și completărilor la Codul de procedură penală, Codul contravențional și Codul de executare este condiționată de finalizarea pilotării aplicației informatice e-Dosar judiciar (a se vedea acțiunea 2.1). În acest sens, s-a considerat oportună amânarea elaborării și promovării modificărilor legislative, dat fiind faptul că funcționalitățile aplicației e-Dosar judiciar sunt în continuă dezvoltare, ca rezultat al pilotării. Serviciul Tehnologiei Informaționale al MAI, conform Contractului nr. 26/15 din 25.02.2015, în calitate de gestionar al activităților de dezvoltare a tehnologiilor informaționale la nivel de Minister

		contravențional, Codul de executare)	Afacerilor Interne; Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești; comisia parlamentară de profil			și în vederea realizării documentării proceselor de bază operaționale, a achiziționat servicii de documentare și definire a proceselor de business din cadrul MAI (total – 6) în vederea implementării unui flux automatizat de lucru la nivelul întregii organizații - WFMS (Work Flow Management System), în special pentru procesul de lucru: Gestiunea cauzelor penale. În context, Procuratura Generală în perioada 2015-2017 a achiziționat și a implementat un sistem informațional "Urmărire penală "E-Dosar" exclusiv pentru necesitățile instituționale, care necesită a fi dezvoltat pentru asigurarea interoperabilității și schimbului informațional cu alte sisteme informaționale, inclusiv cu Registrul Informațiilor Criminalistice și Criminologice. STI a recepționat confirmarea Procuraturii Generale privind decizia de implementare a soluției tehnice de e-dosar doar pe interior (organele procuraturii), în acest sens fiind elaborat un regulament intern al PG de utilizare al sistemului. Dezvoltarea SIA pentru necesitățile MAI urmează a fi realizată prin achiziționarea serviciilor de configurare ale Sistemului Informațional „Integrat de gestiune a dosarului electronic a cauzei penale, pentru necesitățile organelor de urmărire penală din cadrul MAI și realizarea interoperabilității cu SIA RICC și sistemul „E-dosar" al Procuraturii Generale. Pentru definitivarea acestor sarcini, STI considera necesară o perioadă de minim 6-9 luni din momentul semnării contractului de achiziții a serviciilor respective. Activitatea de implementare a SIA e-dosar este în custodia desfășurare.
2	Extinderea cercului de justițiabili care au acces la justiție prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	2.1. Pilotarea aplicației informatice e-Dosar judiciar pentru formarea și administrarea dosarului electronic judiciar cu accesul părților	Ministerul Justiției, Uniunea Avocaților; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2018	1. Raportul post-pilotare, cu indicarea erorilor depistate și a modului de înlăturare a acestora, elaborat 2. Recomandările formulate, aplicația îmbunătățită	1. În curs de realizare Ministerul Justiției este în procesul de testare pe mediul de producție a funcționalităților aplicației e-Dosar judiciar (parte componentă a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor PIGD) desfășurată în perioada martie-august 2018. Aplicația a fost pilotată în toate sediile Judecătoriei Chișinău și Curtea de Apel Chișinău cu implicarea judecătorilor, asistenților judiciari, funcționarilor din cadrul secretariatelor instanței și a 15 avocați, fiind precedată de instruirea actorilor menționați prin intermediul atelierelor de lucru. Urmare a pilotării aplicației e-Dosar judiciar a fost elaborat raportul post-pilotare în care s-a constatat funcționalitatea aplicației, dar și formulate recomandări de îmbunătățire a mecanismului de completare și depunere a cererilor. Totodată, aplicația inițială e-Dosar judiciar a fost elaborată în coraport de compatibilitate cu versiunea precedentă a PIGD, iar pe parcursul testării sub-sistemului a fost inițiat procesul de elaborare / dezvoltare a unui nou PIGD, în baza Protocolului de colaborare încheiat între Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii și Programul pentru Justiție Transparentă din 07.08.2017, implementat pe parcursul anului 2019. După efectuarea modificărilor de îmbunătățire a aplicației, prin prisma recomandărilor formulate / deficiențelor identificate și adaptării funcționalităților acesteia la exigențele noului PIGD, a fost necesară pilotarea repetată, concomitent cu noul PIGD. Astfel, la începutul anului 2019 aplicația informatică e-Dosar judiciar a fost implementată în exploatare experimentală la Judecătoria Cahul și Curtea de Apel Cahul. Ulterior, din considerentul necesității soluționării unor probleme de drept, apărute pe parcursul testării, a fost necesară extinderea perioadei de pilotare a aplicației e-Dosar. Astfel, în semestrul II 2021 pilotarea a fost transferată la Judecătoria Ungheni și Bălți.
		2.2. Implementarea aplicației informatice e-Dosar judiciar în toate instanțele de judecată	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2020	100% a instanțelor de judecată utilizează aplicația informatică e-Dosar judiciar	

		2.4. Asigurarea accesului la dosare al tuturor categoriilor de participanți la procesul de judecată prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Procurorilor	2018–2020	1. Rata persoanelor care au utilizat aplicația informatică e-Dosar judiciar 2. Rata actelor depuse prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	Ministerul Justiției a informat că pe parcursul pilotării la Judecătoria Ungheni și Bălți aplicația a fost utilizată de 23 persoane – angajați ai instanțelor și participanți la procese. Pe parcursul pilotării actele au fost depuse doar pentru testarea funcționalităților aplicației.
3	Accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități	3.2. Luarea unor măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la sediile instanțelor de judecată	Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției; instanțele de judecată	2018–2022	Rata de sedii ale instanțelor de judecată având acces liber pentru persoanele cu dizabilități conform criteriilor/ standardelor aprobate	În curs de realizare. Consiliul Superior al Magistraturii a informat că din cele 20 de instanțe judecătorești care își desfășoară activitatea în 44 clădiri, în 40 de clădiri sunt create condiții de acces pentru persoanele cu dizabilități, alte 4 clădiri – nu pot fi accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, sau necesită eforturi financiare considerabile pentru accesibilizarea lor, și anume: • Judecătoria Cahul (sediul central) – își desfășoară activitatea într-o clădire închiriată de la un agent economic, toate încăperile sunt amplasate la etajul 2, nu există ascensor, iar condițiile fizice nu permit instalarea rampei de acces; • Judecătoria Soroca (sediul central) – grupul sanitar se află în subsol, nu există posibilitatea de a construi un grup sanitar accesibil la nivelul terenului; • Judecătoria Orhei (sediul central) – își desfășoară activitatea într-o clădire, care este un monument istoric, fiind interzise intervenții care ar afecta aspectul arhitectural al clădirii; grupurile sanitare se află în subsol, nu există posibilitatea de a construi un grup sanitar accesibil la nivelul terenului; • Judecătoria Chișinău sediul Râșcani – accesul la primul etaj este posibil doar prin scări interioare, însă nu există spațiul suficient pentru amenajarea unei rampe accesibile. Totodată, pentru a asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități la infrastructura sistemului judecătoresc în instanțele de judecată au fost amenajate grupuri sanitare accesibile pentru persoane cu dizabilități locomotorii. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 21 din 03.03.2017, a fost aprobat Planul de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești. Astfel, în instanțele judecătorești unde nu este posibilă crearea condițiilor privind accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități, acestea vor fi prevăzute în proiectele noi de construcții/reconstrucții a instanțelor de judecată.
Ținta strategică B: Facilitarea accesului la asistența juridică garantată de stat						

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea gradului de cunoaștere a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile
2. Creșterea gradului de revendicare a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile
3. Creșterea gradului de încredere a beneficiarilor în serviciile de asistență juridică garantată de stat
4. Reducerea cazurilor de excludere a avocaților din sistemul de asistență juridică garantată de stat ca urmare a nerespectării standardelor de calitate
5. Gradul de satisfacție a beneficiarilor serviciilor de reabilitare

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru 2021
1	Alfabetizarea juridică a populației	1.1. Extinderea, cu 10 unități anual, a rețelei de parajuriști din localitățile rurale și urbane pentru acordarea asistenței juridice primare	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor	2018–2021	1. Rețeaua de parajuriști extinsă cu 10 unități anual 2. Numărul de beneficiari ai asistenței juridice primare oferite de către parajuriști 3. Rata de beneficiari asistați care au fost repuși în drepturi	În curs de realizare Din motiv că, nu au fost suplinite toate unitățile vacante de para-juriști, prin Hotărârea CNAJGS nr. 22 din 12 iulie 2021, pentru anul 2021, rețeaua de para-juriști a fost extinsă doar cu 5 unități, dintre care la OT Bălți cu 3 unități și la OT Comrat cu 2 unități, rămânând la 67 unități, dintre care la moment ocupate sunt 62 și 5 vacante. Pe perioada anului 2021 au beneficiat de asistență juridică primară garantată de stat 13 364 beneficiari, dintre care în 9 521 de cazuri a fost oferită de para-juriști.

		1.2. Instruirea inițială și continuă a parajuriștilor	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2021	1. Numărul de instruire/numărul de parajuriști instruiți 2. Rata parajuriștilor instruiți în cadrul programului de formare inițială/instruire continuă	Realizată pentru perioada de raportare În 2021 para-juriștii au beneficiat cursuri de instruire on-line, organizate în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale pe următoarele tematici: 1. Rolul para-juriștilor și reprezentanților organizațiilor societății civile în asistența juridică a victimelor infracțiunilor; 2. Rolul para-juriștilor și reprezentanților organizațiilor societății civile în asistența psihologică a victimelor infracțiunii; 3. Justiția juvenilă; pedepsele aplicate minorilor; consilierea copiilor în conflict cu legea. În parteneriat cu Consiliul Europei în cadrul proiectului regional privind „Accesul femeilor la justiție”, a fost organizată o instruire online pe tematica: „Accesul la justiție pentru femei, victime ale violenței”. În vederea dezvoltării profesionale a para-juriștilor au fost elaborate două platforme online de instruire a para-juriștilor: inițială și continuă, disponibile în limbile română și rusă, care asigură accesul la instruire de calitate și accesibilă tuturor para-juriștilor. Platformele de instruire au fost plasate pe platforma guvernamentală de instruire găzduită de către Agenția de Guvernare Electronică (AGE): www.elearning.gov.md .
2	Asigurarea calității în asistența juridică garantată de stat	2.1. Monitorizarea externă și internă a calității serviciilor de asistență juridică calificată garantată de stat, acordată de către avocați	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor; Uniunea Avocaților	2018–2021	1. Numărul/rata avocaților care au trecut monitorizarea internă și externă a calității serviciilor juridice prestate 2. Raportul anual elaborat și făcut public	Realizată parțial Pe parcursul anului 2021, de către Oficiile teritoriale ale CNAJGS, în ordinea procedurii de monitorizare internă au fost monitorizați 98 de avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. Dintre care, 41 avocați au fost evaluați cu calificativul „foarte bine”, iar 55 avocați au fost evaluați cu calificativul „bine” și 2 avocați cu calificativul „insuficient”. 2. Pe parcursul anului, prin Hotărârea CNAJGS nr. 9/2021 a fost creat un grup de lucru cu privire la îmbunătățirea mecanismului de asigurare a calității asistenței juridice calificate garantate de stat, care a elaborat un proiect al <i>Regulamentului privind monitorizarea calității asistenței juridice calificate garantate de stat acordată de către avocați</i> , care a fost aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 17 din 12 iulie 2021. Prin demersul nr. 89 din 22.07.2021, înregistrat la Ministerul Justiției cu nr. 9855 din 23.07.2021, a fost solicitat expertizarea și înregistrarea <i>Regulamentului</i> . Dat fiind faptul că, până în prezent CNAJGS nu a fost informat oficial despre rezultatul examinării demersului și/sau impedimentele existente, acest fapt, a făcut imposibilă monitorizarea externă a avocaților.
		2.2. Elaborarea suportului metodologic pentru avocați sub formă de ghiduri practice și standarde minime de calitate pentru activitatea avocaților pe	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2022	1. Standardele minime de calitate elaborate și aprobate 2. Numărul de ghiduri elaborate și distribuite avocaților	Realizată pentru perioada de raportare 1. Pe parcursul anului 2021 în colaborare cu partenerii de dezvoltare a fost instituit procesul de elaborare a standardelor de calitate ale activității avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în procesul penal, contravențional și civil 2. Urmare a elaborării Ghidului avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat victimelor traficului de ființe, în semestrul I al anului 2021 au fost repartizate 500 de exemplare la avocații din sistem, prin intermediul oficiilor teritoriale.

		anumite categorii de cauze			
		2.3. Instruirea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Institutul Național al Justiției	2018–2022	1. Numărul de instruiți/numărul de avocați instruiți anual 2. Rata avocaților instruiți Realizată pentru perioada de raportare 1. Pe parcursul anului 2021 Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, în colaborare cu Institutul Național al Justiției, a organizat cursuri de instruire pe următoarele tematici: 1. Moștenirea din perspectiva novațiilor aduse Codului Civil; 2. Eliberarea condiționată înainte de termen și reducerea termenului pedepsei pentru condiții inumane de detenție; 3. Măsuri de protecție a copiilor victime a abuzului sexual; 4. Apărarea drepturilor beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat în fața CEDO; 5. Standardele art. 5 CEDO în procesul de aplicare a măsurilor preventive. Rolul avocatului. Jurisprudența CtEDO în cauzele moldovenești. 6. Tendințele și jurisprudența CtEDO cu privire la garanțiile procesuale în materie penală prevăzute de art. 6 CEDO. În colaborare cu Millenium DPI Partners, LLC în cadrul proiectului “Accesul la Justiție în Moldova”, finanțat de Departamentul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă(DRL) al SUA a organizat următoarele instruiți: 1. Aspecte teoretice și practice privind protecția datelor cu caracter personal; 2. Aspecte juridice a digitalizării în relații civile și comerciale; 3. Relația avocatului cu clientul și instanța de judecată - Aplicarea regulilor deontologice în activitatea profesională. În colaborare cu Institutul de Reforme Penale au fost organizate seminare online pe următoarele subiecte: problemelor practice ce țin de probatoriul penal, excepția de neconstituționalitate, și pedepsele aplicate minorilor. În colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău au fost organizate următoarele ateliere de instruire: 1. Atelier de lucru cu privire la colectarea și prezentarea probelor în instanțele de judecată pentru actorii din domeniul justiției penale din Republica Moldova; 2. Atelier de lucru privind utilizarea temeiurilor excepționale pentru solicitarea și ordonarea arestării preventive și arestării la domiciliu; 3. Trening Accesul la justiție pentru femei, victime ale violenței. În colaborare cu AO Inițiativa Pozitivă a fost organizat un seminar online pe următoarele subiecte: 1. Concepte de bază în domeniul anti-discriminare. Procedura de sesizare a Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; 2. Criminalizarea consumului de droguri (art.217 CP); 3. Confidențialitatea datelor medicale, HIV. Jurisprudența CEDO pe cauzele Moldovenești; 4. Criminalizarea transmiterii HIV (art.212 CP). 2.Rata avocaților instruiți constituie 90%. Se atestă o rată majoră datorită aportului adus de către partenerii de dezvoltare și a interesului manifestat de către avocați. Institutul Național al Justiției pe parcursul anului 2021 a realizat 15 activități de formare în domeniu, fiind instruiți un număr total de 194 de beneficiari, după cum urmează: 2 Seminare „Moștenirea din perspectiva novațiilor aduse Codului civil” (8 februarie, 27 septembrie) Persoane instruite: 49 avocați CNAJGS.

						2 Seminare „Eliberarea condiționată înainte de termen și reducerea termenului pedepsei pentru condiții inumane de detenție” (9 februarie, 28 septembrie) Persoane instruite: 41 avocați CNAJGS. 2 Seminare „Măsuri de protecție a copiilor victime a abuzului sexual ” (10 februarie, 29 septembrie) Persoane instruite: 35 avocați CNAJGS. 2 Seminare „Apărarea drepturilor beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat în fața CtEDO ” (11 februarie, 30 septembrie) Persoane instruite: 30 avocați CNAJGS 2 Seminare „Standardele art. 5 CEDO în procesul de aplicare a măsurilor preventive. Rolul avocatului. Jurisprudența CEDO în cauzele moldovenești ” (12 februarie, 1 octombrie) Persoane instruite: 29 avocați CNAJGS. Total persoane instruite: 184 avocați CNAJGS. Cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning) „Etica și conduita profesională pentru avocați (HELP)” (14 septembrie – 18 octombrie) Persoane instruite: 5 avocați CNAJGS. „Principiile fundamentale ale drepturilor omului în biomedicină” (15 noiembrie – 30 decembrie) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. „Introducere în articolul 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului: Dreptul la libertate și la siguranță” (17 noiembrie – 15 decembrie) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. „Psihologie Judiciară” (1 iulie – 30 iulie) Persoane instruite: 2 avocați CNAJGS. „Cooperarea juridică internațională în materie penală” (1 iulie – 30 iulie) Persoane instruite: 1 avocat CNAJGS. Total persoane instruite: 10 persoane.
3	Dezvoltarea serviciilor de reabilitare destinate victimelor infracțiunilor	3.1. Elaborarea programelor de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile lor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Național pentru Asistență	2018–2021	Programe elaborate și aprobate	Realizată. 1. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a informat că pagina web www.antiviolenta.gov.md este dedicată prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, pentru un acces mai bun al populației la informații privind fenomenul de violență față de femei și violență în familie, mecanismul de soluționare a cazurilor de violență în familie, infrastructura de servicii sociale pentru victimele violenței în familie și agresori familiali, precum și resurse/informații utile destinate atât victimelor cât și profesioniștilor din domeniu. 2. Totodată prestatorii de servicii specializate victimelor infracțiunilor dispun de situri web unde sunt plasate informații privind drepturile victimelor (ex. https://www.cap.md/) 3. O altă sursă informațională este pagina Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane www.antitrafic.gov.md unde sunt stocate toate informațiile vizând cadru național de prevenire și combatere a fenomenului traficului de ființe umane. În vederea realizării acțiunii date Procuratura Generală a elaborat la data de 21.07.2021 <i>Instrucțiunea nr.6/2-12/21-812</i> cu caracter general privind îmbunătățirea practicii în domeniul

			Juridică Garantată de Stat; Centrul Național Anticorupție; administrația publică locală		facilitării acordării serviciilor de suport victimelor infracțiunilor traficului de ființe umane și victimelor-copii a exploatării sexuale. Instrucțiunea este destinată procurorilor și reprezentanților organelor de urmărire penală, pentru utilizare în exercitarea atribuțiilor de serviciu pentru: 1. Realizarea eficientă a dreptului la informare a victimelor infracțiunilor, prin furnizarea informațiilor detaliate referitor la instituțiile/persoanele care acordă serviciile de suport; 2. Identificarea și actualizarea periodică a instituțiilor responsabile (guvernamentale și/sau neguvernamentale) în oferirea serviciilor de suport, asistență și protecție victimelor traficului de ființe umane, victimelor-copii a exploatării sexuale și consolidarea cooperării cu acestea; 3. Îmbunătățirea calității protecției și asistenței acordate victimelor infracțiunilor menționate, prin abordarea multidisciplinară și intersectorială a fiecărui caz, pentru a facilita recuperarea fizică, psihologică și reintegrarea socială a lor; 4. Încurajarea victimelor pentru angajarea lor în procesul terapeutic centrat pe diminuarea simptomatologiei de stare și normalizarea condiției sale psihologice. În perioada anului 2021 de către IGP în parteneriat și cu susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova a fost elaborată broșura „Nu tolera violența, cunoaște-ți drepturile”, care reprezintă o continuitate a broșurii elaborate în anul 2019. Broșura dată a fost elaborată în contextul drepturilor și garanțiilor specifice ale victimelor violenței în familie menționate în Legea nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunii, Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat și Codului de procedură civilă, aferent asigurării protecției și asistenței eficiente a victimelor violenței în familie. Broșura urmează a fi înmânate victimelor violenței în familie la momentul sesizării Poliției. În baza dispozițiilor IGP nr.351 din 20.07.2021, nr.368 din 28.07.2021 și nr.386 din 05.08.2021 „Cu privire la delegarea salariaților Poliției la atelierele de instruire cu genericul „Cele mai bune practici de răspuns ale Poliției la cazurile de violență în familie” și dispoziției IGP nr.453 din 15.09.2021 „Cu privire la delegarea salariaților Poliției la atelierele de instruire privind răspunsul coordonat al sistemului de justiție penală pentru o mai bună soluționare a cazurilor de violență în familie”, în parteneriat cu A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”, au fost organizate și desfășurate în total 12 instruirii, la care au participat ofițeri de urmărire penală și ofițeri de sector. În cadrul instruirilor au fost abordate mai multe aspecte despre obligația de a informa și a asigura victimelor violenței în familie drepturile și garanțiile lor procesuale, implicit în contextul prevederilor art. 6 al Legii nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunii și al Legii 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat. În perioada anului 2021 de către IGP în parteneriat și cu susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova au fost elaborate și editate 21.000 de broșuri (3000 în limba rusă, 18.000 în limba română) „Nu tolera violența, cunoaște-ți drepturile”, care reprezintă o continuitate a broșurii elaborate în anul 2019. Broșura dată a fost elaborată în contextul drepturilor și garanțiilor specifice ale victimelor violenței în familie menționate în Legea nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunii, Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat și Codului de procedură civilă, aferent asigurării protecției și asistenței eficiente a victimelor violenței în familie. Broșura urmează a fi repartizate în subdiviziunile din subordinea IGP pentru a fi înmânate victimelor violenței în familie la momentul sesizării Poliției.

		3.2. Elaborarea cadrului normativ secundar privind reabilitarea victimelor infracțiunilor	Ministerul Sănătății; Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2021	Cadrul normativ elaborat și adoptat	Realizată. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a informat despre elaborarea proiectului Mecanismului Național de Referire a Victimelor Infracțiunilor (MNRV) și urmează a fi expediat Guvernului spre examinare și aprobare. Programul a fost elaborat în temeiul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor nr. 137/2016 (articolul 2, alineat 6), în vederea realizării în practică a drepturilor victimelor infracțiunilor, în baza interacțiunii intersectoriale și interdepartamentale.
		3.3. Crearea serviciilor de suport pentru victimele infracțiunilor pornind de la competențele funcționale ale instituțiilor de resort conform Legii nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Finanțelor; Procuratura Generală; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; administrația publică locală	2018–2021	1. Servicii create și funcționale 2. Numărul de persoane care au beneficiat de servicii de reabilitare raportat la numărul celor care s-au adresat 3. Date dezagregate, colectate după tipul serviciilor de suport 4. Rata beneficiarilor serviciilor de suport	Realizată. 1. În plan național, Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (art. 10) prevede instituirea următoarelor tipuri de centre/servicii pentru victimele violenței în familie și copiii lor: - serviciul de asistență telefonică gratuită;- adăposturi;- centre/servicii de zi;- altele. Pe teritoriul țării funcționează 8 centre de plasament pentru victimele VF și TFU, cu finanțare de la bugetul de stat după cum urmează: 1. Centrul Maternal de plasament și protecție a victimelor și potențialelor victime ale violenței în familie, or. Anenii Noi; 2. Centrul Maternal „Pro Femina”, or. Hîncești; 3. Centrul Maternal din mun. Cahul; 4. Centrul de Criză Familială „Sotis”, mun. Bălți; 5. Centrul de asistență și consiliere pentru victimele violenței în familie „Ariadna” din or. Drochia; 6. Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din mun. Chișinău 7. Centrul maternal „Pro familia” din or. Căușeni; 8. Serviciul de asistență și protecție a victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (TFU) bărbați În anul 2019 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 708 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate. Menționăm că, în cadrul elaborării cadrului normativ sus-menționat s-a preconizat că Centrul vizat va oferi asistență specializată circa la 120 copii anual. Pentru funcționarea primului Centru în mun. Bălți, în Legea Bugetului de Stat pentru anul 2022 au fost prevăzute mijloace financiare în cuantum de 1,478.9 mii lei. Astfel, la data de 05.01.2022 a fost inițiată procedura de achiziționare a serviciilor de asigurare a funcționalității Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor, mun. Bălți pentru anul 2022. De asemenea, se află în proces de definitivare Manualul operațional care va stabili procedura și criteriile de acordare a asistenței în cadrul Centrului vizat. Documentul vizat va fi aprobat prin ordinul ministrului muncii și protecției sociale.

						Pe parcursul anului 2021, la nivel național, conform datelor oferite de către CAP (Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale TFU) aflat în subordinea MMPS, 41 victime au beneficiat de serviciile de asistență și plasament referite de la: (CCTP - 10; Inspectoratele de Politie – 6; IGPF – 2; Procuratura – 7; Direcția protecția martorilor – 2; ETM (DAS) – 2; OIM – 11; ONG – 1). Dintre acestea, 35 victime sunt adulte (15 femei/20 bărbați) și 6 copii (fete). 2. Acțiune în curs de realizare Pe parcursul anului 2021, în cadrul Centrelor de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, finanțate din bugetul de stat, au fost asistate 77 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 58 victime adulți și 19 victime minori. În conformitate cu prevederile Legii nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor, victimele traficului de ființe umane pot beneficia de compensații financiare acordate de stat, fiind depuse 34 acțiuni civile în sumă totală de 4 999 671,00 lei MD, 800 euro și 1200 dolari SUA. De asemenea, au fost aplicate sechestre pe bunuri imobile și mobile sau și mijloace financiare a traficantilor pe următoarele cauze în sumă de 698 400,00 lei și 181 600,00 lei. 3. Procuratura Generală a informat că în ceea ce privește realizările în domeniul protecției victimelor, în decursul anului 2021, în cadrul cauzelor penale instrumentate pe trafic de ființe umane, la nivel național au beneficiat de servicii de suport în total 357 victime, dintre acestea 335 victime adulte (dintre care 130 femei și 204 bărbați) și 22 copii (dintre care 21 fete și 1 băiat). Toate victimele au beneficiat de consiliere informațională. Realizată pentru perioada e raportare 4. Conform ANAS numărul beneficiarilor se servicii de suport pentru anul 2021 au fost: Serviciul social de suport monetar – 2383 beneficiari; Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii – 3445 beneficiari; Serviciul social asistență personală – 2446 persoane;
Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului pentru persoanele aflate în custodia statului						
Ținta strategică A: Toate persoanele private de libertate sînt deținute cu respectarea normelor naționale și a standardelor internaționale						
Indicatori de rezultat:						
1. Creșterea ratei persoanelor aflate în custodia statului, în special a femeilor și persoanelor cu dizabilități, care beneficiază de condiții materiale și de securitate conforme standardelor internaționale						
2. Toți deținuții beneficiază de servicii medicale, inclusiv servicii psihiatrice independente și de calitate						
3. Scăderea ratei incidentelor ce implică violența între deținuți						
4. Creșterea ratei angajat-deținut potrivit normelor internaționale pentru asigurarea securității în locurile de detenție						
5. Sporirea gradului de beneficiere de garanții fundamentale de protecție a persoanelor aflate în detenție provizorie						
Scăderea incidenței cazurilor de abuz asupra persoanelor ce intră în contact cu sistemul de justiție penală, asupra persoanelor aflate în detenție și, în special, asupra persoanelor cu dizabilități psihosociale						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

2	Realizarea politicii de stat privind punerea în aplicare a pedepselor și măsurilor privative de libertate în scopul reintegrării sociale a persoanelor reținute	2.2. Consolidarea capacităților instituționale la nivelul instituțiilor penitenciare și dezvoltarea profesională a personalului din sistemul penitenciar	Ministerul Justiției	2018–2022	1. Numărul de psihologi/ asistenți sociali angajați în instituțiile penitenciare în creștere raportat la numărul de deținuți 2. Programe de instruire a personalului din serviciul penitenciar axate pe dezvoltarea competențelor și pe drepturile omului 3. Rata personalului instruit din sistemul penitenciar	În curs de realizare 1. Ministerul Justiției a relatat că conform recomandărilor internaționale, pentru asigurarea unei asistențe de calitate persoanelor private de libertate ar fi eficientă suplینirea statelor de personal cu funcții de specialiști-psihologi/asistenți sociali, așa încât unui specialist-psiholog să-i revină un număr mediu de 1/100-150, respectiv 1/200-250 deținuți. La 01.01.2022, în instituțiile penitenciare se dețineau 6396 de persoane, unui specialist-psiholog revenindu-i, în mediu, 164 deținuți și 255 de deținuți la un asistent social. În anul 2021 au fost angajate 6 persoane (doi psihologi și patru asistenți sociali), dar au demisionat 3 persoane și altele 3 s-au transferat în alte servicii. Actualmente, în sistemul administrației penitenciare activează: 39 de specialiști psihologi (2020-33) și 25 de asistenți sociali (2020 - 22). 2. Pe parcursul anului 2021 Centrul de Instruire al ANP, în colaborare cu Oficiul Avocatului Poporului a organizat și desfășurat instruirii cu personalul sistemului administrație penitenciar (curs de formare inițială și perfecționare – 144 ore) în domeniul neadmiterii torturii, tratamentului inuman și degradant, asigurarea drepturilor omului în penitenciare, privind prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, la care au participat 482 de angajați. Totodată, în scopul instruirii aprofundate a funcționarilor publici cu statut special în domeniul prevenirii și combaterii cazurilor de tortură, tratament inuman sau degradant, a fost introdusă tematica respectivă în programul de formare profesională din cadrul sistemului administrație penitenciar – 4 ore în toate instituțiile penitenciare. 3. Rata personalului instruit din sistemul penitenciar este de 100%.

		2.3. Planificarea/alocarea anuală a mijloacelor financiare necesare pentru implementarea proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor (Centrul penitenciar Chișinău, Casa de arest Bălți, Penitenciarul nr. 2 –Lipcani, Penitenciarul nr. 3 – Leova, Penitenciarul nr. 5 – Cahul, Penitenciarul nr. 6 – Soroca, Penitenciarul nr. 15 – Cricova, Penitenciarul nr. 17 – Rezina, Penitenciarul nr. 18 – Brănești)	Ministerul Finanțelor; Ministerul Justiției	2018–2022	1. Suma mijloacelor financiare alocate pentru implementarea proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor 2. Planurile individuale de construcție/reconstrucție pentru fiecare penitenciar 3. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare alocate construcției/reconstrucției penitenciarelor 4. Numărul de instituții penitenciare construite/reconstruite	În curs de realizare În bugetul de stat pentru anul 2021, în scopul continuării construcției/reconstrucției penitenciarelor, au fost aprobate în total 129.428,0 mii lei, dintre care: - 58.500,0 mii lei din contul resurselor generale; - 70.928,0 mii lei din contul surselor externe. La rectificarea bugetului de stat pentru anul 2021, la propunerea Ministerului Justiției, limita aprobată a fost diminuată cu 103.890,0 mii lei, suma precizată a constituit 25.538,0 mii lei (resurse generale). Anexa nr.6 la Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020, cu modificările ulterioare (<i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22.12.2020, nr. 353-357 art. 290</i>) 2. Au fost prevăzute mijloace financiare pentru: Construcția casei de arest din mun. Bălți: - precizat 14.538,0 mii lei; - executat 100% Reconstrucția Penitenciarului nr.5, mun. Cahul: - precizat 1.000,0 mii lei; - executat – 432,8 mii lei (43,3%) Suplimentar, au fost prevăzute mijloace financiare pentru: Reconstrucția perimetrului de pază al Penitenciarului nr. 7, s. Rusca, r-ul Hâncești: - precizat 5.000,0 mii lei; - executat 3.372,9 mii lei (67,5%) Reconstrucția perimetrului de pază al Penitenciarului nr.10, s. Goian, mun. Chișinău: - precizat 5.000,0 mii lei; - executat 50,9 mii lei (1%). 3 Ministerul Finanțelor a relatat că în anul 2021, din suma totală de 25.538,0 mii lei prevăzuți pentru penitenciarele menționate supra, au fost executate 18.394,6 mii lei. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare constituie 72,0% din volumul anual de alocații. Cheltuielile în cauză au fost executate doar din contul resurselor generale ale bugetului de stat. Din contul surselor externe nu au fost executate cheltuieli. 4. În anul 2021 au fost executate lucrări de investiții capitale la 4 proiecte/penitenciare (conform celor menționate supra). Obiectele rămân în curs de realizare, pentru finalizarea construcției/reconstrucției fiind necesare acțiuni suplimentare.
		2.4. Aprobarea normelor minime de echipare a spațiilor de detenție necesare pentru deținerea în condiții corespunzătoare a persoanelor cu dizabilități	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Proiecte de acte normative elaborate și aprobate 2. Numărul/rata deținuților cu dizabilități care beneficiază de spații speciale amenajate	1 Nerealizat Normele / standardele în domeniul construcțiilor privind accesibilizarea clădirilor pentru persoanele cu dizabilități, în mare parte, nu pot fi aplicate în cadrul administrației penitenciare din cauza infrastructurii logistice nepermissive de a interveni cu modificări de structură și replanificare. Conform situației la zi este necesară construcția sectoarelor noi, efectuând în paralel demolări ale edificiilor existente care nu corespund exigențelor de construcție și reconstrucție în vigoare. Toate acestea necesită costuri mai ridicate precum și extind termenul de realizare.

		private de libertate				
		2.5. Continuarea procesului de modernizare a sistemului penitenciar prin amenajarea/reutilizarea spațiilor de detenție, conform normelor și standardelor europene	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Planul de modernizare actualizat 2. Spațiile de detenție amenajate/reutilitate 3. Rapoartele privind gradul de executare a lucrărilor, elaborate	În curs de realizare Pe parcursul anului 2021 a continuat procesul de reparație / reamenajare a spațiilor de detenție din cadrul penitenciarelor, fiind efectuate lucrări în majoritatea penitenciarelor din țară, după cum urmează; - repărtii cosmetice și capitale a celulelor, spațiilor de carantină și izolatoarelor; - montate plase de protecție, echipament de iluminat și supraveghere; - reparații capitale a acoperișurilor; - recondiționate încăperile pentru prepararea hranei și a spațiilor pentru păstrarea produselor; - reparații curente și capitale a punctelor medicale, spațiilor de recreere și bibliotecilor; - schimbate geamurile și ferestrele în unele sectoare ale penitenciarelor; - reamenajate blocurile sanitare în vederea asigurării intimității deținuților; - reparate și dotate cu echipamentul necesar blocurile sanitare; - reparate spațiile cazangeriilor și înlăturate defecțiunile tehnice ale ale instalațiilor de încălzire; - lucrări de reparație și modernizare a spitalului Penitenciar nr. 16-Pruncul, cu evaluarea tuturor construcțiilor existente, elaborarea proiectului pentru construcția acoperișului, proiectul/devizul de cheltuieli pentru construcția sistemului de ventilație, reparații cosmetice în secțiile de tratament.
3	Implementarea mecanismului compensatoriu pentru încălcarea dreptului garantat de art. 3 al CEDO	3.1. Soluționarea eficientă a cererilor persoanelor aflate în detenție în condiții precare	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Numărul de deținuți cărora li s-a redus termenul pedepsei în condițiile stabilite 2. Numărul persoanelor reținute/deținute care au fost despăgubite financiar 3. Cuantumul sumelor achitate ca despăgubire	Realizată 1. Pe parcursul anului 2021 la 2350 de deținuți li s-a redus termenul pedepsei, dintre care au fost eliberați 434 de deținuți. 2-3. Cuantumul despăgubirii bănești (lei) – 2703862,00 lei.
4	Diminuarea numărului de deținuți escortați la instanțele de judecată	4.1. Amenajarea în sediile instituțiilor penitenciare a unor spații speciale pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Numărul spațiilor special amenajate 2. Rata ședințelor desfășurate în spațiile special amenajate și prin intermediul sistemului de videoconferință	Realizată În fiecare instituție penitenciară a fost amenajată minimum câte o sală pentru desfășurarea ședințelor prin teleconferință. Astfel, instituțiile penitenciare dispun în total 35 de spații pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință. În anul 2021, s-au desfășurat 25780 de ședințe de judecată prin intermediul sistemului de videoconferință, ceea ce constituie o rată de 68,79 %. În total, au fost desfășurate 37471 de ședințe de judecată.

5	Reorganizarea serviciilor/unităților medicale din cadrul instituțiilor de detenție	5.1. Asigurarea independenței decizionale a lucrătorilor medicali în acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2020	1. Cadrul normativ modificat 2. Lucrătorii medicali independenți față de administrația instituției de detenție 3. Numărul de plângeri din partea persoanelor private de libertate privind serviciile medicale acordate	<i>În curs de realizare</i> 3. Pe parcursul anului 2021 din partea persoanelor private de libertate au fost depuse 564 de plângeri privind acordarea serviciilor medicale
6	Revizuirea sistemului actual de detenție provizorie din cadrul Poliției	6.2. Modernizarea spațiilor de detenție provizorie din cadrul Poliției în conformitate cu normele internaționale și ale Uniunii Europene din domeniu	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General al Poliției)	2018–2020	15 izolatoare de detenție provizorie renovate	<i>În curs de realizare</i> În anul 2021 a fost relansată activitatea a 4 IDP din cadrul Inspectoratelor de poliție Soroca, Comrat, Anenii Noi și Bălți , fiind renovate și modernizate în conformitate cu standardele internaționale în materia respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în detenție provizorie, ce activează conform principiului regional, acestora fiindu-le arondate de la 2 la 5 unități ale Poliției. Totodată a fost renovat și IDP al IP Criuleni, însă nu a fost semnat actul de transmitere a lucrărilor de reparație de către Comisie, acesta urmează a fi redeschis în anul 2022.
7	Dezvoltarea Sistemului informațional e-Reținere	7.1. Dezvoltarea Sistemului informațional e-Reținere, inclusiv pentru facilitarea accesului direct al deținuților la informațiile din propriul dosar personal	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2018–2020	1. Sistem informațional dezvoltat 2. Numărul de info chioșcuri instalate și funcționale în cadrul instituțiilor de detenție	<i>Nerealizată</i> Urmare a examinării repetate a funcționalităților sistemului s-a constatat necesitatea modificării conceptuale a acestora, din considerentul învechirii parametrilor tehnici, care nu permit interconectarea cu alte sisteme informaționale utilizate de PG, subdiviziunile MAI și ale MJ. Totodată, modificările respective vor genera costuri exagerate. Din aceste considerente, crearea și implementarea unui nou sistem informațional e-Reținere constituie un obiectiv al noului document de politici în sectorul justiției – Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024. În acest sens, în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei au fost prevăzute etapele necesare creării sistemului și costurile aferente

Ținta strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea gradului de conștientizare privind inadmisibilitatea absolută de limitare a dreptului de a nu fi supus la tortură și alte rele tratamente, în special în rândul reprezentanților sistemului judecătoresc
Sporirea eficienței procesului de investigare și sancționare a persoanelor culpabile de acte de tortură și alte forme de rele tratamente

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1.	Asigurarea unui nivel adecvat de instruire a subiecților implicați în prevenirea și combaterea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	1.1. Dezvoltarea curriculumurilor universitare pentru specializările relevante (drept, medicină, ordine publică, securitate) cu module ce prevăd studiul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; instituțiile de învățământ superior (în cadrul cărora sînt specialități de drept, medicină, ordine publică și securitate); Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2022	1. Curriculumuri elaborate, aprobate și implementate 2. Numărul de absolvenți instruiți în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Realizată pentru perioada de raportare 1 MEC a informat că pe parcursul anului 2021 la specialitatea Drept s-au înregistrat 1683 de absolvenți, în domeniul Ordinii și Securității publice - 207 absolvenți, iar la specialitățile medicale - 552 de absolvenți (înmatriculați la studii cu frecvență la zi), care au fost instruiți în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul” Ministerul Afacerilor Interne a comunicat că în cadrul Academiei ”Ștefan cel Mare” a MAI au fost abordate tematici referitoare la combaterea torturii în cadrul următoarelor cursuri: Facultatea DOPSC: (Licență și master) - 566 persoane instruite Formare inițială subofițeri: - 353 persoane instruite Formare inițială ofițeri: 156 persoane instruite Formarea continuă ofițeri: 73 persoane instruite Formarea managerială: 260 persoane instruite Total instruite: 1408 persoane În temeiul Ordinului MAI nr. 301/2021 a fost aprobat și implementat Planul cursurilor de formare continuă pentru anul de studii 2021-2022, în cadrul căruia au fost incluse subiecte ce țin de ”Prevenirea și combaterea torturii”. Consiliul Superior al Magistraturii la data de 11 iunie 2021 a organizat un seminar de instruire pentru judecători cu tematica: „Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul”, la care au participat 15 judecători. În rezultatul compilării sugestiilor și propunerilor făcute de către instanțele judecătorești, precum și ținând cont de necesitățile prevăzute de documentele strategice, CSM expediază semestrial în adresa Institutului Național al Justiției lista tematicilor interesate pentru includerea lor în programele de formare continuă. Astfel, în lista tematicilor de instruire a judecătorilor solicitate, au fost incluse și tematici aplicarea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul
		1.2. Instruirea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la aplicarea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2022	1. Curriculumuri disciplinare/ programe de instruire incluse în planurile de formare inițială 2. Tematici incluse în planurile de formare continuă 3. Numărul de instruiți raportat la numărul de judecători și procurori instruiți	Realizată pentru perioada de raportare Conform planului de formare inițială în programul de instruire pentru anul 2020-2022 precum și pentru anul 2021-2023 al INJ este inclus un curs de instruire la distanță: <i>Interzicerea relexor tratamente în contextul aplicării legii, securității și în alte contexte coercitive.</i> Conform planului de formare, în cadrul modulului „Tactica și metodică investigării anumitor categorii de infracțiuni” este introdusă disciplina „Investigarea infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei”, care conform curriculei include metode și tactici de investigare a infracțiunii prevăzute de art.1661 Cod penal al RM - tortura, tratamentul inuman și degradant. 2. Tematicile incluse în Planurile de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror (Promoțiile: 18 octombrie 2021 – 18 aprilie 2023 și 19 octombrie 2020 – 19 aprilie 2022) la disciplinele sus enumerate sunt: •Caracterizarea generală a infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei; •Tipurile infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei;

					•Particularitățile cercetării la fața locului în cazul infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei; •Pornirea urmăririi penale în cazul infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei. 3. În perioada de raportare la disciplinele enunțate la formarea inițială a judecătorilor și procurorilor au fost instruiți 30 audienți candidați la funcția de judecător și 40 audienți- candidați la funcția de procuror, total – 70 persoane.
					În planul de formare continuă al INJ, modular pentru judecători și procurori în anul 2021 au fost prevăzute instruirii în domeniul „Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant” precum și domeniul „Evoluțiile recente ale jurisprudenței CEDO” . Suplimentar au fost organizate cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning), după cum urmează: Curs electronic de formare continuă la distanță (e – Learning) „ Urmărirea penală și Convenția Europeană a Drepturilor Omului”. Curs electronic de formare continuă la distanță (e – Learning) „ Alternative la detenție”. Curs electronic de formare continuă la distanță (e – Learning) „ Introducere în articolul 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului: Dreptul la libertate și la siguranță”.
					Pe parcursul anului 2021 INJ a organizat 6 activități de formare continuă, după cum urmează: Seminar: „Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant” (2 aprilie, 1 noiembrie); Persoane instruite: 9 judecători, 28 procurori. Seminar: „Evoluțiile recente ale jurisprudenței CEDO” (26 februarie, 6 aprilie, 3 noiembrie, 10 decembrie); Persoane instruite: 71 judecători, 30 procurori. Total persoane instruite: 138, dintre care 80 judecători și 58 procurori. Cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning) „Urmărirea penală și Convenția Europeană a Drepturilor Omului” (20 aprilie – 20 mai) (17 noiembrie – 15 decembrie) Persoane instruite: 3 judecători, 6 procurori, 5 consultanți ai procurorilor, 9 asistenți judiciari, 1 grefier „ Alternative la detenție” (1 iulie – 25 august) (15 octombrie – 30 decembrie) Persoane instruite: 7 judecători, 7 procurori, 7 consultanți ai procurorilor, 14 asistenți judiciari, 6 grefieri. „Introducere în articolul 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului: Dreptul la libertate și la siguranță” (20 aprilie – 20 mai) (17 noiembrie – 15 decembrie) Persoane instruite: 1 judecător, 3 procurori, 7 consultanți ai procurorilor, 3 asistenți judiciari, 4 grefieri, 1 avocat CNAJGS Total persoane instruite: 84, dintre care 11 judecători, 16 procurori, 19 consultanți ai procurorului, 26 asistenți judiciari, 11 grefieri, 1 avocat CNAJGS Consiliul Superior al Magistraturii la data de 11 iunie 2021 a fost organizat un seminar de instruire pentru judecători cu tematica: ”Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul”, la care au participat 15 judecători.

					La data de 01 noiembrie 2021, CSM a autorizat delegarea a 15 judecători pentru participare la seminarul:” : Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant”. La 05 noiembrie 2021, CSM a autorizat delegarea a 15 judecători pentru participare la seminarul:” : Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul”. În rezultatul compilării sugestiilor și propunerilor făcute de către instanțele judecătorești, precum și ținând cont de necesitățile prevăzute de documentele strategice, CSM expediază semestrial în adresa Institutului Național al Justiției lista tematicilor interesate pentru includerea lor în programele de formare continuă. Astfel, în lista tematicilor de instruire a judecătorilor solicitate, au fost incluse și tematici privind aplicarea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul. Ținta strategică: Rata de executare a pedepselor alternative detenției. În anul 2021, Proiectul finanțat de Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024, ”Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova” a elaborat Raportul privind aplicarea sancțiunilor penale în Republica Moldova, constatând că Instanțele judecătorești, avocații apărării și procurorii folosesc în mod frecvent condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.	
2	Elaborarea și implementarea standardelor privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	2.1. Elaborarea ghidului privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție	2018–2022	1. Ghid elaborat, aprobat și publicat 2. 100% a colaboratorilor structurilor de forță instruiți 3. Numărul de plângeri privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	2 Realizată Ministerul Finanțelor în perioada de raportare a desfășurat 7 activități de instruire cu genericul „Sedințe individuale de tragere de foc”, fiind instruiți 258 (AC-193/BV-65) funcționari vamali. 3. Ministerul Justiției pe parcursul anului 2021, a informat că la ANP au fost depuse 6 petiții privind încălcarea standardelor de utilizare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc. Procuratura Generală, în perioada de raportare a pornit urmărirea penală în 20 cazuri, inclusiv 2 cazuri în privința minorilor, pe faptul încălcării de către colaboratorii de poliție a standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc. Academia „Ștefan cel Mare” a MAI în perioada de raport, pe domeniul de referință, a efectuat instruire în cadrul Modulului „Intervenția profesională”, a următoarelor cursuri: Facultatea DOPSC: (Licență și master) 114 persoane instruite Formare inițială subofițeri: 414 persoane instruite Formare continuă subofițeri: 514 persoane instruite Formarea inițială ofițeri: 156 persoane instruite Formarea continuă ofițeri: 47 persoane instruite Total instruite: 1245 persoane IGP au organizat 26 activități de instruire, fiind instruiți 738 angajați ai Poliției. Pe parcursul anului IGP a fost sesizat în 15 cazuri privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

5	Crearea de condiții pentru asigurarea întrevederilor confidențiale între apărători și persoanele reținute/deținute	5.1. Amenajarea unor spații destinate întrevederilor confidențiale dintre apărători și persoanele reținute/deținute în cadrul inspectoratelor de poliție și al procuraturilor de orice nivel	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2019–2022	Numărul de spații amenajate	În curs de realizare Ministerul Afacerilor Interne la 29.03.2021 au demarat lucrări de amenajare a camerei de prezentare spre recunoaștere în cadrul IP Cahul, care a fost redeschisă la 21.10.2021, când a avut loc evenimentul de lansare a camerei de prezentare spre recunoaștere și a camerei pentru martori, protejată prin vitraliu-oglină, pentru a permite recunoașterea suspectilor în condiții de siguranță și confidențialitate. Camera pentru martori poate fi utilizată la necesitate și în calitate de cameră de audieri. Ca și în cazul sectorului de poliție, ambele camere au fost renovate cu sprijinul Guvernului SUA. Totodată, suplimentar propunerilor înaintate în procesul elaborării CBTM, Poliția întreprinde măsuri în vederea identificării potențialilor finanțatori. Procuratura Anticorupție este amplasată în sediul Centrului Național Anticorupție, iar datorită acestui fapt, beneficiază de facilitățile edificiului. Astfel, la CNA este amenajat izolator de detenție preventivă, conform tuturor cerințelor, sub aspectul asigurării bunelor condiții de detenție. Totodată, sunt amenajate birouri speciale pentru întrevederile dintre apărători și deținuți/reținuți, care de asemenea sunt utilizate de Procuratura Anticorupție la instrumentarea cauzelor penale, fapt pentru care măsura vizată <i>supra</i> nu necesită careva suport bugetar. Referitor la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, în incinta procuraturii vizate, a fost amenajat un birou destinat pentru audieri și întrevederi confidențiale dintre apărători și persoanele reținute/arestate, escortate pentru participare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală.
6	Asigurarea obligativității înregistrării audio și video a tuturor audierilor din cadrul poliției, procuraturii și al locurilor de detenție	6.2. Asigurarea echipamentelor necesare pentru înregistrările audio și video	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției	2019–2021	1. Costurile estimate 2. Echipamentul achiziționat, instalat și aplicat 3. Rata înregistrărilor audio și video	În curs de realizare 1. În cadrul parteneriatului dintre Ministerul Afacerilor Interne cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului ”Suport pentru reforme instituțiilor de aplicare a legii din Republica Moldova” (Ordinul MAI nr.402/2020) a fost amenajată o cameră de prezentare spre recunoaștere, care permite utilizarea și în calitatea camerei pentru audiere și camere pentru întrevederi confidențiale, conform standardelor prevăzute de Ordinul șefului IGP nr.213/2020. Camerele au fost dotate cu mobilier și echipamente video-audio. Nerealizată 1.Procuratura Generală a comunicat că nerealizarea acțiunii date este determinată de faptul că până la momentul actual nu au fost operate modificări la Codul de procedură penală, în vederea introducerii obligativității de înregistrare audio și video a audierilor, cu simplificarea procedurii. Respectiv, în condițiile enunțate rezultă că numai după modificările de ordin legislativ, vor fi întreprinse măsuri în vederea asigurării cu echipamente necesare pentru înregistrările audio și video.
		6.3. Instruirea personalului pentru efectuarea audierilor cu înregistrări audio și video	Institutul Național de Justiție; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne;	2019–2021	1. Numărul de instruiți organizate 2. Numărul de angajați instruiți	Realizată Pe parcursul anului 2021 în cadrul Academiei ”Ștefan cel Mare” la tematica „Tactica audierii” au fost desfășurate următoarele cursuri: Facultatea drept, ordine publică și securitate civilă DOPSC: (Licență și master) - 4 instruiți, 104 persoane instruite; Formare continuă subofițeri: 3 instruiți, 150 persoane instruite; Formarea inițială ofițeri - 6 instruiți, 156 persoane instruite; Formarea continuă ofițeri: 3 instruiți, 75 persoane instruite. Total instruiți: 16; 485 persoane instruite.

			Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal			De către IGP, pe parcursul anului 2021, au fost desfășurate 9 instruirii, fiind instruiți 370 angajați ai poliției, după cum urmează: În perioada 21.01.2021-22.01.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de formare continuă cu tematica „Tactica audierii”, la care au fost instruiți 40 de angajați (18 femei și 22 bărbați); În perioada 09.02.2021-10.02.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de formare continuă cu tematica „Tactica audierii”, cu participarea a 2 formatori din cadrul DGUP a IGP, specializați și pregătiți în domeniul respectiv, la care au fost instruiți 30 de angajați (11 femei și 19 bărbați); La data de 16.02.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de instruire cu tematica „Lumea tehnologiilor de îmbunătățire a confidențialității la interogarea datelor de către personalul Poliției”, organizat de către experții Centrului de Inovare a Interpol, fiind instruiți 3 angajați (bărbați); În perioada 03.03.2021-04.03.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de formare continuă cu tematica „Tactica audierii”, organizat cu suportul CIPAL, fiind instruiți 40 de angajați (19 femei și 21 bărbați); În perioada 09.03.2021-12.03.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de instruire cu tematica „Sesiuni de pregătire în interviuarea suspecților”, organizat cu suportul Inspectoratului General al Poliției Române, fiind instruiți 5 angajați (bărbați); În perioada 18.03.2021-19.03.2021, în format on-line, s-a desfășurat curs de instruire cu tematica „Tactica audierii”, fiind instruiți 40 de angajați (17 femei și 23 bărbați); În perioada 05.04.2021-16.04.2021, s-a desfășurat curs de instruire cu tematica „Activitatea de urmărire penală II”, care s-a axat pe studierea subiectelor ce țin de aplicarea mijloacelor tehnice (audio sau video) în cadrul audierii părților martorilor, la care au fost instruiți 49 de angajați (Femei-15, Bărbați-34); În perioadele 18.03.2021-19.03.2021, 23.03.2021-24.03.2021, 25.03.2021-26.03.2021, 29.03.2021-30.03.2021, au fost desfășurate 4 ateliere de instruire cu tematica „Violența în familie”, la care sau abordate și subiecte ce țin de audierea eficientă a martorilor și victimelor la fața locului, fiind instruiți 120 de angajați (12 femei și 108 bărbați); La 21.09.2021, 26.10.2021 și 18.11.2021, la care au participat 43 ofițeri de urmărire penală ai secțiilor de urmărire penală din cadrul a 5 Inspectorate de Poliție ale Inspectoratului General al Poliției, au fost instruiți de către un reprezentant al Direcției generale urmărire penală în cadrul pregătirii de specialitate cu genericul „Tactica audierii participanților la procesul penal”, inclusiv efectuarea audierilor cu înregistrarea audio și video.
7	Fortificarea capacității sistemului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură	7.2. Consolidarea mecanismului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură	Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne	2021	1. Studiul de aplicabilitate a mecanismului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură 2. Costurile estimate 3. Mecanismul de protecție a persoanelor	Realizată 1 Pe parcursul anului 2021, Procuratura Generală a realizat <i>Studiul privind capacitățile Procuraturii în aplicarea mecanismelor de protecție a victimelor și martorilor, inclusiv copii.</i> Pe parcursul anului 2021, de către MAI au fost intentate în baza art. 166¹ CP (Tortura, tratament inuman și degradant) 32 cauze penale, din ele: 2 remise în instanța de judecată, 3 fiind clasate, iar 27 nu au fost finisate. 3 Mecanismul de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură este reglementat prin Ordinul Procuraturii nr. 76/8 din 30 decembrie 2013 „Cu privire la aprobarea Recomandărilor metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant”, precum și Ordinul interdepartamental nr. 969 din 20 martie 2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire

					care denunță acte de tortură pus în aplicare 4. Numărul anual de persoane care au denunțat acte de tortură 5. Rata persoanelor care au beneficiat de protecție pe termen scurt și mediu	la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. Pe parcurs anului 2021, nu a apărut necesitatea modificării mecanismului existent în contextul în care nu au fost depuse plângeri, din partea persoanelor ce denunță cazurile de tortură, privind dezacordul cu protejarea acestora 4 Pe parcursul anului 2021, în cadrul PG au fost înregistrate 511 cazuri de pretinse acte de tortură, dintre care 306 de sesizări, adresate de persoanele care au denunțat acte de tortură, și respectiv în 205 de cazuri au fost autosesizări a procurorilor. Din numărul total de sesizări aflate în gestiunea procurorilor, în 27 cazuri au fost denunțate inclusiv asupra minorilor. 5. PG pe parcursul anului 2021, nu au fost solicitate și respectiv nu au beneficiat de protecție pentru pretinse acte de tortură nici o persoană.

3. Domeniul de intervenție: Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

Obiectivul I: Realizarea politicii naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane

Ținta strategică A: Asigurarea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii	1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei	Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al CNCTFU)	2018–2022	1. Numărul de acorduri/memorandumuri încheiate între subiecții relevanți	1 În perioada de raportare nu au fost încheiate acorduri de colaborare. Totuși, în activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, Procuratura Generală a colaborat cu reprezentanții sectorului neguvernamental, precum și cu organizațiile internaționale: Centrul Internațional „La Strada”, Ambasada SUA în Republica Moldova, Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea OSCE în Republica Moldova

	traficului de ființe umane	naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020		guvernamentali și non-guvernamentali din domeniul combaterii traficului de ființe umane și proiectele implementate în comun 2. Numărul de note informative, de rapoarte elaborate și discutate 3. Numărul de campanii de informare și sensibilizare a publicului larg privind fenomenul traficului de ființe umane 4. Numărul de persoane – victime/prezumele victime ale traficului de ființe umane – beneficiare de asistență în cadrul procedurii de repatriere, cu date dezagregate pe criterii de sex și vîrstă (adulți/copii) 5. Numărul de victime/victime prezumate ale traficului de ființe umane care au beneficiat de asistență și protecție 6. Numărul sentințelor de condamnare pentru infracțiuni de trafic de ființe umane 7. Numărul de victime ale infracțiunilor de trafic de ființe umane	2 Pe parcursul anului 2021 au fost elaborate 5 rapoarte naționale/internaționale și 1 notă informativă: Raport național de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2020 http://www.antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=30&id=1362&t=/Rapoarte/Nationale/Raport-national-de-realizare-a-politicii-de-prevenire-si-combatere-a-traficului-de-fiinte-umane-pentru-anul-2020 Raport privind formele grave de exploatare prin muncă a copiilor pentru anul 2021 de Departamentul Muncii al SUA (DoL). (chestionar) Raport TIP (al Departamentului de Stat al SUA) privind traficul de ființe umane, ediția 2021. Raport de evaluare a implementării de către părți a Convenției Consiliului Europei privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane pentru anul 2020 (GRETA). Elaborarea răspunsului compilat din partea Republicii Moldova la Chestionarul Grupului de experți în acțiunea împotriva traficului de ființe umane (GRETA) al Consiliului Europei cu privire la traficul de ființe umane în mediul on-line și prin intermediul tehnologiilor informaționale. Elaborarea răspunsului compilat la chestionarul Oficiului OSCE pentru instituții democratice și drepturile omului (ODIHR) și a Oficiului Reprezentantului special OSCE pentru combaterea traficului de ființe umane cu privire la inițierea procesului de elaborare a unor linii directorii și recomandări statelor participante la OSCE în abordarea cauzelor vulnerabilității sporite a minorităților naționale la traficul de persoane și identificarea strategiilor eficiente de protecției și prevenire. Notă informativă privind realizarea Campaniei naționale „Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane” 18-25 octombrie 2021 http://www.antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=30&id=1374&t=/Rapoarte/Nationale/Nota-informativa-privind-realizarea-Campaniei-nationale-Saptamana-de-lupta-impotriva-traficului-de-fiinte-umane-18-25-octombrie-2021 Realizată pentru perioada de raportare 3 În perioada 18-25 octombrie 2021 a fost desfășurată Campania națională „Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane” Realizată 4 În anul 2021 au fost organizate 7 misiuni, fiind repatriați 16 copii, dintre care: 13 copii din Federația Rusă (5 misiuni), 2 copii din Polonia (1 misiune) și 1 copil din SUA (1 misiune). Din numărul total de copii repatriați pe parcursul anului 2021: 9 copii au fost reintegrați în familiile biologice/extinse; 1 copil a fost plasat în serviciul de asistență parentală profesionistă; 2 copii au fost plasați în casă de copii de tip familial; 4 copii au fost plasați temporar în cadrul centrelor de plasament. În perioada de raportare 4 persoane (3 femei și 1 bărbat) au beneficiat de asistență la sosirea în țară. 5 În perioada 12 luni 2021, în cadrul cauzelor penale instrumentate pe infracțiuni de trafic de ființe umane, au fost identificate - 357 victime (335 victime adulte (93,84%) (130 femei/ 205 bărbați) și 22 victime copii (6,16%) (21 fete/1 băiat)

					și valoarea compensațiilor financiare de care au beneficiat acestea	Pe parcursul anului 2021: în cadrul Centrelor de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, finanțate din bugetul de stat, au fost asistate 77 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 58 victime adulți și 19 victime minori. Din luna februarie 2021 își desfășoară activitatea Serviciul de asistență și protecție a victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (bărbați). Serviciul nominalizat a fost instituit de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație din Moldova, având capacitatea maximă de asigurare a plasamentului și asistenței necesare pentru 10 beneficiari. Scopul Serviciului este de a oferi pentru o perioadă de timp determinată asistență specializată și protecție persoanelor adulte (bărbați), victime și/sau prezumate victime ale TFU și/sau altor infracțiuni conexe în vederea recuperării, reabilitării sociale, adaptării la o viață activă, re/integrării în familie, precum și reluarea unei vieți independente. Pe parcursul anului 2021, au fost asistate 17 victime a traficului de ființe umane bărbați. Misiunea Organizației Internaționale pentru Migrație în Republica Moldova, inclusiv prin intermediul partenerilor săi, a asistat 376 de beneficiari (95 VTFU și 281 VTFU potențiale). Prin intermediul Liniei Fierbinte anti-trafic și Migrație Sigură 080077777 asigurată de CI "La Strada", au fost înregistrate 34 cazuri de TFU cu 151 victime ale TFU (inclusiv victimele TFU, prezumate victime TFU și potențiale victime TFU în situație de risc ridicat). Consilierii de la Linia Fierbinte au informat apelanții despre drepturile victimelor TFU, au evaluat nevoile lor dacă a fost necesar și au facilitat accesul victimelor la servicii specializate. CI "La Strada" a oferit asistență specializată pentru 58 copii-victime. 6 Pe parcursul anului 2021 instanțele de judecată au pronunțat în total 105 de sentințe pe infracțiuni de trafic de ființe umane, în privința a 139 inculpați.

Ținta strategică B: Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) consolidat și funcțional în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
2	Instruirea obligatorie orientată pe aspectele de gen pentru judecători, procurori, polițiști și alți angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind	2.1. Organizarea instruirii judecătorilor, procurorilor, polițiștilor și a altor angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind normele legale referitoare la traficul de ființe	Institutul Național al Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	Permanent	1. Numărul de persoane instruite 2. Numărul de cursuri organizate 3. Numărul de cazuri investigate și trimise în judecată 4. Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane 5. Rapoartele generate	Realizată Institutul Național al Justiției pe parcursul anului 2021 a instruit 280 de persoane în domeniul traficului de ființe umane, dintre care: 33 asistenți judiciari, 25 grefieri, 20 consultanți ai procurorilor, 10 specialiști din cancelarie, 92 judecători, 100 procurori. În cadrul MAI la tematica „Normele legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane” au fost desfășurate următoarele cursuri: Facultatea DOPSC: (Licență și master) - 6 cursuri, 379 persoane instruite Formare inițială subofițeri: 3 cursuri, 260 persoane instruite Formarea inițială ofițeri: 6 cursuri, 156 persoane instruite Formarea continuă ofițeri: 2 instruirii, 47 persoane instruite Total instruirii: 17; 842 persoane instruite. 2 Institutul Național al Justiției a organizat 8 activități de formare continuă în domeniu după cum urmează:

	prevederile legale referitoare la traficul de ființe umane	umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane				2 <i>Cursuri de instruire</i>: „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor legate de trafic de persoane și elemente corporale” (26 februarie, 3 noiembrie on-line); Persoane instruite 86: 32 asistenți judiciari, 24 grefieri, 20 consultanți ai procurorilor, 10 specialiști din cancelarie. 2 <i>Seminare</i>: „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor în domeniul combaterii traficului de ființe umane” (9 aprilie, 19 noiembrie on-line); Persoane instruite 73: 32 judecători, 40 procurori, 1 grefier. 2 <i>Seminare</i>: „Particularitățile investigării și judecării cauzelor privind criminalitatea transfrontalieră, transnațională și organizată” (13 aprilie, 1 decembrie on-line); Persoane instruite 52: 17 judecători, 35 procurori. 2 <i>Seminare</i>: „Drepturile victimelor în contextul Legii nr. 137 privind reabilitarea și compensarea victimelor infracțiunilor” (23 aprilie, 10 decembrie on-line); Persoane instruite 69: 44 judecători, 25 procurori. Cursuri electronice de formare continuă la distanță (e-Learning) „Introducere în articolul 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului: Dreptul la libertate și la siguranță” (20 aprilie – 20 mai) (17 noiembrie – 15 decembrie) Persoane instruite: 1 judecător, 3 procurori, 7 consultanți ai procurorilor, 3 asistenți judiciari, 4 grefieri, 1 avocat CNAJGS „Urmărirea penală și Convenția Europeană a Drepturilor Omului” (20 aprilie – 20 mai) (17 noiembrie – 15 decembrie) Persoane instruite: 3 judecători, 6 procurori, 5 consultanți ai procurorilor, 9 asistenți judiciari, 1 grefier Total persoane instruite: 43: 4 judecători, 9 procurori, 12 consultanți ai procurorului, 12 asistenți judiciari, 5 grefieri, 1 avocat CNAJGS. 2. Procuratura generală a realizat 6 instruirii, în domeniul traficului de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane. La data de 19.03.2021 angajații Academiei au participat la seminarul online cu tematica „Traficul de femei: riscuri, probleme, soluții” organizat de ONG-ul „Femeia contemporană”, instruiți 3 angajați. La data de 12 mai 2021, în format online a avut loc seminarul privind traficul de ființe umane și instruirea Poliției, organizat de OSCE/PAN, instruiți 2 angajați. Conform solicitării Ministerului Educației și Cercetării nr. 07-09/4462 din 23.09.2021, la data de 22.10.2021, în contextul marcării „Zilei Europene de luptă împotriva traficului de ființe umane”, s-a desfășurat conferința științifică cu audienții cursului de formare inițială - ofițeri (grupa academică 105), fiind instruite 21 persoane. Angajații Poliției au participat la 56 ateliere/conferințe tematice, la care au fost implicați 132 participanți. Consiliul Superior al Magistraturii a delegat pentru participare la seminarele organizate cu tematici privind particularitățile investigării și judecării infracțiunilor în domeniul combaterii traficului de ființe umane - 23 judecători. 3 Procuratura Generală în perioada de raportare a finalizat urmărirea penală și a expediat în instanța de judecată pentru examinare în fond 87 cauze penale, pe faptul săvârșirii infracțiunii de trafic de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora.

						4 Pe parcursul anului 2021, instanțele de judecată au pronunțat în total 105 sentințe privind traficul de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora, în privința a 139 inculpați. Ministerul Afacerilor Interne a început urmărirea penală pe 63 cauze privind infracțiunile de trafic de ființe umane (TFU) și traficul de copii (TC) (<i>în 2020 perioada vizată - 66 cauze</i>) dintre care: - 50 cauze penale în baza art.165 Cod penal (<i>în 2020 - 45 cauze</i>) - 13 cauze penale în baza art.206 Cod penal (<i>în 2020 - 21 cauze</i>) Din ele, 50 cauze penale pornite în baza art. 165 CP, 5 au fost expediate în instanța de judecată și 1 clasat, iar din cele 13 cauze penale pornite în baza art. 206 CP, a fost expediată 1 cauză în instanța de judecată). 5 Potrivit datelor statistice generalizate de CSM pentru 9 luni ale anului 2021, în procedura instanțelor de judecată au parvenit 18 dosare în baza art. 165 Traficul de ființe umane, cărora le-a fost atribuită complexitatea -10. Astfel, pe rolul instanțelor în perioada de referință se aflau 126 dosare, inclusiv restanța de la începutul perioadei. La finele perioadei de raportare 31 dosare au fost finalizate, patru dosare au fost conexe. https://csm.md/files/Statistica/2021/9_luni/I/Statistica_I_9_luni.pdf
3	Negocierea și semnarea unor acorduri bilaterale și multilaterale cu țările de destinație pentru traficul de ființe umane	3.1. Organizarea activităților în vederea semnării de acorduri bilaterale și multilaterale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Afacerilor Interne; Cancelaria de Stat	2018–2022	1. Numărul de negocieri organizate 2. Numărul de acorduri semnate	1 Poliția a reluat negocierile referitor la <i>Proiectul Acordului de cooperare polițienească cu Poliția națională a Ungariei și Proiectul Acordului cu Poliția Națională a Ucrainei, care conține și domeniul vizat.</i>

4. Domeniul de intervenție: Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului

Obiectivul I: Conformarea mandatului și practicii Oficiului Avocatului Poporului și ale Consiliului pentru egalitate cu Principiile de la Paris

Ținta strategică A: Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”

Indicatori de rezultat:

1. Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”, conform Principiilor de la Paris

2. Creșterea ratei politicilor publice/actelor normative elaborate/îmbunătățite prin prisma abordării drepturilor omului

3. Creșterea ratei recomandărilor implementate de către autorități privind îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul drepturilor omului, înaintate de Oficiul Avocatului Poporului

Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Oficiului Avocatului Poporului

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021

1	Asigurarea funcționalității Oficiului Avocatului Poporului conform Principiilor de la Paris	1.2. Modificarea Legii cu privire la Avocatul poporului potrivit recomandărilor evaluării periodice universale, ale Raportorului special al ONU privind tortura, ale Raportorului special al ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, ale Comitetului ONU împotriva torturii, ale Subcomitetului ONU pentru prevenirea torturii și a altor tratamente și pedepse crude, inumane sau degradante, ale avizului Comisiei de la Veneția și avizului Directoratului pentru drepturile omului și statul de drept al Consiliului Europei	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018	Proiect de lege elaborat și adoptat	În curs de realizare În vederea finalizării reformei instituției Avocatului Poporului și a consolidării rolului acestei instituții, în particular sub aspectul consolidării independenței financiare conform Principiilor de la Paris, Ministerul Justiției a inițiat procesul de modificare a Legii nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Proiectul inițial de modificare a fost pre-consultat cu Oficiul Avocatului Poporului și Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat, fiind realizată și Analiza impactului de fundamentare a proiectului de lege în conformitate cu HG nr. 23/2019. Trebuie menționat că la elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 52/2014 au fost luate în considerare, în special, comentariile la Legea cu privire la Avocatul Poporului, elaborate de Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului, Avizul Comisiei europene pentru democrație prin drept, Avizul Directoratului general Drepturile Omului și Statul de Drept (Directoratul pentru Drepturile Omului) al Consiliului Europei, recomandările Subcomitetului pentru Acreditare al Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului (GANHRI) din cadrul sesiunii din 14-18 mai 2018 de la Geneva. Proiectul de lege a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. 877/MJ/2020 și supus procedurii de avizare. Totuși în timpul avizării, proiectul a fost retras și procedura de avizare a fost suspendată. În același timp la data de 11 decembrie 2020 prin scrisoarea nr. 01/9825 proiectul de lege a fost remis Consiliului Europei pentru expertizare, fiind stabilită luna februarie a anului 2021 pentru definitivarea și prezentarea expertizei solicitate. În decembrie 2021 Ministerul Justiției a demarat procedura de promovare a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Legii cu privire la Avocatul Poporului în baza recomandărilor din Avizul Comisiei de la Veneția nr. 808/2015). Ulterior, proiectul va fi expediat spre reavizare părților interesate.
		1.3.Reconstrucția sediului Oficiului Avocatului Poporului	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2020	1. Resursele financiare alocate 2. Sediul reconstruit conform cerințelor	În curs de realizare 1 În Anexa nr.6 la Legea bugetului de stat pentru anul 2022, la cheltuieli de investiții capitale au fost prevăzute 3.500,0 mii lei pentru demararea lucrărilor de restaurare a sediului Oficiului Avocatului Poporului, str. Sfatul Țării, nr.16, mun. Chișinău.

		conform cerințelor minime de securitate și sănătate a muncii, inclusiv adaptarea acestuia la necesitățile persoanelor cu dizabilități și crearea unor condiții prietenoase pentru copii			minime de securitate și accesibilitate	2 Nerealizat

Ținta strategică B: Activitatea de prevenire a torturii și a altor rele tratamente consolidată

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea ratei recomandărilor implementate de către autoritățile vizate privind îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul prevenirii torturii și a altor rele tratamente
 Creșterea ratei de implementare a recomandărilor înaintate de Oficiul Avocatului Poporului și de Consiliul pentru prevenirea torturii către instituțiile ce asigură detenția/custodia persoanelor referitoare la prevenirea torturii și a altor rele tratamente

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Consolidarea activității de prevenire a torturii	1.1. Asigurarea transparenței în activitatea Consiliului pentru prevenirea torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2021	1. Rapoarte anuale elaborate, publicate și diseminate 2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate 3. Noua pagină web oficială a Oficiului Avocatului Poporului www.ombudsman.md elaborată; numărul anual de vizualizări 4. Rapoarte prezentate de Consiliu autorităților vizate și organului ierarhic superior	Realizată pentru perioada de raportare 1 Raportul anual privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2020 conține un capitol distinct „Prevenirea torturii”, disponibil la: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/04/Raport-2020-FINAL-RED-1.pdf 3 Rapoarte speciale privind actele de rele tratamente în instituțiile penitenciare, elaborate și remise autorităților http://ombudsman.md/rapoarte/prevenirea-torturii/in-baza-vizitelor/ 11 Rapoarte de vizită ale Direcției prevenirea torturii din cadrul Oficiului Avocatului Poporului elaborate și remise autorităților pentru executare. http://ombudsman.md/rapoarte/prevenirea-torturii/in-baza-vizitelor/ În perioada de monitorizare, Consiliul pentru prevenirea torturii a realizat 15 vizite și a elaborat 4 rapoarte de vizită și un raport tematic: http://ombudsman.md/consiliul-pentru-prevenirea-torturii/rapoarte/ Numărul de vizualizări ale paginii oficiale OAP www.ombudsman.md – total vizitatori la momentul raportării 4 633 905, vizitatori unici – 330 101, creșterea medie anuală a numărului de vizitatori este aproximativ de 600 000 pe an.

					5. Gradul de aplicare a recomandărilor Consiliului în activitatea autorităților vizate	Pe pagina web este plasată harta interactivă "Vizitarea locurilor de detenție", care oferă publicului date statistice și informații cu privire la vizitele efectuate în locurile de detenție în cadrul activității de prevenire a torturii.
		1.2. Consolidarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului și ale membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2021	1. Programe de instruire elaborate și implementate 2. Numărul de instruiți realizate raportat la numărul de membri instruiți ai Consiliului pentru prevenirea torturii 3. Instrumentele/metodele de lucru privind monitorizarea locurilor de detenție elaborate și aplicate 4. Unitate de transport cu o capacitate de maximum 9 locuri, destinată vizitelor preventive și de monitorizare, achiziționată	Realizată Membrii Consiliului pentru prevenirea torturii și angajații ai Oficiului Avocatului Poporului au participat la 2 ateliere de lucru/instruire organizate de CoE Moldova: „Revizuirea rapoartelor elaborate de MNPT și oferirea recomandărilor de îmbunătățire a acestora”(05 iulie 2021) „Bune practici în activitatea de prevenire a torturii”(07-08 octombrie 2021)

Ținta strategică C: Servicii accesibile din partea Consiliului pentru egalitate

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea ratei de implementare a recomandărilor Consiliului pentru Egalitate înaintate autorităților vizate privind îmbunătățirea cadrului normativ din perspectiva nediscriminării și a egalității.
  2. Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Consiliului pentru Egalitate
- Creșterea gradului de cunoaștere și de încredere față de Consiliul pentru Egalitate din partea persoanelor/titularilor de drepturi și a autorităților publice/purtătorilor de obligații

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Perfecționarea cadrului normativ în domeniul prevenirii și combaterii discriminării	Revizuirea Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu	Ministerul Justiției; Consiliul pentru Egalitate;	2018	Proiectul de modificare și completare a cadrului normativ, elaborat și adoptat	În curs de realizare În vederea îmbunătățirii mecanismelor instituționale care vizează asigurarea egalității și combaterea discriminării, Ministerului Justiției a elaborat proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative, în special a Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. În scopul definitivării proiectului pe principii reciproc acceptabile cu instituția implementatoare, în data de 27 octombrie 2021 Ministerul Justiției a organizat o ședință de lucru cu reprezentanții

		privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în conformitate cu recomandările experților CE formulate în rapoartele de evaluare a legilor respective	comisia parlamentară de profil			Consiliului pentru prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității. Proiectul de lege în data de 7 decembrie 2021 a fost expediat în adresa Cancelariei de Stat pentru a fi inclus în agenda ședinței secretarilor generali de stat, însă în vederea unor ajustări adiționale proiectul a fost restituit ministerului. Totodată, în data de 20 decembrie 2021 prin scrisoarea MJ nr.03/10358 în adresa Ministerului Finanțelor a fost expediată analiza impactului de reglementare, elaborată pe marginea proiectului de lege fiind solicitat avizul în regim prioritar. Urmare a definitivării proiectului în baza opiniei Ministerului Finanțelor acesta va fi remis repetat în adresa Cancelariei de Stat pentru a fi înregistrat la ședința Secretarilor generali cu ulterioara remitere la avizare. Proiectul legii: http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Proiect_analiza.pdf Nota informativă: http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Nota_informativ_analiza.pdf

5. Domeniul de intervenție: Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare

Obiectivul I: Asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a transparenței

Ținta strategică A: Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale (SMA) transpusă în legislația națională de profil

Indicatori de rezultat:

1. Cadrul normativ național din domeniu armonizat cu standardele conținute în Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale
2. Creșterea gradului de transparență în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei
3. Reducerea concentrării proprietății asupra mass-mediei
4. Creșterea numărului de radiodifuzori locali pe piața media națională
5. Cunoștințe și abilități îmbunătățite ale elevilor/tinerilor în domeniul media/media literacy
6. Creșterea accesibilității produselor media pentru persoanele cu dizabilități senzoriale și minoritățile lingvistice
7. Avansarea poziției Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind libertatea mass-mediei
8. Creșterea gradului de transparență a activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Creșterea actelor de reacționare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului în cazurile de incitare la ură și discriminare în mass-media audiovizuală

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
2	Implementarea măsurilor de stimulare a producerii și difuzării de emisiuni în limbile minorităților lingvistice	2.1. Revizuirea cotei de utilizare a limbilor pentru a extinde timpul de emisie al emisiunilor în limbile minorităților lingvistice	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; comisia parlamentară de profil	2018–2022	1. Cadrul normativ elaborat și adoptat 2. Cota de utilizare a limbilor revizuită conform standardelor 3. Rata emisiunilor în limbile minorităților naționale difuzate	Realizată pentru perioada de raportare In anul 2021, pe teritoriul Republicii Moldova 16 furnizori de servicii media difuzează programe de televiziune și radiodifuziune sonoră în limba minorităților naționale: Bulgară: postul TV: NTS și STV; postul de radio: Albena. Găgăuză: posturi TV: TV-Găgăuzia, ATV Coguk, ATV, Bizim Dalgamiz și Eni Ai; posturi de radio: GRT, Bugeac FM, Bizim Dalgamiz FM, PRO 100 Radio, Autonomia Noastră și Radio Sud. Romă: postul TV: NOAH TV; postul de radio: Romano Patrin FM.

Obiectivul II: Asigurarea accesului la informație						
Ținta strategică A: Accesul la informație asigurat pe întreg teritoriul Republicii Moldova						
Indicator de rezultat:						
Autoritățile publice asigură accesul la informațiile de interes public fără constrângeri și în mod deplin						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
3	Supravegherea spațiului audiovizual autohton prin monitorizarea serviciilor de programe informativ-analitice	3.1. Elaborarea de rapoarte privind supravegherea spațiului audiovizual autohton	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2022	Rapoarte elaborate și publicate	Realizată Supravegherea spațiului audiovizual autohton prin monitorizarea serviciilor de programe informative- analitice este o activitate constantă a Consiliului Audiovizualului. În anul 2021, Consiliul Audiovizualului a monitorizat principalele buletine de știri a 15 posturi TV: „Moldova-1”, „Jurnal TV”, „Primul în Moldova”, „PRO TV Chișinău”, „Canal 2”, „Canal 3”, „Prime”, „Publika TV”, „NTV Moldova”, „TV 6”, „TVR Moldova”, „TV 8”, „BTV”, „10 TV”, „RTR Moldova” și postul public de radio „Radio Moldova” privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Au fost elaborate 2 rapoarte de monitorizare (pentru perioada: 12-25 iunie 2021 și 26 iunie – 11 iulie 2021) și unul de totalizare (pentru perioada: 12 iunie – 11 iulie 2021), în conformitate cu prevederile art. 70 alin. (12) din Codul Electoral. Toate trei rapoarte au fost remise Comisiei Electorale Centrale, de asemenea, acestea au fost publicate pe pagina electronică a Consiliului Audiovizualului la rubrica <i>Rapoarte de monitorizare</i>.
4	Instruirea personalului autorităților publice centrale și locale cu privire la asigurarea transparenței și a accesului la informații	4.1. Elaborarea programelor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Programele elaborate și pilotate 2. Materialele de instruire elaborate	Realizată 1. Anual sunt elaborate programe de instruire aferente următoarelor cursuri: - Cursul “Integrarea profesională a funcționarilor publici”; - Componenta “Transparența decizională și accesul la informație” - E-cursul „Accesul la informație” 2. Materialele de instruire aferente Componentei “Transparența decizională și accesul la informație” - elemente constitutive ale dreptului de acces la informație; - procedura de cerere-obținere a informațiilor; - acces la informații de interes public; - obligațiile furnizorului de informații și răspunderea pentru încălcarea dreptului la informații; transparența autorităților. Digitizarea cursului și plasarea lui, a materialelor de instruire pe Platforma LearnIng a Academiei
		4.2. Desfășurarea cursurilor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Numărul de cursuri desfășurate 2. Numărul de funcționari instruiți 3. Gradul de satisfacție a participanților la programele de instruire	Realizată 6 cursuri desfășurate: “Integrarea profesională a funcționarilor publici”: Componenta “Transparența decizională și accesul la informație” destinate funcționarilor publici debutanți din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale 182 de funcționari publici debutanți din cadrul autorităților publice centrale și locale instruiți 2,9 din max. 3 - gradul de satisfacție a participanților la programele de instruire

		4.3. Evaluarea impactului instruirii asupra activității funcționarilor	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Chestionarul de evaluare a impactului instruirii, elaborat 2. Raportul privind evaluarea impactului instruirii, elaborat	In curs de realizare Academia de Administrare Publică a elaborat Chestionarul de evaluare a impactului instruirii, care urmează a fi expeditat participanților la cursurile de dezvoltare profesională, conform procedurilor interne.

6. Domeniul de intervenție: Nediscriminarea și egalitatea

Obiectivul I: Protecția împotriva discriminării

Ținta strategică A: Creșterea gradului de acceptare a unor grupuri de persoane din Republica Moldova (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, comunitatea LGBT, persoanele cu statut HIV pozitiv, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale)

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea ratei de politici publice/acte normative elaborate/îmbunătățite prin prisma nediscriminării și a egalității
2. Reducerea distanței sociale față de grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului conform indicelui distanței sociale
3. Creșterea ratei de produse media cu tematică ce reflectă nediscriminarea și asigurarea egalității
4. Creșterea ratei de incriminare a faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură

Mecanismul național de colectare a datelor dezagregate în domeniul drepturilor omului, conform cu recomandările ONU, instituit

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
2	Consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei și ale studenților facultăților de jurnalism în ceea ce privește particularitățile prezentării materialelor ce vizează unele grupuri de persoane (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu statut HIV pozitiv, comunitatea	2.1. Desfășurarea activităților de instruire a reprezentanților mass-mediei privind elaborarea și prezentarea materialelor despre și cu implicarea anumitor grupuri de persoane	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2021	1. Ghidul metodologic elaborat și distribuit grupului-țintă 2. Numărul de instruirii desfășurate/numărul de persoane instruite, cu date dezagregate pe localități și instituții media 3. Numărul anual de plângeri pe subiectul lezării drepturilor persoanelor care fac parte din anumite grupuri de către reprezentanții mass-mediei, adresate Oficiului Avocatului Poporului și Consiliului pentru Egalitate	Nerealizată Consiliul Audiovizualului nu a elaborat Ghidul metodologic, dat fiind faptul că nu ține de competența sa elaborarea de ghiduri. Consiliul Audiovizualului doar recomanda furnizorilor de servicii media audiovizuale ca la elaborarea conținutului mass-media audiovizual să se conducă de anumite materiale/ ghiduri. 2 Realizat pentru perioada de raportare În anul 2021, Consiliul Audiovizualului, în parteneriat cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, a organizat, pentru editorii și jurnaliștii posturilor radio și televiziune aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, două seminare online cu genericul: „Audiovizualul autohton – între etică și realitate”. La seminare au participat 96 de reprezentanți ai instituțiilor mass-media: 3 Realizat pentru perioada de raportare În adresa Consiliului Audiovizualului nu au parvenit plângeri/sesizări din partea Oficiului Avocatului Poporului și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în Republica Moldova

	LGBT, imigranții, foștii deținuți, persoane aparținând minorităților naționale)					
8	Instituirea mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind infracțiunile și contravențiile motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	8.1. Modificarea cadrului normativ privind metodologia de colectare a datelor dezagregate privind numărul și tipul infracțiunilor și contravențiilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate	2019	1. Cadrul de indicatori elaborat 2. Cadrul normativ modificat	În curs de realizare Pentru implementarea mecanismului de colectare a datelor și racordării sistemului național de colectare a datelor privind infracțiunile motivate de prejudecată la cele mai înalte standarde europene, Inspectoratul General al Poliției a solicitat adăugarea unor câmpuri informaționale în SIA RICC, precum și completarea Clasificatorului codurilor utilizate la introducerea informației în SIA RICC, în vederea implementării recomandărilor CERİ (Comisia Europeană împotriva rasismului și a intoleranței). Ca urmare Clasificatorul respectiv a fost completat cu codurile solicitate și puse în exploatare în cadrul SIA RICC în decembrie 2021.
		8.2. Punerea în aplicare a mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind numărul, tipul și categoriile (în baza criteriilor protejate de lege) de infracțiuni și contravenții motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Biroul Național de Statistică; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate	2020–2022	1. Mecanismul instituit și funcțional 2. Datele dezagregate colectate și accesibile 3. Datele dezagregate privind cauzele inițiate și sentințele pronunțate, colectate și accesibile per fiecare unitate administrativ-teritorială	1 În curs de realizare În luna mai 2021, în cadrul proiectului regional “Consolidarea accesului la justiție pentru victimele discriminării, infracțiunilor motivate de ură și discursurilor de instigare la ură în țările Parteneriatului Estic” s-a organizat cea de-a doua ședință de lucru comună a entităților implicate în colectarea datelor dezagregate în Republica Moldova, cu participarea și a reprezentanților Serviciului Tehnologii Informaționale al MAI. Urmare ședinței desfășurate, a fost expediat în adresa DGUP recomandările expuse de experții Consiliului Europei pentru examinare și înaintare a propunerilor referitoare la modificarea Ordinului interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Astfel, Poliția a înaintat în adresa STI a MAI propunerile de modificare și completare a anexei nr. 4 la Ordinul interdepartamental, care include Clasificatorul codurilor utilizate la introducerea informației în Banca Centrală de Date, precum și anexa nr. 8 la Instrucțiune, adică fișa victimei infracțiunii (forma nr. 2.0). Consiliul Superior al Magistraturii prin hotărârea nr.371/32 din 22 decembrie 2020 a stabilit că de la data de 01 ianuarie 2021 instanțele judecătorești naționale vor utiliza Modulul de Raportare Statistică Electronică, parte integrată a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor. În prezent, MRSE permite generarea din PIGD a 165 de rapoarte statistice pentru judecătorii, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. După formă și conținut, rapoartele statistice generate prin utilizarea MRSE corespund integral prevederilor Instrucțiunii cu privire la raportarea statistică electronică în

						judecătorii și curțile de apel. Potrivit datelor statistice generalizate de CSM pentru 9 luni ale anului 2021, în procedura instanțelor de judecată se afla în examinare 1 dosar în baza art. 176 Cod penal, Încălcarea în drepturi a egalității cetățenilor, care a fost finisat la sfârșitul perioadei de raportare. https://csm.md/files/Statistica/2021/9_luni/I/Statistica_I_9_luni.pdf

7. Domeniul de intervenție: Egalitatea de gen și violența în familie

Obiectivul I: Prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie

Ținta strategică A: Fenomenul violenței față de femei, inclusiv violența în familie, diminuat printr-o abordare sistemică și răspunsul eficient al organelor de r

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea gradului de încorporare a dimensiunii intersecționale (nevoile femeilor de etnie romă/femeilor cu dizabilități, inclusiv ale celor care trăiesc în instituții/femeilor din mediul rural/femeilor LGBT/femeilor în etate) în cadrul normativ ce reglementează violența față de femei și violența în familie

Creșterea accesibilității serviciilor de asistență și reabilitare a femeilor-victime ale abuzului și violenței în familie, inclusiv prin servicii prestate prin externalizare

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Asigurarea implementării politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei și a violenței în familie	1.1. Monitorizarea anuală a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020 privind implementarea acesteia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Procuratura Generală	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare întocmite și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale 2. Cadrul normativ național ajustat potrivit cu Convenția CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice 3. Numărul de sesizări ale organelor de poliție privind cazurile de violență în familie 4. Numărul de intervenții ale poliției de sector pentru îndepărtarea agresorului de la domiciliu	1 Realizată pentru perioada de raportare Conform informațiilor de la MMPS au fost elaborate următoarele documente: 1) Raportul statistic privind „Violență în Familie” pentru anul 2020. 2) Raportul pentru anul 2020 cu privire la violența în familie, elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr.45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, elaborat și expediat Guvernului prin scrisoarea nr.12/1736 din 31.03.2021. 3) Raportul de monitorizare a Planului de Acțiuni al Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023 a fost elaborat și expediat Guvernului prin scrisoarea nr. 12/3077 din 02.06.2021 Rapoartele se publică pe situl oficial al ministerului și pe www.antiviolența.gov.md Ministerul Sănătății pe parcursul anului 2021, cu suportul OMS, pentru instituțiile medicale din țară a fost elaborat Sistemul Informațional de raportare a cazurilor de violență, care se va aplica începând cu luna aprilie 2022. 3-7 Pe parcursul anului 2021, Poliția a înregistrat 14728 adresări referitoare la alte informații cu privire la infracțiuni și incidente, ce vizează conflictele în cadrul relațiilor familiale, din ele 1963 cazuri au fost autosesizări ale ofițerului de sector. Urmare, acțiunilor organului de urmărire penală, agenților constatori, întreprinse în cadrul acumulării probatoriului se constată că: - 1116 cazuri au fost examinate prin prisma art.274 Cod de procedură penală, prin ordonanța procurorului fiind dispusă inițierea a 99 proceduri contravenționale; - pentru alte 918 cazuri a fost inițiată procedura penală în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 201¹ (<i>Violența în familie</i>) Cod penal; - în cazul a 115 sesizări a fost refuzat în pornirea urmăririi penale din lipsa elementelor constitutive ale componenței de infracțiune, prevăzută de art. 201¹ Cod penal și 42 procese penale se află în gestiunea ofițerilor de urmărire penală.

				5. Numărul de condamnări privind violența în familie în raport cu numărul de cauze intentate 6. Numărul de ordonanțe de protecție emise de către instanțele de judecată în raport cu numărul cererilor depuse 7. Numărul de cereri pentru asistență juridică garantată de stat 8. Numărul de victime ale violenței în familie care au beneficiat de servicii sociale în cadrul centrelor finanțate de la bugetul de stat 9. Numărul campaniilor de informare privind fenomenul violenței în familie, realizate 10. Numărul de agresori care au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare	PG pe parcursul anului 2021, au comunicat că au fost intentate 947 cauze penale pe fapte de violență în familie. Tot în aceeași perioadă de timp, instanțele de judecată au pronunțat 699 sentințe, pe fapte de violență în familie. Pe parcursul anului 2021, de către Poliție au fost înaintate 322/340 demersuri către instanțele judecătorești, privind aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie. Urmare examinării, 5 demersuri au fost respinse, indicându-se asupra lipsei motivelor pentru aplicarea măsurilor de protecție. Astfel, se constată că 28/46 demersuri au fost respinse din motiv că nu a fost respectată procedura de depunere a cererii, stabilindu-se că victimele violenței în familie nu se află în situație de criză, acestea având posibilitatea să se adreseze în instanță conform normelor stabilite de procedura civilă și altele 11/7 au fost respinse din alte motive. În vederea asigurării protecției victimelor violenței în familie, din 766/635 +1,31% ordonanțe de protecție, emise de către instanțele judecătorești, 265 ordonanțe de protecție au fost emise la demersul ofițerului de sector, 12 ordonanțe – la demersul organului de urmărire penală, 4 – la demersul procurorului, 458 ordonanțe – la cererea directă a victimelor sau reprezentanților lor legali și 29 – la demersul altor autorități. Totodată, 146 cazuri au fost calificate în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de alin.(2) lit. c) art.201¹ Cod penal (<i>vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății</i>). În ceia ce privește provocarea vătămărilor grave au fost înregistrate 40 de cazuri în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de alin.(3) lit. a) art.201¹ Cod penal, 6 cazuri de violență în familie prin determinarea victimei la sinucidere sau la tentativă de sinucidere alin.(3) lit. b). La fel, 11 cazuri de violență în familie s-au soldat cu decesul victimelor, urmare vătămărilor corporale incompatibile cu viața. Analiza infracțiunilor în baza de gen comise în sfera relațiilor familiale, denotă faptul că, urmare acțiunilor violente comise de către agresori în cadrul familiei, victime au devenit 509 femei; femei cu copii 207, victime copii 12, victime bărbați – 35, iar agresorii fiind 716 bărbați și 60 femei. După aspectul contravențional al fenomenului violență în familie, constatăm că victime au devenit 1427 femei; 43 copii; și 82 bărbați, iar agresori fiind 1549 bărbați; 61 femei și 5 minor. Pe parcursul anului, Poliția a acordat asistență și protecție victimelor, în acest sens fiind întocmite 3920 planuri personalizate de siguranță. Către alte autorități pentru acordarea serviciilor de asistență și consiliere, au fost referite 3809 cazuri, în care există bănuială rezonabilă a pericolului eminent de comitere a acțiunilor violente dintre care: - 2910 cazuri, au fost referite către asistentul social; - 770 cazuri, referite către Direcțiile raionale se asistență și protecție a familiei; - 64 cazuri, referite către ONG-urile specializate; - și 5 cazuri, referit către Centrul maternal pentru protecția și asistența victimelor. Menținând caracterul pro-activ al intervenției la cazurile de violență în familie, în perioada de raport au fost desfășurate 1301 intervenții în cadrul echipelor multidisciplinare. Au fost sesizate 247 cazuri către autoritățile tutelare privind victimele copii a violenței în familie, referite 55 cazuri către serviciile psihologice din cadrul Inspectoratelor de poliție pentru acordarea consilierii psihologice primare victimelor aflate în stare de criză. 8 In anul 2021 în cele 8 centre finanțate de la bugetul de stat au fost asistate în total 19 victime minori/58 adulți (sursa: formularul de monitorizare).

					9 Un factor principal în prevenirea și combaterea violenței în familie, îl ocupă activitatea de sensibilizare și informare a publicului cu privire la violența bazată pe gen, atât la nivel național cât și cel local. Astfel, pe parcursul a 12 luni ale anului 2021, Poliția a desfășurat 3386 activități de sensibilizare, printre care: - 195 activități în cadrul Campaniilor de informare; - 192 acțiuni de flash-mob; - desfășurate 233 ateliere de lucru și mese rotunde; - și 2784 acțiuni informative cu grupurile țintă. La subiectul de referință, pe parcursul anului 2021, Poliția a organizat și desfășurat 7206 activități comunitare, dintre care: - 3160 întruniri cu cetățenii; - 507 întruniri cu tineretul studentesc; - desfășurate 1548 lecții în instituțiile de învățământ; - organizate 1603 întruniri în colectivele de muncă; - și 388 întruniri în cadrul Consiliilor de siguranță comunitară. În acest sens, au fost informați peste 126301 cetățeni și distribuite 107020 materiale informative. Poliția s-a alăturat Campaniei Organizației Națiunilor Unite „16 activism împotriva violenței în bază de gen” și a desfășurat activități în perioada 25 noiembrie – 10 decembrie 2021. (https://politia.md/ro/content/sustinem-armonia-prevenirea-si-combaterea-fenomenului-violentei-familie-0) Pe parcursul anului 2021 la nivel național în parteneriat cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare au fost realizate 3 campanii de informare: - Campania ONU „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” - Campania „Denim Day” - Promovarea telefonului de încredere pentru femei. 0 800 088 08
					10. În anul de referință, în cadrul celor 4 centre pentru agresori au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare: -Program de schimbare pentru bărbații care aplică acte de violență (Chișinău) – 28 persoane - Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Drochia) – 35 persoane - Centru de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Căușeni) – 27 persoane - Centru de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali (Ocnița) - 57 persoane

		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului implementării Strategiei de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2018–2023	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Raport elaborat; rata de implementare a strategiei/ indicatorilor-cheie pentru perioada 2018–2020 2. Plan de acțiuni privind implementarea strategiei pentru perioada 2021–2023 elaborat și aprobat	Realizată Raport de evaluare intermediară a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2018-2023 http://lastrada.md/pic/uploaded/RAPORTEvaluarea%20intermediara%20a%20Strategiei%20VF.pdf Hotărârea Guvernului Nr. 318 din 10.11.2021 cu privire la aprobarea noului Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018-2023.

Ținta strategică B: Toate cazurile de hărțuire sexuală declarate, inclusiv cele de la locul de muncă, sînt investigate prompt și eficient

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea ratei de investigare și tragere la răspundere a persoanelor culpabile de comiterea infracțiunilor de hărțuire sexuală
Creșterea nivelului de conștientizare publică privind formele, incidența și pericolul social pe care îl prezintă infracțiunile de hărțuire sexuală

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări pentru anul 2021
1	Asigurarea dezagregării datelor privind infracțiunile de hărțuire sexuală față de alte infracțiuni cu caracter sexual	1.1. Colectarea și sistematizarea, la nivel de inspectorat și procuratură raională, a datelor statistice dezagregate privind numărul, tipul și caracteristicile victimei	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2018–2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	Realizată pentru perioada de raportare Pe parcursul anului 2021 de către instanțele de judecată naționale au fost pronunțate 10 sentințe referitor la 10 persoane pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art.173 CP hărțuire sexuală, dintre care 9 sentințe de condamnare și 1 sentință de încetare pe motivul retragerii plângerii de către partea vătămată. În cadrul acestor 10 cauze penale sunt 8 victime, au vârsta de până la 18 ani, 1 victimă are vârsta între 25-35 ani și 1 victimă are vârsta peste 45 ani, cu studii gimnaziale, din mediul urban. Conform informației Ministerului Afacerilor Interne modul evidenței victimelor infracțiunilor în SIA RICC este prevăzut de Instrucțiunile privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, aprobate prin Ordinul interdepartamental al PG, MAI, SV, CCCEC nr. 121/254/286-O/95 din 18.07.2008. Respectiv, participanților la SIA RICC le este oferit mecanismul necesar de colectare și sistematizare a datelor statistice dezagregate privind numărul, tipul și caracteristicile victimei.
		1.2. Colectarea și sistematizarea, la nivel de instanțe de judecată, a datelor statistice dezagregate privind rezultatele	Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției	2018–2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	Realizată pentru perioada de raportare Consiliul Superior al Magistraturii prin hotărârea nr.371/32 din 22 decembrie 2020 a stabilit că de la data de 01 ianuarie 2021 instanțele judecătorești naționale vor utiliza Modulul de Raportare Statistică Electronică, parte integrată a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor. În prezent, MRSE permite generarea din PIGD a 165 de rapoarte statistice pentru judecătorii, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. După formă și conținut, rapoartele statistice generate prin utilizarea MRSE corespund integral prevederilor Instrucțiunii cu privire la raportarea statistică electronică în judecătorii și curțile de apel.

		examinării cauzelor de hărțuire sexuală				Potrivit datelor statistice generalizate de CSM pentru 9 luni ale anului 2021 menționăm că în perioada de raportare pe rolul instanțelor judecătorești au fost 12 dosare înregistrate în temeiul art. 173 CP, hărțuirea sexuală. Dintre acestea 7 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 5 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 5 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 171 CP, violul. – pe rolul instanțelor au fost 256 dosare, dintre acestea 156 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 100 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 95 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 172 CP, acțiuni violente cu caracter sexual. – pe rolul instanțelor au fost 89 dosare, dintre acestea 51 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 38 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 30 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 173 CP, hărțuire sexuală – pe rolul instanțelor au fost 12 dosare, dintre acestea 7 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 5 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 5 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 174 CP Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani – pe rolul instanțelor au fost 142 dosare, dintre acestea 64 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 78 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 77 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 175 CP, acțiuni perverse – pe rolul instanțelor au fost 53 dosare, dintre acestea 35 dosare constituind restanța la începutul perioadei și 18 dosare înregistrate în perioada de raportare. Spre sfârșitul perioadei de raportare 21 dosare au fost încheiate cu pronunțarea unei sentințe. În temeiul art. 175¹ CP, ademenirea minorului în scopuri sexuale – pe rolul instanțelor au fost 3 dosare, dintre acestea toate 3 dosare constituind restanța la începutul perioadei nici un dosar de acest gen nu fost înregistrat în perioada de raportare. https://csm.md/files/Statistica/2021/9_luni/I/Statistica_I_9_luni.pdf
2	Consolidarea capacităților procurorilor, polițiștilor, organelor de urmărire penală, avocaților, parajuriștilor și ale judecătorilor de delimitare a infracțiunilor de hărțuire sexuală de alte infracțiuni cu caracter sexual	2.2. Instruirea polițiștilor, a procurorilor, a judecătorilor, a avocaților și a parajuriștilor în domeniul infracțiunilor privind viața sexuală	Ministerul Afacerilor Interne; Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2019–2022	1. Numărul anual de instruire desfășurate 2. Numărul anual de persoane instruite, cu date dezagregate pe grupuri profesionale	Realizată pentru perioada de raportare 1 Pe parcursul anului 2021 CNAJGS în colaborare cu Institutul Național al Justiției au fost desfășurate 2 sesiuni de instruire pentru avocații care acordă asistență juridică garantată de stat în cadrul cărora a fost abordată tematica: “Măsuri de protecție a copiilor victime a abuzului sexual” și în colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău a fost organizat un training pe tematica: Accesul la justiție pentru femei, victime ale violenței. În cadrul instruirilor nominalizate au participat circa 60 avocați care acordă asistența juridică garantată de stat. În anul 2021 de către INJ au fost organizate 16 activități de formare continuă după cum urmează: <u>2 Seminare „Măsuri de protecție a copiilor victime a abuzului sexual”</u> (10 februarie, 29 septembrie); Persoane instruite: 35 avocați CNAJGS. Webinar „Exploatarea și abuzul sexual în mediul online asupra copiilor” (11 februarie) Persoane instruite: 46 judecători, 28 procurori Seminar „Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală” (25 februarie); Persoane instruite: 27 asistenți judiciari, 13 grefieri, 9 consultanți ai procurorilor, 10 specialiști. Seminar „Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (10 martie); Persoane instruite: 29 asistenți judiciari, 28 grefieri, 4 consultanți ai procurorilor, 11 specialiști.

					Seminar „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor cu caracter sexual” (2 aprilie); Persoane instruite: 13 judecători, 13 procurori. Școală de primăvară „ Investigarea cazurilor de exploatare și abuz sexual asupra copiilor în mediul online”(25-26 mai); Persoane instruite: 20 judecători, 56 procurori. 2 Cursuri de instruire „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (2 iunie, 14 iunie); Persoane instruite: 14 judecători, 11 procurori, 45 asistenți judiciari, 21 grefieri, 8 consultanți ai procurorilor, 18 specialiști. Seminar „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (15 iunie); Persoane instruite: 11 judecători, 15 procurori. Seminar „ Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (7 septembrie); Persoane instruite: 5 judecători, 18 asistenți judiciari, 21 grefieri, 6 consultanți ai procurorilor, 3 specialiști. Seminar „ Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală” (2 noiembrie); Persoane instruite: 18 asistenți judiciari, 14 grefieri, 9 consultanți ai procurorilor, 9 specialiști. 2 Cursuri de instruire „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (8 noiembrie, 7 decembrie); Persoane instruite: 4 judecători, 11 procurori, 20 asistenți judiciari, 13 grefieri, 15 consultanți ai procurorilor, 15 specialiști. Seminar „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (9 noiembrie); Persoane instruite: 4 judecători, 17 procurori. Seminar „Particularitățile investigării și judecării infracțiunilor cu caracter sexual” (15 noiembrie); Persoane instruite: 7 judecători, 25 procurori, 1 asistent judiciar. Total persoane instruite: 720 dintre care 124 judecători, 176 procurori, 158 asistenți judiciari, 110 grefieri, 51 consultanți ai procurorilor, 66 specialiști, 35 avocați CNAJGS. Procuratura Generală a informat despre instruirea a 217 procurori și 67 consultanți a procurorului. Academia „Ștefan cel Mare” a MAI a organizat la data de 23 iunie 2021 în cadrul programului HELP „Justiția în interesul copilului” al Programului HELP (al Consiliului Europei) în cooperare cu Facultatea Drept, Securitate Civilă și Ordine Publică a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, cu participarea personalului didactic, a studenților și a masteranzilor instituției și a altor funcționari publici cu statut special, a organizat seminarul training, în regim de videoconferință, cu genericul „Justiția în interesul copiilor în Republica Moldova”. 71 persoane (personal didactic al Academiei, studenți ai Facultății Drept, Securitate Civilă și Ordine Publică, masteranzi, funcționari publici cu statut special din diferite subdiviziuni ale MAI, reprezentanți ai Procuraturii Generale). În perioada analizată, de către cadrele științifico-didactice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, la tematica respectivă, au fost publicate următoarele monografii și articole științifice: LARII Iu. POHILĂ O. <i>Infracțiunile de exploatare sexuală a femeilor și copiilor</i>. Elemente dd drept comparat, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Monografie. Chișinău, 2021. 270 p.; LARII I., „Abordări

					<i>teoretico-doctrinare privind legislația statelor care incriminează în mod direct faptele de exploatare sexuală a persoanelor</i>". În: „Legea și viața”, nr. 5-6 (353-354), 2021, ISSN 1810-309X, p. 34-41. IGP pe parcursul anului 2021 au fost desfășurate de 27 instruirii, la care au participat 374 angajați, după cum urmează: 1) La 14.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind produsele software utilizate la investigarea exploatarei sexuale online a copiilor, organizate de Biroul Federal de Investigații al SUA; 2) La 20.01.2021, 5 ofițerii au participat la cursul online privind cercetarea fenomenului de hărțuire, organizat de CIPAL; 3) La 21.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind evaluarea mecanismului intersectorial de cooperare și de prevenire în domeniu, realizat în cadrul Proiectului CoE „Combaterea violenței împotriva copiilor în Republica Moldova”; 4) La 21.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul realizat de CoE privind participarea copiilor în procesul de elaborare și realizare a politicilor în domeniul protecției drepturilor copilului; 5) În perioada 18-20.01.2021, 1 ofițer a participat la Cercetarea calitativă privind cunoștințele și percepțiile organelor de drept și justiției din Republica Moldova, privind abuzul și exploatarea sexuală a copiilor în mediul online; 6) La 21.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind ”Participarea copiilor la elaborarea de către autoritățile de stat a politicilor de protecție în privința acestora, organizat de CoE”; 7) La 21.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul realizat de CoE privind participarea copiilor în procesul de elaborare și realizare a politicilor în domeniul protecției drepturilor copilului; 8) În perioada 18-20.01.2021, 1 ofițer a participat la Cercetarea calitativă privind cunoștințele și percepțiile organelor de drept și justiției din Republica Moldova, privind abuzul și exploatarea sexuală a copiilor în mediul online; 9) La 21.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind ”Participarea copiilor la elaborarea de către autoritățile de stat a politicilor de protecție în privința acestora, organizat de CoE”; 10) În perioada 26-27.01.2021, 1 angajat a participat la webinarul privind impactul abuzului asupra copilului, organizat de DCAC din SUA; 11) La 28.01.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind produsele software utilizate la investigarea exploatarei sexuale online a copiilor, organizate de Biroul Federal de Investigații al SUA; 12) La 11.02.201, 5 ofițeri au participat la webinar-ul organizat de CoE privind instruirea organelor de drept în investigarea cazurilor de abuz și exploatare sexuală online a copiilor; 13) La 11.02.2021, 1 ofițer a participat la webinarul cu genericul „Cum prevenim și protejăm copiii de un abuz sexual online”, organizat de SigurOnline.md și CI ”La Strada”, în regim online; 14) La 11.02.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind abuzatorii sexuali, organizat de DCAC din SUA; 15) La 09.03.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind violența online asupra copiilor, organizat de CoE; 16) La 10.03.2021, 1 ofițer a participat la webinarul privind fenomenul exploatarei sexuale online a copiilor, organizat de UNICEF; 17) La 10.03.2021, 24.03.2021 și 29.03.2021, în colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, a fost organizat 3 Cursuri (online) de instruire cu tematica „Teoria și practica intervenției în cazurile de violență sexuală asupra copiilor”, care a cuprins și subiecte ce țin de principiile generale

					de intervenție și colaborare intersectorială. La eveniment au participat 249 salariați din cadrul Secțiilor de securitate publică, dintre care: femei–50, bărbați–199 în baza dispoziției IGP nr. 111 din 09.03.2021); 18) În perioadele 15.03.2021-19.03.2021 și 22.03.2021-26.03.2021, s-au desfășurat cursuri de instruire în format on-line, cu tematica „Investigarea cazurilor de violență în familie și crime sexuale pe timp de COVID-19 de către echipele de reacționare operativă”, în cadrul căruia au fost instruiți 30 de angajați, dintre care 24 de bărbați și 6 femei; 19) În perioada 09.04 - 17.06.2021, un angajat (B) a participat la webinarul privind produsele software utilizate la investigarea exploatării sexuale online a copiilor, 09, 22, 29, 04.2021, totodată la 06, 13, 27.05.2021, organizat de Biroul Federal de Investigații al SUA; 20) În perioada 23.04 - 17.06.2021, 4 angajați b-2, f-2), au participat în cadrul cursului online „HELP”, organizat de către Consiliul Europei privind Justiția Prietenoasă a Copilului; 21) La 11-12.05.2021, 2 (B) ofițeri au participat la webinarul Grupului de Experți cu tematica ”Traficul de persoane în scop de exploatare sexuală , în special femeilor și fetelor, în Sud-Estul Europei”, organizat de UNODC în colaborare cu Guvernul Croației, Suediei, Franța (Davor Raus, Alen Tahiri, Peter Laundberg); 22) În perioada 19.05.2021-20.05.2021, în format on-line, s-a desfășurat seminarul organizat cu susținerea CI „La Strada”, cu tematica „investigarea infracțiunilor privind viața sexuală”, la care au participat 39 de angajați, dintre care: ofițeri de urmărire penală 20 (femei – 10, bărbați - 10) și ofițeri de investigații – 19 (bărbați); 23) La 21.05.2021, 5 (3B, 2F) ofițeri au participat la webinarul ”Abuzul și exploatarea sexuală a copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații. Norme juridice și bune practici”, organizat de LA STRADA Moldova; 24) În perioada 25-26.05.2021, 16 angajați (b-11, f-5) au participat în cadrul cursului de instruire online cu tematica „Combaterea violenței împotriva copiilor din Republica Moldova”, organizat de CoE; 25) În perioada 03-04.06.2021, 2 angajați (b-2) au participat în cadrul evenimentului regional de instruire online privind investigarea cazurilor de exploatare și abuz sexual asupra copiilor în mediul online , organizat de CoE în cadrul proiectului „EndOCSEA@Europe; 26) La 09-10.06.2021, 1 (B) ofițer a participat la webinarul Reuniunii regionale a grupului de experți cu tematica ”Abordarea traficului de persoane în scopuri de exploatare sexuală prin cooperare internațională”, organizat de oficiul ONU pentru Droguri în colaborare cu Oficiul Național de coordonare Anti-trafic din cadrul Departamentului General al Poliției al MAI a Republicii Serbia, MAI din Suedia și Ministerul Europei și Afaceri externe din Franța. 27) La 07.12.2021, un ofițer a participat în calitate de formator în cadrul cursului de instruire online cu genericul „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale”, organizat de INJ, fiind instruiți 35 de grefieri și asistenți ai procurorilor. De asemenea, la 07.12.2021, un ofițer de investigație a participat în calitate de formator în cadrul cursului de instruire online cu genericul „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale”, organizat de INJ, fiind instruiți 35 de grefieri și asistenți ai procurorilor.

3	Informarea publicului privind aspectele definitorii ale infracțiunii de hărțuire sexuală, privind drepturile și garanțiile victimelor acestei infracțiuni	3.1. Organizarea campaniilor de informare, sensibilizare și conștientizare a publicului cu privire la infracțiunile de hărțuire sexuală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne	2019–2021	1. Campanii de informare desfășurate 2. Materialele informative elaborate și distribuite 3. Numărul cazurilor de hărțuire sexuală declarate anual 4. Rata anuală a cazurilor de hărțuire sexuală confirmate în raport cu cele declarate/ raportate	Realizată 1 Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, cu suportul IM Swedish Development Partner, în cadrul proiectului "Impact și Egalitate", a elaborat două materiale informative video pe subiectul egalității de gen și hărțuirea sexuală, accesibile pentru persoanele cu deficiențe de auz, văz și deficiențe în dezvoltarea mentală. Aceste produse au fost elaborate cu scopul de: (i) a fi accesibile pentru anumite categorii de persoane cu necesități speciale, (ii) să fie utilizate drept suport de curs în activități de instruire sau informare, (iii) să constituie produse informaționale care vor fi diseminate cu scopul de a informa cât mai multe persoane despre ce este egalitatea de gen și de ce este necesar să abordăm acest subiect, care este diferența dintre flirt și hărțuire sexuală, și unde ne putem adresa în astfel de situații. La 26–27 noiembrie 2021 s-a desfășurat Conferința științifică internațională „Prevenirea hărțuirii: realitate și soluții legislative”, eveniment organizat de Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova, în colaborare cu UN Women Moldova și Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității „Ovidius” din Constanța, România cu sprijinul financiar al Suediei. În parteneriat cu societatea civilă au fost realizate unele activități de resort. https://progen.md/egalit/ https://progen.md/cum-prevenim-si-reducem-hartuirea-sexuala-in-institutiile-de-invataman/ https://egalitadedegen.md/?s=hartuirea+sexuala Pe parcursul anului 2021, de către unitățile gender, în toate unitățile poliției de frontieră au fost organizate campanii de sensibilizare. Au fost afișate postere cu mesaj de prevenire și sesizare a cazurilor de discriminare după criteriul de sex, hărțuire și hărțuire sexuală în subdiviziunile poliției de frontieră. De către colaboratori a fost asigurată participarea la: 1) atelierul online la data de 20.01.2021 privind abordarea integrată a egalității de gen în departamentele de resurse umane ale agenților de frontieră și de aplicare a legii 2) cea de-a treia ședință a Comitetului de Coordonare a proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni” 3) prezentare studiului „Percepțiile femeilor din Poliție privind fenomenul hărțuirii sexuale”, la inițiativa Asociației Femeilor din Poliție, realizat în cadrul Programului de granturi IMPULS cu suportul Suediei și implementat de Centrul de Drept al Femeilor. 4) forumul „Planul Național de Acțiuni privind implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU: realizări, provocări, perspective”. 6) masa rotundă cu genericul „Consolidarea capacităților funcționarilor publici privind egalitatea de gen, integrarea dimensiunii de gen, bugetare în bază de gen, hărțuirea sexuală, leadership, Agenda Femeile, Pacea și Securitatea”, ce a avut loc la data de 08.06.2021. 7) conferința științifico-practică „Teoria și practica administrării publice” la data de 21.05.2021, cu articolul „Analiza cadrului normativ privind egalitatea de gen în cadrul Poliției”. Unitățile gender, în toate unitățile poliției de frontieră au organizat campanii de sensibilizare. Au fost afișate postere cu mesaj de prevenire și sesizare a cazurilor de discriminare după criteriul de sex, hărțuire și hărțuire sexuală în subdiviziunile poliției de frontieră. 3 De către IGP au fost intentate în baza art. 173 - 23 cauze penale, 11 finisate, 8 remise în instanța de judecată, 3 încetate, iar 12 se află în gestiune.

						4 Rata anuală a cazurilor de hărțuire sexuală confirmate în raport cu cele declarate/ raportate este de 34,7 %.

Obiectivul II: Asigurarea egalității de gen și conferirea de noi abilități femeilor și fetelor

Tinta strategică A: Discriminarea împotriva femeilor și fetelor eliminată

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea ratei de reprezentare a femeilor, inclusiv a celor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, în procesul politic și decizional, la nivel central și local
Creșterea ratei de ocupare a femeilor pe piața muncii în posturile ocupate tradițional de bărbați, inclusiv în funcții de conducere

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați	1.1. Monitorizarea anuală a realizării Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale 2. Procentul de reprezentare a femeilor în procesele decizional, politic, public, în domeniul securității și al relațiilor externe 3. Rata de ocupare a femeilor pe piața muncii în comparație cu cea a bărbaților 4. Numărul de agenții mass-media care implementează procedura de autoevaluare a produselor mediatice prin prisma dimensiunii de gen	Realizată pentru perioada de raportare 1 A fost elaborat Raportul de monitorizare pentru anul 2020, a Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022 și expediat Guvernului prin scrisoarea nr. 12/2272 din 26.04.2021 2 I. Urmare alegerilor locale din 2020: - 196 de femei în funcția de primare, ceea ce constituie 22% din numărul total de primari aleși; - 300 de femei în funcția de consiliere de nivelul II (orașe și raioane) sau 27% din numărul total; - 3.823 de femei în funcția de consiliere locale de nivelul I peste 36% din numărul total de consilieri de nivelul I. II. Domeniul securității, în anul de raportare erau angajate peste 1600 de femei polițiste. Conform informației din trimestrul IV 2021, raportul dintre numărul de femei și bărbați în domeniul securității este următorul: - Militari prin contract ai Armatei Naționale – 74,8% bărbați și 25,2 % femei; - Corpul de ofițeri ai Armatei Naționale – 78,6% bărbați și 21,4% femei; - Din numărul total de femei care dețin funcții de ofițeri – 51% sunt în funcții de conducere de nivel mediu și inferior; - Funcționari publici/angajați civil ai Armatei Naționale – 41,1% bărbați și 58,9% femei; - Din numărul total al personalului Armatei Naționale (militari și civili) – 2,5 % femei în funcții superioare de conducere (decizionale). III Relații externe în anul 2021, din 44 misiuni diplomatice a Republicii Moldova au fost 7 femei ambasadoare, ceea ce reprezintă 15%. IV. Politic În urma alegerilor parlamentare din 11 iulie 2021– 39,6% sunt femei deputate. Un alt record înregistrat a fost cel al femeilor incluse pe listele de candidați - 837 de femei sau 46,73% din totalul candidaților desemnați de cei 23 de concurenți electorali înregistrați de CEC. Datele statistice pe domeniile de referință, pot fi vizualizate pe site-ul www.statistica.md la rubrica Statistica gender. De asemenea, menționăm portalul statistic www.genderpulse.md unde sunt afișate datele și situația actuală privind egalitatea între femei și bărbați per sectoare. 3

					Conform datelor Biroului Național de Statistică¹, în trimestrul IV 2021, în cadrul forței de muncă, ponderea bărbaților (51,8%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a femeilor (48,2%), iar ponderea persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare ca ponderea din mediul urban (54,1% și, respectiv, 45,9%). Datele statistice despre femei și bărbați pe domenii de referință, pot fi vizualizate pe site-ul www.statistica.md la rubrica Statistica gender. De asemenea, menționăm portalul statistic www.genderpulse.md, unde sunt afișate datele și situația actuală privind egalitatea între femei și bărbați per sectoare.
					4 În cadrul programului de susținere a instituțiilor mass-media în asigurarea egalității de gen, finanțat de către UN Women Moldova, a fost promovată egalitatea de gen prin consolidarea capacităților de autoevaluare a mass-mediei, controlul public și dezbaterea rolului mass-mediei în demontarea stereotipurilor de gen. În anul 2021 nu există un număr exact a agențiilor mass-media care implementează procedura de autoevaluare a produselor mediatice prin prisma dimensiunii de gen, fiecare autoevaluare se exercită individual.
	1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022 și, după caz, modificarea Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Rata de implementare a Strategiei pentru perioada 2018–2020 3. Impactul Strategiei estimat după o jumătate de perioadă de implementare 4. Planul de acțiuni modificat, după caz	Realizată. Pe parcursul anului 2020 a fost inițiat procesul de elaborare a Raportului independent de evaluare a implementării Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017–2021. MSMPS în parteneriat cu UN Women Moldova și cu suportul oferit de Guvernul Suediei a realizat exercițiul de evaluare intermediară a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017-2021 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia (HG 259/2017). Evenimentul de lansare a raportului a fost în format online, pe data de 08 aprilie 2021, cu participarea reprezentanților APC, societății civile și donatori

¹ <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7318>

2	Promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU	2.1. Monitorizarea și evaluarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018–2021 și a Planului de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia	Ministerul Apărării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției	2018–2022	1. Rata femeilor participante la procesul decizional în domeniul securității 2. Rata femeilor încadrate în structurile de forță 3. Rata femeilor cu funcții de conducere în structurile de forță 4. Numărul/rata femeilor implicate în operațiunile militare în afara teritoriului Republicii Moldova	Realizată pentru perioada de raportare 1 Ministerul Apărării Din numărul total al personalului Armatei Naționale (militari și civili), 2% sunt femei în funcții superioare de conducere/decizionale. 2. Din numărul total al persoanelor încadrate în serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale pe parcursul 2021, 7,3% sunt femei. 3. Din numărul total al femeilor care îndeplinesc serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale, 56% sunt în funcții de conducere 4. Din numărul total al militarilor Armatei Naționale care pe parcursul sem I 2021 au participat în misiuni/operații internaționale sub egida ONU, 20% sunt femei.) MAI În cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” activează 73 femei cu statut special ce constituie 35% din numărul de angajați cu statut special. În funcții de conducere activează 8 femei. În cadrul Academiei la Secția de zi, studii buget, Ciclul I, licență, studiază 123 fete (funcționar public cu statut special) ce constituie 33 %. Pe parcursul perioadei de referință, de către cadrele științifico-didactice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, la tematica respectivă, au fost publicate următoarele articole științifice: BEJENARI M., „Aplicarea principiului egalității de gen la formarea și perfecționarea profesională a angajaților din cadrul organelor de drept”. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile ministerului afacerilor interne și alte organe de drept”, 4 decembrie 2020, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2021, ISBN 978-9975-121-76-7, p. 614- 623; - CREANGĂ L., „Asigurarea egalității de gen – condiție esențială pentru construirea unei societăți echitabile”. În: „Legea și Viața”, ianuarie-februarie, 2021. p. 17-21; - CREANGĂ L., „Prevenirea și combaterea discriminării în RM”. În: „Legea și Viața”, martie-aprilie 2021. p. 10-15. În cadrul STI al MAI, efectivul scriptic, actualmente constituie în număr de 94 de angajați, este completat în coraport de 50-bărbați și 44 femei. În perioada de raport au fost promovate 4 femei și 11 bărbați. În cadrul STI sunt respectate drepturile femeilor și bărbaților la tratament egal în timpul îndeplinirii serviciului și concilierii vieții de familie cu cea profesională, se practică munca conform programului de lucru flexibil, care convin salariaților, în baza raportului motivat și ordinului STI. Din totalul angajaților Poliției, ponderea femeilor este de 1592 - 20,05% (1007 ofițeri, 402 subofițeri, 183 s/c), iar a bărbaților 6346 – 79,94 % (3799 ofițeri, 2510 subofițeri, 37 s/c). În anul 2021 în Poliție au fost încadrate 222 femei. Aceiași statistică cu includerea persoanelor aflate în concediu pentru îngrijirea copilului se prezintă în felul următor: femei 1933 – 22,75 %, iar a bărbaților 6564 (77, 25%). La finele anului 2021 în funcție de conducere activau 112 femei. În cadrul IGPF, pe parcursul an. 2021 au fost încadrate 77 femei, ceea ce reprezintă 30% din numărul total de polițiști de frontieră angajați. La moment 62 femei dețin funcții de conducere. În cadrul IGC activează 1186 militari prin contract, dintre care 186 femei (15,68%). Din cele 186 femei - 33 dețin funcții de conducere.

						În cadrul IGSU la finele an. 2021 erau încadrate 223 femei, dintre care 54 activează la funcții de conducere Serviciul Vamal 1. Rata femeilor încadrate în Serviciul Vamal - 26,34 % (464 Femei) 2. Rata femeilor cu funcții de conducere în cadrul Serviciului Vamal: 2,78 % - (49 Femei cu funcții de răspundere)
3	Evaluarea progreselor în domeniile egalității de gen/drepturilor femeilor în baza rapoartelor depuse de Republica Moldova la comitetele relevante ale ONU /instituțiile de monitorizare relevante	3.2. Asigurarea integrării în politicile naționale a recomandărilor egalității de gen/drepturilor femeilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În perioada imediat următoare recepționării recomandărilor ONU	Numărul de recomandări implementate în raport cu cele formulate	În curs de realizare Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor (Comitetul) a examinat cel de-al șaselea raport periodic al Republicii Moldova (CEDAW/C/MDA/6) la cea de-a 1763- a și a 1764- a reuniune, care au avut loc la 20 februarie 2020 și a expediat în adresa Guvernului, Observațiile sale finale. Comitetul a stabilit ca acțiuni subsecvente Observațiilor finale responsabilitatea Guvernului de a furniza în termen de doi ani, informații scrise cu privire la măsurile întreprinse pentru implementarea recomandărilor cuprinse în alineatele 15 (a), 23 (f), 27 (a) și 41 (c). Guvernul a expediat nota informativă Comitetului specializat în februarie 2022. În anul 2021, a fost realizată prima rundă de evaluare a acțiunilor în baza Setului de măsuri pentru implementarea Observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW), aprobat prin Decizia Consiliului național pentru drepturile omului nr. 1 din 15.09.2020. La 10 noiembrie 2021 a avut loc ședința Comisiei pentru drepturile omului cu privire la punerea în aplicare a Setului de măsuri pentru implementarea Observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW) și prioritățile ulterioare pentru realizarea acestora, unde a fost prezentat raportul privind activitățile realizate în primul semestru a anului 2021. Actualmente, Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură supravegherea implementării Observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW), în plan național, cu elaborarea raportului anual.
8. Domeniul de intervenție: Dreptul la educație						
Obiectivul II: Reducerea discriminării la toate nivelurile de învățământ în conformitate cu standardele internaționale						
Ținta strategică A: Asigurarea, pînă în anul 2022, a accesului egal la toate nivelurile de învățământ și la formarea profesională pentru persoanele vulnerabile, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități și pentru copiii în situații vulnerabile						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

1	Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	1.1. Elaborarea și aprobarea planurilor de implementare a Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Planuri elaborate și aprobate la fiecare 2 ani 2. Curriculumul de formare inițială și continuă în domeniul educației incluzive aprobat și implementat 3. Numărul campaniilor de informare și sensibilizare desfășurate, dezagregat pe medii urban/rural	Realizată pentru perioada de raportare Ministerul Educației și Cercetării a anunțat concurs pentru selectarea a 3 experți în vederea contractării serviciilor de consultanță în elaborarea documentului strategic de politici în domeniul educației incluzive. În Republica Moldova 10 instituții de învățământ superior implementează cursul <i>Educație incluzivă</i> la specialitățile din domeniul <i>Științe ale educației</i> , numărul beneficiarilor depășind cifra de 5000 de studenți. În același timp 25 de cadre universitare au fost formate într-un program de 150 de ore de comun cu organizația de caritate „LUMOS” în implementarea modului <i>Educație incluzivă</i> . Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă”, Facultatea psihologie și psihopedagogie specială, la ciclul II, masterat, o dată la 3 ani, organizează cursul ”Limbajul mimico-gestual”. În programul de studii este cursul ”Comunicare alternativă. Limbajul semnelor și sistemul Braille”. În Departamentul de formare continuă, la solicitare, se formează interpreți mimico-gestuali. În acest scop a fost identificat un grup de 20 persoane (cadre didactice, cadre didactice de sprijin, specialiști din cadrul serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică) disponibile de a studia, începând cu 01 septembrie 2021, la masterat, comunicarea augmentativă în cadrul Facultății de Psihologie și Psihopedagogie specială a Universității Pedagogice „Ion Creangă”, mun. Chișinău.

Ținta strategică B: Asigurarea, pînă în anul 2022, că toți elevii/studentii obțin cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolenței, a cetățeniei globale, precum și pentru aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii în dezvoltarea durabilă

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
4	Cultivarea cunoștințelor și a competențelor privind drepturile omului, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	4.1. Dezvoltarea curriculumului școlar prin includerea modulelor privind drepturile omului, integritatea, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2021	1. Curriculumul școlar ajustat 2. Rata cadrelor didactice instruite 3. Rata elevilor care au studiat modulele menționate	Realizată În anul de studii 2021-2022 curriculumul la disciplina <i>Educație pentru societate</i> este implementat în toate instituțiile de învățământ cu instruirea în limba română și limba rusă în clasele V-IX și X-XII. În parcursul anului 2021 au fost formați 1783 de profesori de educație civică, instruiți la cadrul de referință pentru o cultura democratică, care includ aceste module, formate în 5 sesiuni. Cursurile au fost desfășurate de 6 formatori naționali selectați prin concurs de Consiliul European. Toți elevii din gimnaziu și liceu (100%) studiază disciplina obligatorie „Educația pentru societate”.

9. Domeniul de intervenție: Dreptul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și psihică

Obiectivul I: Asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate

Ținta strategică A: Servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți

Indicatori de rezultat:

1. Creșterea accesibilității financiare a serviciilor medicale pentru persoanele vulnerabile din punct de vedere economic/social

2. Îmbunătățirea percepției populației privind gradul de asigurare a dreptului la sănătate

Creșterea accesibilității fizice a serviciilor medicale pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Asigurarea realizării politicii de stat în domeniul sănătății	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014–2020 și a Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	2018–2021	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Ponderea instituțiilor medico-sanitare ce aplică sistemul de management al calității datelor 3. Indicele speranței de viață, cu date dezagregate pe sexe și medii de reședință urban/rural 4. Rata mortalității, cu date dezagregate pe sexe și medii de reședință urban/rural 5. Gradul de acoperire cu resurse umane a sistemului de sănătate publică, cu date dezagregate pe sexe, vârste și medii de reședință urban/rural	Realizată Raportul cu privire la realizarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014-2020 (HG nr. 1032/2013), a fost plasat pe pagina MSMPS (link: https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/05/Raport-Strategia-Na%C8%9Bional%C4%83-de-S%C4%83n%C4%83tate-Public%C4%83-2014-2020.pdf). 2.100% din IMSP au fost instruite și aplică sistemul de management al calității datelor². 3.Speranța de viață la naștere în Republica Moldova are o evoluție pozitivă pe parcursul a câtorva ani. În anul 2020 , se observă o scădere moderată cu 1,1 ani față de 2019 (70,9 ani), care se datorează în mare parte creșterii semnificative a ratei mortalității generale atât la bărbați, condiționate de infecția COVID – 19. În anul 2020, speranța de viață la bărbați a constituit 65,9 ani, iar la femei – 73,9 ani³. 4 Notă: Datele ANSP statistice pentru a.2021 vor fi disponibile la finele trimestrului 1 2022 Numărul deceselor sub un an înregistrate în anul 2020 a fost de 268 de cazuri, cu 3 cazuri mai puțin decât anul precedent. Mortalitatea infantilă la băieți este mai ridicată decât la fete. 5 Notă: datele statistice pentru a.2021 vor fi disponibile la finele trimestrului 1 2022 Se constată deficiența în a genera resursele umane din domeniul sănătății publice. Conform analizei strategice anterioare de sănătate, nu este disponibilă o metodologie de a evaluarea necesitățile de resurse umane în acest domeniu și a realiza o planificare pe termen mediu și lung, în dependență de starea sănătății populației, tendințele economice, schimbările demografice și alți factori relevanți. În consecință, se constată dificultatea de a atrage specialiști tineri în sănătate publică. 6 Realizată CNAM în vederea formării deprinderilor cu privire la asigurarea unui mod sănătos de viață, alimentația sănătoasă, reguli de igienă, etc. din mijloacele financiare ale fondului măsurilor de profilaxie a fost finanțat proiectul „Moldova alege sănătatea” în cuantum de 1 246,4 mii lei.

² Sursa: ANSP, *Management date în sănătate, 2021*

³ Sursa: [Biroul Național de Statistică](#).

				6. Gradul de promovare a modului sănătos de viață 7. Ponderea documentelor de politici elaborate în scopul ameliorării factorilor de mediu și reducerii riscurilor pentru sănătate 8. Numărul de cercetări științifice în domeniu 9. Ponderea autorităților locale care implementează programe în domeniul sănătății publice 10. Procentul de finanțare a sectorului sănătății din bugetul public național	Pe durata proiectului au fost instruiți 9318 elevi și copii din 18 instituții de educație, 4662 de educatori, profesori și părinți, 438 cadre medicale din 14 instituții medico-sanitare publice din mun. Chișinău, Bălți și Cahul, cu privire la modul sănătos de viață, alimentația sănătoasă, regulile de igienă, etc. Totodată, au fost elaborate și distribuite 9,0 mii de materiale informative pentru copii, părinți, educatori/profesori, precum și 400 de medici și 12,0 mii de materiale informative pentru populația generală. Realizată ANSP a comunicat despre principalele acțiuni de promovare a sănătății, realizate pe parcursul anului 2021 ce au inclus: Dezvoltarea și implementarea Campaniei de comunicare privind asigurarea dreptului la sănătate ”Sunt pacient îmi cunosc drepturile” (perioada 5 – 9 mai 2021); Implementarea campaniilor de conștientizare în cadrul Săptămânii de prevenire a cancerului de col uterin ”Păstrează sănătatea! Fă testul citologic!” (25 – 31 ianuarie) și a campania ”Angajează-te să renunți” în cadrul Zilei Mondiale fără tutun (28 – 31 mai) și a Zilei Naționale de renunțare la fumat (15– 19 noiembrie); Campania socială pentru informarea populației despre riscul consumului excesiv de zahăr și recomandări pentru un mod de alimentație echilibrat și sănătos ”Redu zahărul –alege ce mănânci!” (22 septembrie – 10 octombrie). În contextul comunicării riscurilor și prevenirea pandemiei COVID – 19 pe parcursul anului 2021 s-au organizat și desfășurat: Campanii de comunicare cu mesaje specifice pentru diferite grupuri populaționale, cum ar fi: ”Fii în siguranță: Vaccinează-te împotriva COVID - 19”, ”Suport în reabilitarea fizică și psihologică după COVID-19”, ”Pune umărul și vaccinează-te” ”Vaccinarea în satul tău”, „Fii protejat de sărbători”, etc. Materiale relevante s-au elaborat pentru diferite categorii de populație, cu ajustarea mesajelor pentru combaterea zvonurilor și prevenirii panicii, fricii și stigmatizării, respectarea măsurilor de profilaxie, etc.; Implementarea rundelor 4-6 a Studiului despre viziunile comportamentale privind COVID-19 în Republica Moldova; Elaborarea și aprobarea Strategiei de comunicare a campaniei naționale de vaccinare împotriva COVID – 19 (aprobată prin ordinul MSMPS nr. 64 din 02.02.2021) Desfășurarea Săptămânii naționale a imunizării împotriva COVID – 19 (octombrie 2021) Elaborarea și distribuirea beneficiarilor a peste 1 mln 200 mii de materiale informaționale (pliante, postere, fișe informative, panouri, roll-up, etc.) Conform datelor preliminare pentru a.2021 a raportului statistic privind promovarea sănătății și educație pentru sănătate (formularul 50-săn) în a.2021 în țară au fost organizate în jur de 13900 de seminare, unde au fost instruiți circa 450 mii de persoane, elaborate și editate peste 2000 de materiale informaționale în domeniul promovării sănătății și profilaxia bolilor (tiraj de peste 4 mln exemplare). Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat circa 2308 emisiuni, reportaje televizate, difuzate 850 emisiuni radio, publicate 3243 materiale în presă și 11440 de informații în resursele internet. Au fost organizate 1432 acțiuni în comunitate (serate, flash-mob, concursuri, etc.). De către lucrătorii medicali au fost susținute circa 4 mln 500 mii convorbiri individuale, elaborate 15150 buletine sanitare.

					Reprezentanții AMDM în comun cu MSMPS au organizat pe 24 martie 2021 masa rotundă, on-line, cu genericul ”Publicitatea Medicamentelor, Suplimentelor și Dispozitivelor Medicale în Republica Moldova”. Crearea unei pagini dedicate activității de farmacovigilență din R. Moldova pe FB. Prin intermediul acestei pagini sunt plasate diverse informații cu referire la problemele de siguranță a diverselor medicamente și vaccinuri, precum și utilizarea rațională a acestora, modalități de raportare a reacțiilor adverse la medicamente și vaccinuri, și impactul raportării. Pagina are misiunea de a comunica direct cu publicul și de a fi interconectați în informare, promovare și avertizare în contextul vigilenței în rezultatul administrării produselor medicamentoase autorizate în Republica Moldova. https://www.facebook.com/profile.php?id=100076124623705&is_tour_completed=true Elaborarea „Buletinului informativ trimestrial de farmacovigilență” destinat profesioniștilor din domeniul sănătății, ce cuprinde informații documentate științific, ce reflectă problemele actuale în domeniul siguranței medicamentelor și vaccinurilor atât la nivel național cât și internațional. Plasat în luna octombrie 2021 https://amdm.gov.md/storage/pages/October2021/Buletin_informativ_FV_10.2021_verificat.pdf Secția Farmacovigilență și studii clinice din cadrul AMDM în comun cu Agențiile medicamentelor din 64 de state și alte organizații din domeniul sănătății sau reunit în cadrul unui eveniment prin sesizarea publicului privind conștientizarea importanței raportării reacțiilor adverse la medicamente și vaccinuri: #MedSafetyWeek. Campanie realizată în perioada 1-7 noiembrie 2021. Pe site-ul oficial al AMDM www.amdm.gov.md sunt plasate cu regularitate, evenimentele care au loc în cadrul instituției, pentru informarea corectă și promptă a publicului, în contextul adoptării deciziilor aprobate în cadrul ședinței Comisiei medicamentului informând ce preparate medicamentoase au fost autorizate și ce modificări de siguranță a medicamentelor și vaccinurilor au fost aprobate.
					7 Realizat parțial ANSP a fost elaborat și înaintat în adresa Ministerului Sănătății un șir de proiecte de documente legislative în domeniul ameliorării factorilor de mediu și reducerii riscurilor pentru sănătate, inclusiv; - modificarea și completarea HG 278/201 privind materialele și obiectele din plastic destinate să vină în contact cu produsele alimentare. - modificarea Regulamentului nr.4341 din 17.07.2001 privind normele sanitaro-igienice pentru importul și comercializarea mărfurilor de uz personal folosite (second hand) în contextual modificării HG 427/2001 "Privind importul și comercializarea unor mărfuri de uz personal". - modificarea și completarea proiectului HG 899/2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind adaosul de vitamine și minerale, precum și de anumite substanțe de alt tip în produse alimentare. - proiectul HG privind aprobarea Regulamentului sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal și Regulamentului sanitar pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic. - proiectului HG privind aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele concentrației de plumb în vopsele, etc. - ratificarea Convenției OIM nr. 161 (1985) privind serviciile de sănătate ocupațională - Legea Nr. 18 din 04.03.2021 pentru ratificarea Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 161 privind

						serviciile de sănătate ocupațională; - proiectul HG privind cerințele de sănătate și protecție a angajaților împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici la locul de muncă
						8 Realizată ANSP în perioada de referință activitățile în domeniu de cercetarea au fost axate pe 4 proiecte aprobate pentru ANSP pe perioada 2019 - 2022 inclusiv: — Studiarea seroprevalenței hepatitei virale E separat și în asociere cu hepatitele virale A, B, C cu identificarea factorilor de risc; — Evaluarea expunerii populației Republicii Moldova la radiații ionizante în contextul implementării Directivei Consiliului Europei 2013/59/Euratom; — Evaluarea riscului pentru sănătate atribuit expunerii la substanțe chimice în contextul politicilor UE; — Cercetarea mecanismelor de rezistență anti microbiană la bacili Gram-negativi pentru fortificarea sistemului național de supraveghere anti microbiană.
						9 Realizată ANSP a elaborat și implementat în 10 raioane ale țării (Florești, Glodeni, Rezina, Telenești, Leova, Cimișlia, Cantemir, Căușeni, Strășeni, Ialoveni) planuri de acțiuni locale privind profilaxia bolilor netransmisibile și promovarea sănătății, activități susținute de către Proiectul moldo – elvețian ”Viața sănătoasă. Reducerea poverii BNT”. Aceste planuri au fost dezvoltate în baza Profilurilor de sănătate, elaborate de către specialiștii subdiviziunilor teritoriale ale ANSP (Centrele de Sănătate Publică). Astfel, până în prezent 20 raioane au dezvoltat Profiluri de sănătate teritoriale, iar altele 8 raioane-țintă au inițiat acest proces. În 20 de localități rurale (localități-pilot din faza a II-a ai proiectului Viața Sănătoasă)150 reprezentanți ai societății civile și APL din comunitățile pilot au fost instruiți în elaborarea proiectelor de promovare a sănătății care au fost depuse către Proiectul ”Viața sănătoasă” și finanțate prin granturi mici. La nivel teritorial în perioada de referință s-au elaborat și realizat anual programe/planuri teritoriale de promovare a sănătății și prevenirea bolilor, inclusiv: programe de promovare a sănătății, de prevenire a consumului de tutun, alcool, în domeniu alimentației și nutriției, etc.

Ținta strategică B: Rata de prevenire și reducere a cazurilor de malpraxis

Indicator de rezultat:

Crearea sistemului de remedii eficiente pe cazurile de malpraxis medical

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

1	Elaborarea foii de parcurs privind înlăturarea lacunelor existente în cadrul legal privind investigarea, expertizarea și judecarea cazurilor de malpraxis	1.3. Elaborarea și aprobarea cadrului normativ privind malpraxisul medical, răspunderea civilă a personalului medical și asigurarea obligatorie de răspundere civilă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Justiției; comisia parlamentară de profil	2021	1. Cadrul normativ elaborat, aprobat și adoptat 2. Rata personalului medical pasibil de răspundere civilă	1 2

Obiectivul II: Îmbunătățirea indicelui de sănătate a copilului în conformitate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030

Ținta strategică A: Reducerea, până în anul 2022, a mortalității neonatale până la 6,5 decese la 1000 de născuți vii și a mortalității copiilor de până la 5 ani – până la 11,5 de decese la 1000 de născuți vii⁴

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Asigurarea accesului tuturor copiilor la servicii medicale de calitate	1.1. Consolidarea capacităților serviciului perinatal/fortificarea sistemului de asistență perinatală a nou-născuților înainte de termen	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2021	1. Gradul de acoperire cu resurse umane 2. Gradul de dotare 3. Rata nou-născuților înainte de termen care au supraviețuit	Realizată 1. În cadrul Centrului Perinatal de nivelul III al IMSP Institutul Mamei și Copilului, în care sînt îngrijiți nou-născuții prematur și cei cu masa mică la naștere, gradul de acoperire cu personal medical constituie: 94% pentru medici și 82% pentru personal medical cu studii medii. Secția Reanimare și terapie intensivă (RTI) nou-născuți din cadrul IMSSP Institutul Mamei și Copilului este asigurată cu cadre medicale: • Asistenți medicali - 73%, • Medici - 100%, • Infirmieri - 100%

					3 În vederea standardizării acordării asistenței medicale calitative nou-născuților, ANSP a elaborat 24 de protocoale clinice standardizate noi: „Examenul clinic al nou-născutului”, „Îngrijirea de rutină al nou-născutului în RTI nou-născuți”, „Pregătirea pentru transportare și transportarea nou-născutului”, „Patologia căilor respiratorii superioare”, „Managementul inițial al nou-născutului ce prezintă detresă respiratorie”, „Sindromul de aspirație de meconiu”, „Pneumotorax. Pneumomediastinum”, „Atresia esofagiană/fistula trahio-esofagiană”, „Canal arterial patent la nou-născuții prematur”, „Hipertensiunea pulmonară persistentă la nou-născuți”, „Refluxul gastro-esofagian”, „Enterocolita ulcero-necrotică”, „Hiperglicemia neonatală”, „Insuficiența corticosuprarenală”, „Patologia glandei tiroide”, „Erori înnăscute de metabolism manifeste la nou-născuți”, „Managementul patologiei nefro-urinare la nou-născuți”, „TORCH infecție”, „Anemia neonatală”, „Policitemia”, „Tulburări de coagulare în perioada neonatală”, „Tromboza nou-născutului”, „Encefalopatia hipoxico-ischemică”, „Comunicarea cu familia”, „Susținerea familiilor cu noi-născuți care necesită îngrijiri paliative”, aprobate prin ordinul MSMPS nr.326 din 15.04.2021. Au fost actualizate 7 protocoale clinice standardizate: „Acidoza respiratorie la nou-născut”, „Acidoza metabolică la nou-născut”, „Resuscitarea cardio-respiratorie la sugar și copil”, „Detresa respiratorie de tip II adult”, „Meningita neonatală”, „Hipoglicemia neonatală”, „Copil născut de la mamă cu tuberculoză”, aprobate prin ordinul MSMPS nr.326 din 15.04.2021. Cca 86% din nou-născuții prematuri, internați în secția Secția Reanimare și terapie intensivă (RTI) nou-născuți din cadrul IMSP Institutul Mamei și Copilului au supraviețuit. 3. În cadrul IMSP Institutul Mamei și copilului rata nou-născuților înainte de termen care au supraviețuit constituie 91,8%
	1.2. Vaccinarea copiilor născuți prematur contra virusului respirator sincițial (VRS), asigurată de stat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	Introducerea vaccinării contra VRS în Calendarul național de vaccinare, parte a Programului național de imunizare, realizată	Nerealizată Introducerea vaccinării contra VRS în Calendarul național de vaccinare a fost studiată și discutată la etapa de elaborare a Programului național de imunizare pentru anii 2021 – 2025. Însă e puțin probabil implementarea acestui vaccin în Calendarul național de vaccinare, deoarece pe piață nu există un asemenea vaccin precalificat de Organizația Mondială a Sănătății

2	Dezvoltarea, la nivel național, a serviciului de intervenție timpurie la copii	1.2. Colaborarea intersectorială în vederea reducerii mortalității la domiciliu sau determinate de cauze prevenibile a copiilor cu vârste de până la 5 ani	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	2018–2021	1. Numărul de intervenții în scopul prevenirii mortalității la domiciliu sau determinate de cauze prevenibile a copiilor cu vârste de până la 5 ani 2. Rata mortalității copiilor cu vârsta de până la 5 ani	1 Ministerul Sănătății pe parcursul anului 2021 a realizat următoarele: - elaborat și publicat Ghidul pentru medicii de familie "Supravegherea dezvoltării copiilor și adolescenților" în tiraj de 1500 exemplare, care a fost repartizat medicilor de familie din țară; - ajustat în corespundere cu Standardul de supraveghere a creșterii și dezvoltării copilului în condiții de ambulator (ordinul MSMPS nr. 964 din 2.09.2019) Carnetul de dezvoltare a copilului (agenda pentru familie, formular 112/e/1), care cu suportul UNICEF a fost tipărit în tiraj de 16000 de exemplare pentru beneficiarii din raioanele Cahul și Ungheni; - elaborat Regulamentul de organizare și funcționare a Cabinetului de Dezvoltare a Copilului, care a fost aprobat prin ordinul MSMPS nr. 672 din 14 iulie 2021; - elaborat Ghidul pentru lucrătorii/lucrătoarele din domeniul asistenței medicale primare „Intervenții în cazurile de violență împotriva copiilor”, care urmează a fi tipărit în tiraj de 3000 exemplare și distribuit în anul 2022; - elaborate 8 pliante pentru părinți despre cele mai frecvente cazuri de violență asupra copiilor (violență emoțională și fizică, sindromul copilului scuturat), care în anul 2022 urmează a fi tipărite în volum de 14000 exemplare și distribuite beneficiarilor; - pentru toate asistenții medicali de familie din Centrele de Sănătate din raioanele Cahul, Ungheni, Cantemir și Călărași (cu suportul UNICEF) au fost procurate și donate 471 truse pentru asistenții medicali de familie, în cadrul vizitelor de monitorizare a creșterii și dezvoltării copilului la domiciliu. Fiecare trusa conține: cântar electronic portabil, masa pentru cântărirea copilului, pedimetru și panglica centimetrică; - a fost procurat (cu suportul UNICEF) și donat echipament și mobilier pentru 3 cabinete-model de dezvoltare a copilului (cântar pentru sugari, pedimetru, masă pentru copii cu 4 scaune, set mobilă pentru jucării/cărți, masă de schimb pentru bebeluși, saltea din spumă acoperită cu piele ecologică, scaune pentru părinți/îngrijitori, dozator pentru dezinfectant, păpușă manechin, perna pentru alăptare, jucării lavabile pentru stimularea dezvoltării copiilor de 0-3 ani, cărți) pentru Centrele de Sănătate din raioanele Cantemir și Călărași și unul la nivel național – Institutul Mamei și Copilului; - a fost procurat (cu suportul UNICEF) și donat echipament și mobilier pentru 2 clase antenale (televizor LED, masă de birou, 5 scaune, dulap pentru haine, dulap pentru cărți, noptieră, dozator pentru dezinfectant, covorașe pentru fitness, mingi pentru fitness, păpușă manechin, pompă de sân manuală, cutie cu pungi pentru stocarea laptelui matern, cutie cu scutece) pentru Centrele de Sănătate din raioanele Cantemir și Călărași. De asemenea, pe parcursul anului 2021 au fost realizate seminare de instruire a medicilor pediatri, medicilor de familie și a asistenților medicale de familie, inclusiv: -16 seminare de instruire în cursul computerizat „Conduita integrată a maladiilor la copii”, inclusiv 14 seminare pentru 280 medici de familie din IMSP de Asistență Medicală Primară din Republica și 2 seminare pentru 40 medici pediatri din localitățile din stânga Nistrului; -- 8 seminare de instruire cu genericul „Normele și Standardul de organizare a vizitelor de supraveghere la domiciliu a copilului sănătos 0-3 ani”, în cadrul cărora au fost instruiți 268 asistenți medicali de familie din raioanele Cahul și Ungheni; - 6 seminare de instruire „Urgențe pediatrice și conduita maladiilor la copii” pentru 120 de medici de familie din țară;

						- 5 seminare de instruire on-line „Consolidarea capacităților specialiștilor din asistența medicală primară în abordarea violenței împotriva copiilor”, pentru 196 lucrători medicali (51 de medici de familie și 145 asistenți medicali de familie) din raioanele Cahul și Ungheni; - 4 seminare de instruire on-line „Rolul lucrătorilor medicali în profilaxia violenței în bază de gen și algoritmul de intervenție”, pentru 45 medici de familie din raioanele Fălești și Strășeni; - 2 Seminare de instruire on-line „Supravegherea sănătății și dezvoltării copiilor și adolescenților”, pentru 96 medici de familie din raioanele Cahul și Ungheni; - 2 Seminare de instruire on-line „Supravegherea antenatală a gravidelor”, pentru 58 medici de familie din raioanele Cantemir și Călărași; - 1 Webinar on-line: „Violența de gen împotriva copiilor, în cadrul Campaniei 16 Zile de Activism împotriva Violenței în Bază de Gen”. ANSP Nr. de acțiuni de promovare a sănătății în vederea prevenirii traumatismelor casnice la copii de 0-5 ani, conform datelor preliminare ale Raportului statistic în promovarea sănătății și educație pentru sănătate (F-50-san) a. 2021: Seminare 1179; Pers. instruite 42794; Acțiuni în mass-media și internet 58; Convorbiri Individuale: 60995. MAI Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 17 cazuri calificate conform art. 163 CP (Lăsarea în primejdie), dintre care 5 cauze remise în instanța de judecată, 2 încetate, 4 clasate, 1 suspendat și 5 se află în gestiune 5 Analiza morbidității copiilor în vârstă de sub 5 ani în 2021 a constituit 11,1 la o1000 născuți vii, iar mortalitatea infantilă a constituit 9,6 la 1000 născuți vii.

Obiectivul III: Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă

Ținta strategică A: Accesul universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR) asigurat, inclusiv la serviciile de planificare familială, de informare și educație

Indicatori de rezultat:

- Creșterea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă
  - Creșterea ponderii persoanelor cu dizabilități, în special a celor din instituțiile rezidențiale, care beneficiază de servicii de sănătate sexuală și reproductivă
- Scăderea incidenței bolilor sexual transmisibile (BST), a sarcinilor și a avorturilor în rândul minorilor

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății sexuale și reproductive	1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Rata serviciilor SSR incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală	Realizată 1 Au fost elaborate și raportate Guvernului rapoarte anuale privind realizarea Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018–2022. 3 ANSP În vederea asigurării calității serviciilor medicale victimelor violului, a fost elaborat Protocolul clinic standardizat 1Managementul clinic al cazurilor de viol”, aprobat prin ordinal MS nr.908 din 30.09.2021

		reproductive pe anii 2018–2022 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia			3. Indicele percepției privind SSR și planificarea familială în societate 4. Gradul de acces la informații în domeniul SSR 5. Rata promovării SSR în mass-media 6. Rata infecțiilor cu transmitere sexuală 7. Rata avortului medicamentos în raport cu metodele tradiționale de avort 8. Rata fertilității feminine și a celei masculine 9. Gradul de reflectare a SSR în programele curriculare de învățământ 10. Rata mortalității materne și a celei perinatale 11. Prevalența utilizării contraceptivelor pentru femeile de vârstă reproductivă	10 Pentru primul semestru al anului 2021 în Republică s-au înregistrat 4 cazuri sau 32,2 la 100 mii născuți vii, mortalitatea perinatală 151 cazuri sau 12,0 la 1 000 născuți total.
2	Asigurarea accesului la contraceptive al persoanelor din grupurile vulnerabile, inclusiv al celor din localitățile din stînga Nistrului	2.1. Organizarea activităților de informare și educație a populației privind importanța utilizării contraceptivelor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2021	Activitățile de informare și educație a populației realizate	Realizată pentru perioada de raportare În perioada de raportare rețeaua de 41 de Centre de sănătate prietenoasă tinerilor (CSPT) a organizat servicii de consiliere psihologică și medicală de la distanță. Specialiștii CSPT au participat on-line în activitățile desfășurate pentru fortificarea cunoștințelor personalului medical și persoanelor de resurse (profesori, asistenți social, asistente medicale din școli etc.) pentru a comunica și asista adolescenții în probleme de sănătate, inclusiv sexual-reproductive. Specialiștii din sistemul de sănătate promovează continuu în instituțiile sistemului de învățământ ca program complex de educație pentru sănătate. Specialiștii CSPT au ore informative pentru elevi în subiectele sensibile legate de sănătatea sexual-reproductivă. MSMPS Cu referire la Educația Medicală Continuă în domeniul Contracepție a continuat instruirea pe platforma online ViC (Virtual Contraceptive Consultation) pentru specialiști medici de familie, ginecologi, asistente medicale, care oferă servicii beneficiarilor în probleme specifice de contracepție, inclusiv în instituțiile rezidențiale:

						Din totalul de utilizatori înregistrați – 727, în perioada ianuarie – iunie 2021, în limba engleză au accesat 92 utilizatori. Din totalul de utilizatori înregistrați - 1090, în perioada ianuarie – iunie 2021 în limba română au accesat - 267 utilizatori. Din totalul de utilizatori înregistrați - 85, în perioada ianuarie – iunie 2021 în limba rusă, au accesat - 15 utilizatori. Cu referire la planificarea Familiala în perioadă ianuarie-iunie 2021, au finalizat Cursul on-line prin intermediul Platformei on-line ViC Moldova și au primit Certificate - 264 de persoane cu succes: Vic Moldova English – 34 persoane Vic Moldova Română – 224 persoane Vic Moldova în Rusă – 9 persoane, Vic Generic English – 1 persoană, Vic Generic Rusă– 2 persoane. USMF „N.Testemițanu” în parteneriat cu UNFPA au realizat materiale video pentru publicul larg cu referire la metodele de contracepție, care sunt virale în acces deschis pe internet. Materialele au fost elaborate ținând cont de cu referire la următoarele metode: contracepția de urgență (martie 2021),dispozitiv intrauterin cu Levonorgestrel (aprilie 2021),contraceptive Orale Combinate (mai 2021)inelul Vaginal Combinat (iunie 2021).
3	Oferirea de consultații privind sănătatea sexuală și reproductivă pentru femeile și fetele din instituțiile sociale rezidențiale	3.1. Prestarea de către medicii de familie a serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă în cadrul instituțiilor sociale rezidențiale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	Numărul de consultații oferite anual	ANSP În perioada de raportare numărul de vizite la medicii obstetricieni - ginecologi în cabinetele de planificare a familiei – au constituit – 120401.
4	Asigurarea accesibilității serviciilor de întrerupere a sarcinii în siguranță, inclusiv în regiunile rurale și în localitățile din stînga Nistrului	4.1. Evaluarea necesarului de servicii de întrerupere a sarcinii în siguranță (avortul în siguranță) pentru regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului în vederea oferirii accesului tuturor la	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Evaluarea desfășurată 2. Numărul de servicii moderne de întrerupere a sarcinii 3. Numărul de femei și fete care au avut acces, anual, la serviciile moderne de întrerupere a sarcinii	1 În curs de realizare În perioada 2019-2021 a fost implementată o nouă metodă de avort în siguranță „Avortul medicamentos prin telemedicină pentru femei și adolescenți din mediul rural din Moldova” rezultatele studiului și implementării noii metode au fost prezentate în cadrul Mesei rotunde, desfășurată la 08.07.2021. 531 femei, inclusiv 178 (cca 34%) din sectorul rural, au fost consultate la distanță cu utilizarea telemedicinii și oferite pachete de medicamente hormonale. 93% din participante au avut avort complet fără o procedură medicală. De serviciile avortului medicamentos în siguranță au beneficiat și 2 femei din raioanele din stînga Nistrului. Urmare analizei efectuate putem concludem că: Serviciul de avort medicamentos prin telemedicină a fost sigur, eficient și satisfăcător. Modelul testat are perspectivă de a crește accesul la avort prin îmbunătățirea acoperirii prestatorilor și prin oferirea femeilor o nouă opțiune pentru obținerea unui serviciu medical în mod convenabil. A fost efectuat studiul – pilot „Avortul medicamentos prin telemedicină” https://cidsr.md/ro/news/rezultatele-studiului-pilot-avortul-medicamentos-prin-telemedicina/

		serviciile respective				2 Pe parcursul a 13 luni (martie 2020 – mai 2021), au fost efectuate 549 de screening-uri și au fost înscrise în studiu 531 de femei însărcinate și adolescente cu ≤ 9 săptămâni de gestație. Rezultatele studiului – pilot „Avortul medicamentos prin telemedicină ...” - Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive (cidsr.md)
		4.3. Crearea infrastructurii necesare pentru facilitarea accesului la serviciile de întrerupere a sarcinii în siguranță	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020–2021	Infrastructura creată	Au fost create și echipate în regiunea Transnistreana 7 centre de excelență în avortul în siguranță.
		4.4. Evaluarea periodică a accesibilității și a gradului de satisfacție privind serviciile de întrerupere a sarcinii în siguranță, oferite femeilor și fetelor din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Evaluările anuale elaborate și făcute publice 2. Rata serviciilor oferite anual femeilor și fetelor din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului 3. Numărul de femei și fete care au beneficiat, anual, de aceste servicii	1. A fost efectuat studiul – pilot „Avortul medicamentos prin telemedicină” https://cidsr.md/ro/news/rezultatele-studiului-pilot-avortul-medicamentos-prin-telemedicina/MS

Obiectivul IV: Scăderea incidenței bolilor netransmisibile, în special în rîndul grupurilor vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului

Ținta strategică A: Reducerea gradului de mortalitate prematură cauzată de boli netransmisibile prin măsuri de prevenire și tratament

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea gradului de acceptabilitate a serviciilor de prevenire a bolilor netransmisibile pentru grupurile vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului
Sporirea accesului la măsuri de tratament al bolilor netransmisibile în rîndul persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

2	Aprobarea și monitorizarea Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat	2.3. Înființarea Registrului național de diabet zaharat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Registrul înființat și funcțional 2. Numărul de pacienți înregistrați	Nu a fost prezentată informația cu referire la gradul de realizare a indicatorilor.

Obiectivul V: Asigurarea respectării drepturilor persoanelor în domeniul sănătății mintale

Ținta strategică A: Serviciile de asistență medicală în domeniul sănătății mintale acordate în conformitate cu standardele privind drepturile omului și demnitatea umană

Indicatori de rezultat:

- 1.Reducerea ratei de spitalizare în instituții psihiatrice
- 2.Creșterea ratei serviciilor de sănătate mintală acordate la nivel de comunitate, în special persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului
- 3.Sporirea accesului la remedii eficiente de prevenire, raportare și sancționare a abuzurilor în instituțiile psihiatrice

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății mintale	1.1. Implementarea Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2017–2021 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Reducerea cu 50% a numărului de spitalizări în instituții psihiatrice prin acordarea serviciilor de sănătate mintală de calitate la nivel de comunitate 2. Cadrul legislativ național armonizat cu standardele în domeniul sănătății mintale 3. Cadrul normativ revizuit pentru organizarea și funcționarea serviciilor de sănătate mintală adaptate la necesitățile beneficiarilor 4. Rețeaua de servicii de sănătate mintală	1 Realizată pentru perioada de raportare Ministerul Sănătății a efectuat analiza dinamicii spitalizărilor prin intermediul extraselor/trimiterilor eliberate de către CCSM pentru perioada anilor 2015-2020; Reducerea cu 50% pe țară, în raioanele pilot (Cahul, Cimișlia, Orhei, Soroca) cu 70% a numărului de spitalizări pe paturile psihiatrice. 2 În curs de realizare A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Legii cu privire la modificarea Legii privind sănătatea mintală nr.1402/1997 în care au fost introduse modificări racordate la drepturile omului și al convențiilor internaționale, inclusiv la capitolul tratamentul fără liberul consimțământ în staționarul psihiatric. Proiectul este pregătit pentru prezentare în ședința secretarilor generali de stat și remitere spre avizare de către părțile interesate și autoritățile publice centrale. Ministerul Sănătății a prezentat propunerile cu referire la activitatea psihologilor în sistemul medical pentru elaborarea proiectului de lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog. 1 proiect de lege elaborat. 3 ANSP În vederea standardizării asistenței medicale acordate pacienților cu probleme de sănătate mintală, a fost elaborat Protocolul clinic național „Demența”, aprobat prin ordinal MS nr.270 din 31.03.2021 și Protocolul clinic standardizat pentru medicii de familie „Demența”, aprobat prin ordinal MS nr.271 din 31.03.2021

				pentru nevoile persoanelor afectate de maladii mintale, funcțională la nivel de unități teritorial-administrative 5. Serviciile de sănătate mintală accesibile tuturor grupurilor de populație 6. Gradul de stigmatizare a persoanelor cu probleme de sănătate mintală redus, iar integrarea comunitară a acestora – asigurată	Ministerul Sănătății a elaborat Protocolul Clinic Național pentru tratarea COVID -19 revizia VI, inclusiv anexei 3 „Intervenția de sănătate mintală și psiho-emoțională la pacienții cu COVID-19”, aprobat prin ordinul Ministerului Sănătății nr.1002/2021. A fost elaborată propunerea de politică publică ”Fortificarea și îmbunătățirea sistemului serviciilor comunitare de sănătate mintală în Republica Moldova”, cu analiza mecanismelor de finanțare și costificare a serviciilor de sănătate mintală.
				4 În curs de realizare La nivel național activează 40 de Centre Comunitare de Sănătate Mintală (la nivel de municipii și fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul II); În conformitate cu Regulamentul de organizare a activității Secției de psihiatrie în spitalul de profil general, aprobat prin Ordinul MSMPS nr. 415/2017 sunt funcționale secțiile psihiatrico-narcologice în spitalele raionale Ungheni (15 paturi) și Edineț (10 paturi). În supravegherea specialiștilor din CCSM se află 71086 persoane, dintre care: 5227 persoane au beneficiat de serviciile Centrelor de zi; 3820 pacienți au fost asistați la domiciliu de către echipele multidisciplinare mobile.	
				5 În conformitate cu prevederile Ordinului comun MS și CNAM nr. 492/1139A (modificat prin Ordinul comun nr. 933/255/2021) cu privire la medicamente compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, pentru tratamentul tulburărilor mentale și de comportament cu evoluție cronică sunt prevăzute 18 denumiri comune internaționale (DCI). Pentru acoperirea a cheltuielilor din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală a fost alocată suma de 21,5 mln MDL. De către medicii de familie și medicii specialiști au fost eliberate 107 163 rețete compensate pentru medicamente psihotrope de care au beneficiat 20433 persoane.	
				6 Ordinul MS nr. 925/2021 privind distribuirea preparatelor medicamentoase procurate centralizat din Programul Național de Sănătate Mintală. Au fost distribuite 16 DCI pentru tratamentul tulburărilor mintale cronice și evolutive procurate din sursele financiare a Ministerului Sănătății în sumă de 4 324 000 MDL. Pe parcursul anului 2021 de către Ministerul Sănătății cu suportul proiectului moldo-elvețian MENSANA au fost organizate: 4 dialoguri de politici regionale cu genericul ”Direcții strategice de dezvoltare a serviciilor de sănătate mintală” în Cahul, Cimișlia, Orhei, Soroca cu participarea reprezentanților al APL, instituțiilor medicale, medico-sociale, sociale, educație, poliție NGO, etc., la care au participat 516 participanți. 25 ateliere de lucru multidisciplinare cu genericul: „Sănătatea mintală în comunitatea ta”, în toate raioanele și municipiile țării, la care au participat peste 900 de persoane din domeniul medical, social, ordine de drept, servicii sociale, autorități publice locale etc. 17 ateliere de lucru în 37 localități rurale cu tematica „Servicii comunitare de sănătate mintală: aspecte multidisciplinare” în localități din raioanele Soroca, Cimișlia, Cahul și Orhei, cu participarea reprezentanților factorilor de decizie la nivel local din localități rurale (primari, medici și lucrătorii medicali, asistenții sociali comunitari, reprezentanți ai serviciilor sociale comunitare, polițiști de	

						sector, directori ai instituțiilor de învățământ din localitate, cadre didactice, preoți etc.). -400 participanți
		1.2. Armonizarea cadrului normativ astfel încât să se asigure respectarea drepturilor fundamentale ale omului în domeniul acordării serviciilor de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Cadrul normativ armonizat și aprobat	În curs de realizare În proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Legii cu privire la modificarea Legii privind sănătatea mintală nr.1402/1997 au fost introduse modificările racordate la drepturile omului și al convențiilor internaționale, inclusiv la capitolul tratamentul fără liberul consimțământ în staționarul psihiatric. Necesitatea modificării Legii nr.1402/1997 privind sănătatea mintală a apărut în contextul ajustării politicilor naționale la Convenția ONU pentru protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități, Declarația europeană cu privire la sănătatea copiilor și tinerilor cu dizabilități intelectuale și a familiilor lor executării, precum și recomandărilor Raportorului Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile persoanelor cu Dizabilități. A fost elaborat proiectul legii noi <i>privind sănătatea și bunăstarea mintală</i>. Proiectul este în curs de definitivare de către grupul de lucru organizat la inițiativa comisiilor de profil a Parlamentului.
2	Asigurarea drepturilor pacienților din instituțiile psihiatrice	2.1. Elaborarea și aplicarea unui mecanism de monitorizare a încălcărilor comise în acordarea serviciilor de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2018–2021	1. Mecanismul aplicat 2. Rapoartele de monitorizare elaborate 3. Numărul de încălcări constatate 4. Numărul de cazuri soluționate	Poliția în cooperare cu AO „Trimbos Moldova” a inițiat revizuirea prevederilor POS privind intervenția Poliției în cazurile cu implicarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală, aprobat prin Ordinul IGP nr. 476/2016, precum și organizare a unor ateliere de instruire pentru polițiști pe domeniul vizat, în scopul asigurării respectării drepturilor persoanelor din categoria respectivă 2 PG în februarie 2021, subdiviziunea specializată de combaterea torturii din cadrul Procuraturii Generale a analizat starea de fapt privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în cadrul procedurilor de examinare a sesizărilor despre fapte de tortură, tratament inuman sau degradant. MS Regulamentele secțiilor nr. 9 și nr. 10 (tratament riguros), reactualizate, aprobate și implementate în luna octombrie 2021. IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți a elaborat 2 Rapoarte urmare a vizitelor prin Mecanismul de Prevenție a Torturii. 3 realizat PG pe parcursul anului 2021, procurorii au examinat 3 sesizări privind pretinse încălcări admise în procesul de acordare a serviciilor de sănătate mintală, însă nu au fost constatate careva încălcări și au fost emise soluții de refuz în pornirea urmăririi penale. MS a informat despre un caz, la IMSP SCP, pacient agresat de către personalul medical inferior. 4 PG pe parcursul anului 2021, procurorii au examinat 3 sesizări privind pretinse încălcări admise în procesul de acordare a serviciilor de sănătate mintală, însă nu au fost constatate careva încălcări și au fost emise soluții de refuz în pornirea urmăririi penale. MS a comunicat despre – 1 caz soluționat: persoana în cauza (personal medical inferior) a fost eliberată de la serviciu. A fost informat Inspectoratul de Poliție Chișinău și Procuratura mun. Chișinău. A fost intentat dosar penal .

		2.2. Elaborarea proiectului Codului sănătății care să includă un capitol privind sănătatea mintală în conformitate cu recomandările internaționale și standardele din domeniul drepturilor omului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2022	Proiectul Codului elaborat și adoptat	
3	Diminuarea fenomenului de stigmă a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în comunitate prin activități de informare	3.1. Desfășurarea unor campanii naționale de comunicare privind beneficiile modelului comunitar al serviciilor de sănătate mintală și de sensibilizare și informare cu privire la domeniul sănătății mintale; promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu probleme de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	Campanii desfășurate anual	În perioada aprilie-decembrie 2021 au fost planificate ateliere de informare și sensibilizare la nivel local cu genericul „Sănătatea mintală în comunitate ta” cu participarea autorităților publice locale, poliției, educației, profesioniștilor medicali și sociali raionali. În perioada mai-iulie 2021 au fost realizate 6 ateliere de informare și sensibilizare în raioanele Florești, Călărași, Soroca, Ialoveni, Strășeni și Briceni. În anul 2021 au fost difuzate 4 video-uri, care au acumulat un număr total de circa 5000 de vizualizări. Rubrica va continua.
Obiectivul VI: Reducerea morbidității prin boli transmisibile						
Ținta strategică B: Rata redusă a tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile						
Indicator de rezultat:						
Descrescerea ratei mortalității în rândul persoanelor bolnave de tuberculoză, de hepatită, de boli condiționate de apă și de alte boli transmisibile						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

				realiz are		
1	Realizarea politicii de stat privind controlul și combaterea tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă, precum și a altor boli transmisibile	1.3. Includerea valorilor numerice pentru incidența tuberculozei, cu dezagregarea corespunzătoare a datelor pe criterii de sex și statut social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (Consiliul coordonator al Programului); Compania Națională de Asigurări în Medicină; administrația publică locală	2018– 2022	Raportul anual de progres	CNAM în vederea acoperirii cheltuielilor în cadrul asistenței medicale specializate de ambulatoriu pentru alimentație și transport public de la/la domiciliu pentru tratamentul în condiții de ambulator a bolnavilor cu tuberculoză, din fondul de bază au fost executate mijloace financiare în cuantum de 10 415 097,92 lei. De asemenea, pentru laboratoarele naționale au fost alocate mijloace financiare în sumă de 9 400 241,69 lei după cum urmează: 1. Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 6 886 000,16 lei; 2. Spitalul Clinic Bălți - 2 514 241,53 lei. În cadrul asistenței medicale spitalicești au fost achitate 104 868 zile-pat în sumă de 83 449 845,0 lei și anume: 1. Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 60 033 zile-pat în sumă de 48 926 895,00 lei; 2. Spitalul Clinic Municipal de Ftiziopneumologie - 37 779 zile-pat în sumă de 29 089 830,00 lei; 3. Spitalul Clinic Bălți - 7 056 zile-pat în sumă de 5 433 120,00 lei. Totodată, în perioada de referință din sursele fondului măsurilor de profilaxie au fost executate mijloace financiare în volum de 1 256,9 mii lei, dintre care: - 855,9 mii lei direcționați pentru finanțarea realizării a două proiecte de profilaxie TB în rândul populațiilor-cheie afectate și creșterea complianței la tratament TB DS și TB MDR. În cadrul proiectelor au fost examinate radiologic 2021 persoane din 8 localități ale țării (mun. Bălți, raioanele Ialoveni, Strășeni, Ungheni, Ștefan Vodă, Șoldănești, Fălești, Sângerei), dintre care au fost depistate 21 cazuri de tuberculoză și incluse în tratament, fapt ce a contribuit la micșorarea riscului de îmbolnăvire în populația generală; - 401,0 mii lei direcționați pentru realizarea screening-ului prin radiografia pulmonară în baza Ordinului MSMPS nr.463 din 21.05.2021 „Privind desfășurarea screening-ului prin radiografie pulmonară pentru anul 2021”, cu modificările ulterioare. Astfel, 11 125 persoane din grupurile de risc de îmbolnăvire cu TB și alte maladii ale organelor toracelui din Cahul, Criuleni, Dubăsari, Soroca, Râșcani, Hîncești, Ialoveni Ungheni, Bălți, Sângerei, Ștefan-Vodă, Strășeni, Rezina, Briceni, Edineț au fost examinați profilactic la complexul radiologic digital mobil. Numărul persoanelor cu suspiecții la patologie, urmare a realizării screening-ului prin radiografie pulmonară, a constituit 1 833 de persoane.
		1.4. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de combatere a hepatitelor virale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018– 2021	1. Rata morbidității prin hepatitele virale B, C și D 2. Rata depistării precoce a persoanelor infectate cu hepatitele virale B, C și D 3. Numărul de persoane cărora li s-au	ANSP Indicele morbidității prin hepatita virală B acută în anul 2021 a fost de 0,27 (a.2020 - 0,12) cazuri la 100 mii populație, respectiv, prin hepatita virală C acută – 0,52 (a.2020 - 0,45) cazuri. În formele cronice indicele morbidității prin hepatita virală B cronică a constituit 11,0 cazuri (a2020 – 7,86), prin hepatita virală C cronică – 19,3 cazuri la 100 mii locuitori (a.2020 - 14,07 cazuri) și hepatita virală D cronică – 1,1 cazuri (a.2020 – 0,37 cazuri). 2 Diagnosticul etiologic de laborator al hepatitei virale B, C și D se efectuează prin metoda imunoenzimatică (ELISA) în conformitate cu algoritmul de diagnostic și definițiile de caz standard,

		B, C și D pentru anii 2017–2021		depistat hepatitele virale B, C și D la o etapă precoce 4. Rata incidenței și a prevalenței hepatitelor virale B, C și D 5. Campanii de informare 6. Cercetări științifice efectuate pe problemele hepatitelor virale B, C și D 7. Rata anuală a imunizărilor și vaccinărilor contra hepatitelor virale B, C și D 8. Numărul cazurilor de îmbolnăvire cu hepatitele virale B, C și D, cu date dezagregate pe criterii de sex, vîrstă, statut social în fiecare an 9. Numărul de bolnavi de hepatitele virale B, C și D care au beneficiat de servicii calitative de tratament și îngrijire continuă în fiecare an 10. Registrul național de evidență a bolnavilor cu hepatite virale acute, cronice și cu ciroze hepatice de etiologie virală	prin care au fost testate 757 persoane din grupele la risc sporit de infectare, inclusiv 200 bolnavi cu tuberculoză, 460 lucrători medicali și 97 pacienți hemodializați în cadrul proiectului de cercetare ”Seroprevalența hepatitei virale E separat și în asociere cu hepatitele virale A, B, C cu optimizarea măsurilor de control și răspuns”. În anul 2020 a fost implementată testarea de screening la hepatitele virale B și C cu teste rapide de diagnostic, sporind accesibilitatea populației la testare. În acest scop au fost elaborate și aprobate prin ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 863 din 22.09.2020 ”Cu privire la testarea de screening la hepatitele virale B și C cu teste rapide de diagnostic”: Lista contingentelor și codul pentru testarea de screening la hepatitele virale B și C cu Teste Rapide de Diagnostic; Buletinul de analiză a probei biologice la Hepatitele Virale cu Teste Rapide de Diagnostic; Registrul de evidență a Testelor Rapide de Diagnostic; Formularul Raportul privind testarea de screening la hepatitele virale B și C cu Teste Rapide de Diagnostic; Instrucțiunea privind evidența și raportarea testării de screening la hepatitele B și C cu Teste Rapide de Diagnostic. Suplimentar cu suportul OMS au fost testați prin teste rapide la markerul AgHBs 5156 persoane, inclusiv 2792 copii de 7 ani, iar la markerul anti-HCV 5569 persoane, inclusiv 2976 copii de 7 ani. Așadar, la markerul AgHBs au fost testați 5913 persoane, iar la markerul anti-HCV-6326 din grupele la risc sporit de infectare cu virusurile hepatitelor virale B și C. Concomitent menționăm, că laboratoarele din cadrul ANSP, ultimii 3 ani, nu au fost asigurate cu teste ELISA de diagnostic din Programul Național de combatere a hepatitelor virale B, C și D, ponderea fiind evaluată la 0%. Din cele 10 laboratoare regionale din teritoriu, doar 3 efectuează teste ELISA pentru determinarea markerilor hepatitelor virale, ce constituie 27%, acestea fiind procurate din bugetul ANSP. Indicatorul (2) va avea următorul conținut: Rata depistării precoce a persoanelor infectate cu hepatita virală B constituie 3,8 % (2,5 % - a.2020) din 74660 de persoane testate, pentru hepatita virală C - 4,5 % (3,5 % - a.2020) din 66696 de persoane testate. 3 Indicatorul (3) - Numărul de persoane cărora li s-a depistat hepatitele virale la o etapă precoce a constituit în a.2021 cu: HVB acută – 11 (a.2020 - 5), HVC acută - 21 (a.2020-18), HVB cronică cu Delta Ag primar depistată – 44 (a.2020-15), HVB cronică fără Delta Ag primar depistată – 449 (a.2020-315), HVC cronică – 767 (a.2020-564). 5 ANSP Referitor la campanii de comunicare, menționăm, că anual în Republica Moldova se organizează și se desfășoară Ziua Mondială a Hepatitei – 28 iulie. În anul 2021 genericul evenimentului a fost: „Hepatita nu poate aștepta”. Potrivit rezultatelor preliminare ale raportului statistic privind promovarea sănătății și educație pentru sănătatea (f-50-san), la capitolul prevenirea hepatitelor virale în anul 2021 au fost organizate în jur de 264 de seminare și au fost instruite circa 9645 de persoane, elaborate și editate 47 de materiale informaționale. Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat circa 37 emisiuni, reportaje televizate, difuzate 15 emisiuni radio, publicate 27 materiale în presă și 149 de informații în resursele internet. Au fost organizate 28 acțiuni în comunitate (serate, flash-mob, concursuri, etc.). De către lucrătorii medicali au fost susținute circa 88753 de convorbiri individuale, elaborate 450 buletine sanitare

					6 ANSP în anul 2021 a continuat realizarea 3 proiecte de cercetări științifice în domeniul hepatitelor virale: 1. În cadrul Programului de stat proiectul ” Seroprevalența hepatitei virale E separat și în asociere cu hepatitele virale A, B, C cu optimizarea măsurilor de control și răspuns”. 2. Cercetarea de doctorat cu genericul ”Studierea particularităților epidemiologice ale hepatitelor virale, B și D cu evaluarea impactului social”. 3. „Studiul de seroprevalență pentru evaluarea impactului vaccinării contra Hepatitei B în Republica Moldova”. Au fost susținere 2 cercetări științifice la tema hepatitelor virale: 1. Tratamentul antiviral interferon-free la pacienții cu hepatită virală C cronică. Evoluția infecției cronice virale Delta – de la hepatită cronică la carcinom hepatocelular																																																																						
					7 ANSP- Indicatorul (7) - Cuprinderea vaccinală contra hepatitei virale B a grupurilor cu risc sporit de infectare în anul 2021, comparativ cu anul 2020, a avut o tendință de creștere, constituind cu prima doză - 58,7%, cu a II-a doză - 52,6%, cu a III-a doză - 31,5% și cu a IV-a doză - 80,5%.																																																																						
					8 ANSP Incidența hepatitelor virale B, C și D cu date dezagregate pe criteriile de vîrstă și mediul de trai <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="4">Incidența HVB acută la copii și maturi</th> <th colspan="4">Incidența HVB acută în mediul urban și rural de trai</th> </tr> <tr> <th>Maturi</th> <th>Copii</th> <th>Urban</th> <th>Rural</th> <th>Maturi</th> <th>Copii</th> <th>Urban</th> <th>Rural</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>0,12</td> <td>0,13</td> <td>0,16</td> <td>0,09</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>0,3</td> <td>0,01</td> <td>0,37</td> <td>0,19</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="4">Incidența HVC acută la copii și maturi</th> <th colspan="4">Incidența HVC acută în mediul urban și rural de trai</th> </tr> <tr> <th>Maturi</th> <th>Copii</th> <th>Urban</th> <th>Rural</th> <th>Maturi</th> <th>Copii</th> <th>Urban</th> <th>Rural</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>0,55</td> <td>0</td> <td>0,54</td> <td>0,37</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>0,64</td> <td>0</td> <td>0,92</td> <td>0,19</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Incidența HVB acută la copii și maturi				Incidența HVB acută în mediul urban și rural de trai				Maturi	Copii	Urban	Rural	Maturi	Copii	Urban	Rural	2020	0,12	0,13	0,16	0,09					2021	0,3	0,01	0,37	0,19						Incidența HVC acută la copii și maturi				Incidența HVC acută în mediul urban și rural de trai				Maturi	Copii	Urban	Rural	Maturi	Copii	Urban	Rural	2020	0,55	0	0,54	0,37					2021	0,64	0	0,92	0,19				
	Incidența HVB acută la copii și maturi				Incidența HVB acută în mediul urban și rural de trai																																																																						
	Maturi	Copii	Urban	Rural	Maturi	Copii	Urban	Rural																																																																			
2020	0,12	0,13	0,16	0,09																																																																							
2021	0,3	0,01	0,37	0,19																																																																							
	Incidența HVC acută la copii și maturi				Incidența HVC acută în mediul urban și rural de trai																																																																						
	Maturi	Copii	Urban	Rural	Maturi	Copii	Urban	Rural																																																																			
2020	0,55	0	0,54	0,37																																																																							
2021	0,64	0	0,92	0,19																																																																							
					9 ANSP În perioada noiembrie 2016 – decembrie 2021, de tratament antiviral au beneficiat 24844 pacienți cu hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D. Comisia specializată pentru inițierea tratamentului antiviral a MSMPS, în conformitate cu prevederile Ordinului MSMPS nr. 1315/2018; nr. 641/2016; nr. 1314/2018, care au ca scop acoperirea obiectivelor Programului Național pentru combaterea hepatitelor B, C și D pentru anii 2017-2021, în perioada noiembrie 2016 – decembrie 2021 a inclus în tratament antiviral pacienți cu hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D după cum urmează (abs.): 2020 HCV-1432 HBV/HDV – 706 Total 2020 – 2138																																																																						

					2021 HCV-1744 HBV/HDV – 908 Total 2021 – 2652 2016-2021 HCV -19564 HBV/HDV -5280 Total 2016-2021 - 24844
					10 ANSP Registrul național de evidență a bolnavilor cu hepatite virale acute, cronice și cu ciroze hepatice de etiologie virală nu a fost elaborat din lipsa resurselor financiare .
	1.7. Monitorizarea și evaluarea realizării Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Sănătate Publică	2021	1. Ponderea accesului populației la sistemele îmbunătățite de apă potabilă și sanitație 2. Incidența a bolilor netransmisibile condiționate de apa potabilă neconformă normelor sanitare 3. Numărul de instituții pentru copii conectate la sisteme durabile de apă potabilă per an 4. Rata populației care are acces la sisteme durabile de apă potabilă 5. Numărul redus de izbucniri epidemice de boli infecțioase și incidența scăzută a bolilor condiționate de apă 6. Nivelul sporit de performanță a sistemelor colective de alimentare cu apă, de sanitație și a altor sisteme	1 ANSP Ponderea populației cu acces durabil la surse sigure de apă potabilă, în a. 2020, a constituit 68,4% (a. 2019 – 65,2%, 2018, - 67,9 și a. 2017 – 67,0), în sectorul urban acest indice este de 92,0% (a. 2019 – 91,6%, 2018 – 90,3% și a. 2017 – 89,0%), în cel rural 53,6% (a. 2019 -44,6%, 2018 – 44,1% și a. 2017 – 43,0%). 2 ANSP În sistemul național de statistică medicale nu se colectează date privind bolile netransmisibile condiționate de apa potabilă neconformă normelor sanitare. 3 ANSP 303 instituții pentru copii, conectate în anul 2021 la sisteme de apeduct și 491 instituții pentru copii și tineri conectate la sisteme durabile, de apă potabilă - apeducte. 4 ANSP Rata populației care are acces la sisteme durabile de apă constituie - 68, 4% 5 ANSP Izbucniri epidemice de boli infecțioase nu s-au înregistrat 6 Min mediului Este actualizată Strategia de alimentare cu apă și canalizare (2014-2030 și stabilite ținte specifice pentru atingerea obiectivului general bazat pe performanța sistemelor colective de alimentare cu apă și sanitație, starea ecologică a resurselor de apă și necesitatea consolidării cadrului instituțional și de reglementare. Ca urmare a aplicării principiului regionalizării serviciului de alimentare cu apă și canalizare și susținerii organismelor internaționale prin proiecte investiționale, au fost creați 8 operatori regionali, care și-au extins aria de activitate în mediul rural. In conformitate cu datele Biroului Național de Statistică, numărul localităților cu acces la sistemul public de alimentare cu apă comparativ cu anul 2019 a crescut în localitățile rurale cu 28 sisteme și cu circa 500 km de

				7. Campanii de informare privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea	rețele de apeduct construite mai mult față de anul 2020. În anul 2021 din Fondul Ecologic Național au fost aprobate mijloace financiare în scopul îmbunătățirii stării ecologice a mediului și sănătății populației 117 proiecte noi și în derulare.
					7 ANSP Pentru sporirea nivelului de informare și sensibilizare privind siguranța apei, igiena și sănătatea, în anul 2021 sau realizat diferite acțiuni în cadrul Zilei Mondiale a Apei – 22 martie, Zilei Mondiale a Igienei Mâinilor – 5 mai, Ziua internațională a spălatului pe mâini – 15 octombrie. La nivel național, conform datelor preliminare a raportul statistic privind Promovarea sănătății și educație pentru sănătate în domeniul informării privind siguranța apei potabile au fost organizate în jur de 170 de seminare și au fost instruite circa 15 mii de persoane, elaborate și editate 30 de materiale informaționale. Prin sursele mass-media naționale și locale s-au derulat circa 45 emisiuni, reportaje televizate, difuzate 17 emisiuni radio, publicate 44 materiale în presă și 114 de informații în resursele internet. Au fost organizate 24 acțiuni în comunitate (serate, flash-mob, concursuri, etc.). De către lucrătorii medicali au fost susținute circa 62500 de convorbiri individuale, elaborate 260 buletine sanitare.
	1.8. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025 și modificarea acestuia, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul implementării Programului după o jumătate de perioadă, estimat 3. Documentul modificat, după caz	1 ANSP Realizată Raportul de evaluare a Programului a fost elaborat și plasat pe pagina WEB a instituției (https://old.ansp.md/rapoarte-si-dari-de-seama-privind-apa-si-sanatatea/) 2 ANSP Programul național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova a completat cadrul național de politici în domeniul apei, sanitației și sănătății și a servit ca temei pentru realizarea a numeroase acțiuni pentru îmbunătățirea calității apei potabile, creșterea semnificativă și îmbunătățirea accesului la sisteme de apă și sanitație gestionate în siguranță, consolidarea capacităților de management și funcționalității a sistemelor de apă și canalizare. Astfel, conform datelor BNS în anul 2020, lungimea totală a apeductelor și rețelelor publice de distribuție a apei s-a extins cu circa 500 km de rețele noi construite sau cu 3,4% și a constituit 15,4 mii km. De asemenea, au fost reconstruite 49,9 km de apeducte și rețele publice de distribuție a apei. Astfel, acces la sistemul public de alimentare cu apă în a.2020 au avut 53 municipii și orașe și 769 localități rurale, ceea ce reprezintă 53,6% din localitățile țării. Cu serviciu public de canalizare au fost asigurate în a. 2020 - 8,1% din totalul localităților țării, 94,5% din municipii și orașe și 4,9% din localitățile rurale. Cea mai mare pondere a localităților cu acces la sistemul public de canalizare s-a înregistrat în mun. Chișinău (71,4%), UTA Găgăuzia (21,9%) și regiunea Centru (8,2%), iar localitățile din regiunile Sud și Nord au cele mai mici rate de acces (5,8% și, respectiv, 4,5%). A fost perfecționat cadrul normativ național, fiind aprobată de către Parlament Legea 282/2019 privind calitatea apei potabile, în vigoare din 03.01.2021, a fost modificată Legea 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, a fost aprobat Regulamentul sanitar

						privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă prin HG 1466/2016. Prin ordinul comun al miniștrilor sănătății și mediului Nr. 609/65 din 21.07.2017 a fost adoptat Ghidul Național pentru elaborarea planurilor de siguranță a apei potabile, care a creat cadrul normativ de elaborare de către operatori a acestor planuri. Prin Ordinul MADRM nr. 128 din 25.06.2020 au fost aprobate „Instrucțiunii privind elaborarea secțiunii specializate „Apă și Sanitație” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)”.
						3 ANSP A fost elaborat proiectul HG privind modificarea privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1063/2016 cu privire la aprobarea Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2030 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 314 art. 1141) Link: https://www.euwipluseast.eu/images/2020/10/PDF/Proiect_modificare_RO.pdf
		1.9. Includerea valorilor numerice ale incidenței bolilor condiționate de apă (de preferință, pentru 5 tipuri de boli) în Programul național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Sănătate Publică	2018–2021	Raportul de progres elaborat și publicat	ANSP Pe parcursul anilor 2020-2021 situația epidemiologică la compartimentul bolilor diareice acute condiționate de apă este favorabilă, se atestă o stabilitate a morbidității la următoarele forme nozologice: holera – 0 cazuri, febra tifoidă – 0 cazuri, shigeloza (dizenteria) - 0,22 cazuri la 100 mii populație (a.2020); 0,25 cazuri la 100 mii populație (a.2021). Totodată se atestă o creștere a morbidității cu 15,7% prin infecția cu Esherihioze în anul 2021 - 8.28 cazuri la 100 mii populație, în comparație cu anul 2020 – 7,16 cazuri la 100 mii populație. Se menține favorabilă situația privind incidența hepatitei virale A. Astfel, în a.2020 incidența a fost de 0,25 cazuri la 100 mii populație, în a.2021 – 0,45 cazuri

10. Domeniul de intervenție: Dreptul la muncă și protecție socială

Obiectivul I: Existența unei forțe de muncă durabile și diversificate

Ținta strategică A : Un nivel sporit al ocupării și o remunerare egală pentru o muncă de valoare egală

Indicatori de rezultat:

1. Scăderea exodului forței de muncă în domeniile medical și al educației
  2. Creșterea ratei de angajare în rândul migranților, al tinerilor, al femeilor române, al persoanelor cu dizabilități, al persoanelor în etate și al celor din mediul rural
  3. Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor ce aparțin minorităților naționale
  4. Creșterea ratei de acoperire a plăților din domeniul protecției sociale pentru asigurarea unui nivel de trai decent
- Sporirea gradului de asigurare cu locuințe sociale dotate a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

				realiz are		
1	Sporirea posibilităților de ocupare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă	1.1. Prestarea serviciilor de angajare, întreprinderea măsurilor de ocupare a forței de muncă în conformitate cu necesitățile individuale ale persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018– 2022	1. Planurile anuale de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă elaborate și aprobate; numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă 2. Actele normative naționale privind securitatea și sănătatea în muncă aliniate la standardele internaționale din domeniu 3. Numărul de șomeri beneficiari ai serviciilor de angajare 4. Măsuri active de ocupare a forței de muncă și de plasare în câmpul muncii 5. Rata de ocupare, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 6. Rata șomajului, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 7. Ponderea persoanelor cu dizabilități plasate în câmpul muncii din numărul total de șomeri cu dizabilități înregistrați; disparitatea	Realizată pentru perioada de raportare 1. Plan de activitate al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru anul 2021 aprobat de MSMPS pe 25.01.2021 Pe parcursul a 12 luni 2021, ANOFM prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (STOFM) a lucrat cu 75740 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv au fost înregistrați 37001 șomeri noi. 2.- Legea nr. 191/2020 „pentru modificarea unor acte normative”; - Hotărârea Guvernului nr. 697/2018 „privind aprobarea Cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de câmpuri electromagnetice”; - Hotărârea Guvernului nr. 151/2019 „privind aprobarea Cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă în industria extractivă prin lucrări miniere de suprafață sau subterane”; - Hotărârea Guvernului nr. 906/2020 „privind aprobarea Cerințelor minime de securitate și sănătate pentru utilizarea de către lucrători a echipamentelor individuale de protecție la locul de muncă”. 3. Pe parcursul anului 2021, STOFM au lucrat cu 62575 șomeri, dintre care 25525 trecători din anul 2020. Numărul șomerilor noi înregistrați în anul 2021 a constituit 37001. Analizând structura beneficiarilor de servicii de ocupare a forței de muncă, evidențiem următoarele: - 70844 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă au beneficiat de servicii de informare, dintre care 55696 persoane cu statut de șomer inclusiv trecători din a. 2020 (27493 au fost femei); - 27667 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă au beneficiat de servicii de intermediere a muncii, dintre care 24453 persoane cu statut de șomer, (12466 au fost femei); - 7849 șomeri au beneficiat de servicii de ghidare în carieră (4487 au fost femei). uncii Din anul 2019 se implementează noua Lege nr.105/ 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de munca și asigurarea de șomaj, prin care au fost incluse un set de măsuri noi, și anume: a) formarea profesională; b) subvenționarea locurilor de muncă; c) suportul pentru crearea sau adaptarea locului de muncă; d) consultanța, asistența și sprijinirea inițierii unei afaceri e) susținerea proiectelor de inițiativă locale f) stimularea mobilității forței de muncă. Conform datelor BNS⁵, în trimestrul IV 2021, rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 40,0%. Rata de ocupare a bărbaților (44,2%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a femeilor (36,2 %). În distribuția pe medii de reședință acest indicator a avut valoarea 47,1% în mediul urban și 35,4 în mediul rural. Rata de ocupare a populației în vârstă aptă de muncă (16-58 ani pentru femei și 16-62 ani pentru bărbați) a fost de 51,0%, a populației în vârstă de 15-64 ani – 47,6%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a înregistrat valoarea de 30,7%.

⁵ <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7318>

					salarială dintre sexe (%) 8. Ponderea tinerilor care nu lucrează, nu învață și nu sînt încadrați în programe de formare profesională	6 Rata șomajului, conform datelor BNS, în trimestrul IV 2021 a înregistrat valoarea de 2,6%, Rata șomajului la bărbați a fost de 3,3%, iar la femei – de 1,9%; în mediul urban – 2,0 % și în mediul rural – 3,2 %. În rândul persoanelor de 15-24 ani rata șomajului a constituit 9,6 %, valoarea acestui indicator a înregistrat disparități importante pe medii (4,7% mediul urban și 14,3% mediul rural), iar în categoria de vîrstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 4,7 % (6,5% pentru bărbați și 2,0 % – femei). Conform datelor ANOFM pe parcursul anului 2021 au fost înregistrați 610 șomeri cu dizabilități, dintre care 262 femei. Din nr. 610 șomerilor cu dizabilități înregistrați au fost angajați 59 persoane cu dizabilități 8 Conform datelor BNS, în trimestrul IV 2021, ponderea tinerilor NEET a constituit 16,3% din numărul total de tineri cu vîrsta de 15-24 ani, 23,2% - în rândul tinerilor de 15-29 ani și, respectiv, 27,8% în rândul celor de 15-34 ani. Suplimentar, comunicăm că, în anul 2020, ministerul a operat modificări și completări la Legea nr.105/ 2018. Proiectul elaborat a fost adoptat de Parlament (Legea nr. 137 din 16.07.2020 pentru modificarea unor acte normative). Printre principalele modificări menționăm introducerea conceptului de „tineri NEET” și a prevederilor privind serviciile de identificare a acestora. Prin modificarea dată, se urmărește contractarea serviciilor de identificare a tinerilor NEET de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) de la prestatorii acreditați în acest sens, care au misiunea de identificare a tinerilor NEET, evaluarea problemelor cu care se confruntă și care-i țin departe de piața muncii, informarea acestora cu privire la diversele servicii de care ar putea beneficia, inclusiv și pentru a fi integrați pe piața muncii. La moment acest serviciu se află în faza de pilotare cu suportul financiar și metodologic al ILO și în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Moldova în 2 raioane din Republica Moldova (Căușeni și Cantemir).
2	Elaborarea programelor specializate pentru soluționarea problemei asigurării cu locuințe sociale a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase	2.1. Evaluarea necesităților de suport pentru oferirea de locuințe sociale tinerilor, persoanelor cu dizabilități, familiilor de etnie romă și familiilor numeroase	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Necesități de suport evaluate 2. Programele specializate elaborate și implementate	2 Șingerei 36 de apartamente sociale sunt distribuite tinerilor specialiști – 16, persoanelor cu dizabilități severe – 2; familiilor cu copii cu dizabilități severe – 2; familiilor cu 3 și mai mulți copii - 14; tineri care au avut statut „copil orfan” până la împlinirea vârstei majoratului – 2; Căușeni Cu suportul ”AO CCF- Moldova, copil comunitate, familie” și altor donatori, în anul 2021 au fost procurate 2 case de locuit pentru 2 familii numeroase, social vulnerabile Anenii noi Din sursele Consiliului Raional în cooperare cu ONG au fost procurate 3 case pentru familiile numeroase

11. Domeniul de intervenție: Drepturile copilului						
Obiectivul I: Protecția copilului						
Ținta strategică A: Rata copiilor separați de familie și numărul de copii plasați în instituții rezidențiale, diminuate						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial	1.1. Prevenirea separării copilului de familie	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	2018–2022	1. Capacități consolidate ale autorităților tutelare locale și teritoriale în exercitarea atribuțiilor lor funcționale 2. Procesul de luare a deciziilor privind separarea copilului de familie, uniformizat 3. Sistemul de prestații sociale pentru susținerea familiei și protecția copilului, eficientizat 4. Rețeaua de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv a serviciilor de intervenție timpurie, dezvoltată	<i>Realizată pentru perioada de raportare</i> 1. În cadrul proiectului Consiliului Europei „Combaterea violenței împotriva copiilor din Republica Moldova” în luna martie a anului 2021 a fost elaborat un manual de formare orientat spre consolidarea capacităților profesioniștilor în vederea prevenirii, identificării și intervenției precoce în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor. În baza acestui document, care a fost denumit ”Materialul de instruire privind intervenția în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor” au fost organizate trei instruirii (în format on-line) pentru grupuri mixte de asistenți sociali și alți profesioniști din cadrul echipelor multidisciplinare (medici/asistenți medicali, polițiști și pedagogi); 2. În perioada 27-28 mai și 2-3 iunie 2021 în parteneriat cu Asociația ”Amici dei Bambini”, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a organizat seminarul de instruire specialiștilor din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială privind noile modificări aduse cadrului legal și normativ în domeniul adopției prin aprobarea LP112/2020; 3. Ministerul Muncii și Protecției Sociale cu susținerea UNICEF Moldova a elaborat <i>Manualul privind protecția copiilor în timpul pandemiei Covid - 19</i> . Scopul Manualului constă în îmbunătățirea accesului la protecție și servicii de calitate pentru copii în perioada de pandemie. Manualul este destinat autorităților locale/teritoriale, prestatorilor de servicii, specialiștilor în domeniul protecției copilului și persoanelor în grija cărora se află copiii. 4. În scopul facilitării implementării prevederilor <i>Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului</i> , la data de 15 decembrie 2021 prin ordin comun a Ministrului Muncii și Protecției Sociale, Ministrului Sănătății, Ministrului Afacerilor Interne și Ministrului Educației și Cercetării nr. 17/1173/528/1652 a fost aprobat Ghidul de aplicare practică a mecanismului de cooperare intersectorială. Acest document a fost elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale cu susținerea Oficiului Consiliului Europei la Chișinău și oferă specialiștilor un șir de recomandări și informații utile menite să asigure intervenții multisectoriale și multidisciplinare eficiente și de calitate în fiecare caz suspect sau confirmat de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic de copii. Ghidul se adresează tuturor reprezentanților instituțiilor de învățământ, medico-sanitare și de asistență socială, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, culturale, de ordine publică, inspectoratul de stat al muncii, altor autorități și instituții publice cu atribuții în domeniul protecției copilului.

					2 Prin Ordinul Ministrului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 570 din 17.06.2021 au fost aprobate modelele uniforme de acte în scopul implementării corespunzătoare a Legii nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
					3 A fost majorat cuantumul indemnizației zilnice pentru copiii plasați în serviciile de asistență parentală profesionistă, casă de copii de tip familial, tutelă/curatelă, casă comunitară pentru copii în situație de risc și centrul de plasament pentru copii separați de părinți (HG 378/2018). Astfel, acestea pentru anul 2021 constituie: - în zilele obișnuite 13 lei; - în ziua de naștere a copilului 113 lei; - în zilele de sărbătoare 80 lei. În luna Decembrie 2021 au fost operate modificări în HG nr. 1478/2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii, prin care a fost majorat cuantumul indemnizației unice la nașterea copilului cu 609 lei. Astfel, începând cu 01 ianuarie 2022, cuantumul acestei indemnizații constituie 10068 lei.
					4 Au fost dezinstituționalizați din instituțiile rezidențiale și de învățământ special 63 de copii: - Asistență parentală profesionistă – 5 copii; - Tutelă – 9 copii; - Familii biologice – 43 copii; - Familii extinse – 2; - Casă de tip familie - 4 În vederea asigurării incluziunii educaționale de calitate în instituțiile de educație timpurie pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și dizabilități, în anul 2021, au fost dezvoltate 98 de servicii de sprijin și personal de suport. Astfel a fost creat un mediu prietenos, protectiv, securizat și dezvoltativ pentru acești copii. Totodată, în vederea schimbului de bune practici privind îngrijirea și educația copiilor, a fost organizat și desfășurat un Program de instruire și mentorare a părinților copiilor cu vârsta 0-7 ani cu CES și dizabilități din raioanele Cantemir, Călărași și Sîngerei în vederea consolidării capacității acestora de a le oferi sprijin copiilor în dezvoltarea lor, în funcție de necesitățile specifice ale acestora. În total, au fost organizate câte 4 sesiuni (online) per raion, cu participarea a circa 500 de părinți/reprezentanți legali ai copiilor. Instruirile au avut o rezonanță locală accentuată, astfel, participând toți părinții doritori, care au copii înmatriculați în grădinițele din cele 3 raioane. În mod special, a fost abordată tematica „Acordarea suportului psiho-emoțional copiilor în condițiile pandemiei Covid-19”. Sesiunile de instruire au fost realizate în colaborare cu Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF), cu suportul UNICEF și al Agenției de Dezvoltare a Austriei (ADA). Ca rezultat, circa 1400 de copii, dintre care 89 de copii cu CES și/sau dizabilități au fost beneficiarii unui nivel înalt al calității privind educația oferită acasă. 4. Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii continuă a fi prestat de toate UAT ale republicii de care beneficiază cca 45000 copii.

		1.2. Stoparea graduală a instituționalizării copiilor cu vârste de până la 3 ani și reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; administrația publică locală	2018–2022	1. Serviciile de planificare familială și de formare a abilităților parentale pentru creșterea și educarea copiilor, dezvoltate 2. Servicii de (re)integrare a copiilor în familie, de sprijin familial și de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru copiii cu vârste de până la 3 ani și pentru cei cu dizabilități, dezvoltate	1 În curs de realizare Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în contextul implementării eficiente a HG nr. 889/2013 privind organizarea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii este în proces de definitivare a Metodologiei privind programul de sprijin familial "Mellow Parenting", care urmează a fi aprobată prin Ordinul Ministrului Muncii și Protecției Sociale MEC A fost elaborat <i>Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022</i> și aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 995 din 23.07.2021. Totodată, pentru implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale: a fost organizat și desfășurat un Program de instruire și mentorare a părinților copiilor cu vârsta 0-7 ani cu CES și dizabilități din raioanele Cantemir, Călărași și Sîngerei în vederea consolidării capacității acestora de a le oferi sprijin copiilor în dezvoltarea lor, în funcție de necesitățile specifice ale acestora. În total, au fost organizate câte 4 sesiuni (online) per raion, cu participarea a circa 500 de părinți/reprezentanți legali ai copiilor. Instruirile au avut o rezonanță locală accentuată, astfel, participând toți părinții doritori, care au copii înmatriculați în grădinițele din cele 3 raioane. În mod special, a fost abordată tematica „Acordarea suportului psiho-emoțional al copiilor în condițiile pandemiei Covid-19”; a fost implementat un Program de educație parentală în vederea consolidării competențelor de activitate cu familia a 150 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău, cu referire la prevenirea abuzului/violenței față de copiii mici. Programul a fost realizat în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare în Drepturile Copilului (CIDDC) cu suportul Save the Children International.

Ținta strategică B: Percepția și atitudinea față de violența asupra copiilor, schimbate

Indicator de rezultat:

Rata sporită a situațiilor de identificare, referire și asistență a cazurilor de violență, de neglijare și de exploatare a copiilor

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Prevenirea și combaterea violenței, a neglijării și a exploatării copiilor	1.2. Organizarea unor campanii de informare și sensibilizare a populației, cu implicarea copiilor, în scopul prevenirii	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației,	2018–2022	1. Numărul anual de campanii de informare și al acțiunilor de sensibilizare 2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate	1 Realizată pentru perioada de raportare. Pe parcursul lunii martie 2021, Ministerul Muncii și Protecției Sociale în Parteneriat cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău a organizat 3 sesiuni de instruire a specialiștilor din cadrul asistenței sociale, ordinii publice și sănătății cu genericul "Teoria și practica intervenției în cazurile de violență sexuală asupra copiilor." Pentru prevenirea și combaterea violenței, a neglijării, a explorării copiilor, dar și pentru a cultiva comportamente sigure și responsabile la copii, pentru a crește nivelul de reziliență a acestora la

		violentei asupra copiilor, inclusiv prin traducerea, adaptarea și difuzarea informațiilor privind Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatarea sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote)	Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	3. Activități de sensibilizare ce vizează copiii, părinții și munca profesională cu copiii 4. Numărul de activități naționale și locale organizate de Ziua europeană a protecției copiilor împotriva exploatarea sexuale și a abuzurilor sexuale (18 noiembrie)	pericolele din mediul online, pentru a obține o abordare comprehensivă a siguranței online în școală, prin implicarea tuturor actorilor din sistemul educațional, în colaborarea cu CI La strada, au fost elaborate <i>Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online</i>. În anul de studii 2020-2021, <i>Standardele</i> sunt pilotate în 6 instituții de învățământ din țară. După pilotare se vor analiza rezultatele și ulterior, acestea vor deveni obligatorii pentru toate instituțiile de învățământ din țară. În scopul implementării eficiente a acestor Standarde, au fost desfășurate sesiuni de formare a cadrelor de conducere, cadrelor didactice și psihologilor școlari, au fost elaborate: <i>Ghidul pentru cadrele didactice din învățământul primar și Ghidul pentru cadrele didactice din învățământul gimnazial</i>. La 27.10.2021, în cadrul Proiectului Consiliului Europei (CoE) „Combaterea violenței împotriva copiilor în Republica Moldova”, a avut loc o ședință de lucru cu participarea reprezentanților din APC (MEC), Parlament, inclusiv consultantul internațional - expert în domeniul siguranței și securității în internet - John Carr, În cadrul ședinței au fost prezentate principalele aspecte ale politicilor CoE, provocările și necesitățile existente în procesul de asigurare a protecției copiilor în mediul online, dar și oportunitățile de asistență externă în acest domeniu. Toate acestea se vor regăsi într-un document - „Linii directoare privind respectarea, protejarea și realizarea drepturilor copiilor în mediul digital” care este un prim act de acest gen elaborat la nivel mondial de CoE. Acesta va servi ca temei pentru activități de combatere la nivel național a fenomenului în cauză. În scopul informării și familiarizării populației cu privire la protecția copiilor de la diferite forme de violență, incidente sau accidente, precum și măsurile necesare pentru preîntâmpinarea săvârșirii infracțiunilor și implicarea acestora în fenomenul infracțional, de către subdiviziunile Poliției teritoriale, urmare analizei fenomenului predominant, la nivel local au fost inițiate 9 campanii de informare. În perioada anului 2021 (semestrul II a anului de studii 2020-2021 și 4 luni ale anului de studii 2021-2022), pe întreg teritoriul țării, în incinta instituțiilor de învățământ preuniversitar, au fost organizate și desfășurate 7234 sesiuni de informare, după cum urmează: ◆ – 2440 - cu elevii claselor I-IV, la care au participat în total 68458 elevi; ◆ – 4775 - cu elevii claselor V-IX, la care au participat 149415 elevi; ◆ – 919 cu elevii claselor X-XII, la care au participat 27073 elevi. De către angajații Poliției au fost organizate 115 ședințe cu părinții/reprezentanții legali, fiind sensibilizați 1873 de părinți/reprezentanți legali, totodată au fost organizate 364 ședințe cu cadrele didactice, la care au participat 3758 profesori. Toate activitățile au fost petrecute cu respectarea strictă a cerințelor măsurilor de combatere a pandemiei Covid-19, activități analogice nu a fost posibil de desfășurat în toate instituțiile de învățământ din țară din motivul restricțiilor impuse de CNESP. Totodată, de către angajații Poliției au fost desfășurate 7895 activități de informare destinate copiilor și părinților desfășurate (asupra pericolului lăsării fără supraveghere a copiilor, vicii sociale răspândite în rândul minorilor etc.), prin care au fost sensibilizați și informați 214712 minori și 95409 persoane adulte. În scopul familiarizării societății civile și sensibilizării opiniei publice privind activitățile desfășurate de Poliție pe domeniul siguranței copiilor, de către IP teritoriale, au fost reflectate 1459 activități cu mass-media, dintre care: 1329 materiale informative publicate prin intermediu rețelelor de

					socializare, 12 emisiuni la posturile de radio, 24 reportaje la posturile de televiziune și 94 informații prin intermediul publicațiilor din presa scrisă. La 23.10.2021 a fost aprobat Ordinul IGP nr. 70 cu privire la organizarea și punerea în aplicare a Campaniei de informare cu genericul "Prevenirea violenței sexuale în rândul tinerilor. Rolul consimțământului", în perioada 25 noiembrie – 24 decembrie 2021, de comun cu Centrul Internațional „La Strada”. https://politia.md/ro/content/ 18 noiembrie - Ziua Europeană pentru Protecția Copiilor împotriva Exploatării Sexuale (politia.md) La 15.12.2021, prin Ordinul interministerial nr.17/1173/528/1652 semnat între MMPS, MS, MAI, MEC a fost aprobat Ghidul de aplicare practică a mecanismului de cooperare intersectorială prevăzut în HG nr.270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului În acest context, către consiliile raionale, municipale și locale pentru protecția drepturilor copilului (H.G. nr.409/1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului) de către salariații Poliției au fost expediate – 125 (750-2020) prezentări privind cazurile de încălcare a drepturilor copiilor, cazurile copiilor delicvenți și ale părinților ce nu-și îndeplinesc obligațiunile părintești. De asemenea, către Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate (H.G. nr.7/2016 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate) au fost expediate 652 demersuri dintre care fiind examinate doar 384 cazuri, iar în adresa Autorității tutelare teritoriale, au fost expediate 192 demersuri cu privire la necesitatea stabilirii unei măsuri destinate copiilor cu comportament deviant (art.11 al Legii nr.229/2018), din ele fiind examinate 145 cazuri. Totodată, au fost expediate 128 sesizări în adresa instituțiilor de învățământ și 45 înștiințări expediate în adresa altor instituții. În scopul executării art. 8 și art. 20 al Legii nr. 140/2013, HG nr.270/2014, al Ordinului interdepartamental nr. 153/1043/1042/293 din 08.10.2014 cu privire la aprobarea Fișei de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului și Ordinului IGP nr. 79/2015 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor metodice privind intervenția Poliției în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, angajații Poliției au expediat au expediat 6084 (4169-2020) fișe de sesizare în adresa autorităților tutelare locale, dintre care: Violență psihologică – 504 (231-2020) cazuri, dintre care: cu vârsta sub 13 ani – 331 copii (173 fete și 158 băieți); cu vârsta 14 - 15 ani – 84 copii (51 fete și 33 băieți); cu vârsta 16 - 17 ani – 89 copii (47 fete și 42 băieți). Violență fizică – 995 (511-2020) copii, dintre care: cu vârsta sub 13 ani – 553 copii (203 fete și 350 băieți); cu vârsta 14 - 15 ani – 265 copii (107 fete și 158 băieți); cu vârsta 16 - 17 ani – 177 copii (61 fete și 116 băieți). Violență sexuală – 238 (103-2020) copii; dintre care:

					cu vârsta sub 13 ani – 84 copii, (64 fete și 19 băieți); cu vârsta 14 - 15 ani – 110 copii, (109 fete și 1 băieți); cu vârsta 16 -17 ani – 44 copii, (41 fete și 3 băieți). Neglijare – 4335 (3324-2020) copii, dintre care: cu vârsta sub 13 ani – 2124 copii, (893 fete și 1231 băieți); cu vârsta 14 -15 ani – 1409 copii, (687 fete și 722 băieți); cu vârsta 16 -17 ani – 802 copii, (333 fete și 469 băieți). Exploatare – 12 (0-2020) copii, dintre care: cu vârsta sub 13 ani – 4 copil (3 fete, 1 băiat); cu vârsta 14 -15 ani – 2 copii (2 fete); cu vârsta 16 -17 ani – 7 copil, (5 fete și 2 băiat). Urmare sesizărilor efectuate, de comun cu autoritatea tutelară locală, au fost plasați 517 (422-2020) copii în instituții de plasament, dintre care 357 (305-2020) în regim de urgență. Cât privește documentarea cazurilor de încălcare a legislației cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, pentru încălcarea prevederilor din Legea nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, conform prevederilor art. 65 Cod contravențional, în perioada anului 2021, a fost întocmit 1 (1-2020) proces-verbal cu privire la contravenție. Anul 2021 - 6084 fișe de sesizări .
					2 În cadrul proiectului Consiliului European „Combaterea violenței împotriva copiilor din Republica Moldova” în luna martie a anului 2021 a fost elaborat un manual de formare orientat spre consolidarea capacităților profesioniștilor în vederea prevenirii, identificării și intervenției precoce în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor. Acest document, care a fost denumit ”<i>Materialul de instruire privind intervenția în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor</i>” a fost distribuit tuturor structurilor teritoriale de asistență socială.
					3 Pe parcursul anului 2021 consilierii de la Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii au asistat 31 apelanți adulți, oferindu-le consiliere psihologică. Aceste apeluri au conținut informații cu referire la aspecte de relaționare părinte-copil și anume la modalitatea în care părintele ar putea aborda copilul pentru a forma un dialog.
					4 La data de 18 noiembrie 2021, Centrul Internațional ”La Strada” a organizat un eveniment public cu genericul ”Exploatarea sexuală și abuzul sexual online al copiilor. Relatăriile supraviețuitoarelor din Republica Moldova”. În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai diverselor autorități publice și au fost puse în discuție principalele constatări privind serviciile de care au beneficiat supraviețuitoarele abuzului și exploatării sexuale online și necesitățile despre care acestea au menționat și de a încuraja autoritățile publice să întreprindă măsuri în domeniu prin reflectarea măsurilor în documente de politici publice.

						În vederea implementării corespunzătoare a Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, Ministerul Afacerilor Interne a fost desemnat în calitate de autoritate națională responsabilă de monitorizarea implementării Convenției.

Obiectivul II: Consolidarea sistemului de justiție juvenilă

Ținta strategică A: Rata copiilor care au comis infracțiuni implicați în programe speciale de reeducare

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Specializarea și instruirea reprezentanților profesiilor implicate în sistemul de justiție juvenilă	1.1. Instruirea inițială a judecătorilor și procurorilor cu privire la cauzele penale cu implicarea minorilor	Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor	2018–2022	Numărul de procurori și judecători instruiți anual	Realizată pentru perioada de raportare INJ a instruit 30 persoane- candidați la funcția de judecător, 40 persoane-candidați la funcția de procuror, în total 70 beneficiari, în cadrul următoarelor sub-module de studiu: - „Investigarea infracțiunilor contra familiei și minorilor”; - „Investigarea infracțiunilor privind viața sexuală”; - „Cercetarea judecătorească a infracțiunilor contra familiei și minorilor”; - „Cercetarea judecătorească a infracțiunilor privind viața sexuală”.
		1.2. Instruirea continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la examinarea cauzelor penale cu implicarea minorilor	Institutul Național al Justiției	2018–2022	1. Numărul de instruirii desfășurate anual 2. Numărul de judecători și procurori instruiți anual	1 INJ a organizat 16 activități de formare continuă după cum urmează: Seminare „Măsuri de protecție a copiilor victime a abuzului sexual ” (10 februarie, 29 septembrie); Persoane instruite: 35 avocați CNAJGS. Webinar „Exploatarea și abuzul sexual în mediul online asupra copiilor” (11 februarie); Persoane instruite: 46 judecători, 28 procurori. Seminar „Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (10 martie); Persoane instruite: 29 asistenți judiciari, 28 grefieri, 4 consultanți ai procurorilor, 11 specialiști. Școală de primăvară „Investigarea cazurilor de exploatare și abuz sexual asupra copiilor în mediul online” (25-26 mai); Persoane instruite: 20 judecători, 56 procurori. 2 Cursuri de instruire „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (2 iunie, 14 iunie); Persoane instruite: 14 judecători, 11 procurori, 45 asistenți judiciari, 21 grefieri, 8 consultanți ai procurorilor, 18 specialiști. Curs de instruire „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la violența în familie/violența față de copii” (3-4 iunie); Persoane instruite: 55 asistenți judiciari, 26 grefieri, 8 consultanți ai procurorilor, 15 specialiști. Seminar „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (15 iunie); Persoane instruite: 11 judecători, 15 procurori.

					Seminar „Justiția în interesul copilului” (16 iunie); Persoane instruite: 12 judecători, 19 procurori. Seminar „ Aspecte psiho-fiziologice ale minorilor implicați în infracțiuni cu caracter sexual” (7 septembrie); Persoane instruite: 5 judecători, 18 asistenți judiciari, 21 grefieri, 6 consultanți ai procurorilor, 3 specialiști. 2 Cursuri de instruire „Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor” (8 noiembrie, 7 decembrie); Persoane instruite: 4 judecători, 11 procurori, 20 asistenți judiciari, 13 grefieri, 15 consultanți ai procurorilor, 15 specialiști. Seminar „Investigarea infracțiunilor cu caracter sexual săvârșite de minori și împotriva minorilor” (9 noiembrie); Persoane instruite: 4 judecători, 17 procurori. Seminar „Justiția în interesul copilului” (10 noiembrie); Persoane instruite: 11 judecători, 14 procurori. Curs de instruire „Particularitățile examinării cauzelor cu privire la violența în familie/violența față de copii” (9-10 decembrie); Persoane instruite: 17 asistenți judiciari, 13 grefieri, 16 consultanți ai procurorilor, 13 specialiști. CSM În perioada de raportare au fost delegați pentru participare la seminarele organizate cu tematici privind examinarea cauzelor penale cu implicarea minorilor - 145 judecători. Seminarele organizate s-au desfășurat în perioada 11-18 iunie 2021 și 5-12 noiembrie 2021 și fac parte din modulul Protecția minorilor și violența în familie, inclus în Planurile calendaristice modulare de formare continuă a judecătorilor și procurorilor semestrul I și semestrul II, anul 2021.
					2 INJ - total persoane instruite: 771 dintre care 127 judecători, 171 procurori, 184 asistenți judiciari, 122 grefieri, 57 consultanți ai procurorilor, 75 specialiști, 35 avocați CNAJGS.
		1.3. Instruirea agenților constatați, a polițiștilor și a ofițerilor de urmărire penală privind constatarea și investigarea cauzelor cu	Ministerul Afacerilor Interne	2018–2022	1. Numărul de instruirii anuale 2. Numărul de agenți constatați, de polițiști și de ofițeri de urmărire penală instruiți anual
					1 Realizată pentru perioada de raportare MAI pe parcursul perioadei de raportare domeniul de referință a fost abordat în cadrul Modulului „Constatarea contravențiilor și modulul „Constatarea infracțiunilor” în cadrul următoarelor cursuri: Facultatea drept, ordine publică și securitate civilă (DOPSC): (Licență și master) - 6 cursuri, 327 persoane instruite Formare inițială subofițeri: 6 cursuri, 414 persoane instruite Formare inițială ofițeri: 6 cursuri, 156 persoane instruite Formarea continuă ofițeri: 1 curs, 47 persoane instruite Total cursuri: 19 Total instruite: 943 persoane

		implicarea minorilor				2 Au fost organizate 4 activități în 2021 fiind instruiți la pregătirea de specialitate 87 ofițeri de urmărire penală ai secțiilor de urmărire penală din cadrul a 7 Inspectorate de Poliție ale Inspectoratului General al Poliției, cu genericul „Investigarea infracțiunilor cu implicarea minorilor”, în cadrul cărora a participat în calitate de formator un reprezentant din cadrul Direcției generale urmărire penală. La 11.02.2021, 1 angajat al DPDOSP a MAI, a participat în cadrul Webinarului privind abuzul sexual și exploatarea sexuală în mediul online asupra copiilor pentru judecători, procurori și ofițeri de urmărire penală/investigație, organizat de proiectele EndOCSEA@Europe și Combaterea violenței împotriva copiilor în Republica Moldova, desfășurat online, în cadrul proiectului „Protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzurilor sexuale în Republica Moldova.
		1.4. Instruirea funcționarilor din cadrul autorităților publice locale privind cauzele cu implicarea minorilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Numărul de instruirii anuale 2. Numărul de funcționari instruiți anual	1 Realizată pentru perioada de raportare În cadrul proiectului Consiliului European „Combaterea violenței împotriva copiilor din Republica Moldova” în luna martie a anului 2021 a fost elaborat un manual de formare orientat spre consolidarea capacităților profesioniștilor în vederea prevenirii, identificării și intervenției precoce în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor. În baza acestui document, care a fost denumit ”Materialul de instruire privind intervenția în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor” au fost organizate trei instruirii (în format on-line) pentru grupuri mixte de asistenți sociali și alți profesioniști din cadrul echipelor multidisciplinare (medici/asistenți medicali, polițiști și pedagogi); 2. Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în parteneriat cu Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii a organizat ateliere de instruire privind colaborarea multidisciplinară în cadrul Centrului regional de asistență a copiilor victime/martori ai infracțiunilor (Barnahus). În cadrul acestor instruirii au participat asistenți sociali, ofițeri de urmărire penală, judecători, avocați, procurori.
						2 În cadrul instruirilor privind intervenția în cazurile de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor au participat peste 200 de specialiști. În cadrul instruirilor privind colaborarea multidisciplinară cu privire la activitatea Centrului regional de asistență a copiilor victime/martori ai infracțiunilor au participat peste 150 de specialiști.
2	Crearea și consolidarea mecanismului național de dejudiciarizare a cauzelor penale cu implicarea minorilor în conflict cu legea	2.1. Instituirea mecanismului de dejudiciarizare la nivel național	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2020	Cadrul normativ elaborat și adoptat	Realizată parțial Legea 299/2018 a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2020, însă urmează a fi elaborat, aprobat și implementat mecanismul de colaborare interinstituțională pentru a pune în aplicare prevederile acestei legi. În acest sens, MSMPS a publicat anunțul privind inițierea elaborării proiectului pentru aprobarea mecanismului de colaborare interinstituțională: https://msmps.gov.md/transparenta-decizionala/consultari-publice/anunturi-proiecte-supuse-consultarilor-publice/
						Realizată pentru perioada de raportare

		2.2. Dezvoltarea și promovarea măsurilor extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea minorilor	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Afacerilor Interne	2020–2022	1. Rata cauzelor penale dejudiciarizare anual 2. Numărul de minori eliberați anual de răspunderea sau pedeapsa penală	În anul 2021, procurorii au finalizat urmărirea penală în 663 cauze penale privind minori, dintre care: - 530 cauze penale au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond; - 130 cauze penale, urmărirea penală a fost încetată; - 3 cauze penale urmărirea penală a fost clasată - pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Procurorii au adoptat hotărâri extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea minorilor în 130 cauze penale. Cea mai mare rată de încetare a urmăririi penale, ca și în anii precedenți, revine institutului împăcării. Astfel, din numărul total de cauze penale soluționate cu hotărâri extrajudiciare, procurorii au luat următoarele decizii: -în 89 cauze penale, s-a dispus încetarea urmăririi penale în baza art.109 din Codul penal, în legătură cu împăcarea părților. - în 9 cauze penale, urmărirea penală a fost încetată în baza art.285 alin.(2) p.2) din Codul de procedură penală, pe motiv că persoana nu a atins vârsta răspunderii penale. - în 21 cauze penale, urmărirea penală a fost încetată în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată. - în 11 cauze penale, procurorii, au încetat urmărirea penală în baza art.54 și art.104 Cod penal - liberarea de răspundere penală a minorilor cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ. MAI la comiterea a 695 (606-2020) infracțiuni înregistrate în perioada anului 2021, au participat 1163 (1137-2020) minori, dintre care 1087 (1056-2020) băieți și 76 (81-2020) fete, ce atestă o creștere la capitolul participării minorilor la comiterea infracțiunilor.
		2.3. Asigurarea dreptului minorilor aflați în detenție de a fi în contact cu familia	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018–2022	Rapoarte anuale elaborate	Realizată pentru perioada de raportare Penitenciarul pentru minori nr. 10-Goian elaborează rapoarte trimestriale care reflectă colaborarea dintre specialiștii instituției penitenciare și părinții sau rudele minorilor aflați în detenție. Pentru o reintegrare eficientă în societate a minorului, un rol important îl are menținerea legăturii cu familia și sprijinul acesteia, care dezvoltă nemijlocit motivarea spre schimbare. Odată cu sosirea minorului în instituție, una din nevoile sociale primordiale este starea relației dintre minor și familie. În cazul în care legătura cu familia este întreruptă, sunt depuse eforturi de restabilire a acesteia. Un alt aspect important de colaborare a familiei cu instituția este reprezentarea intereselor legale în perfectarea actelor de identitate ale minorilor, fiind necesară prezența obligatorie a părinților/tutorei. Până la instituirea stării de urgență în sănătate publică, activitățile de creație artistică se organizau cu prezența fizică a părinților, fiind planificate și desfășurate activități de tipul „Ziua ușilor deschise” (părinții fiind îndemnați să-și viziteze copii, iar acoperirea cheltuielilor pentru procurarea biletele de călătorie tur-retur, erau suportate de către partenerii de dezvoltare).

						Din cauza situației pandemice, au fost sistate aceste activități, însă, minorilor li s-a oferit posibilitatea menținerii legăturii cu părinții prin intermediul platformei „Skype” și prin intermediul suplínirii numărului convorbirilor telefonice. În viitor, odată cu restabilirea situației în sănătate publică, se propune revenirea la activitățile cu prezența fizică a părinților și conlucrarea la direct între părinți și angajații penitenciarului. Una dintre activitățile de acest gen preconizată pentru perioada relativ apropiată se referă la încheierea anului de studii și anume „Ultimul sunet”. Raportul Avocatului Poporului pentru drepturile copilului: Monitorizarea implementării recomandărilor Avocatului Poporului pentru drepturile copilului privind respectarea drepturilor copiilor aflați în detenție: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/09/Raport-dr-penitenciare-red.-1-3-1.pdf La 24 noiembrie 2021, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, a prezentat în cadrul ședinței Comisiei parlamentare drepturile omului și relații interetnice, constatările privind situația copiilor aflați în detenție, reflectate în Raportul tematic: ”Respectarea dreptului la învățătură a deținuților minori din instituțiile penitenciare” http://ombudsman.md/news/ombudsmanul-copilului-a-prezentat-constatarile-privind-respectarea-drepturilor-copiilor-aflati-in-detentie-la-comisia-parlamentara-drepturile-omului-si-relatii-interetnice/ Decizia Comisiei drepturile omului si relații interetnice: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/12/24-78-187-10025-din-13.12.2021.semnat-2-8.pdf
3	Implementarea măsurilor punitive neprivative de libertate aplicate minorilor în conflict cu legea	3.1. Aplicarea alternativelor pentru detenție în privința minorilor trași la răspundere penală	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2018–2022	1. Cauzele penale examinate 2. Numărul de măsuri alternative aplicate 3. Numărul de minori condamnați care au beneficiat de măsuri alternative	Realizată pentru perioada de raportare 1. Numărul cauzelor penale examinate – 627 (330 – condamnați). 2. Numărul măsurilor alternative aplicate – 159. 3. Numărul minorilor condamnați care au beneficiat de măsuri alternative – 159. Instanțele judecătorești au examinat și pronunțat 420 sentințe în privința la 589 minori. Cu referire la numărul de măsuri alternative aplicate, pe parcursul anului 2021, instanțele judecătorești au dispus liberarea de pedeapsă penală, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ, prevăzute de art. 104 din Codul penal, în 12 cauze penale. Pe parcursul anului 2021, au fost condamnați 12 minori care au beneficiat de măsuri alternative.
12. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor tinere						
Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor tinere în Republica Moldova						
Ținta strategică A: Codițiile pentru conferirea de noi abilități tinerilor în domeniul educației și instruirii, create						
Indicatori de rezultat:						
1. Sporirea măsurilor de dezvoltare și educație a tinerilor						
2. Creșterea ratei de participare a tinerilor la procesul de luare a deciziilor						
Creșterea garanțiilor de securitate a tinerilor în mediul on-line						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

2	Consolidarea mecanismelor de informare a tinerilor	2.1. Asigurarea dreptului tinerilor de a se informa prin Internet și de a utiliza biblioteci cu echipament modern	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2021	1. Numărul de biblioteci cu echipament modern 2. Numărul de beneficiari din rândul tinerilor, cu date dezagregate pe ani	1 Realizată În anul 2021, numărul total de biblioteci care activau constituie – 2631 Numărul de biblioteci dotate cu computere – 1909 Biblioteci naționale - 2; Biblioteci publice teritoriale – 1305 http://bnrm.md/files/accesDedicat/Date%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20Sistemului%20Na%C8%9Bional%20de%20Biblioteci%20%C3%AEEn%20anii%202017-%202021%20%C3%AEEn%20lucru.pdf
		2.2. Organizarea de emisiuni radio și TV pentru tineri și cu implicarea tinerilor	Instituția publică națională a audiovizualului și Compania "Teleradio-Moldova"; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2021	Numărul de emisiuni radio și TV pentru și cu implicarea tinerilor realizate anual	Realizată În perioada iulie- decembrie 2021 în 15 UAT de nivelul II au fost desfășurate <i>campanii de informare a tinerilor</i> privind oportunitățile de dezvoltare la nivel local și național, precum promovarea activismului civic și participării tinerilor în procesul decizional. Urmare evaluării activității Consiliilor Raionale/ Municipale ale Tinerilor, Consiliilor Locale/Comunitare, pentru implicare și rezultate remarcabile obținute în implementarea programului în anul 2021, Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova a organizat <i>Gala Premiilor pentru Consiliile Locale ale Tinerilor</i> (ediția 2021) în cadrul căreia au fost menționate cele mai bune inițiativă ale tinerilor, cei mai activi voluntari, proiecte de tineret, departamente, tineri activi care au contribuit la crearea consiliilor locale ale tinerilor, realizarea diverselor proiecte comunitare. În total au fost premiați 5 consilii locale ale tinerilor, 5 consilii raionale/municipale, 4 departamente, 18 tineri și 3 specialiști de tineret din cadrul APL de nivel I și II.

13. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor vârstnice

Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor vârstnice în Republica Moldova

Ținta strategică A: Participare socială și bătrânețe demnă pentru persoanele vârstnice

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea participării sociale și la procesul de luare a deciziilor a persoanelor vârstnice

2. Sporirea indicelui de calitate a vieții pentru persoanele vârstnice

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat în domeniul protecției și incluziunii	1.2. Monitorizarea aplicării Planului de acțiuni privind implementarea	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Atitudinea socială față de persoanele	Realizat pentru perioada de raportare Raport privind implementarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici a fost elaborat și remis Guvernului https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/06/Raport-Plan-imbattranire-2020-final.pdf

	persoanelor vîrstnice	Programului pentru integrarea problemelor îmbătrînirii în politici		vîrstnice (indicele de percepție) 3. Datele privind gradul de încadrare în cîmpul muncii a persoanelor vîrstnice dezaggregate pe domenii ocupaționale 4. Coeficientul îmbătrînirii 5. Gradul de reflectare a fenomenului îmbătrînirii în politicile naționale	2 Nerealizată Nu sunt date privind indicele de percepție.
					3. Realizată pentru perioada de raportare În anul 2021, au fost angajați 2609 persoane cu vârsta de 50 de ani și peste.
					4 Realizată La începutul anului 2021, coeficientul de îmbătrînire a populației a constituit 22,5%, ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrînire demografică. Comparativ cu începutul anului 2017, acesta a înregistrat o majorare cu 3,3 puncte procentuale
					5 În curs de realizare. În ultimii ani a sporit gradul de reflectare a fenomenului îmbătrînirii în politicile naționale din domeniul populației și dezvoltării, precum Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, Legea cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2022-2024, 2023-2025. La fel, au fost înaintate propuneri la proiectul Planului Național de Dezvoltare (2022-2024). Urmează să fie elaborate un șir de documente de politici în baza datelor prezentate în Raportul Studiului “Generații și Gen”, unde la fel va fi abordată problema îmbătrînirii populației.

2	Consolidarea mecanismului de instruire și educație a persoanelor vârstnice la nivel național	2.3. Promovarea înființării cluburilor de educație a persoanelor vârstnice în cadrul unor structuri deja existente (ONG-uri, școli, licee, universități, biblioteci, case de cultură etc.)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Locații identificate/ înființate 2. Rata persoanelor vârstnice care frecventează aceste cluburi	1 Realizată pentru perioada de raportare Prin intermediul Programului de granturi pentru mobilizarea vârstnicilor, pe parcursul anilor 2018-2020, în total au fost create 12 cluburi ale persoanelor în etate în următoarele localități: Ciolacu Nou și Glinjeni din rl Fălești, Izvoare din rl Florești, or. Fălești, Sireți din rl Strășeni, Bulboaca din rl Anenii Noi, Verejeni din rl Telenești, Soroca, Pârlița din rl Ungheni, s. Palanca din rl Călărași, s. Solonceni și Țahnăuți din rl Rezina. La fel, în anul 2021 au mai fost create și renovate 3 cluburi pentru vârstnici: - Clubul Vârstnicilor din Șolcani, r-nul Soroca; - Centrul de Agreement pentru Seniori din s. Volovița, r-nul Soroca; - Pe parcursul anului 2021 a fost renovat Clubul de Seniori Vișorenii din s. Vișoara, r-nul Edineț, numărul de beneficiari al acestuia crescând până la 50 de persoane În total 15 cluburi pentru vârstnici create (2018-2021). MEC în anul 2021 a demarat o activitate cu implicarea Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” în procesul de diversificare a ofertei educaționale. Astfel, DVV International în Moldova a desfășurat un curs de formare pentru adulți cu tematica <i>Un pas spre profesionalizarea specialiștilor în Educația Adulților</i>. În cadrul cursului au fost formați 16 formatori. Totodată, DVV International în Moldova susține demersul organizațiilor partenere din Chișinău, Orhei și Căușeni pentru dezvoltarea acestora în Centre de Educație a Adulților. În anul 2021, cca 1200 persoane au beneficiat de diferite cursuri de formare. În cadrul cursurilor, adulții și-au dezvoltat competențe ocupaționale, de tip soft-skills, competențe de activism civic. Formările au avut drept scop integrarea diferitor categorii de adulți (inclusiv persoanele aflate în detenție) în viața socială. Formările desfășurate de DVV International sunt realizate din fondurile BMZ (Ministerul Federal pentru colaborare internațională și dezvoltare a Germaniei) . Centrele de educație a adulților create (s. Rogojeni, r-nul Șoldănești; s. Pripiceni, r-nul Rezina; s. Oxentea, r-nul Dubăsari; s. Sărata Nouă, r-nul Leova; or. Leova) în scopul promovării importanței continuării educației, acumulării de cunoștințe pentru vârstnici, sunt funcționale în continuare, iar cca 30 de persoane vârstnice sunt implicate în activitatea centrelor și în alte activități. 2 În activitățile cluburilor sunt implicate aproximativ 580 de persoane.

3	Consolidarea competitivității și a capacităților persoanelor de vîrstă prepensionară și a persoanelor vîrstnice pe piața forței de muncă	3.1. Desfășurarea anuală a campaniilor de promovare a persoanelor vîrstnice active și de combatere a ageismului (discriminării pe criterii de vîrstă)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Numărul de campanii desfășurate anual 2. Numărul de materiale distribuite anual 3. Numărul de persoane informate	1 Acțiune realizată parțial. Ministerul Muncii și Protecției sociale în comun cu AO, PLAI", s.Viișoara, r-l Edineț, a organizat campania de informare privind conceptul de îmbătrânire activă, în cadrul Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active, fiind distribuite 300 pliante și 1000 de persoane informate.
		3.2. Încurajarea și motivarea angajatorilor în a le asigura persoanelor de vîrstă prepensionară și persoanelor vîrstnice o orientare în carieră și cursuri vocaționale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Ponderea persoanelor vîrstnice încadrate în câmpul muncii 2. Numărul de angajatori care organizează cursuri vocaționale	IRrealizată pentru perioada de raportare Prin Legea nr. 105/ 2018 se oferă șanse de angajare și suport inclusiv categoriilor vulnerabile pe piața muncii. Astfel, conform art.23, lit. e) persoanele cu vîrstă de 50 de ani și peste reprezintă o categorie de șomeri care necesita suport suplimentar pe piața muncii. În anul 2021, au fost angajați 2609 persoane cu vîrsta de 50 de ani și peste.
		3.3. Implementarea programelor de autoangajare și de antreprenariat pentru persoanele de vîrstă pre pensionară	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Numărul de programe desfășurate 2. Numărul de participanți 3. Numărul de persoane vîrstnice care desfășoară activități de antreprenariat	1 Acțiune realizată Legea nr. 105/ 2018 vine sa ofere șanse de angajare si suport inclusiv categoriilor vulnerabile pe piața muncii. Astfel, conform art.23, lit. e) persoanele cu vîrstă de 50 de ani și peste reprezintă o categorie de șomeri care necesita suport suplimentar pe piața muncii. În acest context, în scopul angajării în câmpul muncii a șomerilor care necesită suport suplimentar pe piața muncii și promovarea spiritului antreprenorial, conform art. 39 din Legea 105/ 2018 pentru promovarea ocupării forței de munca si asigurarea de șomaj, șomerii, printre care se regăsesc și persoanele cu vîrstă de 50 de ani pot beneficia de consultanță, asistență și sprijinire în inițierea unei afaceri. Aceasta fiind o măsură activă de ocupare a forței de muncă, urmărește sprijinirea financiară a șomerilor care doresc să inițieze o activitate de antreprenariat și recăștigarea independenței financiare, crearea de locuri de muncă, dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale a șomerilor, stimularea dezvoltării întreprinderilor noi, prin facilitarea accesului acestora la finanțare. Astfel, șomerii pot beneficia de subvenții care vor compensa 50% din cheltuielile aferente creării unei afaceri, dar nu mai mult de 10 salarii lunare medii pe economie pentru anul precedent.
					3 Acțiune realizată parțial. Implementarea măsurii pentru inițierea unei afaceri proprii din Legea. 105/ 2018 a început efectiv în anul 2021. Așadar, conform art.39 din Legea nr.105/ 2018 - 6 șomeri și-au creat activitate de antreprenariat în rezultatul acordării subvențiilor. Date dezagregate pe șomerii din categoria 50 și peste nu deținem la moment.	

Ținta strategică B : Un indice sporit al calității vieții persoanelor vârstnice						Realizări 2021
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	
1	Asigurarea accesului persoanelor vârstnice la serviciile sociale	1.3. Definierea pachetului de servicii sociale statutare adresate persoanelor vârstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; administrația publică locală	2018–2022	1. Actul normativ aprobat 2. Numărul anual de persoane vârstnice care au beneficiat de servicii sociale, cu date dezagregate pe sexe și medii urban/rural	2 Realizată pentru perioada de raportare Informația privind numărul beneficiarilor de servicii sociale, incluse în pachetul minim de servicii sociale pentru anul 2021: Serviciul social de suport monetar adresat familiilor/persoanelor defavorizate -2383 Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii -3445 Serviciul social Asistență personală – 2446
		1.4. Asigurarea implementării Programului de ajutor social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social sau un ajutor pentru perioada rece a anului 2. Rata cererilor care au fost aprobate din numărul total de cereri depuse 3. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social sau de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vârstnică 4. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural	1 Realizată pentru perioada de raportare Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social (la situația din 01.11.2021) a constituit 69032, iar de ajutor pentru perioada rece a anului – 224654 familii. Totodată, conform datelor CNAS, în 11.2021 au fost efectuate 36755 plăți de ajutor social și în 12.2021 – 37802 plăți. În 12.2021 au fost efectuate 217039 plăți de ajutor pentru perioada rece a anului. Rata cererilor care au fost aprobate din numărul total de cereri depuse a constituit peste 90%. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social care declară în componența sa cel puțin o persoană vârstnică a constituit circa 43%, iar ponderea familiilor beneficiare de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vârstnică – circa 70% Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural a constituit circa 77%.
2	Continuarea implementării reformei sistemului de pensii	2.1. Asigurarea indexării pensiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;	2018–2022	1. Procedurile de indexare întreprinse 2. Rata de înlocuire a salariului cu pensia pentru limită de vârstă	1 Realizată pentru perioada de raportare În anul 2021, conform modificărilor operate prin Legea nr. 27 din 12 martie 2021 pentru modificarea unor acte normative, pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare va fi egal cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 1 octombrie – cu rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs.

			Casa Națională de Asigurări Sociale; Ministerul Finanțelor			Modalitatea de indexare sus-menționată se utilizează la determinarea coeficientului de indexare a prestațiilor de asigurări sociale începând cu data de 1 aprilie 2021. În context, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, s-a stabilit coeficientul de indexare la 1 aprilie 2021 de 3,89%, ținându-se cont de media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani. A fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 162 din 8 septembrie 2021 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat. Având în vedere rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs, la 1 octombrie 2021, toate pensiile stabilite și recalulate în temeiul Legii privind sistemul public de pensii, au fost indexate cu coeficientul indexării de 3,86%: 2 Rata de înlocuire a salariului cu pensia pentru limită de vîrstă pentru anul 2021 a constituit 3,36%
3	Implicarea Republicii Moldova în realizarea Strategiei globale și a Planului de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	3.1. sem Moldova a angajamentelor în conformitate cu Strategia globală și Planul de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2019–2022	Angajamentele asumate și implementate	<i>Realizată pentru perioada de raportare</i> Obiectivele Strategiei globale și a Planului de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale OMS sunt preluate în actele normative naționale: Obiectivul 3 din ODD: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vîrstă; În proiectul Strategiei Naționale de SP se prevede dezvoltarea serviciilor integrate, serviciilor la domiciliu de lungă durată Programul Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin HG nr. 1372/2017 (pct 14, lit o), p. 22, lit. j), pct. 23, lit. c), pct. 33) În cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală, persoanele vîrstnice beneficiază de asistență medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, elaborat în limita mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, care include următoarele tipuri de asistență: asistența medicală urgentă la etapa prespitalicească; asistență medicală primară, inclusiv prescrierea medicamentelor compensate; asistență medicală specializată de ambulator, inclusiv stomatologică; asistență medicală spitalicească; servicii medicale de înaltă performanță; îngrijiri medicale la domiciliu. Populația generală, inclusiv pensionarii sunt asigurați cu medicamente compensate în număr de 152 DCI din contul mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru tratament de susținere în condiții de ambulator conform Listei medicamentelor compensate aprobate. Totodată, de către MSMPS au fost luate angajamente cu referire la dezvoltarea serviciilor de îngrijiri integrate medico-sociale la domiciliu, îngrijiri paliative și îngrijiri comunitare, inclusive în cadrul Centrului comunitar de sănătate mintală (CCSM)
5	Asigurarea acoperirii necesarului de servicii geriatrice, centrate pe	5.2. Creșterea gradului de acoperire cu medici geriatri	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2021	Numărul de medici geriatri raportat la localități	Anenii noi -1 medic Leova 1 medic Cimișlia 3 medici

	persoană, la toate nivelurile	5.3. Includerea serviciilor geriatrice în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală potrivit cu necesitățile și riscurile de sănătate ale populației	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Serviciile geriatrice incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală	Realizată În Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală este stabilit acordarea serviciilor medicale geriatrice orientate spre probleme specifice persoanelor în vârstă, de îngrijiri de lungă durată, cu accent pe servicii specifice de tratament geriatric de lungă durată al maladiilor cronice, reabilitare (kinetoterapie, medicină fizică), recuperare geriatrică. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126829&lang=ro#

14. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor cu dizabilități

Obiectivul I: Asigurarea cadrului legal și de politici în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități

Ținta strategică A: Drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurate, protejate și pe deplin respectate

Indicatori de rezultat:

1. Încorporarea aspectelor de gen și dizabilitate în toate politicile sectoriale, în cadrul normativ national și în practicile curente
  2. Creșterea accesibilității infrastructurii sociale, a transportului și a mediului informațional pentru persoanele cu dizabilități
  3. Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități încadrate în câmpul muncii
  4. Reducerea ratei de instituționalizare a persoanelor cu dizabilități, inclusiv a minorilor plasați în instituții rezidențiale
  5. Creșterea incluziunii persoanelor cu dizabilități în sistemul de învățământ (cu date dezagregate pe grade de dizabilitate și nivelele instituțiilor de învățământ)
  6. Sporirea ratei de acoperire a necesităților persoanelor cu dizabilități cu plăți și servicii de protecție socială
  7. Sporirea gradului de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică și la luarea deciziilor în domeniul public
  8. Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități care beneficiază de măsuri de suport în luarea deciziilor, bazate pe voința și convingerile beneficiarului
- Reducerea ratei persoanelor cu dizabilități care au fost lipsite de dreptul de luare a deciziilor în privința sa

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021

1	Realizarea politicii de stat privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017–2022	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică centrală; administrația publică locală	Anual	1. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat de măsuri de protecție socială în comunitate 2. Numărul de instituții educaționale incluzive 3. Numărul de copii și tineri din cadrul instituțiilor educaționale incluzive care au beneficiat de educație de calitate în fiecare an 4. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat, în fiecare an, de servicii medicale și de reabilitare de calitate în raport cu numărul celor care au nevoie de astfel de servicii 5. Rata de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități 6. Rata de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală 7. Gradul de accesibilitate a infrastructurii, transportului, informațiilor și comunicațiilor pentru persoanele cu dizabilități, în fiecare an	1 Realizată Beneficiază de pensii de dizabilitate circa 121283 persoane. De alocație socială de stat beneficiază circa 52285 persoane cu dizabilități, care nu întrunesc condițiile pentru a beneficia de pensii de dizabilitate (vârsta în raport cu stagiul de cotizare). Beneficiază de alocația pentru îngrijire, însoțire și supraveghere circa 13138 persoane cu dizabilități severe. Anual, beneficiază de Ajutor Social circa 51000 de familii defavorizate, mărimea medie a prestației constituie 1081 lei/lunar, iar de APRA beneficiază circa 214000 de familii defavorizate, mărimea prestației este de 500 lei (pentru 5 luni ale sezonului rece, noiembrie – martie). Conform datelor structurilor teritoriale de asistență socială, beneficiază de compensația pentru serviciile de transport circa 137 833 persoane cu dizabilități și 15503 persoane cu dizabilități locomotorii, inclusiv circa 10086 de copii cu dizabilități și respectiv 1805 de copii cu dizabilități locomotorii. 4 Realizată pentru perioada de raportare În anul 2021, de bilete de reabilitare/recuperare au beneficiat circa 8113 persoane, dintre care la Centrul „Victoria” – 4395 persoane și la Centrul „Speranța ” – 2378 persoane. Biletele de reabilitare se eliberează beneficiarilor prin intermediul Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei din teritoriu, în baza recomandărilor medicale și ordinii de înscriere în rând pentru primirea biletului. Asigurarea cu mijloace ajutătoare tehnice a persoanelor cu diferite forme de afecțiuni, deformații și maladii ale aparatului locomotor, precum și prestarea serviciilor de reabilitare medicală a persoanelor cu dizabilități locomotorii și a veteranilor de război este realizată de către CREPOR. În anul 2021, potrivit datelor statistice, numărul total al beneficiarilor de servicii protetico-ortopedice, reabilitare medicală și profesională aflate la evidența CREPOR, a constituit 58666 persoane, dintre care solicitanți primari - 3429 persoane. 90 % sau 53148 persoane din totalul celor aflați la evidența instituției, necesită confecționarea și asigurare cu articole protetico-ortopedice. Astfel, de către CREPOR au fost asigurate: - cu proteze ale membrelor superioare și inferioare – 574 persoane; - cu încălțăminte ortopedică – 8307 persoane; - cu bandaje, orteze, corsete – 2848 persoane; - cu fotolii rulante – 639 persoane; - cu cadre de mers - 418 persoane; - cu cîrje/subcoate – 733 persoane; - cu bastoane – 246 persoane; - cu alte mijloace – 210 persoane. Totodată, în cadrul Centrului funcționează staționarul de 125 paturi, dintre care 25 paturi în Secția protezare primară, complicată și atipică și 100 paturi pentru acordarea serviciilor de reabilitare medicală.

				8. Numărul de campanii de informare a populației cu privire la drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități	Secția consultativă din cadrul CREPOR funcționează cu o capacitate de 200 vizite pe zi și 100 vizite pe zi în Secția protetico-ortopedică. În anul 2021, de servicii de consultare, investigare și tratament în staționar au beneficiat 2574 persoane și ambulatoriu 9458 persoane. În perioada de referință, specialiștii din cadrul CREPOR-ului au acordat servicii de reabilitare profesională pentru 3 persoane cu dizabilități. 5 Realizată Pe parcursul anului 2021 la subdiviziunile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (STOFM) au fost înregistrate cu statut de șomer în total 617 persoane cu dizabilități (1,67% din nr. total de șomeri înregistrați). Persoanele cu dizabilități înregistrate la ANOFM beneficiază gratuit de toate măsurile de ocupare în condițiile Legii nr.105/2018. În perioada de referință, urmare a suportului oferit de STOFM au fost plasate în câmpul muncii 188 persoane cu dizabilități (30,47% din numărul total al persoanelor cu dizabilități înregistrate cu statut de șomer). În scopul asigurării conexiunii între oferta de muncă cu dizabilități și cererea de muncă înregistrată la ANOFM, structurile teritoriale au prestat persoanelor următoarele servicii: - informare privind piața muncii: 4022 beneficiari cu dizabilități; - ghidare în carieră, cu scopul susținerii persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă în identificarea oportunităților educaționale și profesionale: 284 beneficiari cu dizabilități; - intermediere a muncii, inclusiv cu selectarea și repartizarea persoanelor la angajatori pentru ocuparea locurilor de muncă vacante înregistrate în baza de date: 980 beneficiari cu dizabilități; - reabilitare profesională prin repartizarea șomerilor cu dizabilități locomotorii către Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare (CREPOR): 3 beneficiari. În anul 2021 în scopul sporirii accesului beneficiarilor la serviciile de ghidare în carieră, ANOFM a realizat mai multe măsuri de modernizare a platformei www.cariera.anofm.md prin care s-a creat posibilitatea de utilizare a platformei Cognitrom Career Planner (CCP) în regim online. Platforma de ghidare în carieră CCP permite persoanelor elaborarea profilului vocațional și corelarea acestuia cu profilul ocupațional. În context, începând cu luna noiembrie 2021 primii doritori au putut beneficia de acest serviciu de la distanță. Pe parcursul anului 2021 platforma CCP a fost accesată de 48 persoane cu dizabilități. Conform datelor BNS, este disponibilă informația privind: Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități a constituit 13,7%. În distribuția pe sexe acest indicator a înregistrat valorile: 12,8% pentru bărbați și 14,7% pentru femei. Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități din mediul urban a fost mai înaltă (14,9%) în comparație cu rata pentru persoanele din mediul rural (13,0%). https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6952 7 Agencia Națională Transport Auto a atenționat, toți operatorii de transport rutier înregistrați în Republica Moldova, care prestează servicii de transport rutier de persoane prin servicii regulate și în regim de taxi contra cost, despre obligativitatea respectării prevederilor art. 20 alin. (1) și (2) din

					Legea nr. 60/2012 cu privire la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, în partea ce ține de adaptarea mijloacelor de transport în comun aflate în circulație conform necesităților persoanelor cu dizabilități locomotorii (ghidarea manuală), precum și obligația ca operatorii de taxi să asigure cel puțin o mașină adaptată transportului persoanelor cu dizabilități care utilizează fotoliul rulant. Constituie discriminare refuzul conducătorului de taxi de a asigura transportul persoanei cu dizabilități și al dispozitivului de mers. Dispozitivul este transportat gratuit, fără aplicarea unor taxe suplimentare. În prezent pe teritoriul municipiului Chișinău activează 6 unități de transport în regim de taxi, adaptate pentru necesitățile persoanelor cu dizabilități al aparatului locomotor, iar tarifele aplicate pentru prestarea serviciilor sunt standarde pentru toți pasagerii transportați, în același timp conform statisticilor interne, în mediu sunt recepționate câte 5-7 plasări de comandă pe zi, pentru unitățile de transport adaptate. Inspectorii Agenției în cadrul controalelor planificate, efectuate în baza Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, verifică permanent respectarea obligațiilor prevăzute în art. 20, alin. (1) și (2) din Legea nr. 60/2012, de către operatorii de transport rutier supuși controlului, iar în caz de nerespectare de către aceștia a obligațiilor vizate, sunt atrași la răspundere contravențională conform prevederilor art. 221/1 al Codului contravențional. Conform informației din extrasul din baza de date a Agenției, ce conține informația despre procesele-verbale întocmite, cu privire la contravenții, pentru încălcarea legislației privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun, 9 operatori de transport rutier au fost atrași pe perioada anului 2021, la răspundere contravențională conform prevederilor art. 221/1 al Codului contravențional, fiind aplicate amenzi în mărime de 1740 u.c. Agenția continuă verificarea și asigurarea respectării de către operatorii de transport rutier ce prestează servicii de transport de persoane în regim de taxi contra cost a obligațiilor prevăzute în Codul transporturilor rutiere nr. 150/2014 și Legea nr. 60/2012. Conform datelor cercetării statistice “Prestațiile și utilizarea transportului electric”, în anul 2020, din 439 troleibuze aflate în inventar, 311 troleibuze erau adaptate pentru transportarea persoanelor cu dizabilități (față de 290 unități în anul 2019), inclusiv 288 în municipiul Chișinău și 23 în municipiul Bălți. https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7194
					8 Realizată Anual, MSMPS elaborează și implementează un plan de acțiuni dedicat Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități (3 decembrie), cu implicarea autorităților publice locale, agențiilor internaționale și societății civile. Acțiunile din Plan, sunt axate pe promovarea drepturilor, incluziunea socială și abilitățile persoanelor cu dizabilități. În acest sens se organizează expoziții cu vânzare a obiectelor confecționate de persoane cu dizabilități, expoziții fotografice realizate de persoanele cu dizabilități, conferințe de presă, mese rotunde, competiții sportive etc. ➤ La data de 14 și 22 aprilie 2021 au fost desfășurate două ateliere de informare privind accesul la servicii a persoanelor cu dizabilități din raioanele Cantemir și Căușeni.

						➤ La data de 12 și 18 mai 2021 au fost organizate două ateliere de informare cu privire la accesul la servicii medicale primare a persoanelor cu dizabilități din raioanele Strășeni și Rîșcani. ➤ În data de 22 iunie 2021 a fost organizat focus-grupul privind implementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități cu managerii serviciilor sociale și asistenții sociali comunitari din raionul Orhei. În cadrul întrunirii, managerii și asistenții și-au expus opiniile cu privire la implementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități, au vorbit despre provocări și succese în implementarea Programului la nivelul r. Orhei și au expus problemele persoanelor cu dizabilități din comunitățile pe care le reprezintă. ➤ În luna iunie 2021 au fost elaborate două articole privind modificările legislative ce țin de aprobarea Procedurii de angajare asistată a persoanelor cu dizabilități și aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă. Articolele au fost publicate pe pagina www.incluziune.md și distribuite pe rețelele de socializare ale AOPD. ➤ AOPD a elaborat un pliant privind serviciile sociale în raionul Orhei și distribuit pe platformele web ale AOPD: www.incluziune.md și www.aopd.md precum și persoanelor cu dizabilități din regiune. <i>Pliantul „Servicii sociale în raionul Orhei”</i> http://incluziune.md/wp-content/uploads/2021/07/SERVICII-SOCIALE-Orhei-02-07-2021-var-2.pdf http://aopd.md/wp-content/uploads/2021/07/Pliant-SERVICII-SOCIALE-Orhei-02-07-2021-var-2.pdf ➤ La data de 5 și 6 iulie 2021 pe pagina de facebook AOPD au fost desfășurate focus-grupuri cu reprezentanții DAS și Centrele de sănătate mintală de la nivel național, cu privire la monitorizarea implementării Planului de acțiuni pentru anul 2020 al Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2017-2021. ➤ În data de 12 iulie 2021 a fost desfășurat focus-grup cu prestatorii de servicii în domeniul intervenției timpurii privind monitorizarea implementării acțiunilor din Planul pentru anul 2020 al Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022 - Obiectivul 3. ➤ În scopul asigurării informării persoanelor cu dizabilități cu privire la accesul la servicii de sănătate a fost elaborat un pliant în format ușor de înțeles. În data de 16 august 2021, pliantul a fost încărcat pe paginile web ale AOPD și distribuit pe paginile de Facebook ale AOPD. Pliantul poate fi accesat în format imagine și în format pdf. Pliantul „Accesul persoanelor cu dizabilități la servicii de sănătate” http://aopd.md/wp-content/uploads/2021/08/Accesul_pd_la_servicii_medicale.pdf http://incluziune.md/wp-content/uploads/2021/10/Accesul_pd_la_servicii_medicale.pdf
3	Implementarea reformei capacității legale	3.1. Instituirea mecanismului de generare a datelor dezagregate, după formele de ocrotire, cu privire la	Agenția Servicii Publice; autoritățile publice locale	2019–2020	Datele dezagregate colectate și accesibile	Nerealizată Reiterăm că mecanismul nominalizat nu poate fi instituit în cadrul ASP, deoarece legislația în vigoare (<i>art. 64 și art. 96 din Codul civil, nr.1107-XV din 06.06.2002</i>) nu impune în responsabilitatea ASP evidența datelor cu privire la persoanele supuse unor măsuri de ocrotire (<i>tutelă/curatelă</i>). Totodată, menționăm că datele cu privire la categoria de persoane sus-indicată nu se regăsesc în registrele deținute de ASP.

		persoanele supuse unor măsuri de ocrotire				

15. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale

Obiectivul I: Asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal

Tinta strategică A: Relațiile interetnice consolidate pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea ratei de consultare a proiectelor de acte normative, la nivel central și local, cu persoanele aparținând minorităților naționale
  2. Creșterea gradului de cunoaștere a limbii materne și a limbii române în rândul persoanelor aparținând minorităților naționale
  3. Sporirea gradului de înmatriculare în instituțiile de învățământ superior a persoanelor aparținând minorităților naționale
  4. Sporirea ratei de angajare în serviciul public a persoanelor aparținând minorităților naționale
  5. Sporirea gradului de dezagregare a datelor privind realizarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale
  6. Sporirea gradului de acomodare a cadrului național de politici și al celui normativ la specificul cultural al minorităților naționale
  7. Sporirea gradului de educație interculturală
- Asigurarea accesului liber la justiție și a accesului la informație pentru persoanele aparținând minorităților naționale care nu posedă limba de stat

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat privind consolidarea relațiilor interetnice	1.3. Elaborarea Planului de acțiuni, pentru anii 2021–2024, privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017–2027	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2021–2024, elaborat și aprobat	În curs de realizare A fost elaborat proiectul Programului pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 Pe parcursul perioadei menționate ARI a participat în cadrul Grupului de lucru intersectorial creat de către Ministerul Educației și Cercetării la elaborare proiectului Programului pentru perioada 2022-2025 (etapa a doua) cu privire la implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027. Acțiunile propuse de către ARI au fost elaborate în rezultatul realizării Studiului referitor la situația curentă a reprezentativității și participării diferitor grupuri etnice în serviciul public (cu date dezagregate pe niveluri ale administrației publice și sexe în conformitate cu standardele internaționale) și Etnobarometrului în Republica Moldova (studiu privind relațiile interetnice în Republica Moldova). Acțiunile propuse sunt consultate cu liderii organizațiilor etnoculturale din Republica Moldova și au fost propuse pentru includerea în proiectul menționat. Pe parcursul perioadei de referință au avut loc consultări publice (4 consultări pe domeniile Strategiei) organizate online cu propuneri și comentarii pe marginea proiectului Programului menționat . La consultări au fost invitați și au participat membrii societății civile, liderii organizațiilor etnoculturale din Republica Moldova. ARI a organizat masa rotunda cu participarea liderilor organizațiilor etnoculturale pentru prezentarea proiectului Planului de acțiuni pentru perioada 2021-2024 și consultarea proiectului menționat (octombrie 2021).

Obiectivul II: Persoanele de etnie romă beneficiază pe deplin și fără discriminare de drepturile lor

Ținta strategică A: Susținerea populației de etnie romă realizată pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Indicatori de rezultat:

1. Reducerea distanței sociale față de reprezentanții populației de etnie romă
  2. Creșterea ratei de participare a copiilor romi, în special a fetelor rome, la toate nivelurile sistemului de învățământ
  3. Creșterea ratei de încadrare în câmpul muncii în rândul populației de etnie romă, în special al fetelor rome, inclusiv în serviciul public
  4. Reducerea ratei persoanelor de etnie romă care nu dețin acte de identitate
  5. Reducerea numărului de căsătorii timpurii în rândul copiilor romi, în special al fetelor rome
  6. Sporirea ratei de consultare a proiectelor de acte normative, la nivel central și local, cu populația de etnie romă
- Sporirea ratei de angajare a mediatorilor comunitari în localitățile eligibile

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Realizarea politicii de stat privind susținerea populației de etnie romă	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016–2020	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Educației Culturii și Cercetării; administrația publică centrală	2018–2021	1. Rata de participare a copiilor romi, în special a fetelor rome, la învățământul preșcolar și preuniversitar 2. Rata absenteismului nemotivat și a abandonului școlar timpuriu în rândul copiilor romi 3. 200 de persoane de etnie romă, femei și bărbați în egală măsură, au beneficiat de servicii de orientare și formare profesională și de burse 4. Rata de încadrare în câmpul muncii a persoanelor de etnie romă 5. Numărul persoanelor de etnie romă beneficiare de protecție socială, cu date dezagregate pe sexe și ani	1 Realizată pentru perioada de raportare În contextul prevederilor pct.2 al Hotărârii Guvernului nr. 734 din 9 iunie 2016, a elaborat Raportul privind progresele înregistrate de către ministere și autoritățile administrației publice centrale în raport cu acțiunile asumate, conform domeniilor lor de responsabilitate prevăzute în Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă pentru anii 2016-2020 (februarie 2021). Prin implementarea acestui Plan de acțiuni autoritățile au avut drept scop îmbunătățirea situației economice a romilor și asigurarea participării lor active la viața socială și politică din țară. Astfel, a crescut numărul copiilor de etnie romă instituționalizați în grădinițe și școli, s-a reușit asigurarea transportării gratuite a elevilor romi din localitățile rurale la și de la instituțiile de învățământ pe distanțe ce depășesc 2 km, s-au acordat ajutoare materiale romilor din familiile social vulnerabile pentru reabilitarea/reparația caselor de locuit, conform legislației în vigoare, și a fost simplificat considerabil procesul de stabilire a identității și de obținere a actelor de identitate pentru romi. Totodată, a fost consolidat semnificativ institutul mediatorului comunitar, care îndeplinește o importantă sarcină în consolidarea comunității roma prin asigurarea unui echilibru în cooperarea dintre instituțiile statului și comunitate, facilitând comunicarea și colaborarea dintre aceștia. Un instrument aplicabil cu referire la comunitatea de etnie romă este institutul mediatorului comunitar, care îndeplinește o importantă sarcină în consolidarea comunității roma prin asigurarea unui echilibru în cooperarea dintre instituțiile statului și comunitate, facilitând comunicarea și colaborarea dintre aceștia. Agenția Relații Interetnice s-a implicat activ în activitățile axate pe promovarea mediatorilor comunitari. În Cadrul bugetar pe termen mediu, pentru anii 2020-2022 au fost planificate mijloace financiare în sumă de 3904,3mii lei pentru finanțarea a 54 de mediatori comunitari. Dat fiind faptul că, activitatea mediatorilor comunitari poate fi realizată eficient în condițiile existenței unui parteneriat la nivel local, ARI este într-un dialog permanent cu autoritățile publice locale urmărind sporirea interesului APL de nivelul 1 în activitățile realizate de mediatorii. Pe parcursul anului 2021 au fost organizate întruniri, ședințe (inclusiv online) cu reprezentanții APL în vederea informării și intensificării procesului de angajare a mediatorilor comunitari în localități. Grație măsurilor întreprinse la ziua de azi sunt angajați 45 de mediatori comunitari.

				6. Numărul persoanelor de etnie romă, femei și bărbați, beneficiare de servicii medicale calitative 7. Rata adresabilității la medic a persoanelor de etnie romă, femei și bărbați, crescută cu 20% 8. Numărul de bunuri imobile (spații locative și terenuri) înregistrate pe numele persoanelor de etnie romă 9. Numărul de familii rome care au beneficiat de locuințe sociale 10. Rata de participare a persoanelor de etnie romă, femei și bărbați în egală măsură, la procesul de luare a deciziilor la nivel local și central 11. Numărul de programe de incluziune culturală a persoanelor de etnie romă, organizate; numărul de femei și bărbați de etnie romă implicați în aceste programe	Pe parcursul anului 2021, cu susținerea Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au fost organizate două instruiri (octombrie, decembrie) pentru fortificarea capacităților și dezvoltarea abilităților mediatorului comunitar în Republica Moldova. Subiectele discutate în cadrul instruirilor s-au referit la: - Curriculum integrat pentru formarea profesională a mediatorilor comunitari, elaborat cu sprijinul Proiectului „Consilierea Guvernului Republicii Moldova în politici economice”, implementat de către GIZ Moldova; - prezentarea rezultatelor Raportului actualizat privind cartografierea localităților dens populate de romi; - sprijinul pentru comunitatea de romi în cunoașterea drepturilor conform cadrului normativ; - stabilirea parteneriatelor și colaborarea cu organele de drept; - accesul la educație și la serviciile de asigurare medicală, - activitatea mediatorilor în anul 2021. În total, au fost instruiți 44 mediatori comunitari. Agenția Relații Interetnice a elaborat Ghidul pentru familiile de romi menit să contribuie la abilitarea practică a familiilor de romi în vederea diminuării deficiențelor în asistență a populației rome privind dreptul lor la integrarea comunitară. Ghidul a fost repartizat comunităților de romi prin intermediul mediatorilor comunitari. Agenția Relații Interetnice a semnat Acordul de colaborare cu Asociația națională a mediatorilor comunitari, care prevede colaborarea în vederea activității în teritoriu a mediatorilor comunitari, implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2021-2025. La 31 mai 2021, numărul de copii cu abandon școlar a fost – 205 copii (0,069%), în descreștere cu 20 de copii (fiind 235 (0,077%), la finele anului de studii 2019-2020. Din numărul total de copii cu abandon școlar – 67 de copii sunt de etnie romă. Datele cu referire la abandonul școlar se calculează la sfârșitul anului școlar. Pentru anul școlar 2021-2022 vor fi prelucrate și concretizate în luna iunie 2022.
	1.3. Elaborarea planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021–2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2021	1. Grupul de lucru creat 2. Proiectul elaborat și consultat cu administrația publică centrală și locală 3. Actul normativ aprobat	În proces de realizare Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021-2025 a fost supus consultărilor în perioada 05-15.04.2021. Ministerul Educației și Cercetării este la etapa definitivării <i>Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2022 – 2025</i>. Pe parcursul anului 2021 ARI a participat în cadrul Grupului de lucru intersectorial creat de către Ministerul Educației și Cercetării la elaborare proiectului Programului pentru perioada 2022-2025 cu privire la susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova.

						ARI a participat la 4 ședințe online organizate cu privire la consultările publice a proiectului menționat cu invitarea liderilor organizațiilor rome, mediatorilor comunitari romi. Propunerile de modificare a proiectului Planului menționat au fost consultate cu liderii organizațiilor etnoculturale rome din Republica Moldova și au fost propuse pentru includerea în proiectul documentului.

16. Domeniul de intervenție: Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova

Obiectivul I: Asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova

Ținta strategică A: Retragera rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului pentru localitățile din stînga Nistrului

Indicatori de rezultat:

1. Sporirea ratei de aplicabilitate a tratatelor internaționale în localitățile din stînga Nistrului
Creșterea intensității dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Îndeplinirea procedurilor naționale ce țin de retragerea rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv a celor formulate în privința protocoalelor facultative 1 și 2 la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP)	1.2. Elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative privind retragerea rezervelor și declarațiilor teritoriale formulate de Republica Moldova cu privire la tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului la care este parte, inclusiv a celor formulate în privința protocoalelor facultative 1 și 2 la PIDCP	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Justiției	2020–2021	Numărul de acte normative promovate și numărul de rezerve/declarații retrase	<i>În curs de realizare.</i> MAEIE a identificat 18 tratate multilaterale, în domeniul drepturilor omului, la care Republica Moldova este parte, care au fost semnate/aprobate/ratificate cu declarații sau rezerve și a înaintat demersurile respective în adresa Ministerului Justiției în vederea demarării procedurilor legale de retragere a rezervelor sau declarațiilor în cauză. Până la moment, în adresa MAEIE, careva solicitări pe acest subiect nu au parvenit.

Ținta strategică B: Intensificarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți pentru problemele drepturilor omului din localitățile din stînga Nistrului						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Abordarea sistematică în procesul de negocieri a problematicii drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Identificarea și includerea pe agenda de negocieri a problemelor prioritare din domeniul drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018–2022	1. Numărul de intervenții 2. Soluțiile adoptate	În curs de realizare 1. Problematika drepturilor omului, în special libera circulație și situația cetățenilor deținuți ilegal, a fost menținută și în 2021 pe agenda procesului de negocieri (11 ședințe de lucru în formatul 1+1 la nivelul reprezentanților politici din partea Chișinăului și a Tiraspolului) și a contactelor cu partenerii externi: 29 de întrevederi cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri „5+2”, precum și 39 de întrevederi cu ambasadorii acreditați în Republica Moldova și cu reprezentanții organizațiilor internaționale. 7 întrevederi cu Re prezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană Thomas Mayr-Harting și 2 cu Președinta în Exercițiu a OSCE, Ministra Afacerilor Externe a Regatului Suediei Ann Linde. S-a menționat că tema respectării drepturilor omului este prioritatea-cheie promovată de Partea moldovenească pe agenda de negocieri. Garantarea respectării drepturilor omului și asigurarea liberei circulații între cele două maluri ale Nistrului a fost subiectul central promovat de Partea moldovenească pe agenda discuțiilor pe durata vizitei de lucru în Republica Moldova a reprezentanților mediatorilor și observatorilor în negocieri din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de negocieri „5+2”) care a avut loc la 03.06.2021, fiind exprimată îngrijorarea în legătură cu detenția ilegală a unor cetățeni ai Republicii Moldova în regiune și specificată necesitatea restabilirii echitabile a drepturilor acestora. La ședința cu experții sectoriali de pe malul stîng care, după eforturi intense depuse de Chișinău, a fost convocată la 22.11.2021, Grupul de lucru pentru drepturile omului din partea Chișinăului a abordat probleme prioritare din domeniul drepturilor omului, precum situația cetățenilor deținuți ilegal de structurile neconstituționale, asigurarea condițiilor adecvate de funcționare a penitenciarelor nr.8 și nr.12 din Bender, accesul Avocatului Poporului în locurile de detenție și centrele sociale/educaționale/de tratament etc. Subiecte din problematica drepturilor omului au fost abordate și în cadrul întâlnirilor de lucru ale experților din educație (2 ședințe), sănătate (5 ședințe), acte de stare civilă (1 ședință), probleme sociale și ajutor umanitar (1 ședință), transport auto (8 ședințe) etc. 2 Declarația cu privire la procesul de negocieri în formatul „5+2” privind reglementarea transnistreană aprobată la cea de-a 28-a reuniune a Consiliului Ministerial al OSCE (Stockholm, 2-3 decembrie 2021) a accentuat, printre altele, necesitatea intensificării eforturilor pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pe cazuri individuale în lumina îngrijorărilor ce persistă în regiune. În situația în care în procesul de negocieri Tiraspolul manifestă o poziție distructivă și ne dorință de a soluționa subiecte sensibile, în primul rând cele ce țin de situația unor cetățeni concreți, ale căror drepturi sunt încălcate de structurile anticonstituționale, Chișinăul urmează să-și mențină abordarea pro-activă pe aceste dimensiuni, cu accent pe soluționarea cazurilor individuale și pe identificarea

					unui mecanism durabil de monitorizare a situației drepturilor omului și de reacționare promptă în lumina exigențelor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.
	1.2. Relansarea activității subgrupului pentru drepturile omului cu implicarea reprezentanților societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018–2022	Numărul de ședințe desfășurate	În curs de realizare Pe parcursul anului 2021 Chișinăul a expediat multiple demersuri către Tiraspol cu propunerea de a organiza ședința grupurilor de lucru pentru drepturile omului. De menționat că, Tiraspolul a refuzat de a răspunde la solicitarea Chișinăului privind asigurarea accesului în regiunea transnistreană a reprezentanților asociațiilor obștești, specializate în drepturile omului (expediată la 9 noiembrie 2020). În contextul implementării PNADO 2018-2022, BPR și VPM au remis în adresa MJ și OAP 5 demersuri pentru impulsivarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivelul experților de profil de pe ambele maluri ale Nistrului (18.01.2021, 31.03.2021, 27.04.2021, 19.08.2021, 04.11.2021), au avut loc 4 ședințe de lucru consultative reprezentanții MJ și OAP accentuând importanța revigorării grupului de lucru pentru drepturile omului din partea Chișinăului. Cu toate că Tiraspolul a neglijat solicitările Chișinăului și a contramandat întâlnirile agreeate pe această platformă de dialog https://gov.md/ro/content/sedinta-esuata-grupului-de-lucru-pentru-drepturile-omului, la 22 noiembrie 2021 s-a reușit convocarea GLDO, iar pe agendă au figurat subiecte de actualitate din domeniul drepturilor omului, în special a fost reiterată necesitatea identificării și punerii în aplicare a unui mecanism eficient de monitorizare și de intervenție, cu implicarea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante, întru examinarea și rezolvarea cazurilor individuale de încălcare a drepturilor omului, realizarea inițiativelor de consolidare a încrederii sub egida programelor de asistență implementate pe teritoriul Republicii Moldova ș.a. În cadrul ședinței s-au readus în vizor un șir de cazuri individuale de rezonanță (Glijin A., Horjan O., minorii Paterău E. și M.), fiind solicitată asigurarea accesului reprezentanților instituției Ombudsmanului în locurile private de libertate, centrele sociale/ medicale/ educaționale din regiunea transnistreană. La fel, partea moldovenească a accentuat indispensabilitatea asigurării condițiilor adecvate de funcționare a penitenciarelor nr.8 și nr.12 din or. Bender, cu eliminarea dificultăților existente, asigurarea permanentă a liberei circulații a colaboratorilor către/ de la locul de muncă, aprovizionarea nestingherită a penitenciarelor cu bunuri de strictă necesitate (produse alimentare, medicamente, carburanți etc), precum și cu resurse energetice și de comunicații https://gov.md/ro/content/expertii-din-sfera-drepturilor-omului-au-revenit-la-dialog-dupa-o-pauza-de-18-luni
	1.3. Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de deblocare a accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole amplasate după	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Relații Funciare și Cadastru; Cancelaria de Stat (Biroul	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul elaborat și pus în aplicare	Parțial realizată Vicepremierul pentru reintegrare și colaboratorii BPR au întreprins vizite de lucru în raionul Dubăsari, unde au avut întrevederi cu reprezentanții autorităților administrației publice locale și cu proprietarii și arendașii terenurilor agricole amplasate după traseul Râbnița–Tiraspol, fiind abordate aspecte referitoare la organizarea și monitorizarea elementelor tehnice legate de implementarea mecanismului ce oferă accesul fermierilor la terenurile agricole vizate. Administrația publică locală din raionul Dubăsari a menținut activitatea de documentare a terenurilor proprietate privată și a celor aflate la balanța administrației publice locale, precum și evidența agenților economici care încheie cu deținătorii contracte de prelucrare a acelor terenuri agricole, ceea ce este necesar pentru asigurarea accesului nestingherit la terenurile agricole a noilor persoane. Funcționarii BPR sunt în contact telefonic permanent cu fermierii și APL Dubăsari. Problema accesului la terenuri a fost pe agenda discuțiilor la întvederea oficială din 25 mai 2021 a VPM cu Reprezentantul Special al

		traseul Rîbnița–Tiraspol	politici de reintegrare)			Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, Thomas Mayr-Harting, la întvederea din 3 iunie 2021 dintre VPM cu o delegație compusă din reprezentanți ai mediatorilor și observatorilor din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de negocieri „5+2”). Solicitarea facilitării accesului la terenuri a fost obiectul a 5 adresări recepționate de BPR în primele luni ale anului 2021, ulterior fermierii nu au semnalat încălcarea dreptului de acces la terenuri în vederea efectuării lucrărilor agricole în conformitate cu Mecanismul stabilit prin Decizia protocolară semnată la 25 noiembrie 2017, în baza certificatelor de prelucrare eliberate pe un termen de 20 ani. Totodată, din vara 2021 situația s-a complicat prin barierele artificial impuse de Tiraspol, și anume obligarea fermierilor de a ține evidența fiecărui angajat și lucrări efectuate la structurile regionale, prin controlul amănunțit al actelor și al încărcăturilor la trecerea prin posturile transnistrene, prin impunerea la plăți nemotivate pentru folosirea drumurilor de către unitățile de transport ce efectuează transportarea producției agricole recoltate cu autocamioane ce depășesc masa totală de 18 tone. Întru clarificarea acestor abuzuri și anularea așa-numitelor plăți neautorizate au fost transmise solicitările de resort către reprezentantul politic de la Tiraspol, fiind informați și mediatorii și observatorii internaționali din cadrul procesului de negocieri privind reglementarea transnistreană. În subsidiar menționăm despre promovarea Hotărârii Guvernului nr.226 din 06.10.2021, prin care a fost simplificată procedura de transportare prin posturile vamale interne de control a producției agricole cultivate de către fermierii din raionul Dubăsari ce dețin terenuri după traseul Tiraspol-Rîbnița. 2 Mecanismul de acces la terenuri, în baza certificatelor de prelucrare eliberate pe un termen de 20 ani, a fost stabilit prin Decizia protocolară semnată la 25 noiembrie 2017 și pus în aplicare începând cu 01 august 2018. Până la relansarea accesului la terenuri, Guvernul Republicii Moldova a achitat compensații parțiale și plăți de suport în valoare de aproape 52 mln. de lei pentru proprietarii/posesorii de loturi de pământ din raionul Dubăsari care nu au putut efectua prelucrarea acestora ca urmare a blocajelor create intenționat de către Tiraspol. BPR monitorizează constant cum se asigură accesul la terenuri și transportarea producției recoltate. În perioada de raportare, acest Mecanism a fost realizat parțial și cu intermitențe de către Tiraspol, și anume: nu a fost soluționată problema legată de terenurile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale din raionul Dubăsari, în perioada 16 martie 2020-30 aprilie 2021 accesul la terenuri a fost condiționat de liste preventiv coordonate și nominal aprobate de așa-numite centre de criză locale, verificări amănunțite ale actelor și ale autovehiculelor cu destinație agricolă la trecerile prin posturi neautorizate de control cu solicitări de plăți nemotivate (de ex. pentru treceri zilnice repetate prin același perimetru, pentru utilizarea drumurilor regionale de către autocamioane cu masa totală mai mare de 18 tone etc.), obligarea fermierilor de a se conforma la noi reguli impuse de către administrația din or. Dubăsari ș.a. O nouă amenințare a fost lansată în ultimele zile ale lui 2021 de către Tiraspol, care a anunțat că după 30 iunie 2022 nu va mai asigura respectarea prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017 referitoare la terenurile agricole amplasate după traseul Rîbnița–Tiraspol.

					BPR și-a făcut publică poziția la acest subiect și a chemat Tiraspolul să revină la masa dialogului constructiv și consecutiv, axat pe implementarea durabilă a angajamentelor asumate, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului (https://gov.md/ro/content/remarca-contextul-mesajului-tiraspolului-privind-initiativa-de-limita-termenul-de-aplicare)
	1.4. Asigurarea respectării standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul schimbului informațional dintre Chișinău și Tiraspol	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției; Agenția Servicii Publice	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul identificat	Parțial realizată La toate ședințele de lucru interinstituționale organizate sub egida viceprim-ministrului pentru reintegrare și a BPR, printre alte probleme, au fost evidențiate principiile de activitate care să asigure respectarea standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal. La 24 aprilie 2021, printr-o scrisoare semnată de viceprim-ministra pentru reintegrare, ministerelor și altor instituții naționale le-a fost reiterată importanța respectării legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal, fiind accentuat că este inadmisibilă dezvăluirea către pretinsele structuri din stânga Nistrului a datelor care pot contribui la identificarea unei persoane fizice. A fost accentuată poziția BPR coordonată cu CNPDCP pe acest subiect că dezvăluirea datelor cu caracter personal către Tiraspol în lipsa unui mecanism de control privind conformitatea prelucrării în regiunea transnistreană a informațiilor de acest gen în corespundere cu legislația Republicii Moldova, precum și în lipsa consimțământului subiectului datelor cu caracter personal, exprimat în formă scrisă, liber, expres și necondiționat, generează încălcarea gravă a drepturilor omului În curs de realizare În procesul de negocieri la reglementarea diferendului transnistrean, în scopul asigurării înregistrării actelor de stare civilă și eliberării actelor de identitate locuitorilor din stânga Nistrului, precum și la soluționarea problemelor la prestarea serviciilor publice în cadrul ASP, se militează pentru prelucrarea datelor personale doar pe baza consimțământului solicitantului/subiectului datelor cu caracter personal. Continuitatea discuțiilor în cadrul procesului de negocieri pe aspecte ce țin de responsabilitatea Grupului sectorial de lucru acte de stare civilă și documentarea populației a fost asigurată în ședința, organizată în regim videoconferință, care a avut loc la data de 26 martie 2021, bazată pe menținerea unui dialog cu reprezentanții Tiraspolului, în scopul determinării unor principii lucrative la prelucrarea datelor cu caracter personal. În cadrul ședinței a fost reiterată pentru discuții varianta proiectului modelului de consimțământ la prelucrarea datelor cu caracter personal, definitivat de către Grupul de lucru pentru actele de stare civilă și documentarea populației din partea Chișinăului în comun cu Centrul Național Pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, transmis repetat în adresa părții transnistrene prin intermediul Biroului politici de reintegrare. Totodată, în cadrul ședinței au fost abordate dificultățile locuitorilor din stânga Nistrului în privința obstacolelor impuse la trecerea punctelor de trecere din partea părții transnistrene, dictate de așa-zise reguli/măsuri prin instituirea de carantină, dintre care posibilitatea trecerii pentru un interval de timp scurt pe parcursul aceleiași zile și imposibilitatea revenirii a doua/treia zi (<i>cu documente perfectate pentru obținerea documentului de stare civilă</i>). Cazurile invocate privind trecerea dificilă la punctele de trecere sunt reflectate prin indici statistici în scădere, pentru perioada de referință, a

					numărului locuitorilor care au solicitat prestarea serviciilor de stare civilă. Datele statistice majorându-se începând din luna iunie și în a doua jumătate a anului 2021. De asemenea, din 01.04.2021 în punctele de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița s-a lansat în exploatare serviciul de înmatriculare a remorcilor cu numere de înmatriculare neutre, astfel asigurând dreptul cetățenilor din stînga Nistrului de a participa în trafic rutier internațional, inclusiv cu remorcile vehiculelor. Începând cu 01.06.2021 s-au unificat tarifele pentru serviciile prestate în subdiviziunile de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița și pusă în aplicare Hotărârea Guvernului nr. 966/2020 cu privire la serviciile prestate de către Agenția Servicii Publice. În scopul asigurării dreptului cetățenilor din stînga Nistrului de a dispune integral de bun, inclusiv prin posibilitatea instalării sistemului de gaz pe vehiculul documentat în punctele de înmatriculare a vehiculelor din mun. Tiraspol și or. Rîbnița, prin intermediul grupurilor de lucru sub egida Biroului politici de reintegrare, de către Agenția Națională Transport Auto a fost notificat conform procedurii agentul economic EuroAutoGaz SRL din mun. Tiraspol cu drept de a efectua lucrările de autoservice respective și cu eliberarea actelor necesare pentru reînmatricularea vehiculelor din categoria menționată. S-a elaborat și lansat mecanismul de eliberare a Adeverinței privind confirmarea numărului de identificare de stat (IDNP) în resursele informaționale de stat, aprobat prin Ordinul interinstituțional MAI/ASP nr.462/840 din 05.11.2021. Mecanismul în cauză stabilește procedura de interacțiune a Biroului Migrație și Azil din cadrul MAI cu ASP pe paliera înmatriculării vehiculelor cu numere de înmatriculare neutre, care lărgeste spectrul de beneficiari.
					2 Pe platforma grupurilor de lucru acte de stare civilă și documentarea populației (1 ședință în perioada de referință - 26 martie), Partea moldovenească promovează identificarea unui mecanism de lucru între structurile specializate de stare civilă de pe ambele maluri ale Nistrului necesare prestării serviciilor de stare civilă populației pe baza consimțământului de prelucrare a datelor cu caracter personal, care să permită, în special, actualizarea actelor de naștere ale persoanelor, născute în localitățile din Republica Moldova, cu date referitoare la decesul acestora. https://gov.md/ro/content/grupurile-de-lucru-pentru-acte-de-stare-civila-si-documentare-populatiei-s-au-reunit-regim-0
	1.5. Sensibilizarea participanților la negocierile în format de „5+2”, a organizațiilor internaționale relevante și a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova cu	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018–2022	Numărul de sesizări perfectate	În curs de realizare Participanții la negocierile în formatul „5+2”, organizațiile internaționale relevante și misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova au fost sensibilizați cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului în cadrul: - 39 de întrevederi cu șefii misiunilor diplomatice acreditate în RM și cu reprezentanții organizațiilor internaționale - 29 de întrevederi cu reprezentanții mediatorilor și observatorilor în cadrul formatului de negocieri „5+2” (Președinta în exercițiu a OSCE-2, Reprezentantul Special al OSCE pentru reglementarea transnistreană-7, reprezentanții speciali din partea Ucrainei-2, Federației Ruse-2, SUA-1); - vizitei de lucru în Republica Moldova a reprezentanților mediatorilor și observatorilor în negocieri din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de dialog „3+2”) care a avut loc la 03 iunie 2021;

		privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului				- 96 de demersuri (aduse la cunoștința partenerilor străini) care se referă la gama de probleme din domeniul drepturilor omului. - la 17 martie 2021, printr-o analiză adresată către 14 parteneri internaționali, a fost relatată situația degradantă a drepturilor omului în regiunea transnistreană, fiind abordate cazurile individuale de rezonanță a 22 de cetățeni și am solicitat implicarea tuturor actorilor relevanți în restabilirea drepturilor acestora în conformitate cu standardele internaționale. Sensibilizarea partenerilor externi cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și mun. Bender este relevantă în situația în care Republica Moldova nu deține controlul efectiv asupra regiunii transnistrene. Cazurile de rezonanță sunt aduse în vizorul partenerilor externi relevanți, cu solicitarea de implicare activă în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în regiune, conform standardelor dreptului internațional, și solicitarea convingerii Tiraspolului de a renunța la tactica acțiunilor abuzive și de a contribui la repunerea persoanelor în drepturile lezate.
Obiectivul II: Reducerea numărului de încălcări ale drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe						
Ținta strategică A: Sprijin și asistență oferite în mod sistematic persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Oferirea sistematică a sprijinului și asistenței persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe	1.1. Fortificarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului în procesul de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană	Oficiul Avocatului Poporului	2019	Studiul elaborat	Realizată Oficiul Avocatului Poporului a elaborat Studiul privind evaluarea necesităților instituționale și operaționale în vederea eficientizării activității de monitorizare a drepturilor omului în regiunea transnistreană. Pentru realizarea studiului a fost contractat un expert internațional, specializat pe problematica drepturilor omului în zonele de conflict și post conflict, inclusiv pe aspecte ce țin de rolul Instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului în situații de conflict și postconflict. Studiul conține concluzii și recomandări cu privire la organizarea activității instituției în procesul de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană. Reprezentanța OAP din Varnița asigură permanent audiența persoanelor care domiciliază în stînga Nistrului. În cadrul audienței zilnice persoanelor li se oferă și asistență informațională cu privire la drepturile omului și mecanismele de protecție a drepturilor omului. În anul 2021 au beneficiat de asistență informațională 144 persoane, din care 136 (94%) domiciliați în localitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului și mun. Bender. Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a intervenit în situația blocării de către entitățile din stînga Nistrului a activității IP L/T "Lucian Blaga" din mun. Tiraspol. http://ombudsman.md/news/in-rezultatul-sesizarii-a-avocatului-poporului-pentru-drepturile-copilului-activitatea-liceului-teoretic-lucian-blaga-din-tiraspol-va-continua/ Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a propus autorităților statului deschiderea unei instituții de învățământ de nivelul 0 și crearea, în mun. Bender a unui complex educațional multifuncțional, care va asigura succesiunea nivelurilor și ciclurilor din sistemul de învățământ conform prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova și respectarea dreptului copilului la

						educație și recreere, va oferi copiilor posibilitatea de a practica activității recreative conform vârstei, de a participa la viața culturală și artistică etc. http://ombudsman.md/news/ombudsmanul-copilului-propune-crearea-unui-complex-educational-multifunctional-in-municipiul-bender/ În scopul prevenirii încorporării forțate în așa numitele ”forțe armate rmn” a tinerilor care au satisfăcut serviciul militar în termen în rândurile Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a recomandat Ministrului Apărării modificarea pct.9 din livretul militar eliberat pentru tinerii care au satisfăcut serviciul militar în termen, trecuți în rezerva Forțelor Armate ale Republicii Moldova înainte de 12 luni. Ministerul Apărării a implementat recomandarea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.
		1.2. Analiza sistemică a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană și în zonele limitrofe	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2022	Rapoartele anuale și cele speciale elaborate	În curs de realizare Elaborarea rapoartelor exhaustive de analiză a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană nu poate fi realizată atâta timp cât regiunea continuă să fie inaccesibilă pentru reprezentanții autorităților publice întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor a căror drepturi au fost lezate, persistă imposibilitatea implementării prevederilor legislației naționale în vigoare în raioanele de est ale țării, situații datorate lipsei unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra situației din regiune și nereglementării conflictului transnistrean. În condițiile descrise, există riscuri că asemenea analize vor fi superficiale, incomplete și nu vor reflecta pe deplin situația. Cu toate acestea, autoritățile constituționale, deși nu dețin un control efectiv al situației din regiune și nu au acces în localitățile respective, acordă asistența posibilă persoanelor afectate și întreprind toate măsurile posibile pentru a restabili drepturile lezate. Astfel, în 2021 BPR a perfectat 565 de demersuri pe tematica drepturilor omului și a acordat suport în rezolvarea problemelor ce țin de drepturile omului pentru peste 1400 de solicitanți. Pe pagina web a VPM pentru reintegrare sunt plasate comunicate de presă privind poziția instituțională pe multiple cazuri individuale de încălcare a drepturilor omului (informație detaliată la obiectivul III acțiunea 3.2). La 2 august 2021 a fost făcută publică o notă elaborată de BPR privind situația drepturilor omului în regiunea transnistreană, cu enunțarea unor cazuri individuale de rezonanță, măsurilor pozitive întreprinse de autorități pentru a stopa abuzurile și a restabili drepturile lezate, inclusiv apelul către partenerii externi de a sprijini autoritățile naționale și apărătorii drepturilor omului în soluționarea cazurilor individuale, a obține accesul reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului și a promotorilor drepturilor omului la persoanele ale căror drepturi au fost afectate, a face uz de toate pârgurile disponibile pentru a corecta derapajele constatate și a garanta respectarea standardelor internaționale în domeniul de referință. https://gov.md/ro/content/situatia-precara-drepturilor-omului-regiunea-transnistreana-necesita-o-atentie-mai-sporita.
Ținta strategică B: Monitorizarea fiecărui caz sesizat și documentat de aplicare a torturii sau a tratamentelor inumane ori degradante în localitățile din stînga Nistrului						
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Monitorizarea situației	1.1. Identificarea organizațiilor		2018–2022	1. Instituțiile identificate	În curs de realizare

	persoanelor aflate în locurile de detenție din stînga Nistrului	societății civile, a coalițiilor, a altor tipuri de instituții ce au drept scop monitorizarea situației deținuților în localitățile din stînga Nistrului	Oficiul Avocatului Poporului; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)		2. Echipel de monitorizare create	În cadrul ședințelor subgrupului de lucru pentru drepturile omului în regiunea transnistreană au fost discutate diferite subiecte ce țin de respectarea drepturilor omului din perspectiva bunelor practici și a standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului. Astfel, au fost abordate subiecte ce țin de respectarea drepturilor copilului, protecția drepturilor persoanelor HIV+ și a persoanelor cu tuberculoză, drepturile persoanelor cu dizabilități fizice și prevenirea și combaterea violenței domestice. Partea transnistreană nu a acceptat, de principiu, includerea pe agenda subgrupului de lucru a subiectelor ce țin de asigurarea respectării drepturilor omului în locurile de detenție din stînga Nistrului. În același timp, pe parcursul anilor, Avocatul Poporului a făcut mai multe demersuri către „împuternicitul pentru drepturile omului” din regiunea transnistreană cu solicitarea de organizare a unor vizite comune în locurile de detenție. Cu părere de rău, nu a fost dat curs acestei inițiative. OAP a identificat și a stabilit parteneriate cu unele organizații ale societății civile care au drept scop monitorizarea situației în locurile de detenție din stînga Nistrului. Având în vedere faptul că acestea nu au acces în locurile de detenție, crearea echipelor de monitorizare nu este oportună. Totodată, prin intermediul reprezentanței Varnița se duc discuții cu împuternicitul pentru drepturile omului de la Tiraspol pe cazurile individuale legate de răpire și detenția persoanelor în stînga Nistrului. http://ombudsman.md/news/angajatul-oficiului-avocatului-poporului-a-facilitat-intalnirea-rudelor-lui-adrian-glijin-cu-imputernicitul-pentru-drepturile-omului-din-stanga-nistrului/ Reprezentanții OAP au participat la ședința grupului de lucru pentru drepturile omului din 22.11.2021, în cadrul căreia s-au readus în vizor un șir de cazuri individuale de rezonanță (Glijin A., Horjan O. etc.). De asemenea, a fost accentuată necesitatea intensificării eforturilor în vederea contribuției la protecția/ restabilirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în corespundere cu standardele universal garantate și recunoscute, indispensabilitatea asigurării condițiilor adecvate de funcționare a penitenciarelor nr.8 și nr.12 din mun. Bender, cu eliminarea dificultăților existente, asigurarea permanentă a liberei circulații la/ de la locul de muncă al colaboratorilor, aprovizionarea nestingherită cu bunuri de strict necesitate (produse alimentare, medicamente, carburanți etc.), asigurarea neîncetată cu resurse energetice și de comunicații, excluderea impedimentelor în procesul de escortare a deținuților ș.a. Pe linia de activitate a Oficiului Avocatului Poporului a fost reiterată propunerea asigurării accesului reprezentanților instituției Ombudsmanului în locurile privative de libertate, centrele sociale/ medicale/ educaționale din regiunea transnistreană. În anul 2021, Chișinăul a continuat eforturile pentru abordarea aspectelor privind situația persoanelor deținute ilegal de către structurile de la Tiraspol pe platforma grupurilor de lucru pentru drepturile omului. Având în vedere recomandările expertului superior în domeniul drepturilor omului Thomas Hammarberg formulate ca urmare a constatării încălcărilor grave ale drepturilor fundamentale în ceea ce privește procedurile și condițiile de detenție în cadrul vizitelor din 2012 și 2018 în locurile de detenție de la Tiraspol, Hlinaia, Camenca, pentru autorități este relevant să se asigure, cel puțin sau pentru prima etapă, accesul instituției Ombudsmanului în acele locuri de detenție ilegală pentru monitorizarea condițiilor. Astfel, la 27 mai 2021, în cadrul pregătirii agendei pentru următoarea ședință a GLDO, Partea moldovenească a propus spre discuție subiectul (1) Asigurarea funcționalității instituțiilor penitenciare și condițiilor adecvate pentru deținuți (se referă la

						respectarea drepturilor omului garantate de art. 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului cu privire la deținuții din penitenciarele nr. 8 și nr. 12 din subordinea ANP) și (2) Accesul reprezentanților Oficiului Avocatului poporului în locurile de detenție ilegală, în centrele de plasament sociale, curative, de reeducare, inclusiv pentru minori, create de structurile din stânga Nistrului. După mai multe târăgănări din partea Tiraspolului, ședința grupurilor de lucru pentru drepturile omului s-a desfășurat la 22 noiembrie 2021 în format online. În cadrul discuțiilor a fost reiterată problema accesului reprezentanților instituției Ombudsmanului în locurile private de libertate, centrele sociale/ medicale/ educaționale din regiunea transnistreană, însă Tiraspolul condiționează rezolvarea acestei solicitări a autorităților de acceptarea accesului împuternicitului Tiraspolului pentru drepturile omului la penitenciarele ANP MJ în care își ispășesc pedeapsa stabilită de instanțele judecătorești cetățeni care își au domiciliul în localitățile din stânga Nistrului. Prin canalul de comunicare între reprezentanții politici în procesul de reglementare, în perioada de raport a fost abordată situația unor persoane concrete deținute ilegal de către structurile din stânga Nistrului (Glijin, Ciorba, Kuzmiciov, Zimin etc.), fiind solicitat accesul Ombudsmanului, avocatului sau doctorului la alegere. Nici unul din demersuri nu a fost satisfăcut.
						2 Crearea și operaționalizarea echipelor de monitorizare nu a fost posibilă, dată fiind poziția neconstructivă a Tiraspolului în procesul de negocieri, descrisă mai sus, dar și inaccesibilitatea regiunii transnistrene pentru funcționarii autorităților naționale și pentru promotorii drepturilor omului – reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale.
		1.2. Instruirea reprezentanților organizațiilor societății civile/echipelor de monitorizare în domeniul prevenirii torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2022	1. Ghidul de monitorizare elaborat 2. Numărul de întruniri organizate 3. Numărul de persoane instruite	INerealizat pentru perioada de raportare Crearea și operaționalizarea echipelor de monitorizare nu a fost posibilă, dată fiind poziția neconstructivă a Tiraspolului în procesul de negocieri, descrisă mai sus, dar și inaccesibilitatea regiunii transnistrene pentru funcționarii autorităților naționale și pentru promotorii drepturilor omului – reprezentanți ai organizațiilor necomerciale.

Ținta strategică C: Un număr mai mare de elevi în instituțiile de învățământ moldovenești cu predare în grafia latină din stânga Nistrului

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a școlilor moldovenești cu predare în grafia	1.1. Acordarea unui sprijin permanent instituțiilor de învățământ moldovenești cu predare în grafia latină din	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2022	Numărul de acțiuni întreprinse	În curs de realizare În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul primar și secundar general, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative și metodologice: 1) <i>Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar în condițiile activității simultane</i> (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1088 din 03.08.2021); 2) <i>Instrucțiunea cu privire la înscrierea copiilor în clasa I în anul de studii 2021-2022</i> (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 299 din 24.03.2021);

	latină din localitățile din stînga Nistrului	regiunea transnistreană				3) <i>Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV, în anul de studii 2021-2022</i> (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 660 din 01.06. 2021); 4) <i>Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2021-2022</i>, elaborat și aprobat (aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 200 din 26.02.2021) a inclus aspecte definitorii pentru asigurarea necesității în ajustarea politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, asigurarea continuității reformelor curriculare pe dimensiunea implementării curricula disciplinare, precum și în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe. Au fost examinate și selectate 4 proiecte propuse de instituțiile de învățământ și expediate la concursul de selectare a Proiectelor în cadrul Programului activităților de reintegrare a țării pentru anul 2021. – au fost aprobate 2 proiecte și acordate a câte 100 mii lei pentru fiecare instituție în scopul îmbunătățirii situației în instituții. (Hotărârea Guvernului nr. 68/2021). In total 1 600 000,00 lei. Problema școlilor din regiune care desfășoară procesul educațional potrivit programelor Ministerului Educației și Cercetării a figurat pe agenda discuțiilor la întrevederile cu reprezentanții partenerilor externi, inclusiv cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, cu delegația compusă din reprezentanți ai mediatorilor și observatorilor din cadrul Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană (formatul de dialog „3+2”). Pe parcursul anului 2021, în cadrul formatelor 1+1 și a grupurilor de lucru pentru educație (2 ședințe la 19.02.2021 https://gov.md/ro/content/libera-circulatie-pentru-cadrele-didactice-si-elevi-si-tema-citatiilor-venite-adresa și la 23.06.2021 https://gov.md/ro/content/realizarea-deplina-si-nediscriminatorie-dreptului-la-educatie-toate-institutiile-de) au fost abordate un spectru larg de probleme cu care se confruntă cele 8 licee și gimnazii cu predare în grafie latină din stînga Nistrului și mun. Bender în vederea implementării depline și necondiționate a prevederilor Deciziei protocolare din 25 noiembrie 2017 și a avansării în problema asigurării tuturor instituțiilor cu sedii proprii și adecvate procesului educațional. Colaboratorii BPR au efectuat 10 vizite de lucru la școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană pentru a se familiariza la fața locului cu problemele cu care se confruntă cadrele didactice, elevii și administrația acestora și pentru a identifica soluțiile durabile. Au fost elaborate circa 28 demersuri pe subiectul asigurării dreptului la educație și alte conexe în acest scop. Principalele subiecte abordate de Chișinău în problema acestor școli sunt focusate pe asigurarea desfășurării în condiții optime a procesului educațional pe fundalul evoluției situației pandemice și cu respectarea regulilor de ocrotire a sănătății în vigoare, libera circulație a cadrelor didactice, personalului și a elevilor, a mărfurilor și a bunurilor destinate școlilor, inclusiv în zilele de week-end. S-a intervenit pentru a soluționa problema asigurării liberei circulații pentru agenții economici ce transportă bunuri pentru cele 8 instituții de învățământ. A fost solicitată întreprinderea măsurilor concrete întru a recurge la etapa de reîntoarcere a sediilor sau identificarea altora alternative și conforme cerințelor educaționale, primordial pentru Liceul Teoretic „Evrîca” din or. Râbnița, Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare și Sfânt” din or. Grigoriopol și Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Dubăsari. La acest capitol se evidențiază lipsa deschiderii

						Tiraspolului în a rezolva problema dotării cu clădiri și terenuri adiacente proprii. Mai mult, în vara 2021 Tiraspolul a încercat să oblige Liceul „Lucian Blaga” de a parcurge proceduri adiționale de reînregistrare, amenințând cu sistarea activității, iar autoritățile au intervenit în această situație, prevenind încălcarea dreptului la educație pentru elevii acestei instituții. A fost reabordată problema citațiilor venite în adresa unor elevi din cele 8 instituții de învățământ, prin care sunt chemați spre înrolare la așa-numitele centre militare din regiunea transnistreană, cu solicitări neautorizate de date personale de la directorii instituțiilor. Experții din partea Chișinăului au insistat în mod repetat pe necesitatea abținerii de la asemenea acțiuni, care intimidează elevii și încalcă drepturile lor fundamentale, fiind solicitată renunțarea la asemenea manifestări și excluderea definitivă a acestei probleme în contextul existenței confirmărilor privind efectuarea studiilor în instituția de învățământ respectivă și luării la evidență la autoritățile naționale competente. Prin Hotărârea Guvernului nr.68/2021 (<u>68/26.05.2021 Hotărâre cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pentru anul 2021</u>) a fost acordat ajutor material unic, în sumă de 100 mii lei (în total 800 mii lei), pentru dotarea liceelor teoretice din orașele Tiraspol, Bender, Grigoriopol, Râbnița, Dubăsari, a Gimnaziului internat din orașul Bender, a gimnaziilor din satele Corjova și Roghi, raionul Dubăsari.
		1.2. Promovarea studierii, în condiții de egalitate, a limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Ponderea numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățământ	Nerealizat pentru perioada de raportare Crearea și operaționalizarea echipelor de monitorizare nu a fost posibilă, dată fiind poziția neconstructivă a Tiraspolului în procesul de negocieri, descrisă mai sus, dar și inaccesibilitatea regiunii transnistrene pentru funcționarii autorităților naționale și pentru promotorii drepturilor omului – reprezentanți ai organizațiilor necomerciale.
2	Promovarea creșterii numărului de școli cu predare în limba maternă, proporțional cu procentajul stabilit pe grupuri lingvistice	2.1. Desfășurarea unei campanii de informare a populației din stînga Nistrului cu privire la beneficiile instruirii de calitate	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Numărul de persoane participante la campaniile de informare	MEC Referitor la realizarea procesului educațional și alte activități de informare în stînga Nistrului, Ministerul Educației și Cercetării poate să se pronunțe exclusiv privind activitatea celor 8 instituții direct subordonate ministerului.”.
		2.2. Elaborarea unui studiu privind situația limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului și modul de realizare a învățămîntului în	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2019	1. Studiul elaborat și prezentat 2. Recomandările formulate și diseminate	1 În instituțiile de învățământ din alte localități din stînga Nistrului, MEC nu are acces și nu poate organiza studii sau vizite de monitorizare. 2. Ministerul Educației și Cercetării monitorizează pe domeniile educației cele 8 instituții de învățământ din stînga Nistrului și or. Bender, subordonate MEC, care își desfășoară activitatea în baza standardelor educaționale de stat, obligatorii pentru toate instituțiile de învățământ publice și private. MEC anual elaborează recomandări privind organizarea procesului de studii în învățămîntul general și diseminează reperele în toate instituțiile de învățământ din republică, inclusiv, plasează pe site-ul Ministerului pentru acces liber.

		limbile respective				
		2.3. Depunerea de eforturi constante în vederea asigurării unor oportunități egale pentru elevii care studiază în alte instituții de învățământ decât cele subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Măsurile/mecanismele de asigurare a oportunităților egale de studiu, elaborate și aprobate	Referitor la realizarea procesului educațional și alte activități de informare în stânga Nistrului, Ministerul Educației și Cercetării poate să se pronunțe exclusiv privind activitatea celor 8 instituții direct subordonate ministerului.”.

Obiectivul III: Creșterea rolului societății civile în procesul de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

Ținta strategică A: Activitate intensificată a organizațiilor ce implementează proiecte și acțiuni de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Term en de realiz are	Indicatori de monitorizare	Realizări 2021
1	Încurajarea activității organizațiilor societății civile și a grupurilor de inițiativă în localitățile din stânga Nistrului	1.1. Facilitarea organizării unor platforme de dialog între organizațiile care se preocupă de drepturile omului pe ambele maluri ale Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2019	Platforma creată și activitățile realizate	Parțial realizată În procesul de monitorizare a drepturilor omului în stânga Nistrului, BPR este deschis dialogului cu organizațiile societății civile de pe malul drept al Nistrului. Cu reprezentanți ai societății civile din regiunea transnistreană BPR interacționează la nivel de corespondență, atunci când există adresări din partea acestora. Conlucrarea cu ONG-urile de profil din regiunea transnistreană este problematică pe motiv că acestea de cele mai multe ori susțin în esență funcționarea regimului anticonstituțional din stânga Nistrului, iar cazurile de încălcare a drepturilor omului în stânga Nistrului le prezintă prin prisma așa-numitei „legislații” adoptate la Tiraspol, iar activitatea acestora este strict supravegheată și dirijată de către așa-numitele structuri de la Tiraspol. Totodată, comunicarea între instituția Avocatului Poporului (Ombudsman) și așa-numitul împuternicit pentru drepturile omului pe diverse cazuri individuale este dificilă, deoarece pe malul stâng coordonarea tuturor acțiunilor și mesajelor are loc cu factorii decizionali ce politizează și cenzurează excesiv informațiile despre situația real existentă
		1.2. Extinderea dialogului dintre autorități și	Cancelaria de Stat (Biroul	2018–2022	1. Numărul de ședințe comune organizate anual	În curs de realizare 1 BPR

		societatea civilă ale localităților din stînga Nistrului, inclusiv prin prisma unor măsuri de consolidare a încrederii	politici de reintegrare)		2. Numărul de participanți	Reprezentanța teritorială a Oficiului Avocatului Poporului din s.Varnița, raionul Anenii Noi, deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile din regiunea transnistreană și din mun. Bender. Reprezentanța informează despre provocările și dificultățile cu care se confruntă promotorii drepturilor omului în apărarea/consilierea victimelor, ale căror drepturi și libertăți fundamentale sunt încălcate în raioanele de est ale țării; interacționează cu ONG-urile de profil de pe ambele maluri ale Nistrului întru soluționarea unor cazuri urgente (de ex.: diferite forme de protecție împotriva violenței domestice, ocrotirea drepturilor copiilor rămași fără îngrijire părintească sau fără însoțitor, probleme legate de perfectarea actelor de stare civilă și de identitate ș.a.), însă întâmpină impedimente artificial create de către structurile de la Tiraspol. În acest proces este determinant rolul partenerilor internaționali relevanți și este iminentă activizarea tuturor actorilor interesați în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în regiune.
					2	În perioada 2019-2021, în procesul punerii în aplicare a celei de-a 3-a faze a proiectului cu genericul „Acțiunea comună pentru a fortifica respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova 2019-2022”, finanțat de către Ambasada Suediei în Republica Moldova și implementat de PNUD, au fost implementate inițiative direcționate pentru susținerea ONG-urilor de profil și a formatorilor în domeniul drepturilor omului, acordarea asistenței persoanelor cu dizabilități și a celor din păturile social-vulnerabile, victimelor violenței domestice, reprezentanților comunității rome, pacienților infectați cu HIV-SIDA.
2	Protecția apărătorilor drepturilor omului care realizează acțiuni și activități în localitățile din stînga Nistrului sau pentru locuitorii acestor localități	2.1. Elaborarea unor mecanisme clare de protecție a persoanelor care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2019	Mecanismul creat și pus în aplicare	Parțial realizată BPR întreprinde toate măsurile posibile în condițiile unui conflict nesoluționat, menite să asigure accesul în regiunea transnistreană a Republicii Moldova pentru persoanele/organizațiile care desfășoară activități de promovare și apărare a drepturilor omului. Sunt sensibilizați reprezentanții mediatorilor și observatorilor în procesul de negocieri, dar și alți parteneri internaționali de dezvoltare cu privire la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană. Reprezentantul politic din partea Tiraspolului este sesizat pe fiecare caz individual, cu solicitarea de a înceta abuzurile și de a oferi acces apărătorilor drepturilor omului. Însă, de la începutul perioadei pandemice Tiraspolul a denunțat chiar și înțelegerea din 16 septembrie 2019, prin care fusese anulat mecanismul de notificare prealabilă privind vizitele cu caracter privat efectuate în regiune de către oficialii și funcționarii publicii ai Republicii Moldova sau de către delegațiile Chișinăului ce participă la reuniuni legate de procesul de negocieri, iar revenirea la acest angajament a fost asigurată după data de 30 aprilie 2021. În această perioadă Tiraspolul așa și nu a oferit răspuns la propunerea Părții moldovenești evidențiată în repetate rânduri cu referire la discutarea subiectului privind posibilitatea deplasării în regiunea transnistreană a reprezentanților ONG-urilor specializate în drepturile omului pentru a oferi asistență în protecția drepturilor copiilor, familiei, maternității etc. Pentru moment, atestăm inaccesibilitatea regiunii pentru reprezentanții autorităților publice și promotorii drepturilor omului întru exercitarea atribuțiilor de serviciu și acordarea asistenței necesare victimelor ale căror drepturi au fost lezate, imposibilitatea implementării legislației naționale în raioanele de est ale țării, fapte condiționate de nereglementarea conflictului transnistrean și lipsa unui control efectiv din partea autorităților constituționale asupra situației din regiune. BPR are în continuare în atenție crearea și implementarea mecanismului enunțat, la fel și identificarea unui mecanism eficient de monitorizare și de intervenție, cu implicarea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor

					internaționale relevante, întru examinarea cazurilor individuale de încălcare a drepturilor omului, oferirea sprijinului necesar, difuzarea materialelor informative utile, realizarea inițiativelor de consolidare a încrederii sub egida programelor de asistență implementate pe teritoriul Republicii Moldova ș.a. (propunere lansată la ședința grupului de lucru pentru drepturile omului din 22.11.2021, Tiraspolul rămânând ostil discutării acestor inițiative).
	2.2. Mobilizarea sprijinului extern în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și pentru protejarea apărătorilor drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018–2022	Declarații și comunicate difuzate	În curs de realizare În cadrul întreprinderilor cu Reprezentantul Special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru reglementarea transnistreană, dar și în platformele de negocieri existente și în dialogul cu actorii formatului 5+2, Partea moldovenească insistă în mod constant asupra necesității stabilirii drept prioritate permanentă a subiectelor din coșul aspectelor umanitare și drepturile omului cu discutarea și identificarea soluțiilor viabile la cele mai urgente probleme din sfera drepturilor omului. La 17 martie 2021 în adresa participanților la procesul de negocieri pentru reglementarea transnistreană în formatul „5+2” și altor parteneri externi (în total 14 destinatari) a fost expediat un demers, prin care au fost sensibilizați asupra problemelor grave privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, inclusiv cu enunțarea cazurilor individuale de rezonanță și li s-a solicitat implicarea tuturor actorilor relevanți în restabilirea drepturilor în conformitate cu standardele internaționale. Sprijinul partenerilor externi a fost solicitat și prin demersurile făcute pe fiecare caz individual privind cetățenii ale căror drepturi sunt afectate prin acțiunile exponenților structurilor transnistrene. Pe durata pandemiei, partenerii internaționali (UE și statele-membre, SUA, Japonia, China, Rusia etc.) au acordat în mod prompt asistența necesară (loturi de donații de echipamente moderne și de articole medicale, doze de vaccin anti-COVID-19) și au contribuit la sprijinirea activității centrelor medicale/ spitalelor în lupta cu Covid-19 și în prestarea serviciilor calificate urgente pentru pacienții afectați de pe ambele maluri ale Nistrului. La începutul perioadei de raportare (1 ianuarie – 15 februarie 2021) 29 persoane au beneficiat de mecanismul temporar de compensare a cheltuielilor de cazare pe malul drept a cadrelor medicale cu loc de trai în regiunea transnistreană, pe principii benevole și urmare a exprimării consimțământului individual, mecanism implementat cu suportul Programului PNUD-UE „Măsuri de Promovare a Încrederii” (CBMV), până la momentul în care problema deplasării nestingherite a cadrelor medicale a fost soluționată pozitiv. În parteneriat cu Organizația Mondială a Sănătății au fost organizate 5 sesiuni de instruire, inclusiv pentru specialiștii medicali de pe malul stîng, în vederea familiarizării cu practicile internaționale și protocoalele clinice naționale de gestionare și prevenție a cazurilor de îmbolnăvire cu Covid-19. În zilele de 12 și 13 mai curent, cu sprijinul Biroului politici de reintegrare, reprezentanții OHCHR și UN Women în Moldova, în contextul implementării unui program comun susținut de către Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, au transportat și distribuit în or. Tiraspol un lot de ajutor umanitar destinat pentru familiile aflate în situații vulnerabile, persoanele din grupurile subreprezentate, persoanele cu dizabilități, persoanele în etate, copiii fără îngrijire părintească, șomerii din cauza situației pandemice și alte grupuri relevante. Toate întreprinderile cu partenerii externi și activitățile de sprijin oferite de aceștia au fost reflectate pe pagina web a Biroului și pe paginile oficiale ale viceprim-miniștrilor pentru reintegrare din rețelele de socializare

						MAEIE pe parcursul anului 2021 RM a prezentat 4 declarații în cadrul Comitetului Permanent al OSCE - referitoare la degratarea continuă a drepturilor omului în regiune, cu accent pe cazurile individuale (<i>Oleg Horjan, Adrian Glijin, Ruslan Lomaca , etc.</i>). În contextul monitorizării executării hotărârii CEDO - <i>Grupul Catan și alții vs. Federația Rusă</i> , MAEIE a organizat două reuniuni cu reprezentanții misiunilor diplomatice acreditate în RM (24 mai 2021, 19 noiembrie 2021) pentru sensibilizarea cu privire la situația degradantă a drepturilor omului din regiunea transnistreană, a presiunilor constante asupra școlilor cu predare în grafia latină, precum și promovarea poziției naționale privind executarea cauzei <i>Catan</i> .
3	Familiarizarea societății din stînga Nistrului cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	3.1. Sensibilizarea societății din stînga Nistrului cu privire la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Oficiul Avocatului Poporului; administrația publică centrală	2018–2021	Numărul de campanii de sensibilizare	Realizat parțial În cadrul vizitelor OAP efectuate în instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea Transnistreană și mun. Bender au fost desfășurate activități de informare la tema „Drepturile copilului”: 14 mai 2021 – IP L/T Mihai Eminescu” din Dubăsari 14 mai 2021- Gimnaziul din satul Corjova, raionul Dubăsari; 25 mai 2021- IP L/T ”Lucian Blaga” din mun. Tiraspol ; 26 mai 2021- Gimnaziul Roghi, raionul Dubăsari; 28 mai 2021 - IP L/T ”Ștefan cel Mare” Grigoriopol cu sediul în satul Doroțcaia raionul Dubăsari) 31 mai 2021- IP L/T ”Evrîca” din mun. Râbnița; 25 noiembrie 2021- IP L/T ”Lucian Blaga” mun. Tiraspol. 159 de elevi au fost informați despre atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, mecanismele de apărare a drepturilor copilului și prevenire a încălcării drepturilor copilului și le-au fost repartizate pliante, materiale informative, elaborate de Oficiul Avocatului Poporului. În toate instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană sunt plasate panouri informative al Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.
		3.2. Mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2021	Rapoartele elaborate și comunicatele de presă difuzate	Realizată Pe pagina web a Biroului și pe paginile oficiale ale viceprim-miniștrilor pentru reintegrare din rețelele de socializare sunt plasate comunicate ce reflectă poziția instituțională a Biroului și a delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și acțiunile întreprinse în vederea onorării obligațiilor pozitive în raport cu cetățenii ale căror drepturi au fost lezate. https://gov.md/ro/content/cazul-de-blocare-jurnalistilor-pe-podul-pestre-nistru-de-la-gura-bacului-analizat-la-comisia https://gov.md/ro/content/inca-o-sedinta-comisiei-unificate-de-control-esuat-din-lipsa-de-consens-asupra-ordinii-de-zi https://gov.md/ro/content/o-reuniune-de-lucru-comisiei-unificate-de-control-avut-loc-la-bender https://gov.md/ro/content/comentariul-biroului-pe-marginea-incidentelor-de-refuz-asigurarii-trecerii-localitatile-din https://gov.md/ro/content/caz-tragic-zona-de-securitate https://gov.md/ro/content/membrii-comisiei-unificate-de-control-s-au-intrunit-la-bender https://gov.md/ro/content/precizari-cu-privire-la-actiunile-intreprinse-de-biroul-politici-de-reintegrare-pe-cazul-lui https://gov.md/ro/content/concretizari-cu-privire-la-eforturile-depuse-de-catre-biroul-politici-de-reintegrare-pe

					https://gov.md/ro/content/drepturile-omului-si-situatia-din-sfera-educationala-din-regiunea-transnistreana-au-fost https://gov.md/ro/content/cazul-lui-adrian-glijin-fost-readus-vizorul-actorilor-formatului-de-negocieri-52-si-s.a.
	3.3. Contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2021	Curriculumul elaborat	Realizată Elevii care își fac studiile în cele 8 instituții de învățământ amplasate în stânga Nistrului și or. Bender, conform Planului cadru, învață disciplina „Educația morală spirituală” în clasele I – IV, disciplina „Educație pentru societate” în clasele V – VII, X - XII și disciplina „Educație civică” în clasele VIII-IX. Subiectul nominalizat este inclus în aceste discipline școlare.
	3.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului pentru locuitorii din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Oficiul Avocatului Poporului	2018–2021	Numărul de pliante elaborate și diseminate	Parțial realizată BPR Materiale pe tematica drepturilor omului sunt elaborate pe domeniul de competență al Oficiului Avocatului Poporului și sunt diseminate prin intermediul reprezentanței teritoriale din s. Varnița, raionul Anenii Noi, care deservește și acordă asistența necesară persoanelor din localitățile din stânga Nistrului și din mun. Bender. Obiectivul acestei activități este de a suplini lipsa cunoștințelor elementare în rândul locuitorilor privind drepturile și libertățile de care dispun și instituțiile la care se pot adresa întru revendicarea acestora. În cadrul vizitelor planificate în regiune, Biroul mereu acordă asistență și participă în comun cu colegii de la OAP la evenimente de difuzare a materialelor informative în domeniul drepturilor omului/copilului: https://gov.md/ro/content/reprezentantii-biroului-politici-de-reintegrare-au-participat-la-evenimentul-festiv-dedicat https://gov.md/ro/content/reprezentantul-biroului-politici-de-reintegrare-participat-la-evenimentul-festiv-organizat-s.a. În cadrul vizitelor efectuate în instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea Transnistreană și mun. Bender au fost desfășurate activități de informare la tema „Drepturile copilului”: 14 mai 2021 – IP L/T Mihai Eminescu” din Dubăsari 14 mai 2021- Gimnaziul din satul Corjova, raionul Dubăsari; 25 mai 2021- IP L/T ”Lucian Blaga” din mun. Tiraspol ; 26 mai 2021- Gimnaziul Roghi, raionul Dubăsari; 28 mai 2021 - IP L/T ”Ștefan cel Mare” Grigoriopol cu sediul în satul Doroțcaia raionul Dubăsari) 31 mai 2021- IP L/T ”Evrîca” din mun. Râbnîța; 25 noiembrie 2021- IP L/T ”Lucian Blaga” mun. Tiraspol. 159 de elevi au fost informați despre atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, mecanismele de apărare a drepturilor copilului și prevenire a încălcării drepturilor copilului și le-au fost repartizate pliante, materiale informative, elaborate de Oficiul Avocatului Poporului. În toate instituțiile de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană sunt plasate panouri informative al Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.